

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANA BİLİM DALI

TÜRKİYE VE G-8 EKONOMİLERİNİN SEKTÖREL REKABET GÜCÜNÜN KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TUNCER GÖVDELİ

GAZİANTEP
ARALIK 2012

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANA BİLİM DALI

**TÜRKİYE VE G-8 EKONOMİLERİNİN SEKTÖREL
REKABET GÜCÜNÜN KARŞILAŞTIRILMASI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TUNCER GÖVDELİ

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Selahattin BEKMEZ

GAZİANTEP
ARALIK 2012

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANA BİLİM DALI

**Türkiye ve G-8 Ekonomilerinin Sektörel Rekabet Gücünün
Karşılaştırılması**

TUNCER GÖVDELİ

Tez Savunma Tarihi: 21.12.2012

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

(Doç. Dr. Hilmi BAYRAKTAR)
SBE Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığımı onaylarım.

(Prof. Dr. Selahattin BEKMEZ)
Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:

İmzası

Prof. Dr. Selahattin BEKMEZ

_____

Doç. Dr. H. Ali ATA

_____

Yrd. Doç. Berna Balcı İZGİ

_____

ABSTRACT

COMPASION OF SECTORAL COMPETITIVENESS OF TURKISH AND G-8 ECONOMIES

GÖVDELI, Tuncer

M. A. Thesis, Department of Economics

Supervisor: Prof. Dr. Selahattin BEKMEZ

December 2012, 115 pages

International competitiveness is a concept that shows if a country's economy has advantages or disadvantages compared to the other economies. Fluctuations in the world economy increase the importance of the concept of competition in international trade. Revealed Comparative Advantage (RCA) method has becoming increasingly important in determining the competitiveness level of the countries. For this reason, in order to evaluate some policy issues, the RCA method has been used in this study.

The purpose of the study is to determine the competitiveness of G-8 countries and Turkey. The data are taken from Turkey Statistical Institute (TSI), the United Nations Commodity Trade Statistics Database (UNComtrade). The data include imports and exports between the years of 1990-2011. In this study, Revealed Comparative Advantage analysis proposed by Liesner, developed by Balassa, and given its final shape by Vollrath was used. Vollrath's RCA index measures the sectoral competitiveness of countries by using import and export data. As a result of the analysis, the G-8 countries and Turkey are compared in terms of their competitiveness on sectoral basis.

Key words: Export, Revealed Comparative Advantage, G-8, Turkey, Import, Competitiveness

ÖZET

TÜRKİYE VE G-8 EKONOMİLERİNİN SEKTÖREL REKABET GÜCÜNÜN KARŞILAŞTIRILMASI

GÖVDELİ, Tuncer

Yüksek Lisans Tezi, İktisat Ana Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Selahattin BEKMEZ
Aralık 2012, 115 sayfa

Uluslararası rekabet gücü, bir ülkenin ekonomisinin diğer ekonomiler karşısında hangi sektörlerde avantajları ve dezavantajları olduğunu gösteren bir kavramdır. Dünya ekonomisinde yaşanan dalgalanmalar, dış ticarete rekabet kavramının önemini arttırmaktadır. Ülkelerin rekabet gücü seviyelerinin belirlenmesinde, Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler (RCA) yöntemi ile yapılan çalışmalar giderek önem kazanmaktadır. Bundan dolayı, bu çalışmada bazı dış politikaların değerlendirilmesinde RCA yöntemi kullanılmıştır.

Bu çalışmanın amacı, G-8 Ülkeleri ile Türkiye'nin rekabet gücünü belirlemektir. Kullanılacak veriler Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), United Nations Commodity Trade Statistics Database (UNComtrade)'den alınmıştır. Bu veriler 1990 ile 2011 yılları arasındaki ithalat ve ihracat rakamlarını kapsamaktadır. Çalışmada, Liesner'in ortaya attığı, Balassa'nın geliştirip, Vollrath'ın son şeklini verdiği Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler yöntemi kullanılmıştır. Vollrath'ın RCA endeksi, ihracat ve ithalatı ele alarak ülkelerin sektörel rekabetini ölçmektedir. Yapılan analizler neticesinde, G-8 ülkeleri ile Türkiye'nin sektörel bazda rekabet avantajları tespit edilerek karşılaştırmalar yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: İhracat, Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler, G-8, Türkiye, İthalat, Rekabet Gücü

ÖNSÖZ

İktisat Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans programı dahilinde hazırladığım “Türkiye ve G-8 Ekonomilerinin Sektörel Rekabet Gücünün Karşılaştırılması” konulu tez çalışması süresince bilimsel katkıları ve tecrübeleriyle desteğini hiç esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. Selahattin BEKMEZ’e teşekkür ederim.

Ayrıca, he zaman yanımda olan, destek ve yardımlarını eksik etmeyen sevgili eşim Şeyma GÖVDELİ’ye teşekkür eder, doğacak kızımıza bu tezi armağan ederim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ABSTRACT	i
ÖZET	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	viii
SEMBOLLER VE KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	1
REKABET KAVRAMI	4
1.1. REKABET GÜCÜ	4
1.1.1. Firma Rekabet Gücü	6
1.1.2. Endüstriyel Rekabet Gücü	7
1.1.3. Uluslararası (Ulusal) Rekabet Gücü	8
1.1.4. Kümesel Düzeyde Rekabet Gücü	8
1.2. ULUSLARARASI REKABET GÜCÜNÜ BELİRLEYEN ETKENLER	9
1.3. ULUSLARARASI REKABET GÜCÜNE İLİŞKİN TEORİLER	16
1.3.1. Klasik Yaklaşımlar	16
1.3.2. Modern Yaklaşımlar	18
G-8 ÜLKELERİ İLE TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARET YAPISI	21
2.1. SITC 0 (Canlı Hayvanlar ve Gıda Maddeleri)	24
2.2. SITC 2 (Akaryakıt Hariç, Yenilmeyen Hammaddeler -26 Hariç)	27
2.3. SITC 3 (Mineral Yakıtlar ve Mineral Yağlar-35 Hariç)	29
2.4. SITC4 (Hayvansal ve Bitkisel Yağlar)	32
2.5. SITC 56 (Gübreler)	35
2.6. SITC 26 (Dokumaya Elverişli Lifler (Elyaf))	37
2.7. SITC 6 (İmalat Mallar- 62, 67, 68 Hariç)	39
2.8. SITC 8 (Diğer Üretim Malları- 87, 88 Hariç)	42
2.9. SITC 1 (İçkiler, Tütün ve Mamulleri)	44
2.10. SITC 35 (Elektrik Enerjisi)	46

2.11. SITC 53 (Boyacılıkta Kullanılan Ürünler).....	49
2.12. SITC 55 (Uçucu Yağlar, Rezinoitler, Parfümeri, Kozmetik).....	51
2.13. SITC 62 (Kauçuk Eşya).....	52
2.14. SITC 67 (Demir ve Çelik).....	55
2.15. SITC 68 (Demir İhtiva Etmeyen Madenler).....	57
2.16. SITC 78 (Kara Taşıtları).....	60
YÖNTEM.....	63
3.1. H. LEISNER'İN RCA YAKLAŞIMI.....	63
3.2. BALASSA'NIN RCA YAKLAŞIMI.....	63
3.3. VOLLRATH'IN YAKLAŞIMI.....	64
3.3.1. Görelî İhracat Avantajı Endeksi (RXA).....	65
3.3.2. Görelî İthalat Avantajı Endeksi (RMA).....	65
3.3.3. Görelî Ticaret Avantajı Endeksi (RTA).....	65
3.3.4. Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Endeksi (RCA):.....	66
BULGULAR VE TARTIŞMA.....	67
4.1. SITC 0 (Canlı Hayvanlar ve Gıda Maddeleri).....	69
4.2. SITC 2 (Akaryakıt Hariç, Yenilmeyen Hammaddeler -26 Hariç).....	71
4.3. SITC 3 (Mineral Yakıtlar ve Mineral Yağlar-35 Hariç).....	73
4.4. SITC4 (Hayvansal ve Bitkisel Yağlar).....	75
4.5. SITC 56 (Gübreler).....	76
4.6. SITC 26 (Dokumaya Elverişli Lifler (Elyaf)).....	79
4.7. SITC 6 (İmalat Mallar- 62,67,68 Hariç).....	80
4.8. SITC 8 (Diğer Üretim Malları- 87, 88 Hariç).....	82
4.9. SITC 1 (İçkiler, Tütün ve Mamulleri).....	84
4.10. SITC 35 (Elektrik Enerjisi).....	86
4.11. SITC 53 (Boyacılıkta Kullanılan Ürünler).....	88
4.12. SITC 55 (Uçucu Yağlar, Rezinoitler, Parfümeri, Kozmetik).....	90
4.13. SITC 62 (Kauçuk Eşya).....	92
4.14. SITC 67 (Demir ve Çelik).....	93
4.15. SITC 68 (Demir İhtiva Etmeyen Madenler).....	95
4.16. SITC 78 (Kara Taşıtları).....	97
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	99
KAYNAKÇA.....	102
ÖZGEÇMİŞ.....	110
VITAE.....	110
EKLER.....	111

TABLOLAR LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 2.1. SITC Teknoloji Sınıflaması.....	22
Tablo 2.2. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC-0 Sektöründeki Dış Ticaret Verileri.....	26
Tablo 2.3. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 2 (Akaryakıt Hariç, Yenilmeyen Hammaddeler-26 Hariç) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri.....	28
Tablo 2.4. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 3 (Mineral Yakıtlar ve Mineral Yağlar-35 Hariç) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri.....	31
Tablo 2.5. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 4 (Hayvansal ve Bitkisel Yağlar) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri	34
Tablo 2.6. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 56 (Gübreler) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri.....	36
Tablo 2.7. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 26 (Dokumaya Elverişli Lifler (Elyaf)) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri.....	38
Tablo 2.8. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 6 (İmalat Malları-62,67,68 Hariç) Sektörlerindeki Dış Ticaret Verileri.....	41
Tablo 2.9. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 8 (Diğer Üretim Malları-87,88 Hariç) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri.....	43
Tablo 2.10. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 1 (İçkiler, Tütün ve Mamulleri) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri.....	45
Tablo 2.11. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 35 (Elektrik Enerjisi) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri.....	48
Tablo 2.12. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 53 (Boyacılıkta Kullanılan Ürünler) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri.....	50

Tablo 2.13. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 55 (Uçucu Yağlar, Rezinoitler, Parfümeri, Kozmetik) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri.....	52
Tablo 2.14. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 62 (Kauçuk Eşya) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri.....	54
Tablo 2.15. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 67 Sektöründeki Dış Ticaret Verileri.....	56
Tablo 2.16. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 68 (Demir İhtiva Etmeyen Madenler) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri.....	59
Tablo 2.17. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 78 (Kara Taşıtları) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri.....	61
Tablo 4.1. SITC 0 Sektöründe G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Değerleri.....	69
Tablo 4.2. SITC 2 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Değerleri.....	72
Tablo 4.3. SITC 3 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Değerleri.....	73
Tablo 4.4. SITC 4 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Değerleri.....	75
Tablo 4.5. SITC 56 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Değerleri.....	77
Tablo 4.6. SITC 26 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Değerleri.....	79
Tablo 4.7. SITC 6 (İmalat Malları- 62, 67, 68 Hariç) Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Değerleri.....	80
Tablo 4.8. SITC 8 (Diğer Üretim Malları- 87,88 Hariç) Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Değerleri.....	83
Tablo 4.9. SITC 1 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Değerleri.....	84
Tablo 4.10. SITC 35 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Değerleri.....	87
Tablo 4.11. SITC 53 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Değerleri.....	89
Tablo 4.12. SITC 55 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Değerleri.....	91
Tablo 4.13. SITC 62 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Değerleri.....	92
Tablo 4.14. SITC 67 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Değerleri.....	94
Tablo 4.15. SITC 68 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Değerleri.....	95
Tablo 4.16. SITC 78 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomilerinin RCA Değerleri....	97

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 2.1. Dünya Ekonomisinin SITC 0 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri.....	25
Şekil 2.2. SITC 0 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı.....	26
Şekil 2.3. Dünya Ekonomisinin SITC 2 (Akaryakıt Hariç, Yenilmeyen Hammaddeler-26 Hariç) Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri.....	27
Şekil 2.4. SITC 2 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı	29
Şekil 2.5. Dünya Ekonomisinin SITC 3 (Mineral Yakıtlar ve Mineral Yağlar-35 Hariç) Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri.....	30
Şekil 2.6. SITC 3 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı.....	32
Şekil 2.7. Dünya Ekonomisinin SITC 4 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri.....	33
Şekil 2.8. SITC 4 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı.....	34
Şekil 2.9. Dünya Ekonomisinin SITC 56 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri...35	35
Şekil 2.10. SITC 56 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı.....	37
Şekil 2.11. Dünya Ekonomisinin SITC 26 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri..38	38
Şekil 2.12. SITC 26 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı.....	39
Şekil 2.13. Dünya Ekonomisinin SITC 6 (İmalat Mallar- 62, 67, 68 Hariç) Sektörlerinde İhracat ve İthalat Değerleri.....	40
Şekil 2.14. SITC 6 (İmalat Mallar- 62, 67, 68 Hariç) Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı.....	41
Şekil 2.15. Dünya Ekonomisinin SITC 8 (Diğer Üretim Malları- 87, 88 Hariç) Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri	42

Şekil 2.16. SITC 8 (Diğer Üretim Malları- 87,88 Hariç) Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı.....	43
Şekil 2.17. Dünya Ekonomisinin SITC 1 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri...44	
Şekil 2.18. SITC 1 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı.....	46
Şekil 2.19. Dünya Ekonomisinin SITC 35 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri..47	
Şekil 2.20. SITC 35 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı.....	48
Şekil 2.21. Dünya Ekonomisinin SITC 53 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri..49	
Şekil 2.22. SITC 53 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı.....	50
Şekil 2.23. Dünya Ekonomisinin SITC 55 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri..51	
Şekil 2.24. SITC 55 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı.....	52
Şekil 2.25. Dünya Ekonomisinin SITC 62 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri..53	
Şekil 2.26. SITC 62 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı.....	55
Şekil 2.27. Dünya Ekonomisinin SITC 67 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri..56	
Şekil 2.28. SITC 67 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı.....	57
Şekil 2.29. Dünya Ekonomisinin SITC 68 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri..58	
Şekil 2.30. SITC 68 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı.....	59
Şekil 2.31. Dünya Ekonomisinin SITC 78 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri..60	
Şekil 2.32. SITC 78 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı.....	62
Şekil 4.1. Türkiye’de Canlı Hayvanlar ve Gıda Maddeleri Sektörleri RCA Endeksi, 1990-2011.....	71
Şekil 4.2. Türkiye’de Akaryakıt Hariç, Yenilmeyen Hammaddeler (SITC-26 Hariç) Sektörleri RCA Endeksi, 1990-2011.....	73
Şekil 4.3. Türkiye’de Mineral Yakıtlar ve Mineral Yağlar (SITC-35 Hariç) Sektörleri RCA Endeksi, 1990-2011.....	75
Şekil 4.4. Türkiye’de Hayvansal ve Bitkisel Yağlar Sektörleri RCA Endeksi, 1990-2011.....	76
Şekil 4.5. Türkiye’de Gübreler Sektörü RCA Endeksi, 1990-2011.....	78

Şekil 4.6. Türkiye’de Dokumaya Elverişli Lifler (Elyaflar) Sektörü RCA Endeksi, 1990-2011.....	80
Şekil 4.7. Türkiye’de İmalat Malları (SITC-62,67,68 Hariç) Sektörlerinin RCA Endeksi, 1990-2011.....	82
Şekil 4.8. Türkiye’de Diğer Üretim Malları (SITC 87,88 Hariç) Sektörlerinin RCA Endeksi, 1990-2011.....	84
Şekil 4.9. Türkiye’de İçkiler, Tütün ve Mamulleri Sektörlerinin RCA Endeksi, 1990-2011.....	86
Şekil 4.10. Türkiye’de Elektrik Enerjisi Sektörünün RCA Endeksi, 1990-2011.....	88
Şekil 4.11. Türkiye’de Boyacılıkta Kullanılan Ürünler Sektörlerinin RCA Endeksi, 1990-2011.....	90
Şekil 4.12. Türkiye’de Uçucu Yağlar, Rezinoitler, Parfümeri, Kozmetik Sektörleri RCA Endeksi, 1990-2011.....	92
Şekil 4.13. Türkiye’de Kauçuk Eşya Sektörü RCA Endeksi, 1990-2011.....	93
Şekil 4.14. Türkiye’de Demir ve Çelik Sektörlerinin RCA Endeksi, 1990-2011.....	95
Şekil 4.15. Türkiye’de Demir İhtiva Etmeyen Madenler Sektörlerinin RCA Endeksi, 1990-2011.....	97
Şekil 4.16. Türkiye’de SITC 78 (Kara Taşıtları) Sektörü RCA Endeksi, 1990-2011.....	98

SEMBOLLER VE KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AR- GE	: Arastırma Geliştirme
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
Ed.	: Editör
GSMH	: Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
GWh	: Giga Watt saat
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki işletmeler
RCA	: Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Endeksi
RMA	: Görelİ İthalat Avantajı Endeksi
RTA	: Görelİ Ticaret Avantajı Endeksi
RXA	: Görelİ İhracat Avantajı Endeksi
SITC Rev. 3	: The Standard International Trade Classification Revision 3
SITC	: Standart Uluslararası Ticaret Sınıflandırması (The Standard International Trade Classification)
ss.	: Sayfalar
TCMB	: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
USGS	: United States Geological Survey
vb.	: ve benzerleri
vd.	: ve diğerleri

GİRİŞ

Rekabet gücü kavramı, çok farklı hedefler ve ilkeler vurgulanarak ifade edilebilen, ekonomik, politik ve toplumsal nitelikleri olan bir kavramdır. Rekabet gücü, rekabet gücünü belirlemede değerlendirilen kriterlere, açıklanmak istenen alana göre farklı şekillerde ifade edilebilir. Bunun yanı sıra rekabet gücü kavramının tanımlanmasında ortaya çıkan temel zorluk, rekabetin ülke, bölge veya iktisadi açıdan farklılık arz etmesidir. Ancak genel bir tanımla rekabet gücü kavramı; bir ülkenin veya firmanın ürettiği malların bir başka ülkenin veya firmanın ürettiği mallardan, fiyat, kalite, dayanıklılık, tasarım, zamanında teslim vb. nitelikler bakımından daha etkin olmasıdır. Diğer bir deyişle rekabet gücü, bir şirketin ya da endüstri kuruluşunun belirli bir pazarda yarışarak, piyasa payını artırabilme, dış satım yoluyla yeni piyasalara girebilme, sürdürülebilir bir büyüme sağlayarak kâr edebilme kapasitesidir.

Globalleşen dünya ile birlikte ekonomide yaşanan hızlı değişimler, ticaretin giderek serbest hale gelmesi ülkeler arasında rekabet gücünün önemini artırmaktadır. Ayrıca bu yarış gün geçtikçe daha zorlu hale gelmektedir. Bu bağlamda bir ülkenin uluslar arası alanda rekabet gücü bakımından söz sahibi olması, ülke ekonomisinde birbirine bağlı pozitif gelişmelerin meydana gelmesini sağlamakla mümkündür. Şöyle ki, uluslararası rekabet gücünün artması üretim ve ihracatta genişlemeyi sağlayarak karlılık oranının büyümesine ve buna bağlı olarak yatırımların hızlanmasına, yenilik üretme ve yayma kapasitesinin güçlendirilmesine, istihdamın genişlemesini sağlayarak dengeli ve sürdürülebilir bir ekonomik büyümenin oluşmasına etki etmektedir. Ayrıca dış ticaret endeksi ve dışa açılma düzeyindeki artış, bir ülkenin uluslararası rekabet gücünde ne kadar etkili olduğunu gösterir.

Günümüz dünyasında bir ülkenin iktisadi gelişimini sağlaması ve bunu devam ettirebilmesi için en temel hedefi; rakiplerine karşı rekabet gücü oluşturarak, bunu korumaktır. Bu şartları sağlamada ülke koşullarının da, uluslararası rekabete

elverişli bir ortam yaratması, her geçen gün küresel rekabette yetkinliğini artırmak zorunda olan firmalar açısından oldukça önemlidir. Fakat bu fırsatları değerlendirip, firmanın lehine kullanmak, firmanın yetkinliğine ve uygulayacağı stratejilere bağlı bir durumdur.

Uluslar arası alanda, rekabet gücüne sahip olan ülkelerdeki firma ve sektörler ürün maliyeti, ürün çeşitliliği, ürün fiyatı ve ürün kalitesi gibi kriterler bakımından ele alındığında rakiplerine kıyasla çok daha yoğun bir rekabet ortamıyla karşı karşıya oldukları görülmektedir.

Küreselleşme ile birlikte dünyada önemli değişimler olmuştur. Sermaye hareketliliği artarak devam etmiş, ekonomik gücü yüksek olan devletler bir araya gelerek ortak hareket etmişlerdir. G-8 adını verdiğimiz, dünyanın sekiz büyük ekonomili devleti (Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Rusya, İngiltere ve Amerika) 1975 yılından beri her yıl ekonomi zirveleri düzenlemektedirler. G-8 ekonomi zirvelerinin içeriği, dünya gündemine göre farklılık göstermekle beraber genel olarak; terörizm, sağlık, kanun uygulama, iş, ticaret, ekonomik ve sosyal gelişme, enerji, çevre, dış ilişkiler, adalet ve içişleri gibi konuları kapsamaktadır. G-8 ekonomilerinin reel değerleri dünyanın toplam ekonomisinin büyük bir payını oluşturmaktadır. Bu sebepten ötürü, G-8 zirvesinden çıkan kararlar doğrudan dünya ekonomisinin yarından fazlasını, dolaylı olarak da tüm dünyayı etkilemektedir.

Bu çalışmanın amacı, rekabet gücü kavramı, rekabet gücünü belirleyen etmenler, uluslararası rekabetin temellerini açıklayan klasik ve modern dış ticaret teorileri ile Türkiye ve G-8 ülkelerinin dış ticaret yapısı açıklanarak, G-8 ülkeleri ve Türkiye'nin The Standard International Trade Classification Revision 3 (SITC Rev. 3) sınıflaması kullanılarak rekabet gücünü Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler (RCA) yöntemi ile analiz etmek hedeflenmektedir. Çalışma, 1990 ile 2011 yılları arasında kapsamaktadır. Bu yıllar arasında G-8 Ülkeleri ile Türkiye'nin SITC Teknoloji Sınıflandırması Rev 3'e göre seçilmiş sektörlerdeki rekabet avantajının karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Bu çalışmanın önemi, bir ülkenin rekabet gücünün artması ülke ekonomisinin gelişimi bakımından değerlendirildiğinde zincirleme bir bağın olduğu görülmektedir. Rekabet gücündeki artış, üretim ve ihracatta çoğalmayı sağlayarak, karlılığın büyümesine etki etmektedir. Bu sayede, yatırımlarda hızlanma meydana

gelerek, istihdam alanının genişlemesi temin edilmektedir. Ayrıca son yıllarda ekonomi alanında hızlı büyüyen Türkiye'nin sektörel rekabet gücünde, G-8 ülkeleri karşısında ne durumda olduğunu ortaya çıkarmaktır. Türkiye'nin G-8 ülkeleri ile rekabet konusunda, açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler analizi ile elde edilen sonuçlar, bundan sonra yapılacak araştırmalara kaynaklık edecektir.

Birinci bölümde, rekabet kavramı detaylı olarak açıklanacaktır. Rekabet ve rekabet gücüne yönelik bilgiler verilerek; uluslararası rekabet gücü, ulusal düzeyde rekabet gücü, endüstri ve firma bazında rekabet gücü vb. kavramlara yer verilerek, uluslararası rekabet gücünü belirleyen etmenler incelenecektir. Daha sonra uluslararası ticaret teorilerini açıklamaya yönelik, literatürde yer alan teorik yaklaşımlar izah edilecektir. Bu yaklaşımlar, klasik (Mutlak Üstünlükler Teorisi, Karşılaştırmalı Üstünlükler Teorisi, Faktör Donatımı Teorisi) ve modern (Porter'in Teorisi, Krugman'ın Teorisi, Bilgi Temelli Yaklaşım) teoriler olmak üzere iki ana başlık altında ele alınacaktır. Ve son olarak G-8 ülkeleri ile Türkiye'nin dış ticaret yapısı üzerinde durulacaktır. G-8 ülkeleri ile Türkiye'nin SITC Teknoloji Sınıflaması Rev-3 iki haneli çeşitli sektörlerdeki dış ticaret verileri incelenecektir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, G-8 ülkeleri ile Türkiye'nin dış ticaret yapısı ele alınacaktır. Üçüncü bölümde ise, Leisner'in 1958 yılında ortaya attığı teori ile başlayan, Balassa'nın 1965 ile 1977 yıllarında geliştirdiği ve Vollrath'ın ise; 1991 yılında son şeklini verdiği yöntem olan açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler üzerinde durulacaktır.

Dördüncü bölümde, G-8 ülkeleri (ABD, Almanya, Fransa, Japonya, İngiltere, İtalya, Kanada ve Rusya) ile Türkiye'nin rekabet güçlerinin sektör bazında The Standard International Trade Classification Revision 3 (SITC Rev 3) sınıflandırması kullanılarak, Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler (RCA) yöntemi ile analizi yapılacaktır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen veriler ile sektörler bazında ülkelerin rekabet gücü incelenecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

REKABET KAVRAMI

Küreselleşme tüm dünyada etkisini hissettirip, ülkeler arası etkileşimi hızlandırmaktadır. Küreselleşme ile birlikte ülkelerin dış ticaret hacimleri artmış, böylece, rekabet kavramı önemini arttırmıştır.

Bu bölümde, rekabet kavramı üzerinde durularak, rekabet gücü açıklanacaktır. Rekabet gücü açıklanırken aynı zamanda rekabet gücünü belirleyen etmenler ele alınacak ve rekabet gücünü ölçen yaklaşımlar açıklanıp, Türkiye'nin rekabet yapısı üzerinde durulacaktır.

Globalleşen dünyamızda, ülkelerin artan ve değişen rekabet koşullarında ayakta kalabilmesi için, rekabet stratejilerinin gelişimini sağlayarak, bu stratejileri günün koşullarına uygun hale getirip uygulaması gerekmektedir (Demirhan, 2002).

İlgili ve destekleyici kuruluşlar rekabet avantajını doğrudan etkileyebilmektedir. Rekabet konusunda ülkeler, bir sektörde başarıya ulaşıırken, aynı zamanda ilgili başka sektörlerde de başarıya ulaşabilmektedir. Örnek olarak İtalya'yı gösterebiliriz. İtalya sadece iyi deri ve ayakkabı sektörlerine değil, aynı zamanda iyi bir deri işleme makineleri sektörüne de sahiptir. Yatay ve dikey sektörlerin başarıları ve rekabet üstünlüğü birbirlerini olumlu yönde etkileyebilmektedir (Bulu vd., 2006:41-61).

1.1. REKABET GÜCÜ

Globalleşme ve iktisadi bütünleşme çabalarının artış gösterdiği günümüzde, Avrupa Birliği (AB)'ne giriş sürecinde olan Türkiye için rekabet, rekabet gücü kavramı, uluslararası rekabet gücü ve bunu etkileyen etmenler büyük bir önem taşımaktadır.

Uluslararası alanda rekabet gücünün etkinliği, dış ticaret endeksi ve dışa açılma düzeyindeki artışa bağlıdır. Rekabet gücü kavramı genel bir tanımla, fiilen

veya gizli rekabet halindeki rakiplerin, rekabet sürecinin herhangi bir veya daha fazla ögesi açısından taraflardan birinin diğerine karşı olan üstünlüğüdür.

Bununla beraber rekabet gücü kavramını, mikro düzeyde rekabet gücü, makro düzeyde rekabet gücü ve bölgesel düzey bağlamında ele alınacak olursa üçe ayrılmaktadır (Kumral, 2006:275-287).

Mikro düzeyde rekabet gücü: Genel olarak firmanın rekabet etme, genişleme ve karlılık konusundaki başarımını ifade etmek için kullanılır. Başarım düzeyinin yüksek olması firmanın, arz ve talebe göre oluşturduğu piyasa koşullarında istikrarlı bir şekilde büyümesi ve daha geniş bir pazar payı elde etmesini ifade etmektedir.

Rekabet üstünlüğünün saptanmasında genellikle firmanın açık piyasadaki performansı ve bu performansla elde edilen finansal başarı düzeyi belirleyicidir. Firmanın rekabet gücünü sağlayan rantabilite, girişimcilikle bağdaştırılabilir. Girişimciliğin önemli bir fonksiyonu olan inovasyon ise, farklı iş fikirlerinin oluşturulmasını ve bu süreçte yaratıcılığın kullanılarak yeni ürünlerin ya da hizmetlerin bilinmeyen biçimlerde piyasaya sunulmasıyla gerçekleştirilir. Dolayısıyla firmanın rekabet üstünlüğü yalnızca açık piyasadaki performans, finansal başarı düzeyi ile değil bunların yanı sıra rantabilite, girişimcilik ve inovasyon gibi olguların firmadaki değerine de bağlıdır.

Makro düzeyde rekabet gücü: Bir ülkenin rekabet üstünlüğünün artırılması ekonomi politikasının temellerinden biri olarak sayılmaktadır. Ancak ülke bazında rekabet gücü kavramı ile firma bazındaki rekabet gücü kavramı birbirinden farklı terimler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ülke bazında rekabet gücü ülkenin, serbest ve adil piyasa şartları altında, bir yandan uzun vadede halkının gelirini artırırken; diğer taraftan, uluslararası ölçümlere ve piyasa şartlarına uygun ürün ve hizmetleri meydana getirebilme kapasitesi olarak tanımlanabilir (<http://www.scribd.com/doc/52185637/10/REKABET-GUCU-KAVRAMI>, 27.12.2011).

Firma bazındaki rekabet gücü kavramı ise, herhangi bir yerel firmanın yurt içi veya yurt dışı pazarlarda, rakibi olan yerli ve yabancı firmalara göre, ürün ücreti ve ürün niteliği, teslimatın aksamaması ve satış sonrası ihtimam verebilme gibi ücret

dışı ögeler açısından onlara denk ya da onlardan üstün bir vaziyette olmasıdır (Kibritçioğlu, 1996).

Bölgesel düzeyde rekabet gücü: Bir bölge veya şehrin, ulusal ve bilhassa global ihraç piyasasında, diğer bölge veya şehirler ile yaptığı rekabetteki başarısı ile birlikte, yüksek ve istikrarlı bir gelir düzeyi sağlayabilme durumu olarak, tanımlanabilir (Kiston vd., 2004:991-999).

Her bölgenin rekabet üstünlüğü değişik ögelere dayanmaktadır. Örneğin, altyapı, teknolojik olanaklar, bilginin yeterlilik seviyesi, bölgenin coğrafi ve beşeri özellikleri, erişilebilirlik kapasiteleri, girişimcilik kültürü, sektörel yoğunlaşmalar, yenilik, ortak yönetim, etkileşim, iletişim, kurumsal yetkinlik, uzmanlaşma ve rekabetin doğası bu unsurlardan bazılarıdır. Tüm bunlara ek olarak, günümüzde bölgelerin analizleri yapılırken ve bazı bölgelerin devimsel yapısı açıklanırken, ekonomik nedenlerin yanında bilgi, öğrenme, sosyal kapital, karşılıklı ilişkiler, güven gibi ögeler dikkate alınmaktadır (Özer, 2008:389-408).

Rekabet gücü kavramını, firma rekabet gücü, endüstriyel rekabet gücü, uluslararası (ulusal) rekabet gücü ve kümesel düzeyde rekabet gücü olmak üzere dört alt başlık altında ele alınmaktadır.

1.1.1. Firma Rekabet Gücü

Firma rekabet gücü, bir firmanın rakip olan diğer firmalara kıyasla müşterilerine sunduğu daha fazla mal ve hizmet değeri üstünlüğüdür.

Firma rekabet gücünü başka bir tanımla ifade etmek gerekirse, uluslararası pazar içinde aynı malı ya da benzer başka bir malı üreten firma veya firmalara karşı fiyat içi veya fiyat dışı üstünlükler sağlayarak daha geniş ve devam ettirilebilir bir pazar yelpazesine sahip olma üstünlüğüdür.

Firma bazında rekabet gücünü belirleyen etkenler; maliyet kazanımı, pazarlama yöntemleri ve destek sanayilerin yeterliği ve karlılıktır. Firmanın rekabet gücünü, rakiplere karşı ücretlendirme, teslimat hızı, ürünün tasarımı yada hizmetin sunulmuş şekli gibi konularda karşılaştırmalı üstünlük sağlamasında belirleyici bir rol oynamaktadır (Miral, 2006:1-10).

Günümüzde firma rekabet gücünü belirlemek için iki temel faktör baz alınmaktadır. Bunlardan biri firmanın, diğer firmalara göre teknolojik anlamda üstünlüğü, bir diğeri ise; firma girdi maliyet kazanımıdır. Firmanın teknolojik

üstünlüğüyle kast edilen, firmanın rakibine göre potansiyel teknolojik avantajları aynı zamanda dezavantajları, izlemsel ve metotsal yönetim becerisi, firmanın rakibine karşı teknoloji üretmesi ve meydana gelen teknolojinin kullanımındaki başarı seviyesi, optimal ürün çeşitliliği ve optimal üretilmektedir (http://www.ref.advancity.net/tr/yonetici_semineri.aspx, 25.12.2011).

Buckley'e göre firma bazında rekabet üstünlüğü, bir firmanın iç veya dış pazardaki rakiplerine göre, yüksek kalitede ancak düşük maliyetle mal veya hizmet meydana getirebiliyorsa firma hakkındaki görüş firmanın rekabetçi olduğu yönündedir. Rekabet gücü, firmanın uzun vadede kar performansı ve çalışanlarının ücretlerini karşılayabilme ve firma sahiplerine de yüksek oranda finansal getiriler sağlama yeteneği ile bağdaştırılabilir (Buckley vd., 1988:176).

Porter (1990) uluslararası rekabetçi endüstrileri, istikrarlı bir rekabet gücü oluşturan, firmanın kapasitesini en ideal biçimde kullanan ve var olan olanaklarını iyileştiren ve bu olanaklara inovasyon imkanı sağlayan endüstriler olarak ifade etmektedir. İyileştirme ve inovasyon, arge, profesyonel anlamda eğitim alma ve bunların yanı sıra diğer modern etkinlik sahalarına yatırımı gerektirmektedir. Porter, firma bazındaki rekabet gücünün saptanmasında, firmanın piyasa içindeki ekonomik gücü veya verimliliği olarak belirlemiştir. Buna karşılık, muayyen bir mekanın uluslararası rekabet gücü, bu mekanda kullanılan kaynakların verimliliği ile ilişkilidir. Bu bağlamda firmaların; ürün çeşitliliği, teknolojik anlamda donanımı, mal üretim düzeyi, fabrika yerini belirleme gibi unsurları belirlerken rakiplerine kıyasla daha seçici ve ileri görüşlü olunması endüstriyel yetkinliği sağlamakla beraber, rekabet gücünün devamlılığı da fabrika girdilerinde maliyetlerin düşük olmasına bağlıdır (Snowdon ve Stonehouse, 2006: 163-175).

1.1.2. Endüstriyel Rekabet Gücü

Endüstri düzeyinde rekabet gücü, bir endüstrinin rakiplerine kıyasla eşit veya daha üstün bir verimlilik seviyesine ulaşabilmek için enternasyonal piyasanın ölçünlerine uygun ürün\hizmet oluşturabilme ve minimum maliyetlerle maksimum kalite politikasıyla uluslararası piyasaların gereklerine uygun ürün ve hizmetlerin meydana getirilmesini sağlayan buluş ve inovasyonu gerçekleştirebilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Aktan ve Vural, 2004:12).

Bir sanayinin rekabet üstünlüğünü; siyasi istikrar, mali yapı, parasal stratejiler, ve ekonomik karar birimlerinin tutumları etkilemektedir (Carayannis ve Sagi, 2001:501-514).

Rakip sanayiler ile yapılan mukayese, diğer ülkelerdeki rekabet üstünlüğünün düzeyini açıkça ortaya koymaktadır. Sanayiler firmalardan meydana geldiğine göre, farklı ekonomilerdeki veya aynı ekonomi içinde farklı bölgelerdeki rakiplerine oranla yüksek kar marjı sağlayabilen ve bunu istikrarlı bir biçimde devam ettirebilen firmaların başka firmalara kıyasla rekabet üstünlüğüne sahip oldukları söylenebilir.

1.1.3. Uluslararası (Ulusal) Rekabet Gücü

Ekonomi literatürü incelendiğinde ulusal düzeyde rekabet gücünü ifade eden birçok tanıma rastlanmıştır. En genel tanımıyla ele alacak olursak uluslararası rekabet gücü bir ülkenin, serbest ve adil piyasa koşullarında, uzun vadede halkının gelirini istikrarlı bir biçimde artırması, bunun yanı sıra uluslararası piyasa standartlarına uygun ürün ya da hizmetleri meydana getirebilme yeteneği olarak ifade edilmektedir.

Ulusal rekabet gücü, yalnızca farklı ülkelere mal satma ve dış ticarete istikrar oluşturabilme yeteneği olarak idrak edilmemelidir. Bunlarla beraber, bir ülkenin gelir ve iş gücünün ekonomik faaliyet alanlarında çalıştırılma düzeyinin artırılabilmesi, yaşam kalitesinin sürekli artışlar sağlayabilmesi ve uluslararası piyasadaki pazar yelpazesini genişletebilme becerisi de ülkenin ulusal rekabet gücünü gösterme de etkilidir (Aktan ve Vural, 2004:18).

Kişi Başına Milli Gelir (KBMG) oranı ne kadar yüksekse, gelecekteki tüketim imkanları da o kadar yüksek olacaktır. Bu bağlamda ulusal rekabet gücü, ekonomik refahın iyileştirilmesi ile beraber kişi başına düşecek milli gelir artışının devamlılığının sağlanmasıyla mümkün olacaktır (Markusen, 1992).

1.1.4. Kümesel Düzeyde Rekabet Gücü

Sektörel düzeyde küme oluşturularak bölgesel rekabet gücünün tetkik edilmesiyle, küme düzeyinde rekabet gücü kavramını ortaya çıkmıştır. Verimlilik artışları rekabet gücünü aşama aşama arttırır. Firmalar arasında ileri, geri ve yatay

bağlantılarla bölgesel düzeydeki rekabet gücü bölge içinde yaygınlaşır (Ayas, 2002, 34-35).

1.2. ULUSLARARASI REKABET GÜCÜNÜ BELİRLEYEN ETKENLER

Adam Smith, Mutlak Üstünlükler teorisinde ülkelerin rekabet gücünün oluşmasını, bir ülkenin bir üründe mutlak üstünlüğe sahip olması biçiminde açıklamıştır. Ancak teorideki eksiklikler zaman içinde fark edilerek yeni kuramlar oluşturulmuştur. Bu bölümde, uluslararası rekabet gücünü belirleyen faktörler ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Makro Ekonomik Göstergeler: Makro ekonomik gösterge, bir ülke ekonomisinin herhangi bir endüstri dalındaki durumunu gösteren istatistikler olarak tanımlanabilir. Bu istatistikler, devlet kurumları ve özel sektör tarafından belirli zamanlarda, belirli aralıklarla düzenli olarak yayımlanır (<http://www.markets.com/tr/education/fundamental-analysis/main-economic-indicators.html>, 26.12.2011).

Bir ülkedeki siyasi istikrar beraberinde ekonomik istikrarı getirir. Bu istikrar ortamı ise, ülkenin uluslararası alanda rekabet üstünlüğüne katkı sağlamaktadır. Ayrıca ülkedeki fiyat istikrarı uzun vadede ekonomik istikrarın da sağlam temellere oturduğunu göstermektedir. Makro ekonomik istikrarı yakalayamamış bir ülkede gelir dağılımının dengesiz oluşu talebi azaltmaktadır. Ülkedeki makro ekonomik göstergeler ise; uluslararası rekabet gücünü belirlemede önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır (Miral, 2006:7-8).

Kamusal Politikalar: Firmaların rekabet güçlerini doğrudan etkileyebilmek için devlet, firmaların farklı faaliyetlerini desteklemektedir. Devlet iş dünyasındaki muhtemel riskleri azaltmak, çeşitli müdahalelerle makroekonomik ortamı iyileştirebilmek, altyapıyı geliştirebilmek için firmaları teşvik edebilmektedir. Endüstriyel stratejiler de firmaların uluslararası pazardaki performansını etkileyen faktörlerden biri olarak sayılabilir. Ulusal ekonominin rekabet gücünün artırılmasında önemli bir role sahip olan ulusal yenilik sistemleri ve devletin sunduğu mal/hizmetler firmaların rekabet gücünün artırılmasında etkili birer araçtır. İhracat piyasaları konusunda yeterli donanımına sahip olmayan Küçük ve Orta Büyüklükteki işletmeler yani bir başka deyişle KOBİ'lerin, uluslararası piyasalardaki rekabet

üstünlüklerini arttırmada kamu tarafından sağlanan bilgi ve finansal desteklerin önemi büyüktür (Aktan ve Vural, 2004:49-53).

Bir ülkenin sektörel bazda rekabet gücünün artırılması için kamusal politikaların devlet tarafından stratejik biçimde düzenlenmesi gerekmektedir. Devlet tarafından uygulanacak politikalar, rekabet gücünü arttıracak nitelikte olmalıdır. Gereksiz prosedürler ortadan kaldırılarak yatırımcılara kolaylık sağlanmalıdır. Böylece, zamandan tasarruf edilerek, rekabet gücünün oluşumuna katkı sağlanır.

Dış Ticaret Politikası: Dış ticaret politikası, devletlerin uluslararası ticaretlerini sınırlama veya teşvik etme misyonuyla yapmış olduğu derleme çalışmalarını konu alır. Dış ticaret politikasını, hükümetlerin belirlemiş olduğu “dış ticaret hedefleri” doğrultusunda alınan önlemlerin tamamı şeklinde tanımlamak doğru olur.

Dış ticaret politikası, koruyucu dış ticaret politikası ve serbest dış ticaret politikası şeklinde iki kısma ayrılır. Fakat dış ticarete herhangi bir şekilde devlet engelinin bulunmaması şeklinde ifade edilebilen klasik dış ticaret kuramına bağlı olan serbest dış ticaret politikası, sanayi devrimini ilk gerçekleştiren İngiltere'de ve diğer Batı Avrupa Ülkelerinde 20. Yüzyılın ilk yarısına kadar uygulanmıştır.

Günümüzde gelişmekte olan ülkeler, koruyucu dış ticaret politikası sürekli olarak takip etmek durumundadır. Bu nedenle, dış ticaret politikası dendiğinde, çoğu kez koruyucu dış ticaret politikası kastedilmektedir

(<http://www.frmtr.com/ekonomi-iktisat-isletme-istatistik/1007372-dis-ticaret-politikasi.html>, 12.02.2012).

Gelişmiş ülkeler dış ticaretin zararlarını minimuma indirmek maksadıyla bazı kısıtlamalar getirmektedir. Bunun yanı sıra gelişmekte olan ülkelere, iktisadi kalkınma ve büyümelerini hızlandırabilmek gayesiyle dış alıma müdahale ederek, ithalata bazı kısıtlamalar getirmektedir. Devletlerin uyguladıkları dış ticaret politikalarının ana hedefi, ekonomik kalkınmanın ve büyümenin hızlandırılması, ödeme açıklarının giderilmesi ve ulusal sanayileri dış rekabete karşı koruma altına almaktır (Miral, 2006:8).

Üretim Faktörleri: Ülkelerin sahip olduğu sermaye potansiyeli, iç artırımların büyüklüğü, yabancı sermayeyi kendine çekebilmedeki başarısı ve yerli-

yabancı sermayedeki rantabilite, o ülkenin üretim ve yatırım potansiyelini önemli oranda etkilemektedir (Miral, 2006:9).

Bir ülkenin yeterli oranda sermayeye sahip olması, bilim ve teknoloji de kaydettiği gelişmeler, doğal kaynaklardaki zenginlik ve bu kaynakların kullanılabilirliği, girişimcilik faktörleri ile işgücü yapısı, ülkelerin uluslar arası rekabet gücünde belirleyici bir rol üstlenmektedir. Ayrıca bir ülkede işgücü oranının yüksek miktarlarda olması, o ülkenin işgücü ithaline gerek duymadığını göstermektedir.

Ülke nüfusunun genç olması dolayısıyla iş gücü nüfusunun yaş ortalamasının düşük olması, eğitilebilir işgücünün yoğunluğunu ortaya koymaktadır. İş gücündeki rantabilite oranının yüksek olması ise üretim maliyetlerini en aza indirerek, üretimdeki kaliteyi arttırmaktadır. Böylece kaliteli ve minimum maliyetli bir ürün-hizmet talep atışını artırarak rekabet gücünün artışını olumlu şekilde etkilemektedir. (Tansu, 2003:73).

AR-GE: Araştırma-geliştirme (ARGE) ve ürün geliştirme (ÜRGE) faaliyetleri, günümüz sanayi sektöründe rekabetin yadsınamaz öğelerinden biri hâline gelmeye başlamıştır. AR-GE'yi, bilgiyi bilimsel ve teknik açıdan geliştirmek amacıyla, sistemli bir alt yapıya bağlı olarak yürütülen çaba ve bu çaba sonrası elde edilen yeni bilginin farklı uygulamalarda kullanımı şeklinde tanımlamak mümkündür. OECD' ye göre gelişmiş sanayi ülkeleri AR-GE çalışmasında üç ana uygulamayı kapsar. Bunlar;

Temel Araştırma (Basic Research): Özgün bir uygulama ya da kullanım olmadan, araştırılan mevzunun esası baz alınarak yeni bir bilgi elde edilebilmesi amacıyla yapılan kuramsal ve deneysel çalışmalardır.

Uygulamalı Araştırma (Applied Research): Yeni bilgi elde edebilmek amacıyla yapılan orijinal bir araştırmadır. Ancak, Temel Araştırma (basic research)'dan farkı, özgün hedef, ilke ve uygulamaya yönelik bir çalışmadır.

Deneysel Geliştirme (Experimental Development): Yeni bir araç, gereç, ürün veya hizmet meydana getirmek gayesiyle; yeni hizmetlerin ve sistemlerin

tasarlanmasına ya da var olanların, pratikte geliştirilmesine yönelik düzenli çalışmalar bütünüdür (Frascati Manual OECD, 2002:30).

Ar-ge faaliyetlerinin insanoğlu için anlamı, yalnızca firmaya ekonomik menfaat sağlamak için yapılan ön araştırma- ürün geliştirme gibi faaliyetleri değil, bu faaliyetlerin yanı sıra; su, çevre, tarım, gıda, yer altı ve yer üstü kaynaklarının tükenmesi gibi global problemlere yeni çözüm yollarının bulunması, yeni güvenlik ve iletişim araçlarının bulunması gibi çok daha geniş kavramları içinde barındıran bir yapıdır (Akbulak ve Akbulak, 2010:7-8).

Araştırma geliştirme çalışmalarının temel hedefi, sürekli değişen ve gelişen dünya da, faaliyette bulunan işletmelerin bu değişim ve gelişim sürecine uyum sağlamasını temin etmek ve büyümelerine kaynaklık etmektir. Bu temel amaçlar baz alınarak ar-ge faaliyetlerinin diğer başka amaçlarını da şöyle sıralamak mümkündür;

- Yeni ürün ve süreçleri gelişimine olanak sağlamak,
- Var olan ürün ve gereçler için farklı kullanım alanları oluşturmak
- Bilinmeyen üretim yöntemleri bulmak
- Mevcut üretim yöntemlerinin gelişimini sağlamak
- Rekabet gücünü muhafaza etmek için, aynı kulvardaki işletmelerin gelişimine uyum göstermek
- İşletmede rantabiliteyi artırmak
- Üretim maliyetlerinin minimuma indirilmesi
- İşveren-işçi arasındaki iletişimin güçlendirilmesini sağlamak
- Yönetim-bilişim sisteminin kurulmasını sağlayarak, yönetime doğru ve gerekli malumatın zamanına ulaşmasını temin etmektir (Zerenler vd., 2007:657-658).

Ar-ge, bir ülkenin rekabet avantajı yakalayabilmesi için endüstri ve firmalar açısından önemli bir olgudur. Ar-ge, ürün kalitesinin arttırılması, ergonomik tasarım, inovasyon ve tüm bunların yanında minimum maliyet ile rekabet gücünün oluşumuna katkı sağlar.

Ar-ge ile teknoloji iç içe kavramlardır. Teknolojik gelişme ile meydana gelen ar-ge faaliyetleri günümüz dünyasında uluslar arası rekabetin belirleyici bir unsuru haline gelmiştir. Bundan dolayı araştırma geliştirme faaliyetleri iktisadi kalkınma da dolayısıyla, rekabet gücünün oluşumunda önemli bir konuma sahiptir (Akbulak ve Akbulak, 2010:1).

Verimlilik: Mevcut iktisat politikalarının en temel hedefi, eldeki kaynakların en etkili ve verimli bir biçimde kullanımına olanak vererek, sosyal refahın en üst düzeye ulaşmasını sağlamaktır. Etkililik ve verimlilik gibi kriterler bu hedefin gerçekleştirilmesinde önemli bir yere sahiptir.

Liberalizm'e olan meylin artmasıyla beraber 90'lı yıllardan itibaren birçok alanda hız kazanan globalleşme sürecinde, bulunan kaynakların verimli ve ölçülü bir biçimde kullanılması rekabet gücünde etkinlik sağlayabilmek bakımından ele alındığında, yadsınamaz bir önem kazanmaya başladığı görülmektedir. Bu durum ekonomik karar birimleri olan endüstriler bakımından incelendiğinde ise; üretim maliyetlerinin en düşük seviyeye, üretim miktarının ise; en yüksek seviyeye ulaştırılması, endüstrinin nihai hedefi olan kar oranlarının maksimum düzeye gelmesinde rasyonellik ve verimliliğin ehemmiyeti, giderek artmaktadır (Çoban, 2007:17-20).

Verimlilik kavramını daha sade bir dille ifade etmek gerekirse; eldeki kaynakların doğru ve etkili bir şekilde kullanılmasını temin ederek üretim miktarı, performans, kalite ve verimlilik gibi ölçütlerin maksimum seviyeye çıkartabilmektir. Fakat bu düzeye ulaşmak, firmanın bütün enerji kaynaklarını en etkili şekilde kullanmasıyla mümkündür (Özsever vd., 2009:45-58).

Kalite: Çok geniş bir alana hitap eden ve insanlık tarihi kadar eski olan kalite kavramı günümüzde de önemini ve aktüalitesini korumaktadır. Çünkü insanoğlu daima iyiye, güzele ve daha mükemmele varma isteğini içine barındırmaktadır.

Bir gelişim biçimi olarak onaylanan ve Japonya'da geliştirilen Kaizen yaklaşımı, bünyesinde birçok tekniği barındırarak *kaliteye* ulaşmada yol gösterici olmuştur. İnsanoğlunun daima daha iyiye erişme arzusu, bir yandan toplumsal yaşam biçimini maksimum düzeye ulaştırırken diğer yandan firmaların oluşturdukları mal-hizmetlerin kalite seviyelerini de yükseltmektedir. Bu nedenle kalite, insanoğlunun çoğalan talepleri doğrultusunda, devamlı artan bir yükseliş göstermektedir (İpekten ve Kutlu, 2003:1-2).

Kalite, işletme kaynaklarının verimli bir biçimde kullanımına olanak sağlayan, müşteri ihtiyaçlarını temel alarak uygun üretimin meydana gelmesini

sağlayan bir performansı kapsar. Kalitenin işletme başarısına katkı sağlaması ancak bu anlayış çerçevesinde hareket edilmesine bağlıdır. Üretim etmenlerinin ve pazar koşulları limitsiz işleyişi, kalite olgusunu her geçen gün daha da önemli hale getirerek kaliteyi rekabetin kilometre taşı haline getirmiştir. Bununla beraber kalite kavramı uluslar arası rekabet üstünlüğünü belirleyen başka kavramlarla birebir ilişkili bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kısacası hızlı yaşanan değişme ve bütünleşme, bireylere, topluma ve buna bağlı olarak toplumsal alt sistemlere tesir etmektedir. Globalleşen dünya ile oluşan yeni rekabet şartları, eskiye nazaran çok daha katı ve yok edici bir güce sahiptir. Zira değişim rüzgârları karşısında değişmeyen tek şey, her şeyin değişken olduğudur. Bu nedenle kalite, sürekli değişen-gelişen dünyaya uyum sağlayabilmek için günümüzde hayati bir önem arz etmektedir (Doğan, 2000:1-23).

Günümüz dünyasında teknoloji ve dolayısıyla sanayide yaşanan hızlı değişim, üretilen mal ve hizmetlerdeki farklılıklar, ticarî kısıtlamaların en aza indirgenmesi, ülkeler arası ticarete liberalleşmenin meydana gelmesi sonucu yeni rekabet koşullarının oluşması, kalite kavramının önemini ilk sıralara taşımıştır (Yalçın, 2008).

Kalite, işletme kaynaklarının verimli bir biçimde kullanımına olanak sağlayan, müşteri ihtiyaçlarını temel alarak uygun üretimin meydana gelmesini sağlayan bir performansı kapsar. Kalitenin işletme başarısına katkı sağlaması ancak bu anlayış çerçevesinde hareket edilmesine bağlıdır (Kelleci, 2009:29).

Eğitim: Toplumların mevcudiyetlerini devam ettirebilmeleri için, uluslararası alanda rekabet konusunda söz sahibi olmayı ve küresel oluşumları dikkate alarak hareket etmeleri gerektirmektedir. Sürekli değişen ve gelişen günümüz dünyasının en temel ve vazgeçilmez ögesi eğitimidir (Çalık ve Sezgin, 2005:55-66).

Bir ülkenin politik, iktisadi ve sosyal gelişmişlik düzeyini belirlemede eğitim kavramı daima ön sıralarda yerini almaktadır. Eğitim, fertlerin sosyolojik, psikolojik ve kültürel anlamda gelişmelerini sağlamasının yanında, ülkelerin iktisadi kalkınmışlık seviyelerinin artmasında da önemli bir rol oynamaktadır. Bir ülkedeki eğitim düzeyinin artmasına paralel olarak bilim ve teknolojiye yenilikler hız kazanacak, eğitilmiş insan gücüne olan ihtiyaçta karşılanmaya başlayacaktır. Kaliteli ve nitelikli işgücü ile beraber verimlilikte artar. Verimliliğin artması sonucu ulusal gelir seviyesi hızla çoğalarak, elde edilen gelir adaletli bir biçimde paylaşılır. Eğitim

düzeıı yüksek olan toplumlar incelendiğinde, yönetimin daha demokratik bir biçim kazanarak iktisadi ve politik istikrarın sağlamasının kolaylaştığı görülmüştür. Eğitim için yapılan yatırımlar ekonomik anlamda meydana getirdiği olumlu sonuçlarından dolayı zaman içerisinde iktisadi kalkınmayı hızlandırmanın etkin bir yolu olmuştur (Öztürk, 2005:27-30).

Bir ülkenin kalkınması için gerekli olan, doğal kaynaklar, sermaye birikimi, teknolojik düzey gibi unsurların etkili ve verimli bir şekilde kullanılarak yatırıma dönüştürülmesi, ancak bilgili insanlar sayesinde mümkündür. Yalnızca girişimci konumunda olan kişiler değil, bunun yanında kalkınmaya destek olabilecek içtimai koşulların oluşumunda da eğitim önemlidir (Ergün, 2011:6-8).

Kaliteli bir işgücü ile ekonomide verimliliğin artacağı yadsınamaz bir gerçektir. Eğitim vasıtasıyla, günümüz teknolojisine uygun bilgi ve becerilerle donatılan bireyler, zaman içinde ekonomik kalkınmayı sağlar. Bu durum ise üretim düzeyinin artışı manasına gelmektedir. Böylece yaşam düzeyi artarak, toplumsal refahın oluşması sağlanır (Öztürk, 2005:27-30).

Beşeri kaynaklar: Daha kısa bir ifadeyle; bir üretimi gerçekleştirebilmek için gerekli üretim faktörlerinin yanı sıra beşeri sermayeye de ihtiyaç vardır. Bundan dolayı, az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler, niteliksiz işgücü ve fiziki sermayeleri olsa dahi, gereken beşeri sermaye ye sahip olamadıklarından dolayı bazı malların üretimini gerçekleştirememektedirler. Hâlbuki beşeri sermayeleri diğerlerine oranla daha yeterli olan gelişmiş ülkeler istedikleri malların üretimini kolaylıkla gerçekleştirebilirler. Bu sebepten ötürü bir ülke, iktisadi kalkınmayı sağlayabilmek için fiziki sermayenin yanı sıra beşeri sermayeye de gereksinim duyar (Özyakışır, 2011:54-55).

Beşeri sermaye olgusu fertlerin üretimde kullandıkları bilgi, beceri ve tecrübe gibi nitelikleri bünyesinde barındırmaktadır. Daha kapsamlı ifade edecek olursak, beşeri sermaye çalışanların etkili bir üretim gerçekleştirebilmek amacıyla kullanmış oldukları nitelikli işgücüdür. Beşeri sermaye kavramını toplumsal kalkınma olgusu ile beraber inceleyecek olursak, beşeri sermaye ile firma çalışanları üretimin gerçekleşmesi aşamasında, pozitif anlamda bir davranış değişikliği meydana getirirler. Bu değişiklik ise; ekonomik kalkınmanın toplumsal niteliğine katkıda bulunmasının yanı sıra iktisadi gelişimi de desteklemektedir (Kunduracı, 2009:54-55).

Uzun vadede rekabet gücü için fiziki sermayeye katkı sağlayan beşeri sermaye yatırımları, zaman içinde şirkete işlerlik ve etkinlik kazandıran bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle globalleşme sürecinde kısa dönemde üretimde mekanik düzene ulaşmak, beşeri sermayenin meydana getirilmesi ve aktif bir biçimde kullanılmasına göre çok daha basittir. Bu sebeptir ki, ülkelerin fiziki sermayenin oluşumuna ve fiziki yatırımlara kaynak ayırmaları gerekmektedir. Ayrıca bunun yanı sıra makine-teçhizatı yani var olan teknolojiyi en iyi şekilde kullanacak insan gücü kapasitesinin oluşturulmasına zemin hazırlayarak yeni teknolojilere uyumlu, firma örgütlenme biçimlerinin uygulamaya konulması sağlanmalıdır (Altay ve Pazarlıoğlu, 2007:97-98).

1.3. ULUSLARARASI REKABET GÜCÜNE İLİŞKİN TEORİLER

Çalışmanın bu bölümünde uluslararası rekabetin temellerini açıklayan klasik ve modern dış ticaret teorileri hakkında bilgi vermeye çalışılmıştır. Merkantilist düşünürler tarafından günümüze dek sürekli olarak teoriler üretilmiş ya da mevcut teorilere katkılar sağlanmıştır. Bu teorileri “klasik yaklaşımlar” ve “modern yaklaşımlar” biçiminde ikiye ayırmamız mümkündür. Klasik yaklaşımların temeli karşılaştırmalı üstünlüklere dayalı maliyete dayanırken, modern yaklaşımların temeli ise; teknolojiye dayanmaktadır. Klasik yaklaşımların öncüsü Adam Smith’dir. Sonrasında ise; David Ricardo, Heckscher Ohlin’nin teorileri uluslar arası rekabet gücünü açıklamaya çalışmıştır.

1.3.1. Klasik Yaklaşımlar

Uluslararası ticaret teorileri yaklaşık olarak iki asır önce Merkantilist düşünürler tarafından oluşturulmuştur. Ancak uluslararası ticaret teorilerinin asıl temelleri 1776 yılında Adam Smith tarafından kaleme alınan “Ulusların Zenginliği (The Wealth of Nations)” adlı eserle atılmıştır. Bu eser hem iktisat biliminin hem de uluslararası ticaretin yapı taşlarını oluşturmaktadır. Adam Smith’in ortaya koyduğu “*Mutlak Üstünlükler Teorisi*” diğer iktisatçılar tarafından geliştirilerek bugünkü halini almıştır. Unutulmamalıdır ki klasik yaklaşımlar günümüzdeki ticaret teorilerinin temelini oluşturmaktadır.

Mutlak Üstünlükler Teorisi: Mutlak üstünlükler teorisi Adam Smith’in 1776 yılında yazdığı meşhur kitabı Ulusların Zenginliği (The Wealth of Nations) ile

ortaya atmıştır. Smith'e göre, bir ülke bir malın üretiminde mutlak üstünlüğüne sahipse, o malın üretiminde uzmanlaşmalı ve üretim fazlasını ihraç etmesi gerekmektedir. Buna karşılık, bir ürünün üretiminde mutlak üstünlüğe sahip olmayıp, pahalıya üretiyorsa o ürünün üretimini mutlak üstünlüğe sahip ülkeye bırakmalıdır ve ihtiyacı kadar ithalat yapası gerekmektedir (Salvatore, 1975:2).

Karşılaştırmalı Üstünlükler Teorisi: Politik ekonomist olan Adam Smith, ülkeler arasında dış ticaretin doğmasını, bir ülkenin bir üründe mutlak üstünlüğe sahip olması ile açıklamaktadır. Eğer bir ülke, bütün ürünlerde mutlak üstünlüğe sahipse, o ülke gereksinim duyduğu tüm ürünleri için ticaret yapmayacak, kendisi üretecektir. Bu durum, mutlak üstünlükler teorisinin bir eksikliği olarak ortaya çıkmış olup, David Ricardo 1817 yılında yazdığı Politik Ekonominin Kuralları ve Vergileme (On the Principles of Political Economy and Taxation) adlı çalışmasında karşılaştırmalı üstünlükler teorisini açıklamıştır. Bu teoriye göre, bir ülke bütün ürünlerde mutlak üstünlüğe sahipken bile dış ticaret yapabilmektedir (Karluk, 2003,16).

Ricardo, bir ülke her iki üründe de mutlak üstünlüğe sahipken, daha az mutlak üstünlüğe sahip olan ürünün üretimini diğer ülkeye bıraktığında, her iki ülkenin de avantajlı çıkacağını ortaya koymuştur (Salvatore, 1975:2-3).

Faktör Donatımı Teorisi: 1919'da İsveçli Eli Heckscher tarafından ortaya atılan Faktör Donatımı Teorisi, Bertil Ohlin tarafından geliştirilerek günümüzdeki halini almıştır. Bu iki iktisatçının isminden dolayı teoriye Heckscher Ohlin Teorisi de denilmektedir. Karşılaştırmalı üstünlükler teorisindeki eksiklikleri gidermeyi amaçlayan teoriye, daha sonra P. Samuelson katkıda bulunmuştur (Karluk, 2003:34-35).

Bu teorinin ana fikri; bir ülke emek ya da sermaye bakımından zengin olduğu üretim faktörlerini yoğun olarak kullandığı mallarda uzmanlaşarak bu malları ihraç etmelidir. Bu şekilde ülke, kazanç sağlayacaktır. Buna ek olarak ülkelerdeki ticaretin, nispi üretim faktörü zenginliği, temel alınarak yapılması halinde ülkelerdeki üretim faktörü fiyatlarının da eşit hale getirilmesi gerekmektedir. Çünkü ihraç edilen mallar sonucu, malların üretimi esnasında kullanılan faktörlere olan taleplerde artış

olur. Bunun sonucunda ülkede, o malın üretiminde kullanılan üretim faktörü kıtlaşır. Üretim faktörünün kıtlaşmasıyla beraber fiyatta artış olur (İyibozkurt, 2001:40).

Klasik Dış Ticaret Teorisi'nin pek çok varsayımını birebir ele alan Faktör Donatımı Teorisi, uluslararası ticarete devletlerin, emek ya da sermaye bakımından zenginliğini mukayese ederek Karşılaştırmalı Üstünlükler Teorisi'ne farklı bir bakış açısı kazandırmıştır. Dış ticaret teorisine farklı bir yorum kazandıran Faktör Donatımı Teorisi, farklı faktör donatımlarına sahip olan ülkelerin endüstriler arası ticaretini incelemiştir. Fakat aynı ya da benzer faktör donatımına sahip olan ülkelerin endüstri-içi ticaretini yorumlama da eksik kalmıştır. Ayrıca Faktör Donatımı Teorisi, teknolojik dönüşümü sabit olarak ele aldığı için durağan bir yapıya sahiptir. İkinci Dünya Savaşıyla beraber ticaretin serbestleştirilmesi, benzer faktör donatımlarına sahip sanayi ülkeleri arasındaki endüstri-içi ticaretin artmasına olanak sağlamıştır. Yine 1960'lı yıllardan sonra Yeni Dış Ticaret Teorileri'nin ortaya çıkmasına sebep olan etmen, Faktör Donatımı Teorisinin çelişkili sonuçlar vermesidir. Bunun yanı sıra yeni dış ticaret teorileri, uluslar arası ticaretin tamamını yeterince açıklayamamasından dolayı, bu teori geleneksel dış ticaretin noksanlıklarını bütünlemesi açısından önemlidir (Deviren, 2004).

1.3.2. Modern Yaklaşımlar

Uluslararası rekabet gücünü klasik yaklaşımlar fiyatlar ile karşılaştırırken, modern yaklaşımlar hizmet kalitesi, ürün farklılaştırılması vb. ile açıklamaktadır. Modern yaklaşımların öncüleri; Porter, Krugman ve Reich, ülkelerin rekabet avantajını elde ederken ülke bazında değil endüstri bazında çalışılması gerektiğini savunmaktadır.

Porter'in Teorisi: Ulusal ve uluslar arası rekabet konularında dünyanın en önde gelen isimlerinden olan Amerikalı bilim adamı Michael E. Porter, Modern ticaret teorileri içinde en ehemmiyetli ve en geniş kapsamlı çalışmaya sahiptir. 1990 yılında yayınladığı "Ulusların Rekabet Yeteneği" (The Competitive Advantage of Nations) adlı kitabıyla uluslar arası rekabet gücünü, bir kuram olarak ele almıştır. Porter, rekabet gücü yüksek on ülke (ABD, Almanya, Japonya, İtalya, Danimarka, İsviçre, İsveç, İngiltere, Güney Kore ve Singapur) üzerinde araştırma yapmıştır. Araştırma sonunda elde edilen bilgilere dayanarak "Uluslar arası Rekabet Üstünlükleri Teorisi"ni geliştirmiştir (Atik, 2005:47-48).

Porter'in teorideki asıl hedefi; rekabet gücünü açıklamada klasik karşılaştırmalı üstünlükler teorisinin ötesinde farklı bir yaklaşım sunabilmektir. Ülkelerin endüstrileri ve firmaları tarafından yaratılan rekabet gücü kavramı, Porter'a göre durağan değil, devimsel bir olgudur (Kum, 1999:165-178).

Porter rekabetçilik kavramını ülke, endüstri ve şirket bağlamında ele almıştır. Porter şirket bağlamında rekabetçilik kavramını ele alırken firmanın üretim, pazarlama ve dağıtım gibi işlerin sağlanmasında yer alan bütün fonksiyonların birer birer incelenmesini ve bu fonksiyonların birbirleriyle olan bağlantılarını göz önünde bulundurarak ele alınması gerektiğini ifade etmiştir (Yiğit, 2008:37-38).

Michael E. Porter'a göre endüstri bağlamında rekabet şartlarını analiz etmek için dikkate alınması gereken beş etken vardır. Bu beş etken güç hem endüstri içinde yer alan şirketlerin karlılık oranlarını etkilemekte, hem de endüstrinin yapısını meydana getirmektedir. Bu beş etken gücü sıralamak gerekirse;

- I. Sektörde yer alan rakip firmalar arasındaki rekabet durumu; firmanın sektör içindeki rekabet yapısı,
- II. Sektöre yeni girmeyi planlayan firmaların oluşturduğu tehditler,
- III. İkame malların oluşturduğu tehdit; faaliyette bulunulan sektör haricindeki ikame malların firma için oluşturduğu tehditler,
- IV. Firma müşterilerinin pazarlık kabiliyetinin güçlü olmasının firma üzerinde oluşturduğu baskı ve sektörü manipüle etme durumu,
- V. Firmanın gereksinim duyduğu hammadde, yarı mamul, araç-gereç gibi malzemeleri temin ettiği tedarikçilerin firma üzerindeki etki gücü biçiminde sıralanabilir (Yiğit, 2008:42-43).

Michael E. Porter 1990 yılında yayınlanan 'Ülkelerin Rekabetçi Üstünlüğü' adlı kitabında, uluslararası rekabet gücü kavramını; detaylı bir araştırma ile bütünsel bağlamda incelemeye almıştır. Porter rekabet gücü kavramını ele alırken, ülkelerin endüstri analizlerini dikkate alarak rekabetçi üstünlükler çerçevesinde bir çizgi meydana getirmeye çalışmıştır (Bedir, 2009:20-21).

Krugman'ın Teorisi: Krugman teorisinde, ithalat ve ihracatta uzmanlaşmanın ve var olan ticaret yapısının karşılaştırmalı üstünlükler modelinin temel alınarak açıklanabileceğini ancak, ticarete uzmanlaşma kalıpları başlangıçtaki

karşılaştırmalı üstünlüklere bakılmaksızın farklılık gösterebileceğini ifade etmektedir (Kaya, 2006:73-82).

Bir takım ürünlere yönelik ara talepteki artışın ürün açısından ölçek ekonomileri oluşturduğunu ifade eden Krugman, aynı zamanda bu ürünler için geniş bir iç pazar oluştuğunu da göz önünde bulundurmaktadır. Krugman teorisinde yoğunlaşmayı ölçek ekonomilerinin mevcudiyeti ile izah etmektedir. Bu deyişe göre üretim, ölçek ekonomilerine bağlıdır. Ayrıca büyük pazarların varlığı, belirli endüstrilerin belirli bölgelerde yoğunlaşmasıyla ifade edilmektedir (Akgüngör ve Falcıoğlu, 2005).

Bilgi Temelli Yaklaşım: Robert Reich tarafında geliştirilen bu yaklaşım, Porter'in teorisindeki eksikliklerden yola çıkarak oluşturulmuştur. Reich'e göre bilgi, iktisadi kalkınmada ve dolayısıyla rekabet üstünlüğü kazanma da ülkelere asli yol gösteren önemli bir üretim aracıdır. Bilgi, şirket çalışanları ve üzerinde somutlaşarak rekabet gücü kazanımında, üstünlüğü yakalayabilmek için yol göstericidir. Üretimin küresel bir şekil alması firmaların başarısını, faaliyette buldukları devletlerin başarısından ayırarak, yeni başarı koşullarını oluşumuna kaynaklık etmektedir (Tonta ve Küçük, 2005).

İKİNCİ BÖLÜM

G-8 ÜLKELERİ İLE TÜRKİYE’NİN DIŞ TİCARET YAPISI

Ülkelerin ekonomik kalkınmaları, ürettiği ürünlerin düşük katma değerli ürünler yerine yüksek katma değerli ürünleri alması ve bu ürünleri ihraç etmesi ile sağlanabilmektedir.

Türkiye son yıllarda gösterdiği ekonomik kalkınma ile girişimcilerin dikkatini çekmiş, bazı sektörlerde uzmanlaşmış, neticesinde bir çok sektörde uluslararası sözü geçen bir ülke konumuna gelmiştir. Dünyada yaşanan krizler ve ekonomik dalgalanmalar, Türkiye’yi daha az düzeyde etkilenmiştir. Böylece, kalkınma sürdürülebilir hale gelmiştir.

G-8 ülkelerinin makro ekonomik göstergeleri incelendiğinde ABD’nin Gayrisafi Yurtiçi Hasılasının \$15 milyarı aştığı ve bunun da neredeyse diğer G-8 ülkelerinin Gayrisafi Yurtiçi Hasılasının toplamına eşit olduğu görülmektedir. Kişibaşı Gayrisafi Yurtiçi Hasılası en yüksek ülke \$50.345 ile Kanada’dır. ABD \$48.442 KBGSYH’ya sahiptir. Türkiye \$10.498 KBGSYH’sı ile G8 ülkeleri ile kıyaslandığında en düşük rakama sahip ülkedir. İhracat rakamlarında Almanya’nın ABD’yi geçmiş olduğu görülmektedir. Almanya 2011 yılında \$1.482.202 milyon ihracat gerçekleştirmiştir. ABD’nin dış ticaret açığı yaklaşık \$780 milyara dayanmaktadır (Worldbank, 10.11.2012).

Tablo 2.1. SITC Teknoloji Sınıflaması

SITC 0	Canlı Hayvanlar ve Gıda Maddeleri
SITC 2 (26 Hariç)	Akaryakıt Hariç Yenilmeyen Hammaddeler (Dokumaya Elverişli Lifler (Elyaf) Hariç)
SITC 3 (35 Hariç)	Mineral Yakıtlar ve Mineral Yağlar (Elektrik Enerjisi Hariç)
SITC 4	Hayvansal ve Bitkisel Yağlar
SITC 56	Gübreler
SITC 26	Dokumaya Elverişli Lifler (Elyaf)
SITC 6 (62,67,68 Hariç)	İmalat Malları (Kauçuk Eşya, Demir ve Çelik ve Demir İhtiva Etmeyen Madenler Hariç)
SITC 8 (87,88 Hariç)	Diğer Üretim Malları (Başka Yerde Belirtilmeyen Mesleki İlmi, Kontrol Alet ve Cihazlar ve Fotoğraf, Sinemacılıkta Kullanılan Alet ve Cihazlar ile Optik Eşya, Saatler Hariç)
SITC 1	İçkiler, Tütün ve Mamulleri
SITC 35	Elektrik Enerjisi
SITC 53	Boyacılıkta Kullanılan Ürünler
SITC 55	Uçucu Yağlar, Rezinoitler, Parfümeri, Kozmetik
SITC 62	Kauçuk Eşya
SITC 67	Demir ve Çelik
SITC 68	Demir İhtiva Etmeyen Madenler
SITC 78	Kara Taşıtları

Kaynak: COMTRADE

Çalışmanın bu bölümünde; G-8 ülkeleri ile Türkiye'nin SITC Teknoloji Sınıflandırması Rev 3'e göre seçilmiş sektörlerdeki dış ticaret yapıları incelenmiştir. Dış ticaret verileri United Nations Commodity Trade Statistics Database'den alınmıştır. Tablo 2.1.' ye göre seçilen 16 sektörün tanımı ve alt başlıkları aşağıda sıralanmıştır.

SITC 0 Canlı Hayvanlar ve Gıda Maddeleri; canlı hayvanlar, süt, süt ürünleri ve yumurtalar, balıklar ve diğer deniz ürünleri, hububat, hububat ürünleri, meyve ve sebzeler, şeker, şeker ürünleri ve bal, kahve, çay, kakao, baharat ve ürünleri, hayvanlar için gıda maddeleri ile çeşitli yenilebilir ürünler (yağ, homojenize ürünler, sos, maya vb.), alt başlıklarından oluşmaktadır.

SITC 2 (26 Hariç) Akaryakıt Hariç Yenilmeyen Hammaddeler (Dokumaya Elverişli Lifler (Elyaf) Hariç); işlenmemiş kösele, deri ve kürk, yağlı tohumlar, yağ veren meyveler, ham kauçuk (tabii ve sentetik), mantar, odun ve kereste, kağıt hamuru ve kullanılmış kağıt, hayvansal ve bitkisel gübreler, tuz, kükürt, topak, alçı gibi mineral maddeler, metal cevherleri, döküntüleri, hurdaları ile başka yerde belirtilmeyen hayvansal ve bitkisel menşeli hammaddeleri alt başlıklarını içermektedir.

SITC 3 (35 Hariç) Mineral Yakıtlar ve Mineral Yağlar (Elektrik Enerjisi Hariç); taş kömürü, kok kömürü ve briket kömürü, petrol, petrolden elde edilen ürünler ile petrol gazları, doğal gaz ve diğer mamul gazlar alt başlıklarından oluşmaktadır.

SITC 4 Hayvansal ve Bitkisel Yağlar; hayvansal sıvı ve katı yağlar, bitkisel sıvı yağlar ve fraksiyonları (rafine edilmiş olsun olmasın, kimyasal işlem görmemiş), kimyasal işlem görmüş bitkisel ve hayvansal katı/sıvı yağlar, mumlar alt başlıklarını içermektedir.

SITC 56 Gübreler sektörü; azotlu mineral ve kimyasal gübreler, fosfatlı mineral ve kimyasal gübreler, potaslı mineral gübreler, azot, fosfor, potasyum vb iki üçünün karışımı gübreler alt başlıklarından oluşmaktadır.

SITC 26 Dokumaya Elverişli Lifler (Elyaflar); ipek, pamuk, linter pamuğu ve pamuk döküntüleri, jüt veya bitki iç kabuklarının dokumaya elverişli diğer lifleri, dokumaya elverişli diğer bitkisel lifler, sentetik filament demetleri ve sentetik devamlı lifler, diğer suni lifler ve artıkları, yün/yapağı ve diğer hayvan kılı ile kullanılmış giyim eşyası ve parçaları alt başlıklarından oluşmaktadır.

SITC 6 (62,67,68 Hariç) İmalat Malları (Kauçuk Eşya, Demir ve Çelik ve Demir İhtiva Etmeyen Madenler Hariç); başka yerde belirtilmeyen işlenmiş deri ve köseleler, mantar ve ahşap eşya(mobilya hariç), kağıt, karton ve kağıt hamurundan eşya, tekstil ürünleri (iplik, kumaş, yer kaplamaları, hazır eşya), taş, alçı, çimento, amyant, cam, seramik vb. maddeden eşya, alt sektörlerini içermektedir.

SITC 8 (87,88 Hariç) Diğer Üretim Malları (Başka Yerde Belirtilmeyen Mesleki İlimi, Kontrol Alet ve Cihazlar ve Fotoğraf, Sinemacılıkta Kullanılan Alet ve Cihazlar ile Optik Eşya, Saatler Hariç); prefabrik yapılar; sıhhi su tesisatı, ısıtma ve sabit aydınlatma cihazları, mobilya; yatak takımı, yatak payandaları ve yastıklar, seyahat eşyası, el çantaları vb. taşıyıcı eşya, giyim eşyası ve bunların aksesuarları, ayakkabılar ve aksamı ile başka yerde belirtilmeyen çeşitli mamul eşyaları alt başlıklarından oluşmaktadır.

SITC 53 Boyacılıkta Kullanılan Ürünler; sentetik organik boyayıcı maddeler, debayette kullanılan bitkisel ve hayvansal menşeli hulasalar ile pigmentler, vernikler, boyalar alt başlıklarını içermektedir.

SITC 55 Uçucu Yağlar, Rezinoitler, Parfümeri, Kozmetik; uçucu yağlar rezinoitler, parfüm ve kozmetik veya tuvalet müstahzarları ile sabunlar, temizleme, cilalama ürünleri alt başlıklarından oluşmaktadır.

SITC 62 Kauçuk Eşya; kauçuk ve kauçuktan eşya, kauçuktan iç ve dış lastikler (yeni/eski) ile kauçuktan diğer eşya (hijyenik, eczacılık ürünleri, taşıyıcı kolonlar) alt başlıklarını içermektedir.

SITC 67 Demir ve Çelik; Dökme ve aynali demir, ferro alyajlar, Demir veya çelikten külçe ve diğer ilk şekillerde yarı mamuller, Demir veya alaşımsız çelikten kaplanmamış yassı hadde mamulleri, Demir veya alaşımsız çelikten kaplanmış yassı hadde mamulleri, Paslanmaz veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, Demir veya çelikten (alaşımli, alaşımsız) filmaşın, çubuk ve profiller, Demir veya çelikten demiryolu ve tramvay hattı malzemesi, Demir veya çelikten teller ile Demir veya çelikten ince, kalın borular ve içi boş profiller, boru bağlantı parçaları alt sektörlerinden oluşmaktadır.

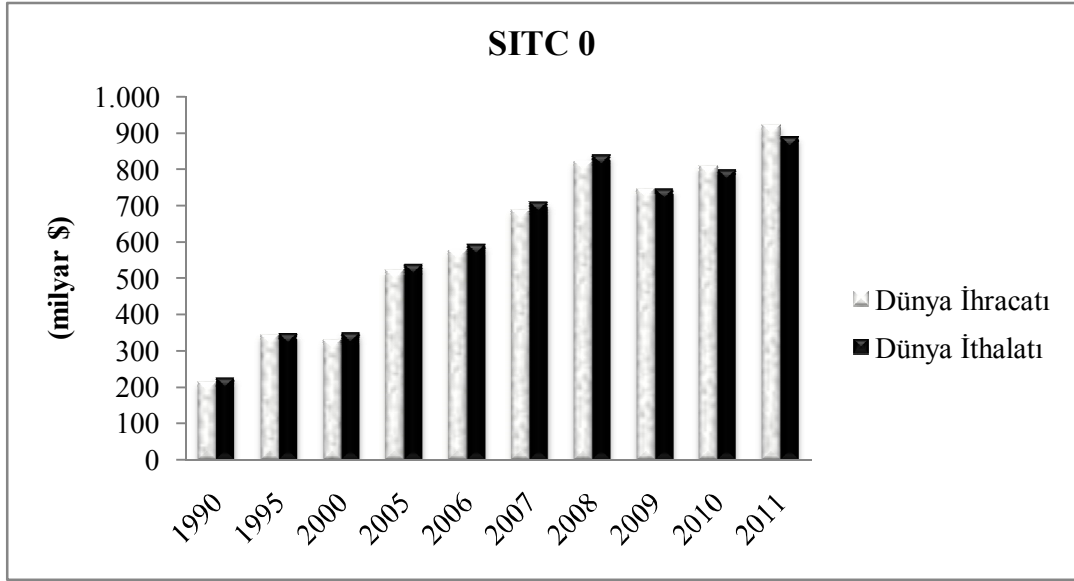
SITC 68 Demir İhtiva Etmeyen Madenler; gümüş, platin ve gümüş veya platin kaplamalı altın ve diğer metaller, bakır ve bakırdan çubuk, profil, tel, saç, şerit, boru vb., nikel ve nikelden çubuk, profil, tel, saç, şerit, boru vb., alüminyum ve alüminyumdan çubuk, profil, tel, saç, şerit, boru vb., kurşun ve kurşundan çubuk, profil, tel, saç, şerit, boru vb., çinko ve çinkodan çubuk, profil, tel, saç, şerit, boru vb., kalay ve kalaydan çubuk, profil, tel, saç, şerit, boru vb. ile metalürjide kullanılan adi metaller (tungsten, molibden, tantal, magnezyum, kobaklı vb.) alt sektörlerinden oluşmaktadır.

SITC 78 Kara Taşıtları; motorlu yolcu taşıtları (binek otomobilleri vb.), eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar, 10+ kişi taşımaya mahsus motorlu taşıtlar, çekiciler, motorlu taşıtların aksam ve parçaları ile şase ve karoserleri, motosikletler, bisikletler, sakatlar için koltuklar vb. aksam parçaları ile römorklar ve yarı römorklar alt sektörlerinden oluşmaktadır.

Seçilen 16 sektörün Türkiye ve G-8 ülkeleri için dış yapısı aşağıda ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

2.1. SITC 0 (Canlı Hayvanlar ve Gıda Maddeleri)

Ülkelerin sanayi ve hizmet sektörlerinden elde edinimleri arttıkça tarımsal üretimin payı azalmaktadır. Hayvancılık sektörünün amacı gıda maddesi üretimidir. Ülkelerin gelişmişlik düzeyi arttıkça, hayvansal üretimin sağladığı değer artmaktadır. (DPT, 2007a).

Şekil 2.1. Dünya Ekonomisinin SITC 0 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri
Kaynak: COMTRADE

Dünya ekonomilerinin SITC Teknoloji Sınıflandırmasına göre incelendiğinde (Şekil 2.1), SITC 0 kodlu Canlı Hayvanlar ve Gıda Maddelerinin yıllara göre değişimi yukarıdaki gibidir. 2008 yılına kadar yükselen dış ticaret, 2008 yılındaki krizden etkilenmiş ve 2009 yılında düşmüştür. 2008 yılında \$821 milyar olarak gerçekleşen ihracat, 2009 yılında \$746 milyara gerilemiştir. 2010 yılında ise \$810 milyara çıkmış ve 2011 yılında \$922 milyar olmuştur. İthalat ise 2008 yılında \$839 milyar olarak gerçekleşmiş, 2009 yılında ise \$746 milyara inmiş, 2010 yılında \$799 milyara çıkmıştır ve 2011 yılında ise \$888 milyara yükselmiştir.

Sektörün G-8 Ülkeleri ve Türkiye'deki Durumu: 2011 yılında büyükbaş hayvan sayısı bir önceki yıla göre %9 artarak 12.483.969 baş olmuştur. Büyükbaş hayvan sınıfında olan sığır sayısı %8,9 artarak 12.386.337 baş olarak gerçekleşmiştir. Küçükbaş hayvan sayısı ise 2011 yılında %10 artmıştır. Toplam kümes hayvanlarının sayısı %1,1 artarak 241.498.538 sayısına ulaşmıştır (www.tuik.gov.tr).

2011 yılında Türkiye nüfusu 73.640 bin ve tarımsal nüfus ise 14.229 bindir. Türkiye'de, toplam nüfusun %19,32'si tarımsal nüfus olarak değerlendirilmektedir ve bu oran G-8 ülkelerinin tarımsal nüfus oranından bir hayli yüksektir. G-8 ülkelerinin tarımsal nüfusun toplam nüfusa oranı %2,78 olup, en düşük tarımsal nüfus %1,45 ile İngiltere'dir (<http://faostat3.fao.org>, 20.10.2012).

Canlı hayvanlar sektörlerinde en çok dış ticaret yapılan hayvanlar; sığır, keçi, domuz ve koyundur. G-8 ülkeleri arasında Fransa ve Kanada haricindeki

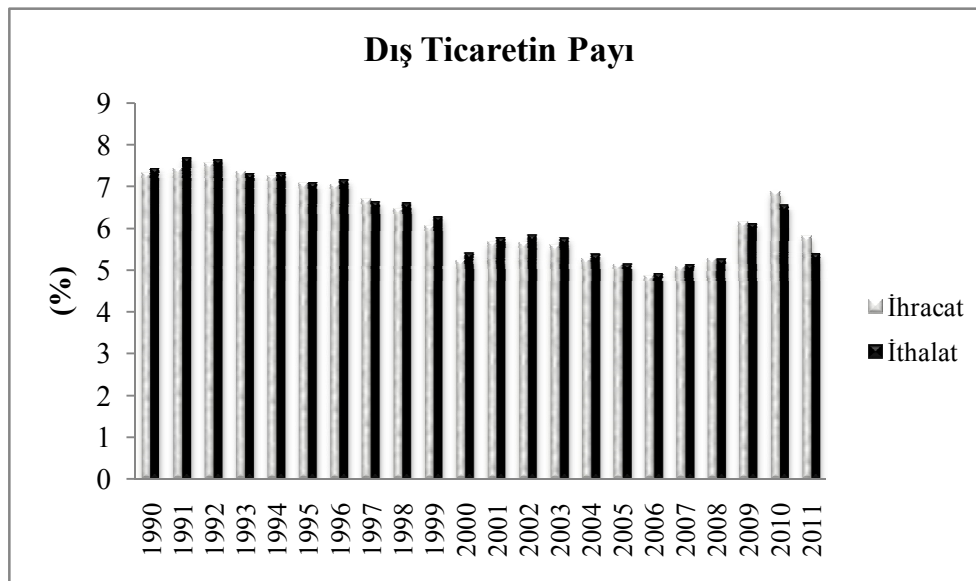
lkeler sığır, keçi ve domuz kalemlerinde dışa bağımlıdır ve dolayısıyla ithalatı ihracatından yüksektir. Bu lkeler en çok sığır ve domuz talep etmektedirler. Özellikle Almanya'nın yaklaşık \$1,3 milyar olan domuz ithalatı dikkat çekmektedir. Türkiye ise 2009 yılında kırmızı ette darboğaz yaşaması sonucunda \$13,3 milyon sığır ithal etmiştir (<http://faostat3.fao.org>, 27.10.2012).

Tablo 2.2. 2011 Yılı G-8 lkelerinin ve Türkiye'nin SITC-0 Sektöründeki Dış Ticaret Verileri

ÜLKELER	İHRACAT (milyar \$)	İTHALAT (milyar \$)
ABD	101,5	86,9
Almanya	63,4	72,2
Fransa	52,2	47,7
İngiltere	17,5	48,0
İtalya	28,7	40,9
Japonya	3,7	64,2
Kanada	32,3	26,3
Rusya	9,3	30,9
Türkiye	12,2	6,8
Dünya	922,5	888,9

Kaynak: COMTRADE

2011 yılı dış ticaret verilerine bakıldığında canlı hayvanlar ve gıda maddeleri sektörlerinde en yüksek ihracat ve ithalat yapan lke ABD olmuştur. ABD'yi Almanya takip etmektedir. Dış ticaret fazlası en yüksek olan ABD'nin \$17,6 milyar iken Türkiye'nin ise \$5,4 milyar ihracat fazlası vardır. Japonya'nın ise \$60,5 milyar ihracat açığı meydana gelmiştir (Tablo 2.2.).

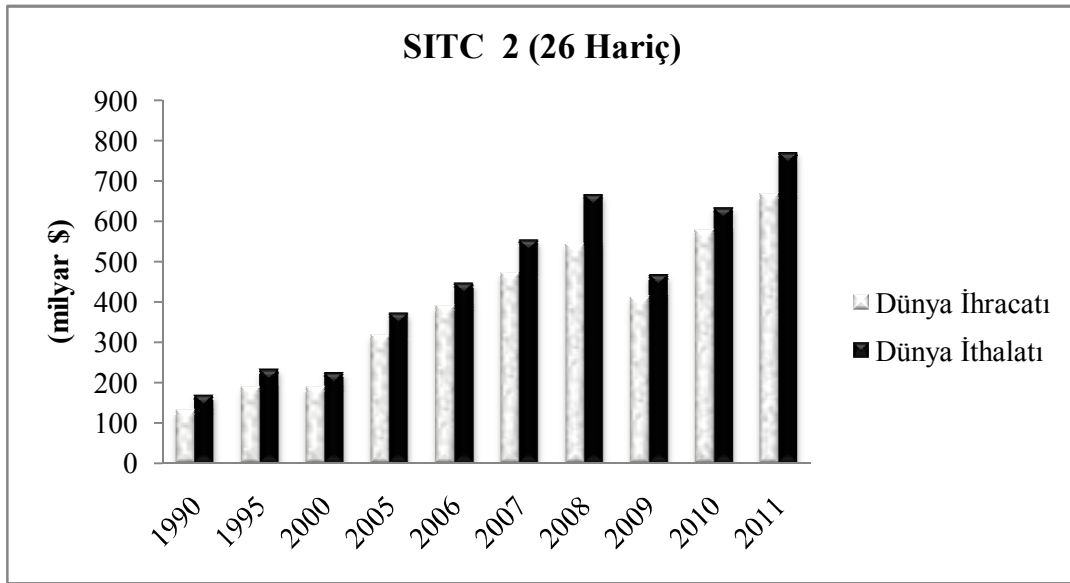
şekil 2.2. SITC 0 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Dünya ekonomisinin toplam ihracat ve toplam ithalat verileri incelendiğinde, canlı hayvanlar ve gıda maddelerinin ihracat oranı 2011 yılı için %5,8, ithalat oranı ise %5,4 olarak gerçekleşmiştir. Dış ticaret inişli çıkışlı gerçekleşmesine rağmen, bu sektörlerin, son yıllarda yakaladığı performans ile daha önemli bir hale geldiği sonucuna varılmıştır (Şekil 2.2.).

2.2. SITC 2 (Akaryakıt Hariç, Yenilmeyen Hammaddeler -26 Hariç)

Akaryakıt hariç, yenilmeyen hammaddeler, işlenmemiş kösele, deri ve kürk, yağlı tohumlar ve yağ veren meyveler, ham kauçuk, mantar, odun ve kereste, kağıt hamuru ve kullanılmış kağıt, ham gübre ve maden (kömür, petrol ve değerli taslar hariç), metal cevherleri, döküntü ve hurdaları ile başka yerde belirtilmeyen işlenmemiş tarımsal ürünler alt gruplarına sahiptir.

Şekil 2.3. Dünya Ekonomisinin SITC 2 (Akaryakıt Hariç, Yenilmeyen Hammaddeler-26 Hariç) Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri

Kaynak: COMTRADE

Akaryakıt hariç, yenilmeyen hammaddelerin dış ticaret gelişimi incelendiğinde (Şekil 2.3.), 1990 ile 1995 arasında dış ticaret hacminin arttığı, 2000 yılında ise bu değerlerin azaldığı görülmektedir. 2008 yılına kadar istikrarlı bir biçimde büyüyen tarımsal hammaddelerin ihracatı ve ithalatı, 2009 yılındaki düşüşüne rağmen 2010 yılında yeniden artmıştır. 2011 yılında dünya genelinde ihracat \$668 milyar ve ithalat ise \$769 milyar olarak gerçekleşmiştir.

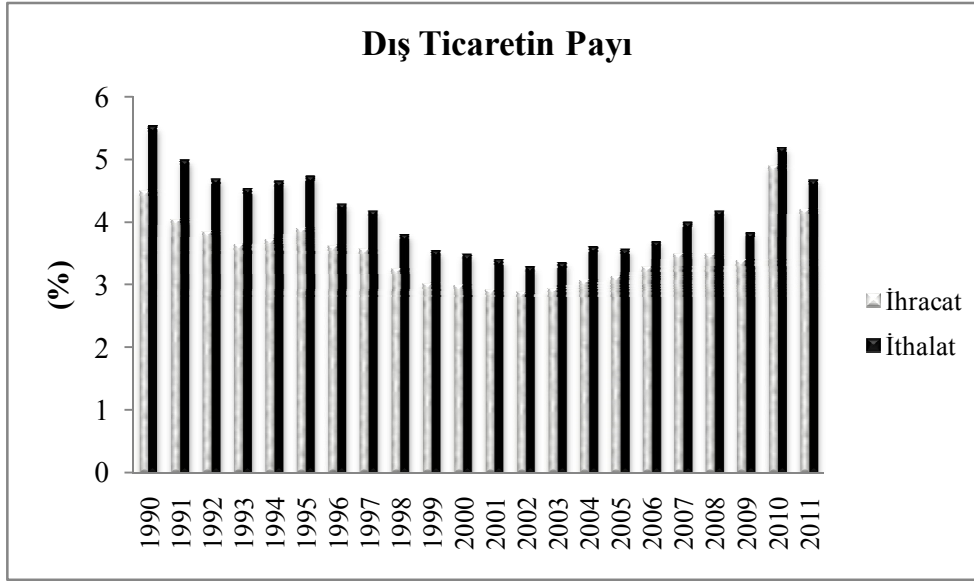
Sektörün G-8 Ülkeleri ve Türkiye'deki Durumu: 2010 yılında G-8 ülkeleri arasında akaryakıt hariç, yenilmeyen hammaddelerde en yüksek ihracatı ABD yapmıştır. ABD'nin bu sektörde 2000 yılında \$25,7 milyar olan ihracatı yaklaşık üç kat büyüyerek 2010 yılında \$73 milyar olmuştur. Akaryakıt hariç, yenilmeyen hammaddelerde Japonya ise 2010 yılında G-8 ülkeleri arasında en yüksek ithalat yapan ülkedir. 2000 yılında Japonya'nın \$25 milyar olan ithalatı, 2008 yılında \$54,1 milyara yükselmiş, 2008 krizinin etkisiyle yaklaşık %32'lik düşüşle 2009 yılında \$36,9 milyara gerilemiştir (United Nations Commodity Trade Statistics Database, 01.11.2011).

Tablo 2.3. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 2 (Akaryakıt Hariç, Yenilmeyen Hammaddeler-26 Hariç) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri

ÜLKELER	İHRACAT (milyar \$)	İTHALAT (milyar \$)
ABD	81,4	35,7
Almanya	27,7	50,2
Fransa	14,2	17,1
İngiltere	11,9	16,7
İtalya	6,1	22,8
Japonya	10,5	66,1
Kanada	40,6	12,6
Rusya	17,0	5,7
Türkiye	3,3	16,7
Dünya	668,5	769,6

Kaynak: COMTRADE

G-8 ekonomileri ve Türkiye ekonomisinin dış ticaret verileri incelendiğinde, akaryakıt hariç, yenilmeyen hammaddelerin ihracat ve ithalat değerlerinin ciddi boyutta olduğu görülmektedir. 2011 yılında dünya genelinde tarımsal hammaddelerdeki ihracatın toplamı \$668,5 milyar, ithalatın toplamı ise \$769,6 milyar olarak gerçekleşmiştir (Tablo 2.3.).

Şekil 2.4. SITC 2 Sektörünün Dünya Geneline Dış Ticaret Payı

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Akaryakıt hariç, yenilmeyen hammaddeler, dünya ekonomisinde halen önemini koruyan bir dış ticaret kalemidir. 1990 yılında akaryakıt hariç, yenilmeyen hammaddelerin ihracatının toplam ihracat içindeki payı %4,5 iken, 2011 yılında %4,2'ye çıkmıştır. %5,5 olan akaryakıt hariç, yenilmeyen hammaddelerin ithalatının toplam ithalat içindeki payı %4,7'ye inmiştir (Şekil 2.4.).

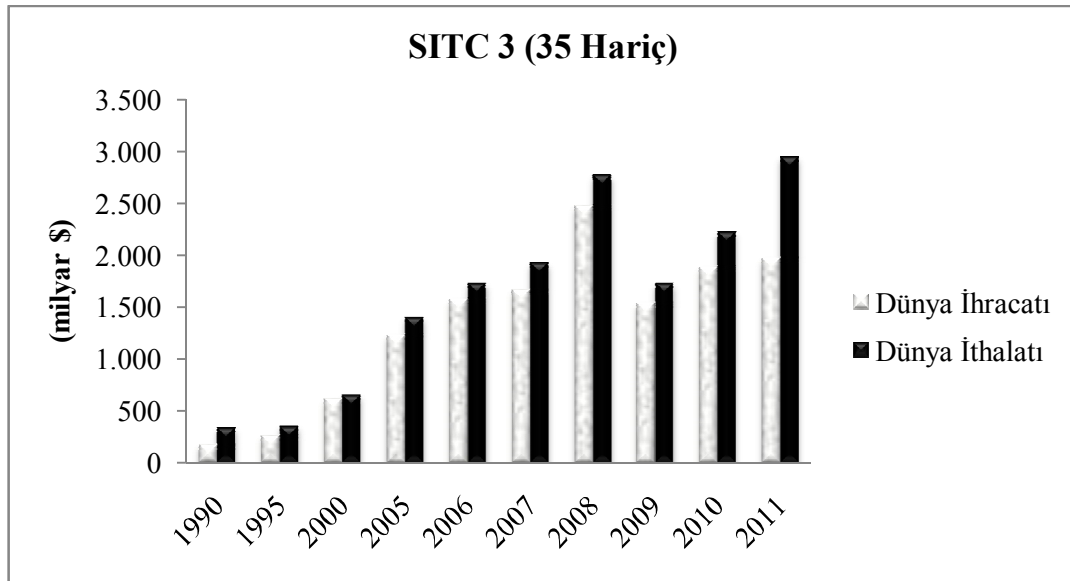
2.3. SITC 3 (Mineral Yakıtlar ve Mineral Yağlar-35 Hariç)

Mineral yakıtlar bitkisel ve hayvansal organizmaların farklı jeolojik devirlerde ölümleriyle oluşmuştur. Bitkisel organizmalardan linyit veya taşkömürü, hayvansal organizmalardan ise genellikle petrol oluşmaktadır (Bayburt ve Yener, 2001:2).

Petrol esaslı yağlar yeraltının kaya tabakalarında bulunur ve mineral yağlar olarak sınıflandırılır. Benzin, mazot, gazyağı, parafin mumları mineral yağlardır. Bu yağların mineral yağ olarak adlandırılmasının sebebi yakın geçmişte organik kaynakların bulunmamasıdır (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Ya%C4%9F>, 31.07.2012).

Dünya enerji tüketiminde en çok paya sahip olan mineral yakıtlar petrol, doğalgaz ve kömür %90'luk paya sahiptir. Tüketimde, petrol %36,84, kömür %27,17 ve doğalgaz %23,69 oranlarında sıralanmaktadır. Petrol ve doğalgaz rezervlerin azalarak biteceği düşünülse de önümüzdeki on yıllar içinde teknolojik gelişmeler sayesinde yeni rezervlerin bulunacağı tahmin edilmektedir. Son yıllarda petrole olan talebin artması ve orta doğuda yaşanan karışıklıklardan dolayı petrol fiyatlarını

artırmıştır. Petrol ithal eden ülkeler için bu durum olumsuz bir gelişmedir (DPT, 2007b).

Şekil 2.5. Dünya Ekonomisinin SITC 3 (Mineral Yakıtlar ve Mineral Yağlar-35 Hariç) Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri

Kaynak: COMTRADE

Mineral yağlar ve mineral yakıtlar sektörleri dünya ekonomileri için önemli bir yere sahiptir. 1990 yılında dünya ihracatı \$172 milyar olarak, dünya ithalatı ise \$340 milyar olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılında ihracat \$2.476 milyar, ithalat ise \$2.774 olmuştur. 2008 krizinden sonra \$939 milyar azalan ihracat 2009 yılında \$1.537 milyara gerilemiş, ithalat ise \$1.729 milyara gerilemiştir. 2011 yılında ise ihracat \$1.971 milyar, ithalat ise \$2.262 milyar olarak gerçekleşmiştir. (Şekil 2.5.).

Sektörün G-8 Ülkeleri ve Türkiye'deki Durumu: Dünya'da ham petrol tüketimi 2010 yılında, 85,3 milyon varil/gün olmuştur. 2009 yılında krizin etkisiyle petrole olan talepteki azalma, 2010 yılından itibaren tekrar artmıştır. Petrol tüketiminin %45,4'ü Kuzey Amerika ve Avrupa bölgesinde gerçekleşmiştir. ABD, 2010 yılında ortalama 19,1 milyon varil/gün ile dünya tüketiminin yaklaşık %22,5 ini tek başına yapmıştır. Ülkemizin komşu ülkelerinde dünya petrol rezervlerinin yaklaşık %65'i bulunmasına rağmen, Türkiye petrol rezervleri konusunda o kadar zengin bir ülke değildir. Bu durum ülkemizin jeolojik yapısının farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Irak, İran ve Suriye'de petrol rezervleri birkaç yüz metrede bulunabilmektedir, ancak bu durum Türkiye'de üç bin, dört bin metreye kadar ulaşabilmektedir (Türk-İş, 2011).

ABD ham petrol tüketiminde dünyada ilk sırayı almaktadır. 2011 yılı verilerinde ABD 18,83 milyon varil/gün petrol tüketmiştir. G-8 ülkelerinde en yüksek tüketime sahip ikinci ülke 4,48 milyon varil/gün ile Japonya'dır. Türkiye G-8 ülkeleri ile kıyaslandığında çok düşük petrol tüketimine sahiptir. Türkiye 2010 yılında 0,73 milyon varil/gün petrol tüketmiş, 2011 yılında ise bu rakam 0,68 milyon varil/gün olarak gerçekleşmiştir (U.S. Energy Information Administration, 31.07.2012).

Türkiye'de petrol ürünlerinin yurtiçindeki toplam talebi 2009 yılında yaklaşık 20 milyon ton olmuştur. Bu miktar 2010 yılında 17,6 milyon tona gerilemiş, 2011 yılında ise 18,7 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Ülkemizde en çok ihtiyaç duyulan petrol ürünü motorindir. 2011 yılında motorinden sonra en çok asfalt kullanılmıştır (Tüpraş, 31.07.2012).

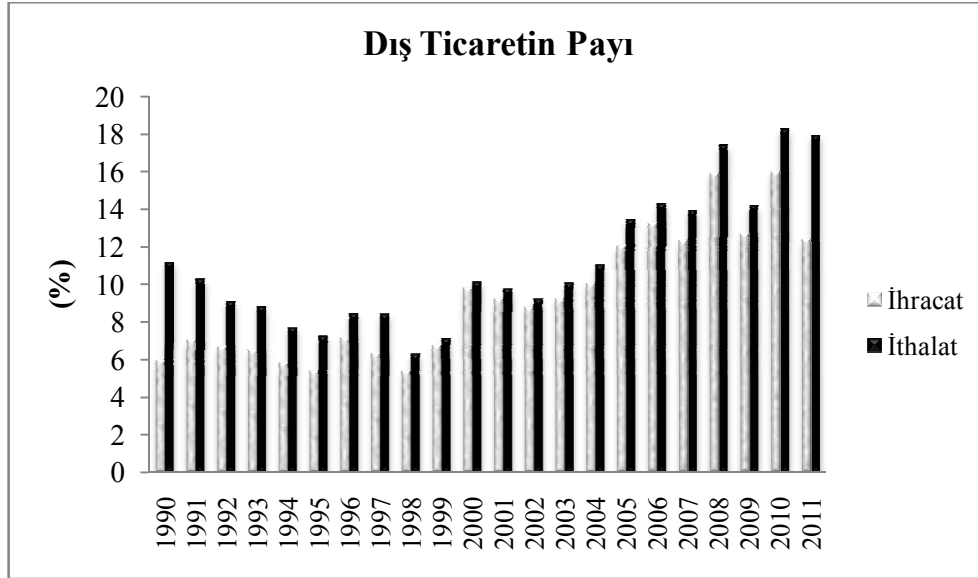
Tablo 2.4. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 3 (Mineral Yakıtlar ve Mineral Yağlar-35 Hariç) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri

ÜLKELER	İHRACAT (milyar \$)	İTHALAT (milyar \$)
ABD	128,8	462,1
Almanya	29,2	163,0
Fransa	22,2	114,1
İngiltere	64,2	90,0
İtalya	24,4	106,3
Japonya	16,2	274,6
Kanada	113,9	52,7
Rusya	281,2	4,6
Türkiye	6,2	19,6
Dünya	1.971,0	2.952,3

Kaynak: COMTRADE

Mineral yakıtlar ve mineral yağlar sektörlerinde G-8 ülkeleri ile Türkiye'nin ihracat ve ithalat rakamları incelendiğinde en çok ithalat yapan ülkenin ABD olduğu görülmektedir. ABD'yi Japonya ve Almanya takip etmektedir. İhracat rakamlarına bakıldığında listenin başında Rusya vardır. Rusya'yı ABD ve Kanada takip etmektedir. Bu sektörlerde dış ticaret açığı en yüksek olan ABD 2011 yılında \$333,3 milyar ile ilk sıradır. Japonya'nın ise \$258,4 milyar dış ticaret açığına sebep olmuştur. Türkiye'de ise \$13,4 milyar dış ticaret açığı meydana getirmiştir. Rusya'nın ise \$276,6 milyar dış ticaret fazlası olmuştur (Tablo 2.4.).

2008 krizinden etkilenen ham petrol ihtiyacı 2009 yılında günlük ortalama 83,17 milyon varile inmesine rağmen, 2010 yılında %4,6 artarak günlük ortalama 87,06 milyon tona yükselmiştir (ABD Resmi Enerji İstatistikleri, 03.12.2012).

Şekil 2.6. SITC 3 Sektörünün Dünya Geneline Dış Ticaret Payı

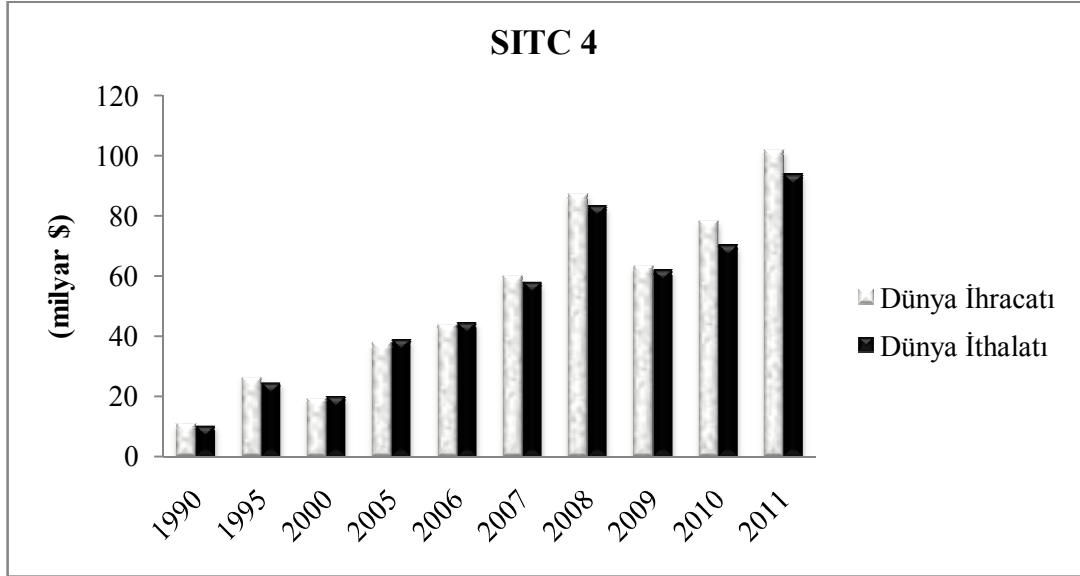
Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

1990 ile 2011 yılları arasındaki mineral yakıtlar ve mineral yağların dış ticaret oranlarına bakıldığında, bu sektörlerin dünya ekonomisi içinde ne kadar önemli olduğu görülmektedir. 2011 yılında dünya genelinde yapılan ihracatın %12,4'üne denk gelen \$1.971 milyarı bu sektörlere yapılmıştır. İthalat ise \$2.952 milyar olarak gerçekleşmiş, bunun da dünya genelinde yapılan ithalat içindeki payı %17,9 olmuştur (Şekil 2.6.).

2.4. SITC4 (Hayvansal ve Bitkisel Yağlar)

Günümüzde, en önemli yakıtlardan biri olan petrol rezervlerinin giderek azalması ve petrol ürünlerinin çevreye verdiği zarardan dolayı alternatif yakıtlara olan ihtiyaç giderek artmaktadır. Birçok bitkisel ve hayvansal yağlardan alternatif yakıt üretilebilmektedir (Altun ve Öner, 2010:1-2).

Bitkisel yağlar, ayçiçeği, zeytin, soya, mısır, pamuk, kanola ve aspir gibi bitki tohumlarından elde edilir. Bitkisel yağlar, gıda sanayisinde, yem sanayi, sabun sanayi, boya sanayi ve oleokimyasal sanayisinde kullanılmaktadır. Ayrıca, biyodizel ile biyogaz üretimi ile enerji üretiminde kullanılabilir (Çevre ve Orman Müdürlüğü, 2010).

Şekil 2.7. Dünya Ekonomisinin SITC 4 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri
Kaynak: COMTRADE

Hayvansal ve bitkisel yağlar sektörlerinin dünya ihracatı ve ithalatı 2008 yılında en yüksek seviyeye çıkmış, ancak krizle birlikte düşüş yaşamıştır. 2008 yılında ihracat \$87 milyar iken 2009 yılında \$63 milyara inmiştir. İthalat rakamı ise 2008 yılında \$83 milyar iken, 2009 yılında \$62 milyara inmiştir. 2011 yılında ihracat \$102 milyar, ithalat ise \$93 milyar olmuştur (Şekil 2.7.).

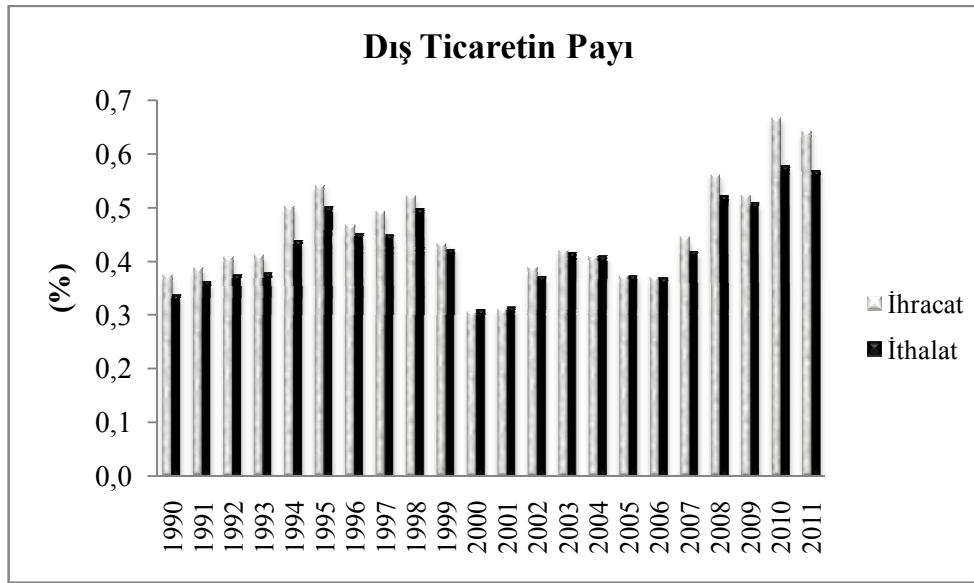
Sektörün G-8 Ülkeleri ve Türkiye'deki Durumu: Ülkemiz bitkisel yağ ihtiyacında dışa bağımlı bir ülkedir. Bitkisel yağ üretimimizin 280 bin tonu ayçiçeği yağı, 199 bin tonu pamuk yağı, geri kalan 500 ton ise soya, mısır ve kanoladan temin edilmektedir ve yaklaşık 1,2 milyon ton bitkisel yağ ihtiyacımız ithalatla karşılanmaktadır. Türkiye'de yaklaşık 950 bin ton sıvı, 550 bin ton margarin, 200 bin ton civarında yem, boya ve sabun ihtiyacı olmak üzere 1,7 milyon ton bitkisel yağ tüketimi vardır (Çevre ve Orman Müdürlüğü, 2010).

Tablo 2.5. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 4 (Hayvansal ve Bitkisel Yağlar) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri

ÜLKELER	İHRACAT (milyar \$)	İTHALAT (milyar \$)
ABD	4,7	6,8
Almanya	3,6	5,8
Fransa	2,4	2,9
İngiltere	0,7	2,4
İtalya	2,5	4,3
Japonya	0,2	1,9
Kanada	3,7	0,9
Rusya	1,0	1,9
Türkiye	0,9	1,6
Dünya	102,0	93,8

Kaynak: COMTRADE

G-8 ülkeleri ile Türkiye'nin ihracat ve ithalat verileri incelendiğinde, 2011 yılında hayvansal ve bitkisel yağlar sektörlerinde ABD en yüksek ithalat ve ihracat yapan ülke konumundadır. En az ihracat yapan ülke Japonya, en az ithalat yapan ülke ise Kanada'dır (Tablo 2.5.).

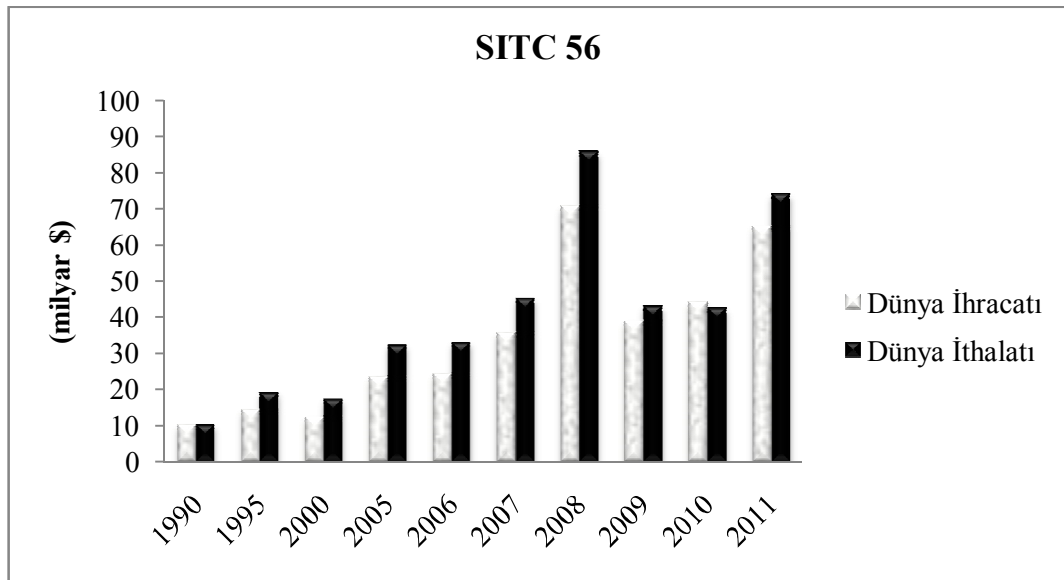
Şekil 2.8. SITC 4 Sektörünün Dünya Geneline Dış Ticaret Payı

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Hayvansal ve bitkisel yağlar sektörleri dış ticaret verilerinde yıldan yıla dalgalanmalar görülmektedir. Bu sektörlerin ihracatının dünya genelinde yapılan ihracata oranı 2011 yılı için %0,6 olarak gerçekleşmiştir. 2011 yılında ise aynı sektörlerin ithalatının dünya genelinde yapılan ithalata oranı 0,6'dır. Ülkelerin bu sektörlerde uzmanlaşmaya gittikleri ve bu sektörün önemini arttırdığı görülmektedir (Şekil 2.8.).

2.5. SITC 56 (Gübreler)

Gübre sektörü hem gıda fiyatlarını hem de ülke ekonomisini doğrudan etkileyen önemli bir sektördür. Ülkeler geliştirdiği politikalarda gübre sektöründe uzun vadeli perspektifle hareket etmektedir. Geliştirilen politikalarda, ülkenin tarımsal politikaları ile gübre ihtiyacı ve sektörün gerekli hammadde ihtiyacı dikkate alınmaktadır. Kimyevi gübreler, verim arttırıcı girdilerden olup, verimliliği %50'ye kadar arttırmaktadır ve tarımsal ürün maliyetlerinde yaklaşık %20'lik paya sahiptir. Gübre üretiminin %92'si tarım sektöründe değerlendirilmektedir (Petrol-İş Araştırma, 2006:2).

Şekil 2.9. Dünya Ekonomisinin SITC 56 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri
Kaynak: COMTRADE

SITC Rev-3 sınıflaması 56 kodlu gübrelerin dünya genelinde ihracat ve ithalat değerlerine bakıldığında 2008 yılında aşırı bir büyümenin olduğu görülmektedir. 2007 yılında \$35,6 milyar olan ihracat, 2008 yılında \$70,7 milyara çıkmıştır. Yaklaşık iki kat büyüyen bu sektörün bir yıl içinde \$38,8 milyara düşmüş olması ilgi çekicidir. İthalat rakamlarının da yaklaşık aynı seyir izlemesi, 2008 krizinin ne denli bir etkisi olduğunu göstermektedir. 2011 yılının ihracat rakamı \$65 milyar ve ithalat rakamı \$74 milyar olmuştur (Şekil 2.9.).

Sektörün G-8 Ülkeleri ve Türkiye'deki Durumu: Gübre sektöründe maliyetlerin %65-80'ini hammadde maliyeti oluşturmaktadır. Türkiye'de hammaddenin büyük bir kısmı ithal edildiği için sektörün rekabet gücünü

uluslararası hammadde fiyatları ve döviz kurları belirlemektedir. Azotlu gübrelerde (Üre ve An) doğalgaz fiyatı rekabet gücünü etkileyen faktördür. AB ve ABD ile Türkiye'nin doğalgaz fiyatı arasında fazla fark olmaması sebebiyle bu ülkelerle rekabet edilebilmektedir. Ancak, doğalgaz bakımından zengin olan ülkelerle rekabet edilememektedir. Doğalgaz üretici ülkeler kendi üreticilerine doğalgazı sübvansiyonlu fiyatla (ihraç fiyatının beşte biri) verdiği için haksız rekabete yol açmaktadır (DPT, 2008a).

Türkiye uzun süredir gübre sektöründe kendi çıkarlarını düşünen bir politika ortaya koymamıştır. Bunun sonucunda sektörde dışa bağımlılık giderek artmış ve üretim düşmüştür. İthal gübreler pazarda giderek yaygınlaşmaktadır ve gübre üreticilerin üretim yerine ithal faaliyetlere kaymaktadır. Yeni politikalar ortaya konulmadığı takdirde orta vadede üretim yerine pazarlamaya yöneleceği açıktır. Bundan dolayı, sektörde uzun vadede yerli üreticiyi teşvik eden ve ihtiyaçları karşılayabilen politikalar geliştirilmesi gerekmektedir (Petrol-İş Araştırma, 2006:2).

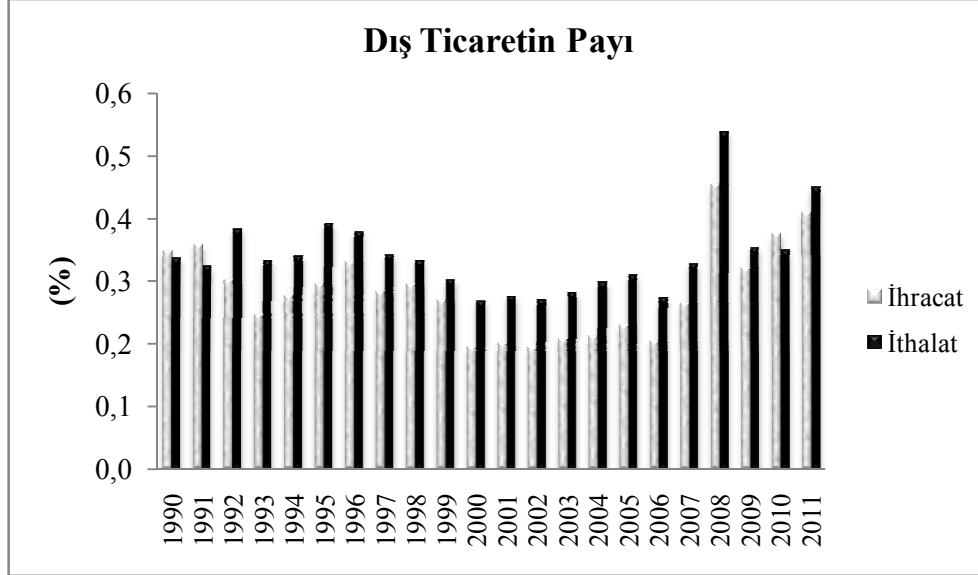
Gübreler sektöründe, G-8 ülkeleri arasında en yüksek üretim ve tüketim değerlerine sahip ülke ABD'dir. ABD'nin, 2009 yılında 15.675 bin ton üretimi, 18.908 bin ton tüketimi olmuştur. G-8 ülkeleri arasında, Fransa, İngiltere, İtalya ve Japonya gübre sektöründe dışa bağımlıdır. Türkiye G-8 ülkeleri ile karşılaştırıldığında, ithalatı 1504,2 bin ton ile ABD ve Fransa'dan sonra üçüncü konumdadır. Türkiye 2009 yılında, 822 bin ton üretim, 2.053 bin ton tüketim gerçekleştirmiştir (International Fertilizer Industry Association, 01.08.2012).

Tablo 2.6. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 56 (Gübreler) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri

ÜLKELER	İHRACAT (milyar \$)	İTHALAT (milyar \$)
ABD	4,7	6,9
Almanya	3,0	2,0
Fransa	0,4	3,1
İngiltere	0,1	1,4
İtalya	0,3	1,0
Japonya	0,2	1,0
Kanada	8,0	1,3
Rusya	10,1	0,1
Türkiye	0,2	1,4
Dünya	65,1	74,2

Kaynak: COMTRADE

Gübreler sektöründe 2011 yılında ihracatın toplamı \$65,1 milyar, ithalat ise \$74,2 milyar olarak gerçekleşmiştir. İhracatın en yüksek olduğu ülke Rusya (\$10,1 milyar), ithalatı en yüksek olan ülke ise ABD (\$6,9 milyar)'dır (Tablo 2.6.).

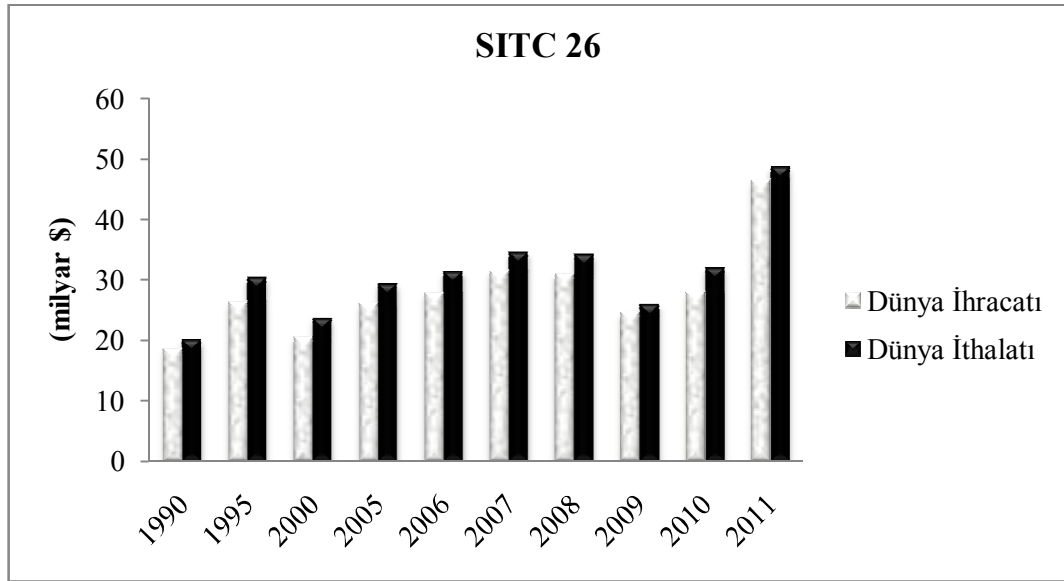
Şekil 2.10. SITC 56 Sektörünün Dünya Geneline Dış Ticaret Payı
Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Dünya genelinin dış ticaret hacmine bakıldığında gübreler sektörü küçük bir pay almaktadır. 2011 yılında gübre sektöründeki ihracatın dünya genelindeki ihracatına oranı %0,4 olarak gerçekleşmiş, ithalatı ise %0,5 olarak gerçekleşmiştir (Şekil 2.10.).

2.6. SITC 26 (Dokumaya Elverişli Lifler (Elyaflar))

Dokumaya elverişli lif teknolojisinde, 1892'de rejener ve 1938'de sentetik liflerin keşfi ile yeni bir çağ başlamıştır. Bu iki keşif sonucu günümüz kumaşlarının üretimi söz konusu olabilmektedir. İnsan saç telinden daha ince ve içi boş olabilecek şekilde üretilen lifler, yeni kumaşların üretimine olanak sağlamıştır (Yaşar, 2010:125).

Pamuk ve suni elyaf dünya elyaf pazarına hakim olmakta iken, pamuk üretimi pazarda gerilemeye devam etmiştir. Doğal liflerin 1990 yılında dünya pazarındaki payı %60 iken, 2000 yılında %45'e gerilemiş, 2008 yılında ise bu oran %40 olmuştur (Food and Agriculture Organization of the United Nations and International Cotton Advisory Committee, 2011:3).

Şekil 2.11. Dünya Ekonomisinin SITC 26 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri
Kaynak: COMTRADE

SITC sınıflamasına göre dokumaya elverişli lifler sektörlerinde, 2010 yılında dünya ihracatı \$27,9 milyar olarak, ithalat ise \$31,9 milyar olarak gerçekleşmiştir. Krizlerin etkisiyle dalgalanan bu sektörler, 2010 yılında yeniden 2006 yılı seviyelerine gelmiştir. 2011 yılında ise ihracat ve ithalat rekor seviyeye ulaşmıştır. 2011 yılının ihracatı \$46 milyar, ithalat ise \$48 milyara ulaşmıştır (Şekil 2.11.).

Sektörün G-8 Ülkeleri ve Türkiye'deki Durumu: 2000 yılında doğal ve suni liflerin toplam arzı 52,6 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. 2009 yılında ise toplam arz artarak 70,5 milyon tona ulaşmıştır. 2009'da doğal lifler 26,4 ton, suni lifler ise 44,1 ton üretilmiştir. Sektör ortalama her yıl %3,3 büyümektedir. Bu periyotta, suni liflerin oranı %59'dan %63'e yükselmiştir (Oerlikon, 2010:6).

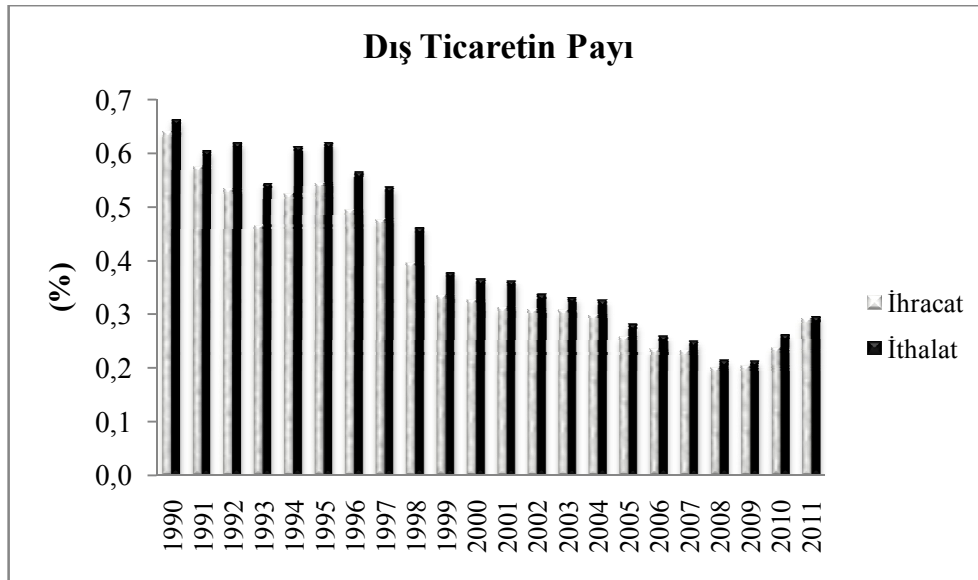
Tablo 2.7. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 26 (Dokumaya Elverişli Lifler (Elyaf)) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri

ÜLKELER	İHRACAT (milyar \$)	İTHALAT (milyar \$)
ABD	10,9	1,6
Almanya	1,8	2,1
Fransa	0,5	0,6
İngiltere	0,9	0,6
İtalya	0,6	2,4
Japonya	1,6	0,9
Kanada	0,2	0,3
Rusya	0,1	0,7
Türkiye	0,4	3,3
Dünya	46,5	48,7

Kaynak: COMTRADE

2011 yılında dünya genelinde dokumaya elverişli lifler sektörlerinde yapılan ihracatın toplamı \$46,5 milyar olarak gerçekleşmiştir. İthalat ise \$48,7 milyardır. Türkiye ithalat konusunda uzmanlaşmış bir ülkedir ve G-8 ülkeleri ile kıyaslandığında ithalatta \$3,3 milyar ile zirvededir. İhracat konusunda ise ABD \$10,9 milyar ile ilk sıradadır (Tablo 2.7.).

Türkiye’de 2009 yılında bir önceki yıla göre %11,9 düşüyle 370 bin ton pamuk üretilmiştir. Tüketimimiz ise 2008 yılında 1,09 milyon ton, 2009 yılında ise %6,0’lık artışla 1,15 milyon tona ulaşmıştır. Dünya pamuk üreticileri sıralamasında Çin ilk sırada yer almaktadır. Çin’i sırasıyla Hindistan, ABD, Pakistan ve Türkiye izlemektedir (Oerlikon, 2010:70-71).

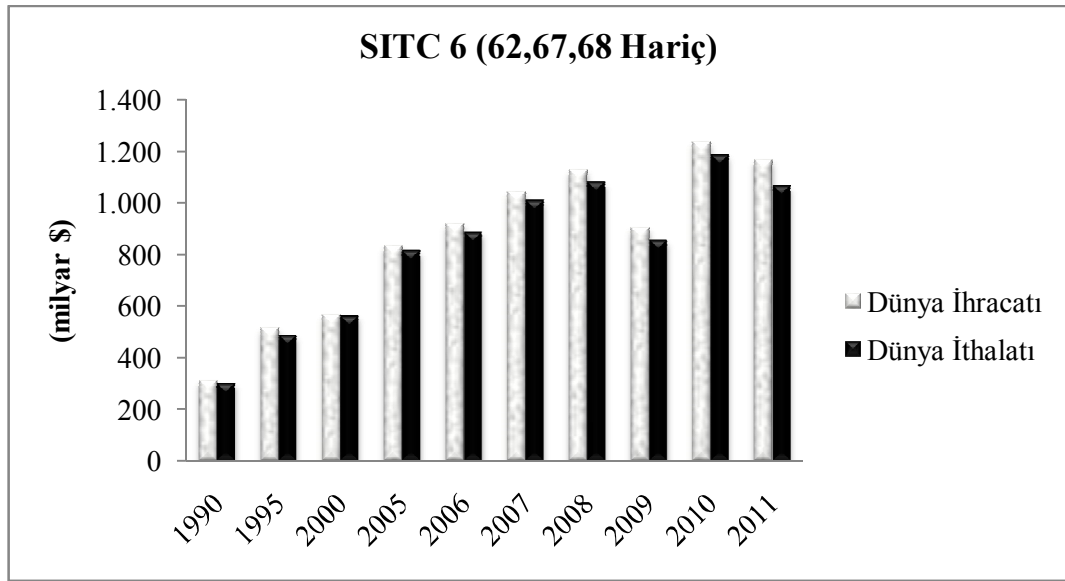
Şekil 2.12. SITC 26 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı
Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Dünya genelinde dış ticaret verileri incelendiğinde dokumaya elverişli liflerin sektörünün dış ticaret hacminin, dünya genelinde yapılan dış ticaret hacmindeki payına baktığımızda, 2011 yılında %0,3 ihracatta, ithalatta ise %0,3 oranında olduğu görülmektedir (Şekil 2.12.).

2.7. SITC 6 (İmalat Mallar- 62, 67, 68 Hariç)

İmalat malları SITC Teknoloji Sınıflandırması Rev 3 Düzey 2’ye göre, 62,67 ve 68 kodlu sektörler haricindeki alt sektörleri, başka yerde belirtilmeyen işlenmiş deri ve köseleler, mantar ve ahşap eşya, kağıt, karton ve kağıt hamurundan eşya, tekstil ürünleri, taş, alçı, çimento, amyant, cam, seramik vb. maddeden eşya,

demir, çelik, bakır, nikel, alüminyum ve diğer adi metallere eşyalar olarak sıralanır.

Şekil 2.13. Dünya Ekonomisinin SITC 6 (İmalat Mallar- 62, 67, 68 Hariç) Sektörlerinde İhracat ve İthalat Değerleri

Kaynak: COMTRADE

İmalat malları sektörlerinde dünya genelinde yapılan dış ticarete 2008 yılına kadar yükseliş trendinin, 2008 krizinden sonra düşmesi dünya ekonomisini ciddi boyutta etkilemiştir. İmalat mallarında 2008 yılındaki ihracat rakamı \$1.971 milyar olmasına karşın, krizden sonra 2009 yılında \$1.357 milyara gerilemiş, ithalat rakamı ise 2008 yılında \$1.937 milyardan 2009 yılında \$1.300 milyara düşmüştür. 2011 yılında ise ihracat \$1.166, ithalat ise \$1.066 milyar olmuştur (Şekil 2.13.).

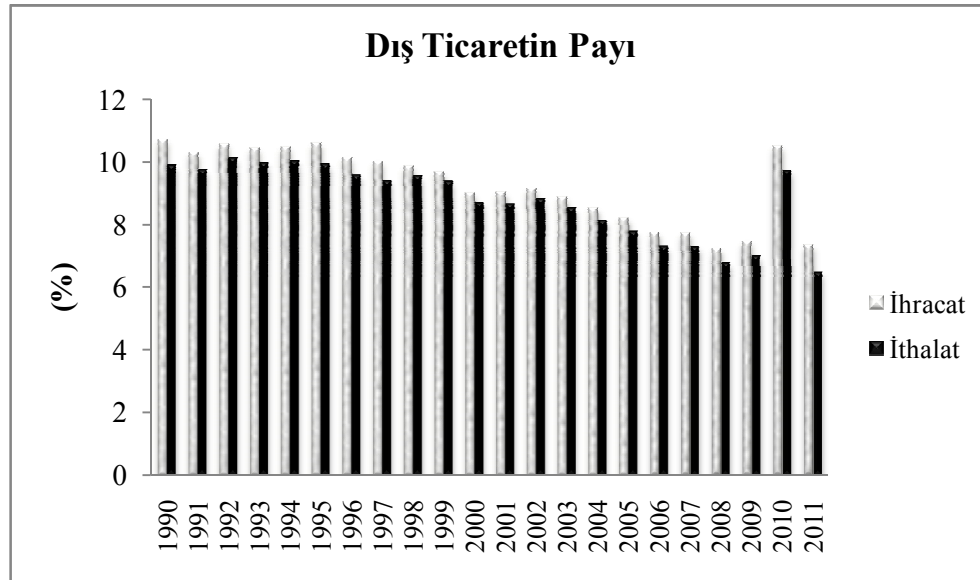
Sektörün G-8 Ülkeleri ve Türkiye'deki Durumu: Tüm dünyaya etkisi olan 2008 yılındaki kriz sonrasında imalat sanayimizdeki daralma %23,8 olmuştur. 2009 Mart'ta bir önceki yıla göre en büyük düşüş %42,2 ile sermaye malı imalatında olmuştur. Dayanıklı tüketim malı imalatı %28, aramalı imalatı %22,2 ve dayanıksız tüketim malı imalatı %8,9 düşüş yaşamıştır. Kapasite kullanım oranı ise 16,5 puan azalmış ve %64,7'ye gerilemiştir. 2008 yılı Mart ayında kapasite kullanım oranı yaklaşık %81,2 olarak gerçekleşmiştir (Alptekin, 2009:8).

Tablo 2.8. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 6 (İmalat Mallar- 62,67,68 Hariç) Sektörlerindeki Dış Ticaret Verileri

ÜLKELER	İHRACAT (milyar \$)	İTHALAT (milyar \$)
ABD	89,4	133,1
Almanya	110,7	79,4
Fransa	34,9	49,7
İngiltere	28,7	47,7
İtalya	62,1	36,4
Japonya	35,7	36,6
Kanada	24,5	29,2
Rusya	9,6	21,1
Türkiye	22,2	17,1
Dünya	1.166,7	1.066,1

Kaynak: COMTRADE

Dünyada 2011 yılında imalat mallarında yapılan toplam ihracat \$1.166,7 milyar, ithalat ise \$1.066,1 milyar olmuştur. Türkiye'nin G-8 ülkeleri ile kıyaslaması yapıldığında, ihracatının Rusya'dan önde olduğu, diğer G-8 ülkelerinden ise geride olduğu görülmektedir. İhracat rakamlarında ilk sırayı Almanya almakta, onu ABD takip etmektedir. İthalat rakamlarında ise ilk sırayı ABD almaktadır (Tablo 2.8.).

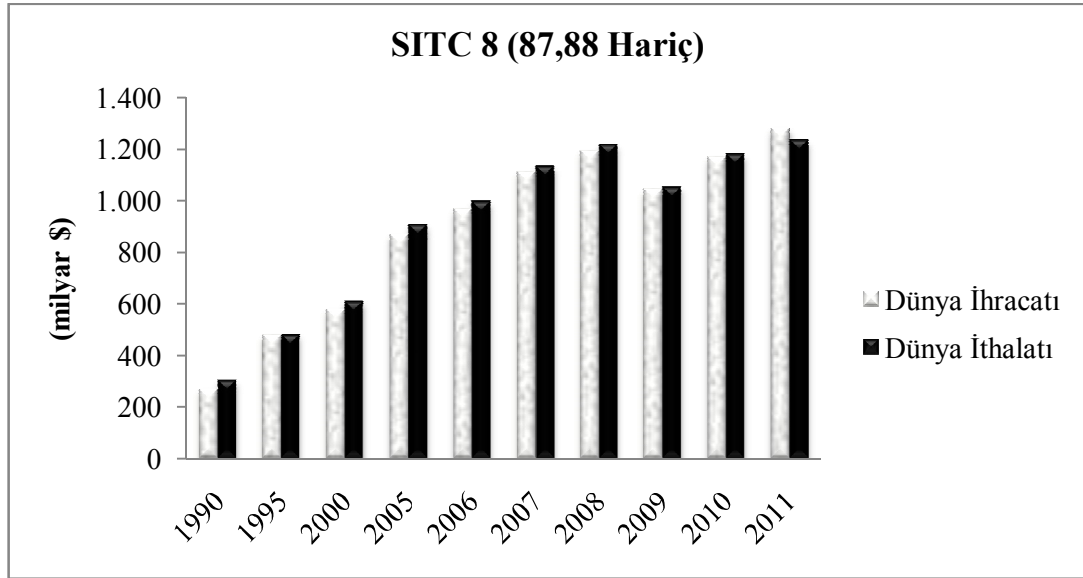
Şekil 2.14. SITC 6 (İmalat Mallar- 62,67,68 Hariç) Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Dünya genelinde dış ticaret verileri incelendiğinde, imalat sanayisinin dış ticaret payının yüksek olduğu görülmektedir. Özellikle 2008 krizinden sonra dış ticaret rakamları ciddi boyutta düşen bu sektörün, 2010 yılında atağa geçerek en yüksek dış ticaret payına ulaştığı sonucuna varılmıştır. İhracatta payı %14,2, ithalatta ise %13,0'a yükselmiştir (Şekil 2.14.).

2.8. SITC 8 (Diğer Üretim Malları- 87, 88 Hariç)

Diğer üretim malları SITC Teknoloji Sınıflandırması Rev 3 Düzey 2'ye göre, prefabrik yapılar; sıhhi su tesisatı, ısıtma ve sabit aydınlatma cihazları, mobilya,yatak takımı,yatak payandaları ve yastıklar, seyahat eşyası,el çantaları vb. taşıyıcı eşya, giyim eşyası ve bunların aksesuarları, ayakkabılar ve aksamı, başka yerde belirtilmeyen çeşitli mamül eşyalar olarak sınıflandırılır.

Şekil 2.15. Dünya Ekonomisinin SITC 8 (Diğer Üretim Malları- 87, 88 Hariç) Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri

Kaynak: COMTRADE

Diğer üretim mallarda 1990 ile 2011 yılları ihracat ve ithalat rakamları incelendiğinde, sektörlerin dünya ekonomisinde önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. 2011 yılında dünya ihracatı \$1.280 milyar olarak gerçekleşmiştir. Dünya ithalatı ise \$1.235 milyar olarak gerçekleşmiştir (Şekil 2.15.).

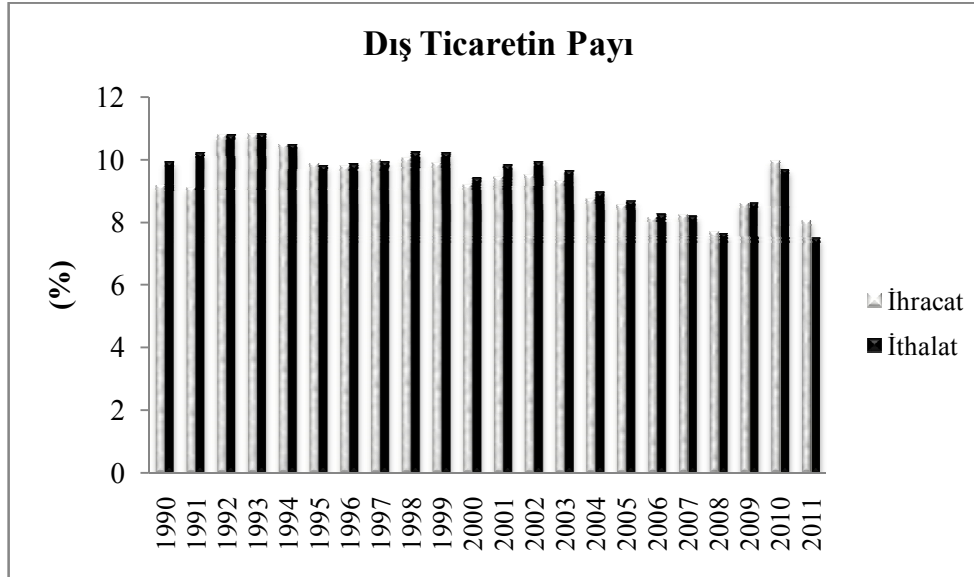
Sektörün G-8 Ülkeleri ve Türkiye'deki Durumu: Diğer üretim mallarında dünyada yapılan ihracat, 1990 yılında \$265,9 milyar iken 2010 yılında bu rakam \$1459,8 milyara yükselmiştir. 2010 yılında, G-8 ülkeleri diğer üretim mallarında yapılan toplam ihracatın %22,4'ünü gerçekleştirmiştir. Türkiye bu sektörlerde 1990 yılında yaptığı ihracatın toplam ihracata oranı %1,34 iken, 2010 yılında bu oran %1,32'ye gerilemiştir (United Nations Commodity Trade Statistics Database, 01.11.2011).

Tablo 2.9. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 8 (Diğer Üretim Malları- 87,88 Hariç) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri

ÜLKELER	İHRACAT (milyar \$)	İTHALAT (milyar \$)
ABD	78,0	262,7
Almanya	95,2	108,1
Fransa	46,5	76,1
İngiltere	37,4	79,0
İtalya	75,7	46,9
Japonya	17,9	75,1
Kanada	14,4	40,9
Rusya	1,1	24,4
Türkiye	21,7	10,1
Dünya	1.280,4	1.235,4

Kaynak: COMTRADE

2011 yılında diğer üretim mallarının ihracat rakamı \$1.280,4 milyar ve ithalatı ise \$1.235,4 milyar olarak gerçekleşmiştir. G-8 ülkeleri arasında en yüksek ihracat rakamına sahip olan ülke \$95,2 milyar ile Almanya, en yüksek ithalat rakamına sahip ülke \$262,7 milyar ile ABD'dir. Rusya en düşük ihracat rakamına sahip ülke konumundadır. Türkiye ile G-8 ülkeleri karşılaştırıldığında, ihracat rakamlarında Türkiye Japonya, Kanada ve Rusya'nın önünde, ithalat rakamlarında ise G-8 ülkelerinin gerisindedir (Tablo 2.9.).

Şekil 2.16. SITC 8 (Diğer Üretim Malları- 87,88 Hariç) Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı

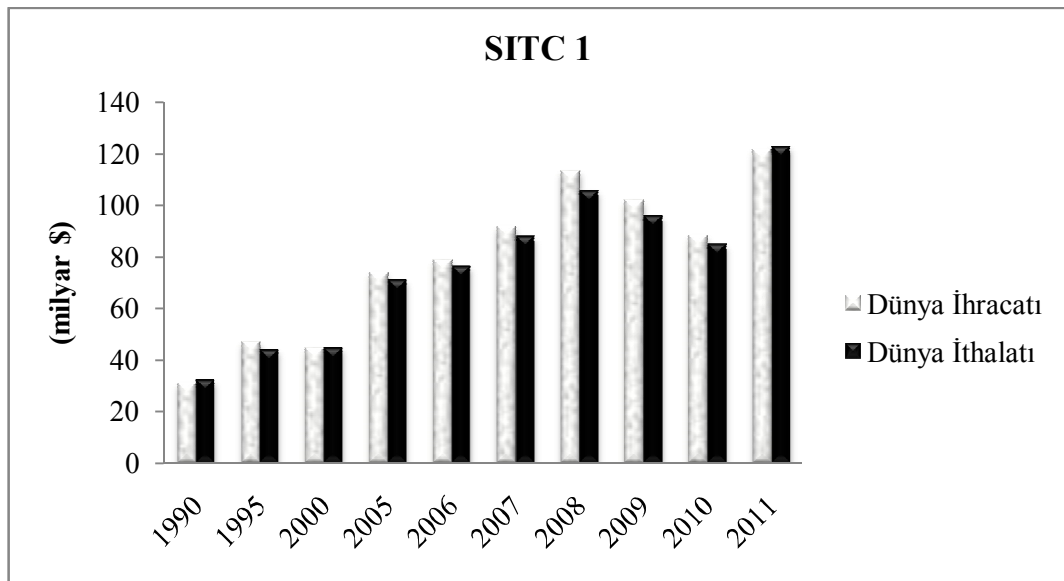
Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Diğer üretim mallarının dünya ekonomisinde payı incelendiğinde, 2011 yılında, diğer üretim malları ihracatının dünya genelinde yapılan ihracat içindeki payının %8,0 ve ithalatının dünya genelinde yapılan ithalat içindeki payının %7,5

olduğu görülmektedir. Bu oranlar dünya ekonomisi içinde önemli bir yere sahip olduğu anlamına gelmektedir (Şekil 2.16.).

2.9. SITC 1 (İçkiler, Tütün ve Mamulleri)

İçkiler ile tütün mamulleri, petrol ürünleri ile birlikte dünyada en yüksek vergiye tabi üç sektördür. Yüksek istihdam sağlayan, tarımdan ulaşımaya kadar toplumun her kesimini doğrudan veya dolaylı olarak katkı sağlayan önemli endüstri kuruluşlarıdır. Ülkemizde içkiler sektörü, tarıma dayalı sanayiler içinde en yüksek katma değer sağlayan sektördür (DPT, 2007c:13).

Şekil 2.17. Dünya Ekonomisinin SITC 1 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri
Kaynak: COMTRADE

SITC sınıflamasında 1 kodlu içkiler, tütün ve mamullerinde, dünya ihracatı 2011 yılında tavan yapmış ve \$121 milyara çıkmış, ithalat ise \$122 milyar ile en yüksek noktaya çıkmıştır (Şekil 2.17.).

Sektörün G-8 Ülkeleri ve Türkiye'deki Durumu: Ülkemizde içki üretimi, 1932 ile 1941 yılları arasında İnhisarlar Genel müdürlüğü tarafından, 1941 ile 2003 yılları arasında Tekel Genel Müdürlüğü tarafından devlet monopolünde gerçekleştirilmiştir. Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu (TAPDK) tarafından Eylül 2002 tarihinde çıkarılan uygulamaya yönelik mevzuatlarla üretimdeki monopol, Haziran 2003 tarihinden itibaren ise ithalattaki monopol fiilen kaldırılmıştır. Üretim sektörünün istihdamındaki azalmayı, 2003

yılında başlayan Tekel Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğü ve bağlı müesseselerin özelleştirme kapsamına alınmasıyla açıklanabilir (DPT, 2007c:16).

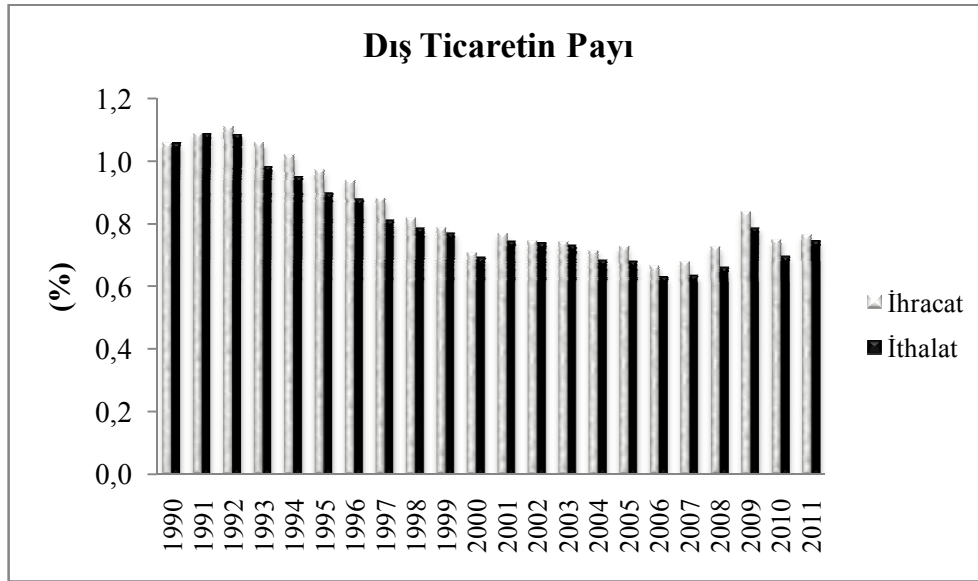
Firmalar, 2010 yılında üreticilerle imzaladıkları sözleşmelerin birer nüshalarını TAPDK'ye göndermiştir. Bildirimler neticesinde, toplam 18 firmanın 65.339 üretici ile 80.977 da alanda 63.975.097 kg tütün ürettirmek için sözleşme yapmışlardır. Tekel A.Ş. (tta) 2009 yılında tütün üretim, alım ve satımını bırakmıştır (TAPDK, 2011:23).

Tablo 2.10. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 1 (İçkiler, Tütün ve Mamulleri) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri

ÜLKELER	İHRACAT (milyar \$)	İTHALAT (milyar \$)
ABD	6,1	19,2
Almanya	12,1	9,8
Fransa	17,4	6,5
İngiltere	11,3	9,3
İtalya	8,4	4,9
Japonya	0,7	9,1
Kanada	1,0	4,1
Rusya	0,7	4,0
Türkiye	0,9	0,5
Dünya	121,6	122,9

Kaynak: COMTRADE

2011 yılında SITC 1 kodlu sektörlerin dünya ihracat toplamı \$121,6 milyar, dünya ithalat toplamı ise \$122,9 milyar olarak gerçekleşmiştir. Bu sektörlerde, G-8 ülkeleri arasında en yüksek ihracat rakamına sahip ülke \$17,4 milyar ile Fransa'dır. İthalat rakamlarında ise ABD ilk sırayı almaktadır (Tablo 2.10.).

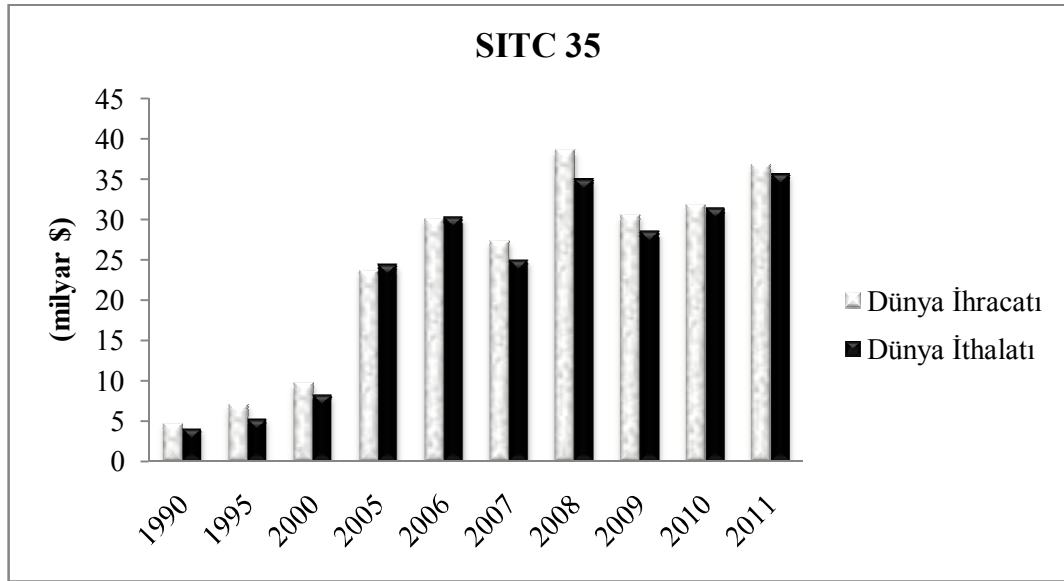

Şekil 2.18. SITC 1 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı
Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

İçkiler, tütün ve mamulleri sektörlerinde 1990 ile 2011 yılları arasındaki dış ticaretin dünya ekonomisinin dış ticarete payına baktığımızda, son yıllarda bu oranın %1'in altında olduğu görülmektedir. 1992 yılında en yüksek dış ticaret payına ulaşan bu sektörler, ihracatta %1,1 ve ithalatta %1,1 oranına sahiptir (Şekil 2.18.).

2.10. SITC 35 (Elektrik Enerjisi)

19. yüzyılın sonlarında bulunan elektrik enerjisi, ilk zamanlar aydınlatma amaçlı kullanılmaktaydı. Sanayi devriminin önemli etmenlerinden olan elektrik enerjisinin kullanım alanı yaygınlaştıkça, elektrik enerjisine olan talep artmıştır. Ülkelerin ekonomik kalkınma sürecinde elektrik enerjisi büyük önem taşımaktadır. Elektrik enerjisinin pek çok sektörde yapısal bağının olması elektriğe olan önemi arttırmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerin elektriğe olan bağımlılık, gelişmiş ülkelerin elektriğe bağımlılığından daha azdır. Ekonomik gelişme ve sosyal refahın en önemli göstergelerinden biri kişi başı elektrik tüketim miktarıdır (Eti Menkul Kıymetler A.Ş. Araştırma Bölümü, 2008:8).

Şekil 2.19. Dünya Ekonomisinin SITC 35 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri
Kaynak: COMTRADE

1990 ile 2011 yılları arasında elektrik sektörünün ihracat ve ithalat rakamları incelendiğinde, dünya genelinde 2011 yılında ihracatın \$36,8 milyar, ithalatın ise \$35,6 milyar olduğu görülmektedir (Şekil 2.19.). (Rusya ve Türkiye'nin 1990 ve 1995 yılları verileri, İtalya'nın 1990, 1995 ve 2000 yılları arasındaki verileri ve Japonya'nın 1990 ile 2010 yılları verileri bulunamadığından hesaplama katılamamıştır).

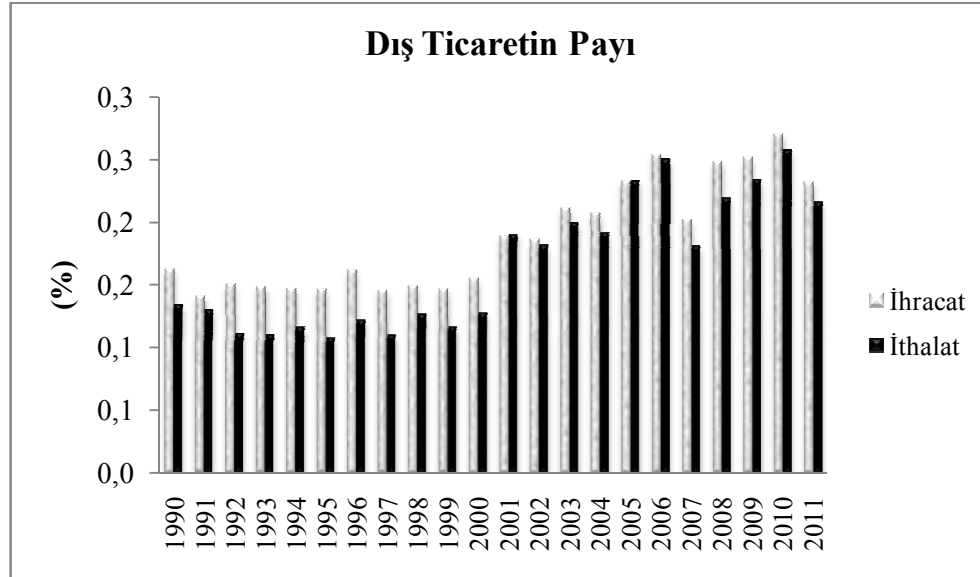
Sektörün G-8 Ülkeleri ve Türkiye'deki Durumu: 2009 yılı dünya elektrik tüketiminde ilk sırayı 4.165 Tera Wat saat (TWh) ABD almaktadır ve dünyada tüketilen elektriğin %20,8'ini kullanmaktadır. Japonya elektrik kullanımında 1.041 TWh ile Çin'den sonra üçüncü sırada yer almaktadır. Rusya ise dördüncü sıradadır ve dünyada kullanılan elektriğin %4,9'unu, Kanada %3,0, Almanya 2,9 ve Fransa ise 2,7 sini kullanmaktadır. İtalya dünya'da en yüksek elektrik enerjisi ithal eden ülke konumundadır. Yılda 45 TWh elektrik ithal etmektedir. ABD 34 TWh elektrik enerjisi ithal etmektedir ve Brezilya'dan sonra üçüncü sırada yer almaktadır. G-8 ülkeleri arasında en yüksek elektrik enerjisi ihraç eden ülke 34 TWh ile Kanada'dır. Türkiye G-8 ülkeleri ile kıyaslandığında en düşük elektrik enerjisi tüketimine sahiptir (International Energy Agency, 2011).

Tablo 2.11. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 35 (Elektrik Enerjisi) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri

ÜLKELER	İHRACAT (milyar \$)	İTHALAT (milyar \$)
ABD	0,4	2,1
Almanya	4,1	3,5
Fransa	4,3	0,7
İngiltere	0,1	0,5
İtalya	0,4	4,1
Japonya	-	-
Kanada	2,0	0,3
Rusya	1,1	0,1
Türkiye	0,1	0,1
Dünya	36,8	35,6

Kaynak: COMTRADE

2011 yılında elektrik enerjisi sektöründe dış ticaret verileri incelendiğinde, dünya genelinde ihracat \$36,8 milyar, ithalat ise \$35,6 milyar olarak gerçekleşmiştir. G-8 ülkelerinde en yüksek ihracat sahip ülke \$4,3 milyar ile Fransa'dır. En yüksek ithalat yapan ülke ise \$4,1 milyar ile İtalya'dır (Tablo 2.11.). (Rusya ve Türkiye'nin 1990 ve 1995 yılları verileri, İtalya'nın 1990,1995 ve 2000 yılları arasındaki verileri ve Japonya'nın 1990 ile 2011 yılları verileri bulunamadığından hesaplama katılamamıştır).

Şekil 2.20. SITC 35 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

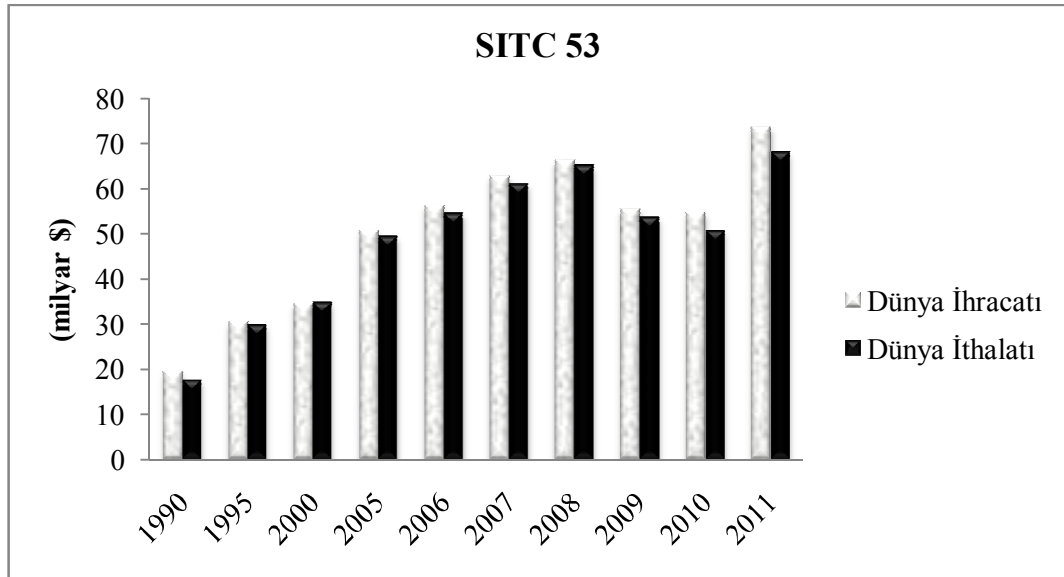
Dış ticaret verileri incelendiğinde elektrik enerjisinin dış ticarete payının küçük oranlarda olduğu gösterilmektedir. 2011 yılında %0,2 olan ihracat ile aynı orana sahip ithalat ortaya çıkmıştır (Şekil 2.20.). (Rusya ve Türkiye'nin 1990 ve 1995 yılları verileri, İtalya'nın 1990,1995 ve 2000 yılları arasındaki verileri ve

Japonya'nın 1990 ile 2011 yılları verileri bulunamadığından hesaplama katılmamıştır).

Elektrik enerjisi kullanımı Türkiye'de 2000 yılında 124.921 GWh iken 2010 yılında yaklaşık %40,8 artarak 211.207 GWh olmuştur. Elektrik brüt tüketiminden kayıp ve kaçak düşüldüğünde net tüketim elde edilmektedir. 2000 yılında kayıp oranı %21,3 iken 2010 yılında 18,5'e inmiştir (TÜİK, 10.08.2012).

2.11. SITC 53 (Boyacılıkta Kullanılan Ürünler)

Boya üretiminde kullanılan ürünler yağ, ftalik anhidrit, penta eritrol, bağlayıcı polimerler (su ve solvent bazlı) kurutucu, çeşitli amaçlara yönelik katkı ajanları, dolgu maddeleri, solventler ve pigmentler gibi girdilerden oluşmaktadır (DPT, 2006:5).

Şekil 2.21. Dünya Ekonomisinin SITC 53 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri
Kaynak: COMTRADE

Boyacılıkta kullanılan ürünler sektörlerin 1990 ile 2011 yılları arasında kullanılan veriler ışığında, en yüksek ithalat ve ihracat rakamına 2011 yılında ulaşılmıştır. 2011 yılında ihracat \$73,8 milyar, ithalat ise \$68,1 milyar olarak gerçekleşmiştir (Şekil 2.21.).

Sektörün G-8 Ülkeleri ve Türkiye'deki Durumu: Türkiye'de boya sektörünün gelişimi Cumhuriyetin ilanından sonra başlamıştır. Kimyasal ürünlere gereksinim 1950'de başlayan sanyileşme hareketinden sonra artmıştır. Yaşanan ekonomik sıkıntılar, döviz darlığı, ithalatta yaşanan sorunlar nedeniyle özel sektör

boya ürünlerini ülke içinde üretmeye başlamıştır. Gelişmiş ülkelerde bu durum yaklaşık yüzyıl önce başlamıştır (DPT, 2006:5).

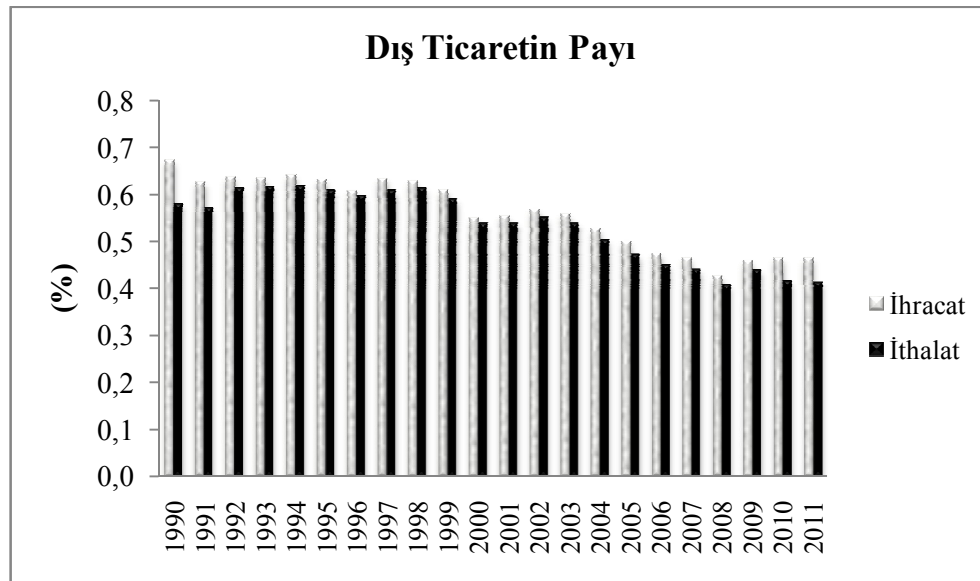
Türkiye’de satılan boya ürünlerinin büyük kısmı AB ülkelerinden gelmektedir. 1988 yılından itibaren inşaat sektörünün gelişmesine ve gelir düzeyinin artışına paralel olarak her yıl ortalama %10 artış göstermiştir. 2001 krizinin etkisiyle sektör büyük darbe yemiş ve %25’lik bir düşüş yaşamıştır (DPT, 2006:5).

Tablo 2.12. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye’nin SITC 53 (Boyacılıkta Kullanılan Ürünler) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri

ÜLKELER	İHRACAT (milyar \$)	İTHALAT (milyar \$)
ABD	8,7	3,5
Almanya	12,2	5,8
Fransa	3,0	3,4
İngiltere	3,4	2,1
İtalya	3,2	2,8
Japonya	5,1	1,8
Kanada	0,9	2,1
Rusya	0,2	2,3
Türkiye	0,6	1,9
Dünya	73,8	68,1

Kaynak: COMTRADE

2011 yılında boyacılıkta kullanılan ürünler sektörlerinde yapılan toplam ihracat \$73,8 milyar, ithalat ise \$68,1 milyar olmuştur. G-8 ülkelerinde en yüksek ihracat ve ithalata sahip ülke Almanya’dır (Tablo 2.12.).

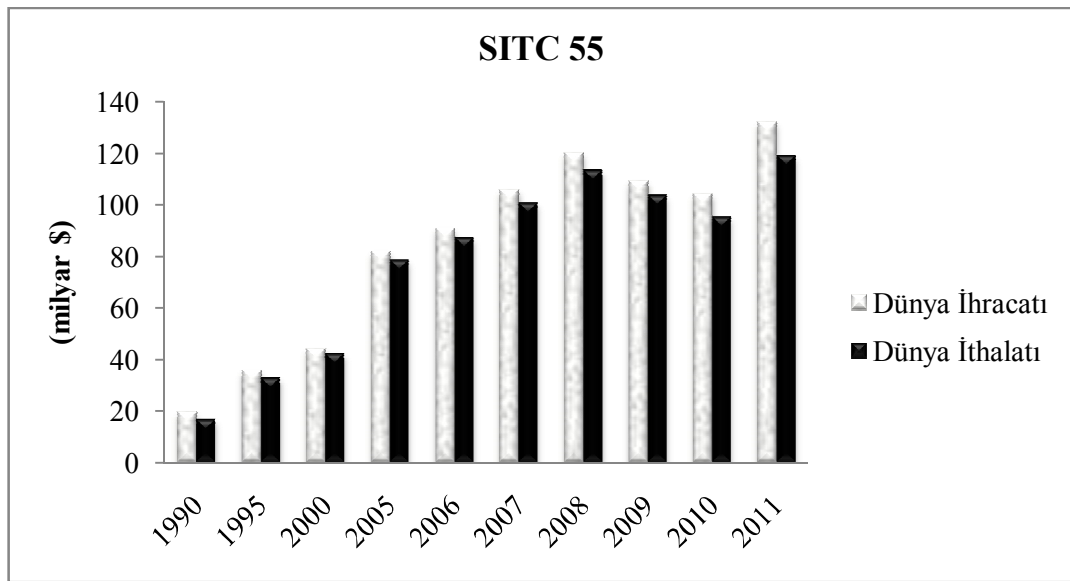
Şekil 2.22. SITC 53 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

SITC 53 kodlu sektörlerin dış ticaret verileri incelendiğinde, 2011 yılında ihracat %0,5 ve ithalat %0,4 oranında gerçekleşmiştir (Şekil 2.22.).

2.12. SITC 55 (Uçucu Yağlar, Rezinoitler, Parfümeri, Kozmetik)

Kozmetik ürünlerinin tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Yazılı tarihin başlangıcına kadar giden kozmetik ürünleri, Sümerlerde ve Mısır medeniyetlerinde, kokulu kozmetikler, renkli kozmetikler ve cilt bakım ürünlerinin kullanıldığı ve Finikeliler tarafından bu işin ticaretinin yapıldığı arkeolojik araştırmalar ile anlaşılmaktadır (DPT, 2008b:147).

Şekil 2.23. Dünya Ekonomisinin SITC 55 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri
Kaynak: COMTRADE

SITC 55 kodlu sektörler baz alınarak incelenen dış ticaret verilerinde, dünya genelinde 2008 yılında en yüksek ihracat ve ithalat rakamına ulaşılmıştır. 2008 krizinden sonra düşüşe başlayan bu sektörler 2011 yılında en yüksek ihracat ve ithalat rakamına ulaşmıştır (Şekil 2.23.).

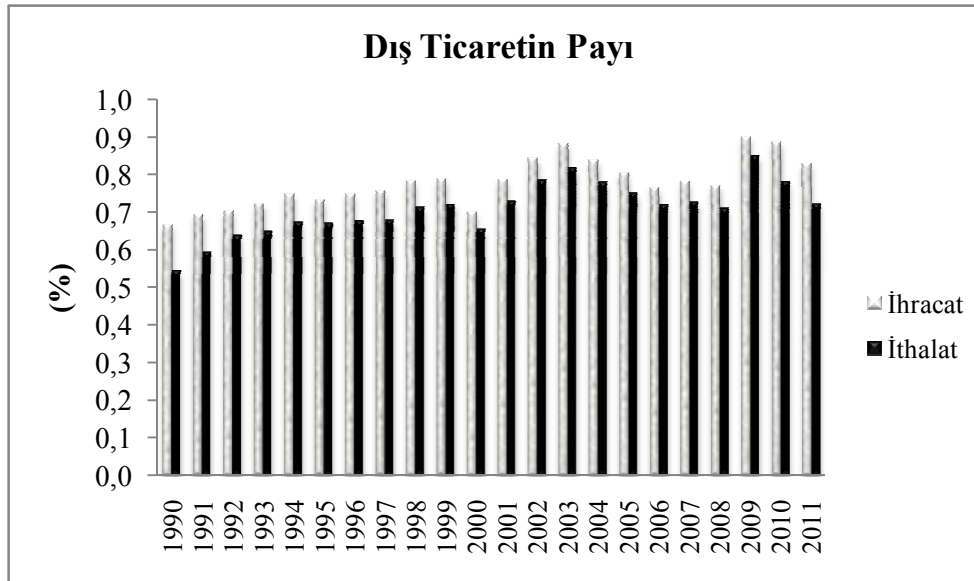
Sektörün G-8 Ülkeleri ve Türkiye'deki Durumu: Türkiye'de sektörün gelişimi 1900'lü yılların başında yurtdışında eczacılık ve kimya ihtisası gören girişimcilerin Türkiye'ye gelmesi ile başlamıştır. 1950-1960'lı yıllarda Türkiye'nin endüstrileşme sürecinin başladığı dönemde yurtdışı sermayesi ve çokuluslu şirketler aracılığıyla gelişmeye başlamış, ithalatla gelişen sektörler zamanla yurtiçi üretime yönelmiştir. Bu sektörlerde dışa bağımlılık günümüze kadar devam etmiştir (DPT, 2008b:147).

Tablo 2.13. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 55 (Uçucu Yağlar, Rezinoitler, Parfümeri, Kozmetik) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri

ÜLKELER	İHRACAT (milyar \$)	İTHALAT (milyar \$)
ABD	13,1	10,9
Almanya	15,7	8,7
Fransa	18,8	7,8
İngiltere	7,6	7,5
İtalya	5,7	4,3
Japonya	3,1	3,9
Kanada	2,1	4,5
Rusya	0,5	4,3
Türkiye	1,3	1,6
Dünya	132,1	119,0

Kaynak: COMTRADE

2011 yılında SITC 55 kodlu sektörler ele alındığında, ihracat toplamı \$132,1 milyar, ithalat toplamı ise \$119,0 milyar olarak gerçekleşmiştir. G-8 ülkeleri içinde en yüksek ihracat yapan ülke \$18,8 milyar ile Fransa, en yüksek ithalat yapan ülke ise \$10,9 milyar ile ABD olmuştur (Tablo 2.13.).

Şekil 2.24. SITC 55 Sektörünün Dünya Geneline Dış Ticaret Payı

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

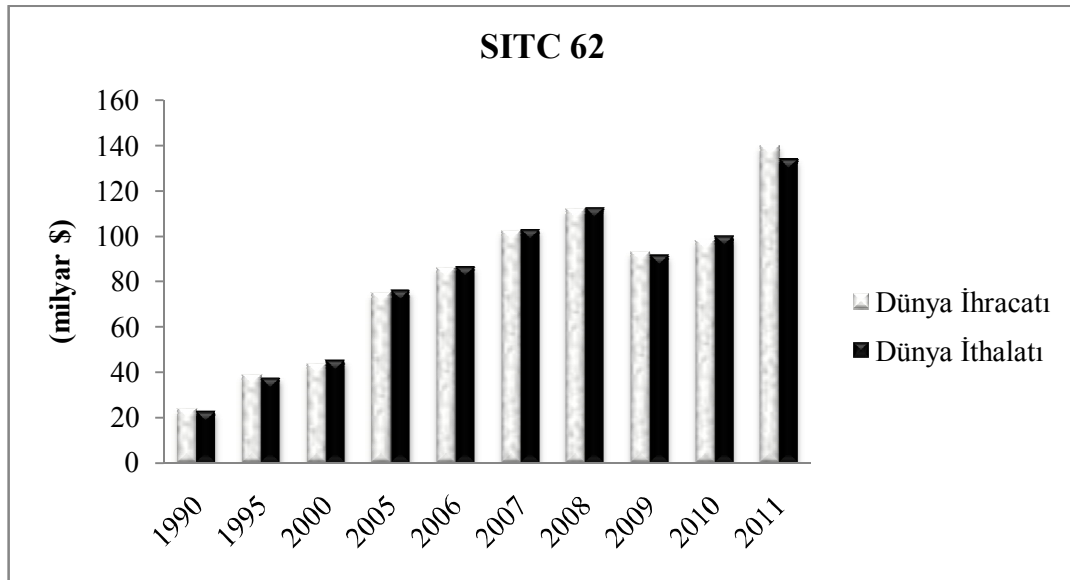
Uluslararası ticarete SITC 55 sektörleri verileri incelendiğinde, 2011 yılında sektörlerin ihracatının tüm dünya ihracatına oranı %0,8 ve ithalatının tüm dünya ithalatına oranı %0,7 olarak görülmektedir (Şekil 2.24.).

2.13. SITC 62 (Kauçuk Eşya)

Teknolojik gelişmeler ve yeni sektörlerin ortaya çıkması sonucu kauçuğa olan talep giderek artmaktadır. Özellikle otomobil lastiğinin icadından sonra kauçuk

tüketimi artmıştır. Artan kauçuk ihtiyacı ve doğal kauçuk üretiminin belirli ülkelerde olması ülkeleri sentetik kauçuk üretmeye yöneltmiştir. I. ve II. Dünya savaşlarından sonra ABD, Rusya ve Almanya'da dev sentetik kauçuk sanayileri kurulmuştur. Günümüzde kullanılan birçok sentetik kauçuk malzemeleri savaş yıllarında yaşanan gelişmeler sonucu ortaya çıkmıştır (Vahapoğlu, 2006:44-48).

Kauçuk eşyaları, iç ve dış lastikler, ayakkabı, terlik, konveyör bant, hortumlar, lateks mamulleri, sızdırmaz elamanlar (conta, rondela, keçe), otomotiv, beyaz eşya için ve diğer teknik maksatlı parçalar olarak sınıflandırılmaktadır. Sentetik Kauçuklar olarak bilinen ürünler Stiren Bütadien Kauçuğu (SBR), Cis Polibütadien Kauçuğu (CBR), Sentetik Lateks ve diğer sentetik kauçuklardır (DPT, 2008c:33).

Şekil 2.25. Dünya Ekonomisinin SITC 62 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri
Kaynak: COMTRADE

Kauçuk sektöründe 1990 ile 2011 yılları arasında, 2008 krizinden sonra düşmenin gerçekleşmesine rağmen 2011 yılında \$139,7 milyarlık ihracat, \$133,9 milyarlık ithalat yapılmıştır (Şekil 2.25.).

Sektörün G-8 Ülkeleri ve Türkiye'deki Durumu: Sektörlerin, verimliliklerini açıklayan göstergelerinden birisi, çalışan başına üretim ve katma değerdir. 2003 ile 2008 yılları arasında kauçuk eşyaların üretim ve katma değer ortalaması Türkiye'de imalat sanayi ortalamasından büyüktür. Aynı yıllar arasında Türkiye'de, kauçuk eşya sektöründe çalışan sayısı %73 artmıştır. Kauçuk ürünleri

imalatının imalat sanayi toplam istihdam içindeki payı 2004 yılında %0,72 iken 2008 yılında %0,93'e çıkmıştır (İstanbul Sanayi Odası, 2012:58-59).

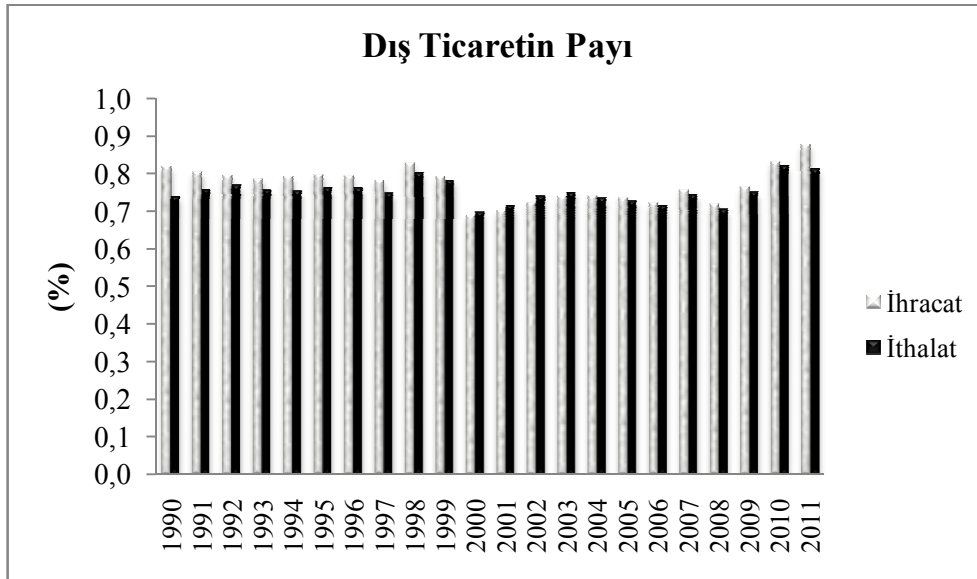
Tablo 2.14. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 62 (Kauçuk Eşya) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri

ÜLKELER	İHRACAT (milyar \$)	İTHALAT (milyar \$)
ABD	10,2	20,1
Almanya	15,5	14,7
Fransa	7,4	7,1
İngiltere	3,2	5,2
İtalya	5,1	4,6
Japonya	12,1	2,4
Kanada	3,5	5,4
Rusya	1,0	3,3
Türkiye	2,5	1,6
Dünya	139,7	133,9

Kaynak: COMTRADE

2011 yılının dış ticaret verileri incelendiğinde, kauçuk sektörü ihracat rakamı \$139,7 milyar, ithalat rakamı ise \$133,9 milyar olarak gerçekleştiği görülmektedir. G-8 ülkeleri ile Türkiye arasında en yüksek ihracat rakamına sahip ülke \$15,5 milyar ile Almanya, en yüksek ithalat yapan ülke ise \$20,1 milyar ile ABD'dir (Tablo 2.14.).

2011 yılında dünyada tüketilen kauçuğun %42,1'i doğal kauçuktur. Bu oran 2000 yılında %40 olarak gerçekleşmiştir. Son yıllarda doğal kauçuğa olan talep artmıştır. 2008 krizinden sonra üretim ve tüketim azalmıştır. 2011 yılında kauçuk sektörünün yıllık üretim miktarı 26.067 bin ton, tüketim miktarı ise 25.881 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Doğal kauçuk tüketim miktarında Çin ilk sırayı almaktadır. 2006'dan günümüze Çin'in doğal kauçuk tüketimi yıldan yıla artmaktadır. 2008 krizinden sonra en yüksek düşüşün ABD'de olduğu ve 1,04 milyon tondan 687 bin tona inmiştir. (International Rubber Study Group, 08.08.2012).

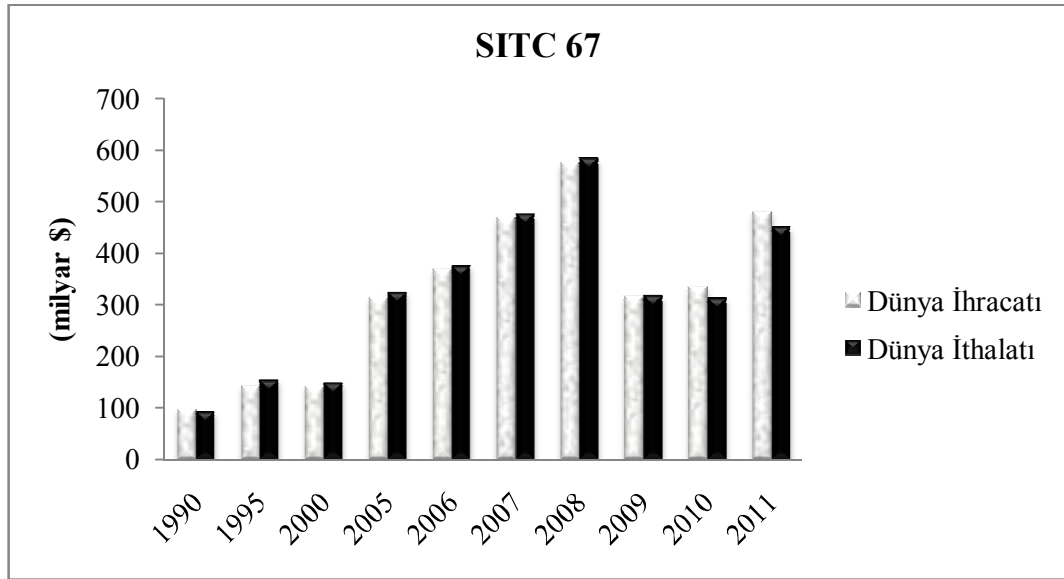

Şekil 2.26. SITC 62 Sektörünün Dünya Geneline Dış Ticaret Payı
Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Kauçuk eşya sektörünün 1990 ile 2011 yılları arasında dış ticaret payı %1'in altında seyretmiştir. Bu sektör ihracattaki en yüksek payı %0,9 ile 2011 yılında almıştır (Şekil 2.26.).

2.14. SITC 67 (Demir ve Çelik)

Dünya ekonomisinin büyümesine paralel olarak konuta, otomobile, beyaz eşyaya ve diğer birçok ürünlere olan talebin her geçen gün artması sonucu demir çeliğe olan ihtiyaç artmıştır. 2010 yılında dünya ham çelik üretimi %15 oranında artarak 1 milyar 413 milyon tona ulaşmıştır. Bu üretimin yarısından fazlası Asya'da gerçekleştirilmiştir. Demir çelik üretiminde zirvede Çin vardır (Sanayi Genel Müdürlüğü, 2011:1-17).

Şekil 2.27. Dünya Ekonomisinin SITC 67 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri
Kaynak: COMTRADE

Demir ve çelik sektörlerinin dünya genelinde yapılan dış ticaret hacimleri 1990 ile 2011 yılları arası incelendiğinde, 2008 yılında ihracat ve ithalatın tavan yaptığı, ihracatın \$575 milyar, ithalat ise \$583 milyar olarak gerçekleştiği görülmektedir (Şekil 2.27.).

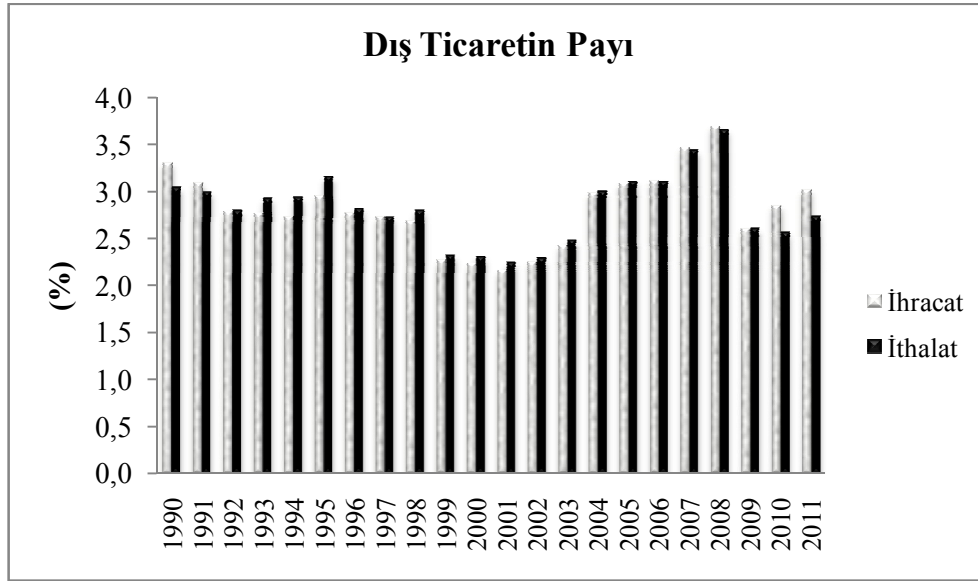
Sektörün G-8 Ülkeleri ve Türkiye'deki Durumu: Demir-çelik sektörü sanayileşmede en önemli sektörlerden birisidir. Ülkelerin kalkınma süreci ile demir-çelik sektörleri arasındaki ilişki incelendiğinde, ekonominin demir-çelik ile ilgili sektörlerinin gelişiminde demir-çelik ürünlerinin rolü büyüktür. Demir-çelik sektörünün inşaat, otomotiv, demiryolu vb. sektörlerde üretime katkısı vardır.

Tablo 2.15. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 67 Sektöründeki Dış Ticaret Verileri

ÜLKELER	İHRACAT (milyar \$)	İTHALAT (milyar \$)
ABD	20,3	40,9
Almanya	39,4	39,5
Fransa	19,4	19,7
İngiltere	9,6	10,6
İtalya	25,1	24,1
Japonya	46,6	11,8
Kanada	7,5	12,8
Rusya	21,8	9,5
Türkiye	12,8	11,5
Dünya	480,3	451,2

Kaynak: COMTRADE

Demir-çelik sektörlerinde 2011 yılında G-8 ülkeleri arasında en yüksek ihracata sahip ülke \$46,6 ile Japonya'dır. Japonya'yı \$39,4 ile Almanya ve \$25,1 ile İtalya takip etmektedir. Türkiye \$12,8 ihracatı ile İngiltere ve Kanada'nın önünde yer almaktadır. ABD \$40,9 ile demir-çelik ithalatında ilk sırada yer almaktadır. ABD'yi Almanya ve İtalya takip etmektedir. Türkiye'nin ise 2011 yılında ithalatı \$11,5 olmuştur (Tablo 2.15.).

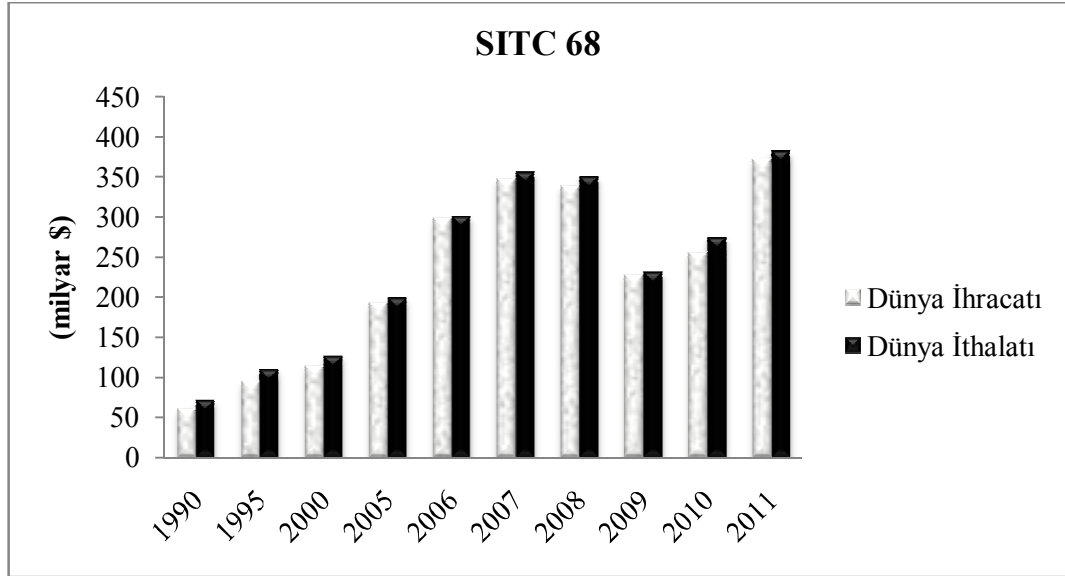
Şekil 2.28. SITC 67 Sektörünün Dünya Geneline Dış Ticaret Payı
Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

1990 ile 2011 yılları arasında demir-çelik sektörlerinin dış ticaretteki payı incelendiğinde, 1990'da yaklaşık %3,4 olan payı yıldan yıla dalgalanmalar neticesinde 2008 yılında zirve yapmıştır. 2008 krizinin etkisiyle demir-çeliğin dış ticaretteki payı önemli ölçüde düşmüştür (Şekil 2.28.).

2.15. SITC 68 (Demir İhtiva Etmeyen Madenler)

Demir ihtiva etmeyen madenler, SITC Teknoloji Sınıflandırması Rev 3 Düzey 2 e göre, gümüş, bakır, nikel, alüminyum, kurşun, çinko, kalay ve metalürjide kullanılan adi metaller olarak sınıflandırılır.

Madencilik, tarım ile birlikte bir ülkenin iki temel hammadde üreticinden birisidir. Bu sektör, ekonomiye yaptığı katkı ve ekonominin diğer faaliyetlerine, özellikle imalat sektörüne, yaptığı katkı ile iki yönlü öneme sahiptir. Madencilik sektörü, üretim ve istihdam gibi ekonomik değerlere yaptığı katkının yanı sıra, doğru politikalar takip edildiği zaman ekonominin itici gücü olacak bir sektördür (DPT, 2007d:1).

Şekil 2.29. Dünya Ekonomisinin SITC 68 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri
Kaynak: COMTRADE

Demir ihtiva etmeyen madenlerin dış ticaret hacimleri, 1990 dan 2007 ye kadar yaklaşık 6 kat artmıştır. 2008 yılında düşen ihracat ve ithalat rakamları, 2008 yılında yaşanan krizin etkisiyle çok yüksek değerde düşüşe geçmiş, 2011 yılında ise en yüksek rakamlara ulaşmıştır (Şekil 2.29.).

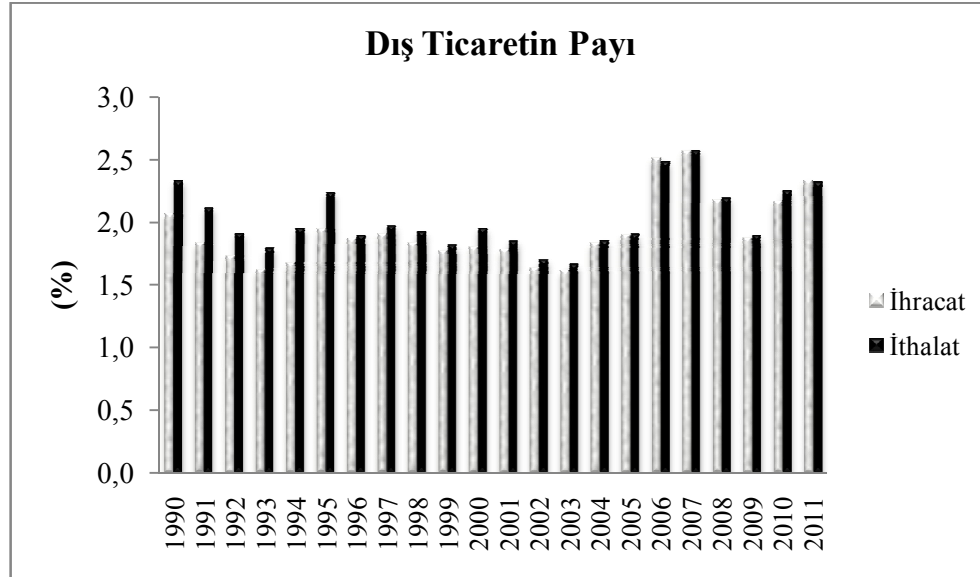
Sektörün G-8 Ülkeleri ve Türkiye'deki Durumu: Demir ihtiva etmeyen madenlerin üretim değerleri ülkenin jeolojik yapısına göre farklılık göstermektedir. G-8 ülkeleri arasında en çeşitli madene sahip olan ülkeler ABD, Rusya ve Kanada'dır. Dünyada en çok üretilen madenlerden olan bakır, kurşun, çinko ve alüminyumun üretim değerleri G-8 ülkeleri ve Türkiye için incelendiğinde, ABD bakır, kurşun ve çinko üretiminde ilk sıradır. 2009 yılında ABD, 801.000 ton bakır, 444.000 ton kurşun ve 736.000 ton çinko üretmiştir. Alüminyum ve gümüş üretiminde ise Rusya ilk sıradır. Rusya, 3.815 ton alüminyum ve 1.400 ton gümüş üretmiştir. Türkiye ise üretimde ABD, Rusya ve Kanada'nın gerisinde kalmış, diğer G-8 ülkelerinin üretiminden fazla üretime sahip bir ülkedir (United States Geological Survey (USGS) Minerals Resources Program, 04.09.2012).

Tablo 2.16. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye'nin SITC 68 (Demir İhtiva Etmeyen Madenler) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri

ÜLKELER	İHRACAT (milyar \$)	İTHALAT (milyar \$)
ABD	19,4	45,7
Almanya	33,3	37,3
Fransa	8,1	13,2
İngiltere	13,7	16,5
İtalya	9,1	17,8
Japonya	15,3	22,4
Kanada	20,4	7,5
Rusya	18,1	1,4
Türkiye	2,7	8,2
Dünya	371,4	382,3

Kaynak: COMTRADE

2011 yılında, demir ihtiva etmeyen madenler sektörlerinde, dünyada ihraç edilen madenlerin piyasa değeri \$371,4 milyardır. G-8 ülkeleri arasında Almanya \$33,3 milyar ile başı çekmektedir. Fransa ise \$8,1 milyar ile listede son sırayı almıştır. Türkiye ise Fransa'nın yapmış olduğu ihracatın üçte birini yapmış ve \$2,7 milyar gelir elde etmiştir. Demir ihtiva etmeyen madenlerin ithalatında en yüksek rakam \$45,7 milyar ile ABD tarafından gerçekleştirilmiştir. Türkiye ise Kanada ve Rusya'yı geçerek \$8,2 milyarlık ithalat yapmıştır (Tablo 2.16.).

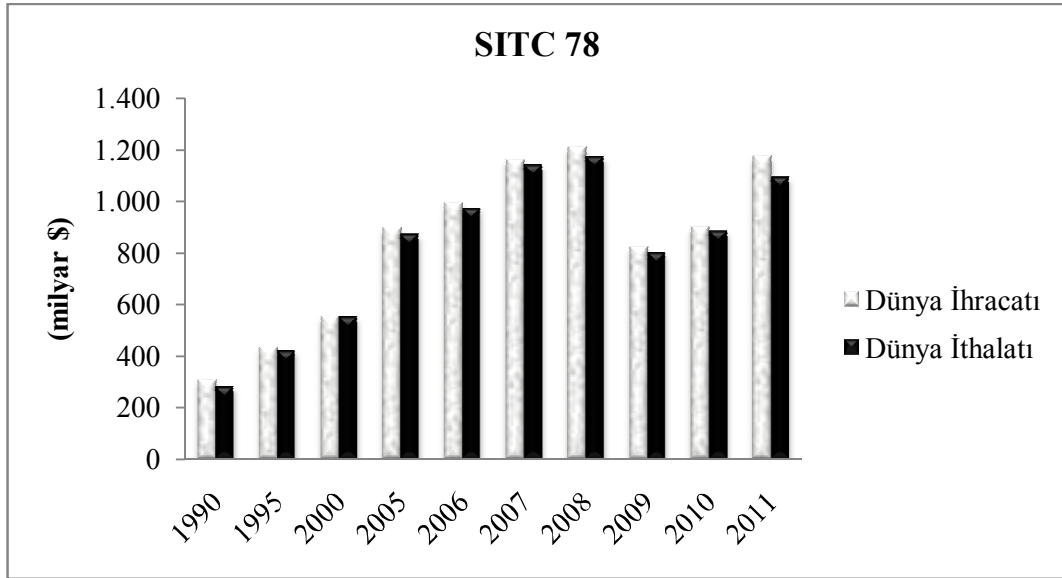
Şekil 2.30. SITC 68 Sektörünün Dünya Genelinde Dış Ticaret Payı

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Demir ihtiva etmeyen madenlerin dış ticaret payları 1990 ile 2011 yılları arasında incelendiğinde, 2005 yılına kadar iniş-çıkışlı geçmiştir. 2006 ve 2007 de ihracat ve ithalat oranı yaklaşık %2,5'lardadır. 2008 krizinin etkisiyle 2009 yılında bu oranlar düşmesine rağmen 2010 ve 2011 yılında artış görülmektedir (Şekil 2.30.).

2.16. SITC 78 (Kara Taşıtları)

Kara taşıtları otomobil, otobüs, minibüs, kamyon, traktör, kamyonet, minibüs vb. araçlardan oluşmaktadır. Kara taşıtlarında içinde en yüksek üretim değerine sahip sektör otomobil sektörüdür. Otomotiv sektörü, ülkeler için stratejik önem taşıyan sektörlerin başında gelmektedir. Ülke ekonomisine yaptığı yüksek katma değer sebebiyle sektörün önemi ortaya çıkmaktadır. Sektör yan sanayi ve ana sanayi olmak üzere iki kısma ayrılmaktadır. Yan sanayi kısmını daha çok KOBİ'ler oluşturmaktadır. (İnançlı ve Konak, 2011:347).

Şekil 2.31. Dünya Ekonomisinin SITC 78 Sektöründe İhracat ve İthalat Değerleri
Kaynak: COMTRADE

Kara taşıtları ihracat ve ithalat rakamları 2008 yılına kadar artış göstermekte iken, 2008 yılının ekonomik krizi ile birlikte ihracat ve ithalat rakamları 2005 yılının rakamlarının gerisine düşmüştür. 2011 yılında ise artış tekrar görülmektedir (Şekil 2.31.).

Sektörün G-8 Ülkeleri ve Türkiye'deki Durumu: 1990 yılında Türkiye'de trafiğe kayıtlı kara taşıtı sayısı yaklaşık 3,75 milyon adet iken bu sayı 2010 yılında yaklaşık beş kat artmıştır. Trafiğe kayıtlı kara taşıtı sayısı 2010 yılında bir önceki yıla göre %5,4'lük bir artışla 15,09 milyon adede yükselmiştir. Almanya'da 2004 yılında 53,5 milyon adet kara taşıtı varken bu sayı 2008 yılında 49,7 milyona gerilemiştir. Fransa'da 2004-2008 yılları arasında taşıt sayısında fazla bir değişim olmamış ve yaklaşık 39,1 milyonda kalmıştır. İtalya'da ise taşıt sayısı 2004 yılında 47,2 milyon iken 2008 yılında 49,9 milyona yükselmiştir. 2008 yılında 32,2 milyon

adet taşıt sayısına sahip İngiltere ise 2008 yılında 34,6 milyon rakamına ulaşmıştır. 2008 yılında Türkiye’de her bin kişiye 96 otomobil düşmekte iken Almanya’da 503, Fransa’da 501, İtalya’da 606 ve İngiltere’de 479 otomobil düşmektedir. Türkiye’de nüfusa göre araç kullanım oranı oldukça düşüktür (TÜİK, 05.08.2012).

Türkiye’de kara taşıtlarında en çok paya sahip olan otomobilin toplam kara taşıtlarındaki oranı %50’dir. Bir önceki yılda otomobilin payı 49,5 iken 2010 yılında bu oran %50 ye yükselmiştir. 2009 yılında ikinci sırada olan kamyonet 2010 yılında üçüncü sıraya gerlemiştir. En düşük paya sahip taşıt %1,4 ile otobüstür (TÜİK, 05.08.2012).

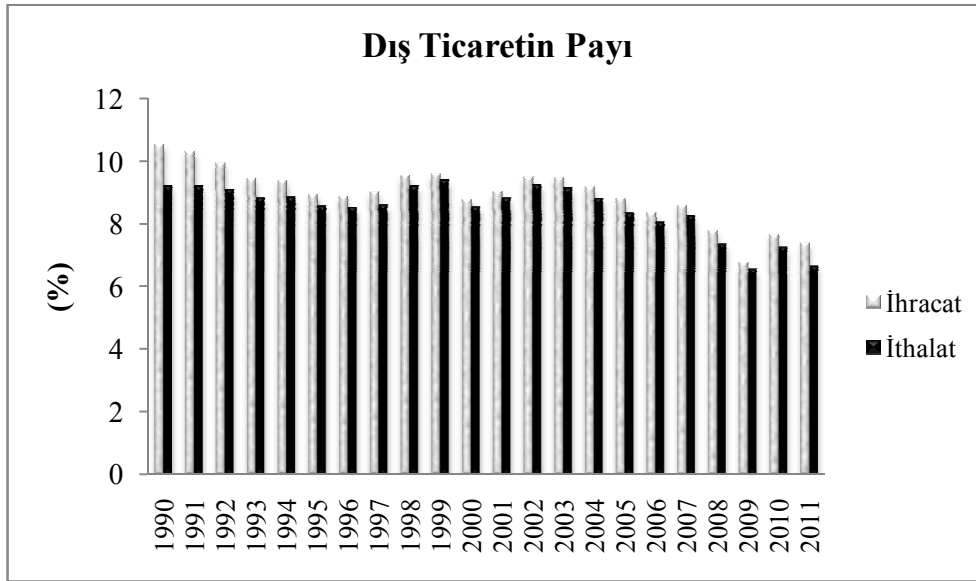
Türkiye 2009 yılında 825 bin adet araç üretmiştir ve dünyanın önde gelen araç üreticilerinden biri olmuştur. ABD 9,7 milyon araç üretmiştir. Almanya 6,3 milyon, Japonya 10,5 milyon, Kanada 1,3 milyon, Fransa 2,9 milyon ve İtalya 1,02 milyon adet araç üretimi gerçekleştirmiştir Haugh vd. 2010:26).

Tablo 2.17. 2011 Yılı G-8 Ülkelerinin ve Türkiye’nin SITC 78 (Kara Taşıtları) Sektöründeki Dış Ticaret Verileri

ÜLKELER	İHRACAT (milyar \$)	İTHALAT (milyar \$)
ABD	114,7	202,0
Almanya	241,3	94,4
Fransa	51,6	62,6
İngiltere	43,4	59,4
İtalya	35,1	43,9
Japonya	146,1	17,6
Kanada	51,8	62,3
Rusya	1,7	37,4
Türkiye	15,4	16,8
Dünya	1,174,7	1,094,2

Kaynak: COMTRADE

2011 yılında kara taşıtları sektörünün ihracat ve ithalat rakamlarını incelediğimizde, G-8 ülkeleri içinde en yüksek ihracat rakamına sahip olan ülke Almanya’dır. Almanya’nın tek başına yaptığı ihracat dünya toplamında yapılan ihracatın yaklaşık %20,5’i kadardır. Almanya’yı Japonya takip etmektedir. ABD ise en yüksek ithalat yapan ülkedir. ABD’yi Almanya takip etmektedir. Türkiye’yi G-8 ülkeleri ile kıyasladığımızda en düşük ithalata sahip ülke konumundadır (Tablo 2.17).

Şekil 2.32. SITC 78 Sektörünün Dünya Geneline Dış Ticaret Payı
Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Kara taşıtlarının dünya ticaretindeki ihracat payı 1990 yılında en yüksek seviyesindedir. Yıllar itibari ile bu oran düşmüştür. Özellikle 2008 yılında olan piyasa başarısızlığı nedeniyle en düşük seviyesine gelmiştir. Bu sektörün ithalatının, dış ticaretindeki payı 1999 yılında en yüksek seviyesine ulaşmıştır (Şekil 2.32.).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Küreselleşen dünyada rekabet koşulları giderek ağırlaşmaktadır. Bundan dolayı, ülkeler diğer ülkeler karşısında rekabet avantajı elde etmek istemektedirler. Rekabet avantajını belirleyen yöntemlerden Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler yöntemi 1958 yılında Liesner tarafından ortaya atılmıştır ve geliştirilerek günümüzde sıklıkla kullanılır hale gelmiştir.

Bu bölümde, çalışmada kullanılacak yöntem olan Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler yöntemi üzerinde durulacaktır. Tarihsel gelişimi incelenip araştırmacıların yöntemine yaptığı katkılar açıklanacaktır.

3.1. H. LEISNER'İN RCA YAKLAŞIMI

Liesner 1958 yılında “The European Common Market and British Industry” adlı makalesinde 1953 ile 1956 yılları arasında seçilmiş 60 imalat sanayi sektörünü kullanarak ülkelerin rekabet gücünü ölçmüştür.

Liesner'in modelinde bir ürünün ihracatında meydana gelen artış, o ürünün rekabet gücünün artışını açıklamaktadır.

Bu bağlamda:

$$RCA_1 = X_{ij} / X_{nj}$$

X_{ij} = i ülkesinin j malı ihracatı,

X_{nj} = n ülkesi veya ülke gruplarının j malı ihracatını ifade etmektedir.

Liesner çalışmasında i ülkesini İngiltere, n ülke grubunu ise Ortak Pazar olarak ele almıştır.

3.2. BALASSA'NIN RCA YAKLAŞIMI

1965 yılında Balassa, “Trade Liberalization and Revealed Comparative Advantage” adlı makalesinde ülkelerin potansiyeli dahilinde sahip olduğu açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükleri ortaya çıkarmayı hedeflemiştir. Bu amaçla RCA

endeksini belirlemiştir. Balassa, belli bir sektörün veya ürün grubunun yurtiçi uzmanlaşmasını dünyanın uzmanlaşmasıyla karşılaştırmaktadır (Beningo, 2005:6).

Balassa, açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükleri belirlerken aşağıdaki yöntemleri kullanmıştır (Utkulu ve Seymen, 2004).

$$RCA_2 = (X_{ij} / X_{it}) / (X_{jw} / X_w)$$

X_{ij} = i ülkesinin j malı ihracatını,

X_{it} = i ülkesinin toplam ihracatını,

X_{jw} = j malının dünya ihracatını,

X_w = toplam dünya ihracatını göstermektedir.

$RCA_2 < 1 \Rightarrow$ ülkenin rekabet gücü j malında karşılaştırmalı dezavantaja sahiptir.

$RCA_2 > 1 \Rightarrow$ ülkenin rekabet gücü j malında karşılaştırmalı avantaja sahiptir.

$RCA_2 = 0 \Rightarrow$ ülkenin j malı ihracatı yok demektir (Greenway ve Milner, 1993:181-208).

Bir ülkenin kendi ticaret performansını ölçmek için aşağıdaki yöntem kullanılır.

$$RCA_3 = (X_{ij} - M_{ij}) / (X_{ij} + M_{ij})$$

X_{ij} = i ülkesinin j malı ihracatını,

M_{ij} = i ülkesinin j malı ithalatını göstermektedir.

RCA_3 , -1 ile 1 arasında değişmektedir. $M_{ij} = 0$ ise o ülke açıklanmış karşılaştırmalı üstünlüğe; $X_{ij} = 0$ ise açıklanmış karşılaştırmalı dezavantaja sahiptir (Greenaway ve Milner, 1993:181-208).

3.3. VOLLRATH'IN YAKLAŞIMI

Vollrath (1991) ampirik ölçümlerinin temelinde karşılaştırmalı üstünlükler teorisi vardır. Balassa'nın RCA indeksini eleştiren Vollrath, ithalatında ihracat kadar önemli olduğunu, bu yüzden endekse ithalat değerlerinin de katılması gerektiğini savunmuştur. Vollrath'ın yaptığı düzenlemeler neticesinde çıkan sonuçlar aşağıdaki gibi özetlenebilir (Lederman vd., 2006:5):

- Belli bir mal / ülke ile ülkelerin ve malların geri kalanları arasında ayırım yapmaya olanak sağlamaktadır. Böylece ülkelerin verileri birden çok hesaplanması önlenmiştir.
- Net ihracat ölçümüne dayanan, endüstriyel ticaretin artan önemine sahip RCA'ya sahiptir.

- Balassa'nın endeksi 0 ile ∞ arasında yer alır ve asimetriktir. RCA değerleri 0 ile 1 arasında olduğunda ülkeler karşılaştırmalı dezavantaja sahip, 1 ile ∞ olduğunda ülkeler karşılaştırmalı avantaja sahiptir. Vollrath'ın önerdiği ölçümde, pozitif değerler ülkelerin karşılaştırmalı avantaja sahip olduğunu, negatif değerlerin ise karşılaştırmalı dezavantaja sahip olduğunu göstermektedir. Ekonomik tahminler için simetrik RCA önemlidir.

3.3.1. Görelî İhracat Avantajı Endeksi (RXA)

Vollrath'ın RXA endeksi, ilk bakıldığında Balassa'nın RCA_2 endeksinin aynısıdır (Çakmak, 2008:70).

$$RXA_{ij} = (X_{ij} / X_{it}) / (X_{jw} / X_w)$$

X_{ij} = i ülkesinin j malı ihracatını,

X_{it} = i ülkesinin toplam ihracatını,

X_{jw} = j malının dünya ihracatını,

X_w = toplam dünya ihracatını göstermektedir.

3.3.2. Görelî İthalat Avantajı Endeksi (RMA)

Bir ülkenin ithalatının diğer ülkelere olan üstünlüğünü ölçmede kullanılan yöntemdir.

$$RMA_{ij} = (M_{ij} / M_{it}) / (M_{jw} / M_w)$$

M_{ij} = i ülkesinin j malı ithalatını,

M_{it} = i ülkesinin toplam ithalatını,

M_{jw} = j malının dünya ithalatını,

M_w = toplam dünya ihracatını göstermektedir.

3.3.3. Görelî Ticaret Avantajı Endeksi (RTA)

Görelî ihracat avantajı ve görelî ithalat avantajını hesaplamak suretiyle rekabet gücünü açıklamaktadır.

$$RTA_{ij} = RXA_{ij} - RMA_{ij}$$

RXA_{ij} = Görelî İhracat Avantajı Endeksini,

RMA_{ij} = Görelî İthalat Avantajı Endeksini göstermektedir.

3.3.4. Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Endeksi (RCA):

Balassa RCA endeksini hesaplarırken sadece ihracat endeksine bakmıştır. Vollrath ise ihracatın yanı sıra ithalat değerlerinin de hesaplama katılması gerektiğini savunmuştur.

$$RCA_{ij} = [\ln(RXA_{ij}) - \ln(RMA_{ij})] * 100$$

RXA_{ij} = Görelî İhracat Avantajı Endeksini,

RMA_{ij} = Görelî İthalat Avantajı Endeksini göstermektedir.

$RCA_{ij} > 50$ durumunda ülkenin rekabet gücü j malında karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir,

$-50 < RCA_{ij} < 50$ durumunda ülkenin rekabet gücü j malında marjinal sınırlar arasındadır,

$RCA_{ij} < -50$ durumunda ülkenin rekabet gücü j malında karşılaştırmalı dezavantaja sahiptir.

Balassa'nın açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükleri yönteminde ithalat ele alınmadığından, ülkelerin rekabet avantajı sadece ihracata dayalı olması bir eksiklik olarak görülmektedir. Ayrıca, Balassa'nın endeksi simetrik olmadığından ekonometrik yöntemlerde kullanılması güçleşmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde, G-8 ülkeleri (ABD, Almanya, Fransa, Japonya, İngiltere, İtalya, Kanada ve Rusya) ile Türkiye'nin rekabet güçlerinin sektör bazında The Standard International Trade Classification Revision 3 (SITC Rev 3) sınıflandırması kullanılmıştır.

Çalışmada kullanılan ihracat ve ithalat verileri Commodity Trade Statistics Database (COMTRADE) ile Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'den alınmıştır. SITC teknoloji sınıflamasına göre ele alınan Rev-3 iki haneli ürün grupları (Tablo 2.1.)'de verilmiştir.

SITC Rev-3 Sınıflamasına göre seçilen 16 sektörün rekabet avantajları hesaplanırken Vollrath'ın Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Endeksi yöntemi kullanılmıştır.

Vollrath (1991) kendisinin ortaya koyduğu RCA endeksinin, arz ve talebi de ele aldığı için daha tercih edilebilir olduğunu ortaya koymuştur. Ancak, bu endeksin bazı kısıtlamalarının olduğu gerçeği göz ardı edilemez. Eğer bir ülke, sadece ihracat veya ithalat yapıyorsa söz konusu endeks sınırlı kalacaktır (Vollrath, 1991: 276–277). Öte yandan Vollrath, devletin ithalata politikasına tahribat vermemesi için sadece RXA endeksinin kullanılmasını önerir (Fertö ve Hubbard, 2002:247-259).

Vollrath'ın yöntemi yeniden tekrar edilerek aşağıda gösterilmektedir.

$$RCA = [\ln((X_{ij} / X_{it}) / (X_{jw} / X_w)) - \ln((M_{ij} / M_{it}) / (M_{jw} / M_w))]$$

$$RCA = \ln(X_{ij} / X_{it}) - \ln(X_{jw} / X_w) - \ln(M_{ij} / M_{it}) + \ln(M_{jw} / M_w)$$

Yukarıda açıklanan teorik bilgiler neticesinde Türkiye ile G-8 ülkelerinin rekabet gücü incelenmiştir. 1990 ile 2011 yılları verileri kullanılarak yapılan ampirik çalışma, Vollrath'ın ortaya koymuş olduğu Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler yöntemi kullanılmıştır.

Vollrath'ın Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Endeksi ile yapılan çalışmalardan bazıları aşağıda verilmiştir.

1992 ile 1998 yılları arasında Macaristan ile AB ülkelerinin 11 ürünün (canlı hayvanlar, et ve et müstahzarları, tahıl ve tahıl müstahzarları, meyve ve sebzeler, şeker, içecekler, tohumlar, mantar ve odun, hayvansal ve bitkisel maddeler ile hayvansal ve bitkisel yağlar) açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükleri ölçülmüştür. Macaristan'ın hayvan ve et ürünlerinde rekabet avantajı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Fertö ve Hubbard, 2002: 247-259).

Türkiye'nin tekstil ve hazır giyim sektörlerinin rekabet gücünü ölçen çalışmada Vollrath'ın endeksi hesaplanmıştır. Çıkan sonuçlarda, 1989 ile 2003 yılları arasında Türkiye'nin dünya piyasalarında rekabet avantajının olduğudur. 1989 yılında yüksek rekabet gücüne sahip olan Türkiye'nin 2003 yılına gelindiğinde rekabet gücünde düşüşler yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır (Çakmak, 2005:65-76).

Selahattin Bekmez editörlüğünde yapılan çalışmada (Bekmez, 2008:1-664), Türkiye'nin tarım, toprağa dayalı sanayiler ve tarım sektörlerinde rekabet avantajı bulunmaktadır.

Açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler yöntemi ile yapılan bir diğer çalışma da Türkiye'nin genişlemiş AB pazarında, tekstil ve hazır giyim sektörlerinde rekabet avantajı ölçülmüştür. Alınan veriler SITC Teknoloji Sınıflaması iki haneli ürün gruplarından hazır giyim (konfeksiyon) aksesuarlarının yer aldığı SITC 84 ile dokumacılık sektörü SITC 84 seçilmiştir. Bu sektörlerde, 1988 ile 2008 yılları arasında Türkiye'nin yüksek rekabet avantajına sahip olduğu belirlenmiştir (Karaalp ve Yılmaz, 2012:8-11).

Türkiye'nin AB karşısında, 1993 ile 2005 yılları arasındaki rekabet avantajı, açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler yöntemi kullanılarak hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlarda, Türkiye'nin hammadde ve emek yoğun mallarda rekabet avantajına sahip olduğu görülmüştür (Şimşek vd., 2007:1-44).

1997 ile 2005 yılları arasında ECO5 pazarında Türkiye'nin rekabet gücünün analiz edildiği çalışmada, Türkiye'nin emek yoğun ürünlerde rekabet avantajının olduğu sonucuna ulaşılmış ve yıllar itibari ile bu avantajını koruduğu ortaya çıkmıştır. Hammadde yoğun mallarda ise rekabet avantajının olmadığı ortaya çıkmıştır (Şimşek ve Sadat,2009:135-157).

Türk mobilya sektörünün rekabet avantajı 2001 ile 2004 yılları arasında rekabet dezavantajına sahipken, 2005 ve 2006 yıllarında rekabet avantajımızın

olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Her ne kadar mobilya sektörünün 2001 ile 2004 yılları arasında dezavantaja sahip olmasına karşılık, 2001'den sonra sürekli artan rekabet gücü ortaya çıkmıştır (Gürpınar ve Barca, 2007:41-61).

4.1. SITC 0 (Canlı Hayvanlar ve Gıda Maddeleri)

Gıda maddelerinin güvenilir olması uluslar arası piyasada söz sahibi olmanın ilk koşuludur. Hayvan hastalıklarının yaygın olduğu bir ülke veya bölgenin rekabet gücünün yüksek olması beklenmemektedir. Bir ülkenin hayvancılık sektöründeki rekabet gücünü, hayvancılık işletmelerinin tutumu ve ülkenin bu işletmelere sağlayabileceği imkanlar şekillendirecektir (DPT, 2007a).

G-8 ülkeleri ve Türkiye'nin, SITC Rev-3 Sınıflamasına göre SITC 0 kodlu Canlı Hayvanlar ve Gıda Maddelerinin rekabet avantajı RCA endeksine göre hesaplanarak aşağıdaki sonuçlar bulunmuştur.

Tablo 4.1. SITC 0 Sektöründe G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Değerleri

ÜLKELER	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ABD	52	64	53	52	52	61	70	49	49	51
Almanya		-71	-41	-45	-41	-40	-33	-33	-36	-36
Fransa	34	20	21	17	18	19	22	15	14	20
İngiltere	-66	-54	-65	-78	-79	-74	-77	-77	-74	-78
İtalya	-73	-68	-44	-39	-35	-35	-28	-31	-27	-36
Japonya	-316	-362	-335	-304	-289	-283	-281	-271	-274	-286
Kanada	32	20	27	22	23	23	26	26	19	14
Rusya			-281	-228	-225	-165	-194	-166	-192	-179
Türkiye	123	134	162	186	184	140	102	125	129	109

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

G-8 ekonomileri ile Türkiye ekonomisinin dış ticaret verileri incelendiğinde Türkiye'nin canlı hayvanlar ve gıda maddeleri sektörlerinde rekabet üstünlüğüne sahip olduğu görülmektedir. ABD 2009 yılına kadar rekabet avantajına sahip iken, 2009 ve 2010 yıllarında rekabet avantajını koruyamamış, böylece marjinal sınırdaki kalmıştır. 2011 yılındaki sonuç incelendiğinde ise ABD'nin rekabet avantajına sahip olduğu görülmektedir. Almanya, Fransa, İtalya ve Kanada'nın rekabet avantajı ve dezavantajına sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. İngiltere, Rusya ve Japonya'nın iklim, toprak faktörleri ve diğer faktörler sebebiyle, bu sektörlerde rekabet dezavantajına sahip olduğu görülmektedir. Türkiye ise, G-8 ülkeleri ile kıyaslandığında rekabet gücü en yüksek konumdadır (Tablo 4.1.).

Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Durumu: Türkiye ekolojik koşullar bakımından hayvancılığa oldukça elverişli konumdadır. Türkiye’de canlı hayvanlar ve gıda maddelerinin üretimini etkileyen faktörler, iklim faktörleri, coğrafi faktörler, işgücü potansiyeli, gıda sektöründe teknolojinin kullanımı ve nitelikli hammaddeler sayılabilir.

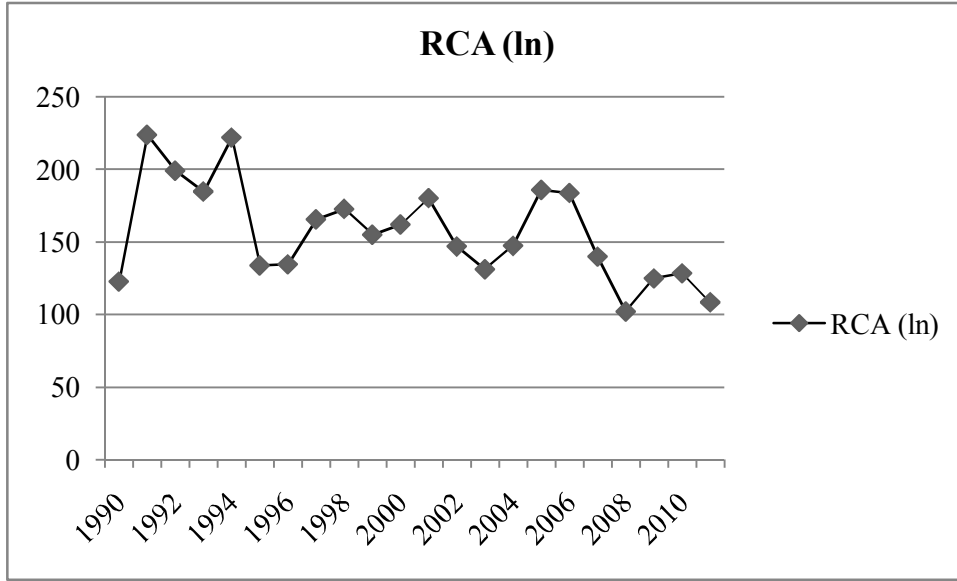
Yaklaşık 80 milyonluk nüfusu ile Türkiye, gıda ve hayvancılık sektörlerinde büyük bir talep kitlesine sahiptir. Türkiye AB pazarına yakınlığı ile büyük bir avantaja sahiptir. Firmaların yaptığı stratejik ortaklık, üniversite-sanayi işbirliği ve lojistik altyapı sayesinde firmalar ürettikleri ürünleri kolayca pazarlayabilmektedir.

Tarımsal işletmelerin rekabet gücünün artırılmasında hedeflenen politikalar aşağıdaki şekilde sıralanabilir (DPT, 2007e):

- Arazi toplulaştırılması, işletme ölçekleri ve alt yapılarının iyileştirilmesi,
- Ürün çeşitlendirilmesi ve AR-GE faaliyetlerinin desteklenmesi,
- Dış piyasalarda rekabet üstünlüğü olan ve olabilecek ürünlerin desteklenmesi,
- Finansman araçlarının geliştirilmesi (leasing, lisanslı depoculuk gibi),
- Organize tarım bölgelerinin kurulması,
- Arazi pazarının geliştirilmesi ile ilgili tedbirler,
- Risk yönetimi olarak belirlenmiştir.

Hayvancılık sektöründe ekonomik rekabet gücünün artırılması için aşağıdaki politikalar amaçlanmıştır (DPT, 2007a):

- İşletme kapasitelerinin ekonomik boyuta ulaştırılması ve birim başına verimin artırılması,
- Fire ve kayıpları asgari düzeye indirilmesi, verimliliği artıracak mekanizasyonun kurulması,
- Verim seviyesinin artırılması için genetik iyileştirmeler yapılması,
- Hammadde nitelikli hayvansal ürünlerde fiyat – kalite ilişkisinin kurulmasının sağlanması,
- Kaliteye ilişkin standardizasyonun sağlanması ve denetimi,
- Salgın hastalıkların kontrol ve eradikasyonu,
- Rekabeti geliştirecek ve iyileştirecek yasal düzenlemelere ve ekonomik uygulamalara ağırlık verilmesi.

Şekil 4.1. Türkiye’de Canlı Hayvanlar ve Gıda Maddeleri Sektörleri RCA Endeksi, 1990-2011

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

1990 ile 2011 arasında Canlı Hayvanlar ve Gıda Maddelerinin dış ticaret verileri incelendiğinde Türkiye’nin bu sektörde yüksek rekabet gücüne sahip olduğu görülmektedir. Türkiye’de görülen 1994 ve 2001 krizleri sektörün rekabet gücünde zayıflamaya sebep olmuştur (Şekil 4.1.). Türkiye’nin rekabet gücünün yüksek olmasının sebebi, ekonomide tarım ve hayvancılığın önemli bir yere sahip olmasıdır. Türkiye, jeopolitik konumu itibarıyla, topraklarının tarım ve hayvancılığa uygun olması, bunun yanı sıra iklim şartlarının elverişliliği gibi faktörlerden ötürü bu sektörlerde ciddi rekabet gücüne sahiptir.

4.2. SITC 2 (Akaryakıt Hariç, Yenilmeyen Hammaddeler -26 Hariç)

1990 ile 2011 yılları arasında, G-8 ülkeleri ve Türkiye’nin SITC Rev-3 Sınıflamasına göre SITC 2 kodlu Akaryakıt Hariç, Yenilmeyen Hammaddeler (26 kodlu Dokumaya Elverişli Lifler (Elyaf) hariç) RCA endeksi aşağıdadır.

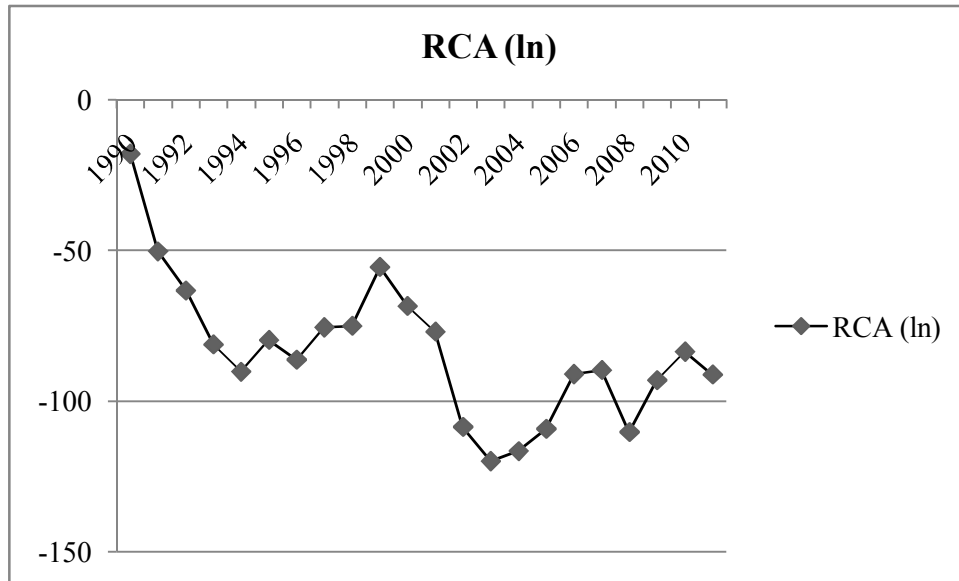
Tablo 4.2. SITC 2 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Endeksi

ÜLKELER	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ABD	91	79	73	95	106	126	141	152	141	136
Almanya		-79	-75	-69	-65	-61	-55	-60	-69	-65
Fransa	4	-25	-26	-8	3	6	12	0	-1	11
İngiltere	-73	-73	-79	-28	-21	-20	-7	-8	-7	6
İtalya	-175	-182	-147	-134	-126	-121	-116	-98	-110	-115
Japonya	-316	-297	-247	-173	-181	-185	-164	-148	-180	-169
Kanada	165	149	129	116	114	117	121	126	123	128
Rusya			-11	43	43	59	44	24	42	68
Türkiye	-18	-80	-68	-109	-91	-90	-110	-93	-83	-91

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

G-8 ülkeleri ve Türkiye ekonomilerinin akaryakıt hariç, yenilmeyen hammaddelerin RCA değerleri ele alındığında, ABD ve Kanada'nın rekabet avantajına sahip olduğu görülmektedir. İngiltere'nin son yıllarda gösterdiği performans neticesinde, rekabet dezavantajından sınır değerlere ($50 > \text{RCA değeri} > -50$) geldiği görülmektedir. Fransa'nın rekabet üstünlüğünün sınır değerler arasında olduğu sonucuna ulaşılmış, Almanya, İtalya, Japonya ve Türkiye'nin dış ticaretinin, rekabet dezavantaja sahip olduğu görülmektedir (Tablo 4.2.).

Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Durumu: Türkiye'nin bu sektörlerde yaptığı ihracat, 1990 yılında \$473 milyon iken 2010 yılında \$3,3 milyara yükselmiştir. Bu sektörlerin 2011 yılında dünya toplamında yapılan ihracat rakamı \$668 milyardır. 2011 yılında Türkiye bu sektörlerde toplam \$16,7 milyar ithalat yapmıştır (United Nations Commodity Trade Statistics Database, 01.11.2011).

Şekil 4.2. Türkiye’de Akaryakıt Hariç, Yenilmeyen Hammaddeler (SITC-26 Hariç) Sektörleri RCA Endeksi, 1990-2011.

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

1990-2011 yılları arasında Akaryakıt Hariç, Yenilmeyen Hammaddelerin açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükleri (RCA) değerleri incelendiğinde 1990 yılında rekabet avantajı veya dezavantajının olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Fakat 1991 yılından itibaren, rekabet dezavantajına sahip olduğu görülmektedir (Şekil 4.2.).

4.3. SITC 3 (Mineral Yakıtlar ve Mineral Yağlar-35 Hariç)

Mineral Yakıtlar ve Mineral Yağlar sektörlerinin (SITC-35 kodlu Elektrik Enerjisi hariç) rekabet gücü RCA endeksine göre hesaplanarak, bu sektörde G-8 Ülkeleri ve Türkiye’nin rekabet avantajı hesaplanmıştır.

Tablo 4.3. SITC 3 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Endeksi

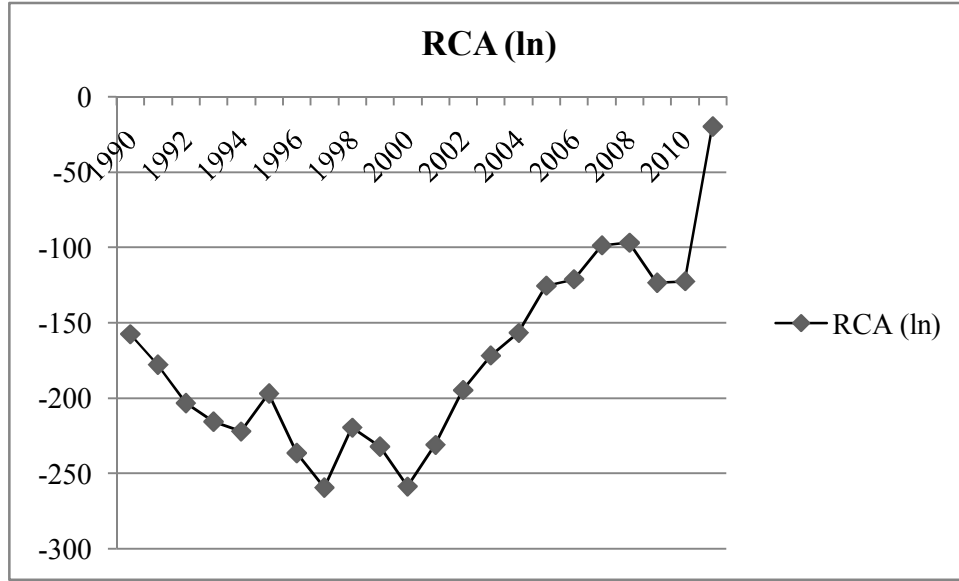
ÜLKELER	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ABD	-85	-120	-185	-170	-162	-153	-129	-110	-94	-48
Almanya		-164	-183	-159	-164	-153	-171	-177	-184	-151
Fransa	-124	-160	-165	-134	-135	-128	-129	-135	-134	-108
İngiltere	85	82	68	22	14	22	12	20	24	33
İtalya	-88	-147	-153	-107	-110	-96	-101	-147	-123	-104
Japonya	-338	-305	-413	-343	-334	-294	-259	-261	-270	-242
Kanada	113	118	91	90	86	92	89	99	99	114
Rusya			255	384	379	405	386	395	400	395
Türkiye	-157	-197	-259	-125	-121	-98	-97	-123	-122	-19

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

1990 ile 2011 yıllarının rekabet üstünlükleri analizi neticesinde ABD, Almanya, Fransa, İtalya, Japonya ve Türkiye'nin rekabet dezavantajına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İngiltere'nin son yıllarda rekabet avantajını yitirerek sınır değerlere geldiği görülmektedir. Kanada rekabet avantajına sahiptir. Rusya'nın rekabet avantajı ise, güçlü derecededir (Tablo 4.3.).

Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Durumu: Mineral yakıtlar ve mineral yağlar sektörlerinin (SITC 35 kodlu elektrik enerjisi hariç) rekabet gücünün artırılması için amaçlanan politikalar aşağıda listelenmiştir (DPT, 2007e).

- Birincil enerji maliyetlerinin düşürülmesine, ithalatın azalmasına doğrudan katkı sağlayacaktır,
- Enerji kaynaklarının daha ekonomik yoldan temininden dolayı rekabet gücü olumlu etkilenecektir,
- Daha ekonomik yollardan enerji kaynaklarının sağlanması ve uluslar arası değerlendirmelerde güvenilir bir ülke olmamız nedeniyle ekonomide rekabet gücümüze doğrudan katkı sağlanacaktır,
- Kaliteli yakıt üretimi ihracatta güç kazanmak,
- Sanayicinin ve tarım sektörünün rekabet gücünün artması,
- Otomotiv sektörünün yakıta bağlı sorunlarının çözümüne katkı sağlanması ve rekabet gücünün artırılması,
- Ürün kalitesinin artırılması ihracat potansiyelini artıracaktır.

Şekil 4.3. Türkiye’de Mineral Yakıtlar ve Mineral Yağlar (SITC-35 Hariç) Sektörleri RCA Endeksi, 1990-2011.

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Türkiye’nin 1990 ile 2010 arasında Mineral Yakıtlar ve Mineral Yağlar sektörlerinde rekabet dezavantaja sahip olduğu görülmektedir (Şekil 4.3.). Türkiye’nin rekabette dezavantajlı bir konumda olmasının ana nedeni; petrolde dışa bağımlı olmasından kaynaklanmaktadır. Fakat 2011 yılındaki sonuçlar ele alındığında, rekabet avantajının marjinal değerler arasında yer aldığı görülmektedir.

4.4. SITC4 (Hayvansal ve Bitkisel Yağlar)

G-8 Ülkeleri ve Türkiye’nin SITC Rev-3 Sınıflamasına göre SITC 4 kodlu Hayvansal ve Bitkisel Yağlar sektörlerinin rekabet avantajı incelenerek aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

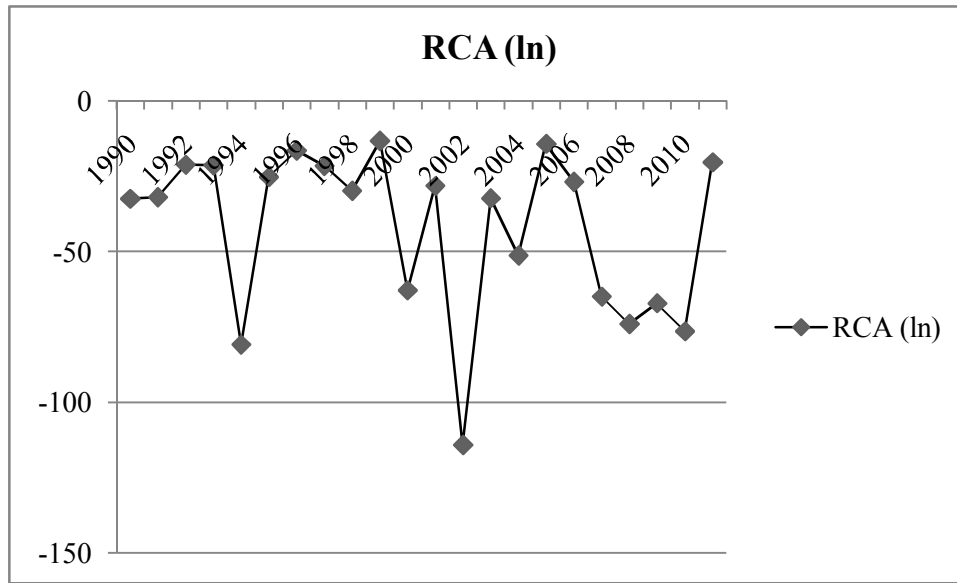
Tablo 4.4. SITC 4 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Endeksi

ÜLKELER	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ABD	49	75	46	34	25	30	26	23	27	-6
Almanya		2	-15	-56	-90	-106	-75	-65	-81	-76
Fransa	-45	-48	-58	-38	-40	-45	-62	-43	-40	-10
İngiltere	-137	-91	-118	-77	-81	-80	-114	-81	-86	-108
İtalya	-82	-60	-18	-33	-32	-53	-62	-58	-65	-61
Japonya	-169	-283	-221	-265	-251	-282	-285	-248	-260	-262
Kanada	34	51	28	40	54	51	71	69	88	127
Rusya			-268	-225	-136	-140	-151	-106	-154	-131
Türkiye	-32	-25	-63	-14	-27	-65	-74	-67	-76	-20

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler yöntemi ile hayvansal ve bitkisel yağlar sektörlerinde elde edilen veriler incelendiğinde, Kanada'nın son yıllarda rekabet üstünlüğüne eriştiği görülmektedir. ABD ve Fransa'nın rekabet gücünde marjinal sınırdaki olduğu görülmüştür. Almanya, İtalya ve Türkiye'nin son yıllarda rekabet gücünde dezavantajlı konuma geldiği, İngiltere, Japonya ve Rusya'nın rekabet gücünün, düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 4.4.).

Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Durumu: Bitkisel ve hayvansal yağlar sektörlerinin 2010 yılında dünyada yapılan toplam ihracat rakamı \$78,3 milyar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin ihracatı ise \$346 milyon olmuştur. 2008 yılında Türkiye bu sektörlerde en yüksek ihracat rakamına ulaşarak \$570 milyon olarak gerçekleşmiştir. İthalatımız ise 2010 yılında \$1,04 milyardır (United Nations Commodity Trade Statistics Database, 01.11.2011).

Şekil 4.4. Türkiye'de Hayvansal ve Bitkisel Yağlar Sektörleri RCA Endeksi, 1990-2011.
Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

1990 ile 2011 yıllarını kapsayan rekabet analizinin sonuçlarına göre, Hayvansal ve Bitkisel Yağlar sektörlerinde Türkiye, yıldan yıla dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir (Şekil 4.4.).

4.5. SITC 56 (Gübreler)

Gübreler sektörünün 1990 ile 2011 yılları arasında G-8 ülkeleri ve Türkiye'nin rekabet avantajı incelenerek aşağıdaki sonuçlar bulunmuştur.

Tablo 4.5. SITC 56 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Endeksi

ÜLKELER	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ABD	107	128					51	46	-7	9
Almanya		15	48	69	76	69	62	61	26	36
Fransa	-135	-122	-131	-138	-136	-151	-170	-133	-197	-184
İngiltere	-79	-115	-99	-128	-126	-126	-145	-135	-201	-206
İtalya	-71	-237	-189	-141	-140	-164	-111	-137	-123	-92
Japonya	-161	-143	-163	-172	-178	-175	-184	-215	-196	-152
Kanada	193	212	194	207	211	193	205	217	201	193
Rusya			563	517	497	528	542	505	472	463
Türkiye	-74	-209	-313	-223	-225	-179	-132	-212	-119	-125

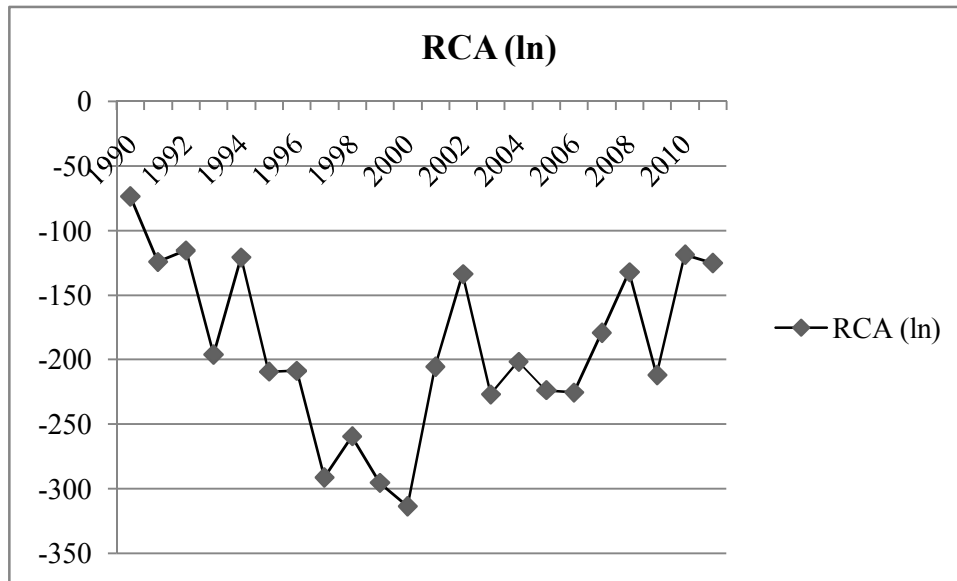
Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

1990 ile 2011 RCA değerleri incelendiğinde Rusya'nın yüksek rekabet avantajına sahip olduğu görülmektedir. Kanada'nın rekabet avantajının olduğu, ABD'nin ise 1990 ve 1995 yıllarında rekabet avantajına sahipken sonraki yıllarda bu konumunu yitirerek rekabet gücünde marjinal sınırlara gerilediği görülmektedir. Almanya'nın 2010 ve 2011 yıllarında rekabet gücü, marjinal sınırlarda olmasına rağmen 2005 ile 2009 yılları arasında rekabet avantajına sahip bir ülke konumunda olduğu görülmektedir. Fransa, İngiltere, İtalya, Japonya ve Türkiye'nin ise; rekabet dezavantajına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 4.5.).

Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Durumu: Gübreler sektöründe rekabet gücünün artırılması için uygulanması önerilen strateji, öncelik ve politikalar aşağıdadır (DPT, 2008a);

- Sektör ithal hammaddelerle üretim yapmaktadır. Dolayısıyla ucuz hammadde kaynaklarına sahip ülkelerde yatırım yaparak veya o ülkelerde ki firmalarla ortaklıklara girerek rekabet edebilir fiyatlarla hammadde sağlamak durumundadır.
- Gübre sektöründe faaliyet gösteren firmaların önemli hedeflerinden birisi dünya gübre şirketlerinin büyüklüğüne ulaşmaktır. Avrupa sektör ciddi bir yeniden yapılanma geçirerek bu süreci tamamlamıştır.
- İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanun işletilerek dumpingli olduğu tüm dünya tarafından tescil edilmiş ve önlem alınmış gübrelere karşı yaptırım uygulanmalıdır.

- 5.5 milyon ton arasında sabitlenen fiziki gübre tüketiminin artması, çiftçi gelirlerinin artmasına, çiftçi gelirlerinin artması da dünya ile rekabet edebilir bir tarım sektörüne bağlıdır. Tarımda bu yapıyı sağlamanın yolu ise tarımın yapısal sorunlarına çözüm bulacak tarım reformundan geçmektedir.
- Sürdürülebilir tarım için doğru cins ve miktarda gübre kullanımı kritik öneme sahiptir. Doğru cins ve miktarda gübre kullanımının en etkili yolu ise toprak ve bitki analizlerine dayalı uygulamalardır. Toprak ve bitki analizlerine dayalı gübreleme tüketici eğitim programının önde gelen konularından birisi olmalıdır.
- AB mevzuat uyumu kapsamında üzerinde çalışılan entegre kirlilik önleme ve kontrolü yönetmeliğinin uygulamaya konulmasında bazı AB ülkelerinde olduğu gibi uzun bir geçiş süresi sağlanması gerekmektedir.
- Karlılığı artacak olan gübre sektörü yükselen gübre talebini karşılamak ve uluslararası pazarda yerini almak için yeni yatırımlar yapar hale gelecek, ihracat, istihdam ve rekabet gücü artarken ithalat azalacaktır.

Şekil 4.5. Türkiye’de Gübreler Sektörü RCA Endeksi, 1990-2011.

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

2000 ile 2011 yılları arasında uluslararası rekabette Türkiye, Gübreler sektöründe rekabet dezavantajına sahip bir ülke konumundadır. Ancak bu sektörde Türkiye’nin son yıllarda marjinal sınırlara yükseldiği görülmektedir (Şekil 4.5.).

4.6. SITC 26 (Dokumaya Elverişli Lifler (Elyaf))

1990 ile 2011 yılları arasında, SITC Rev-3 Sınıflamasına göre SITC 26 Dokumaya Elverişli Lifler (Elyaf) sektörünün reket avantajı açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler yöntemi ile incelenerek aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

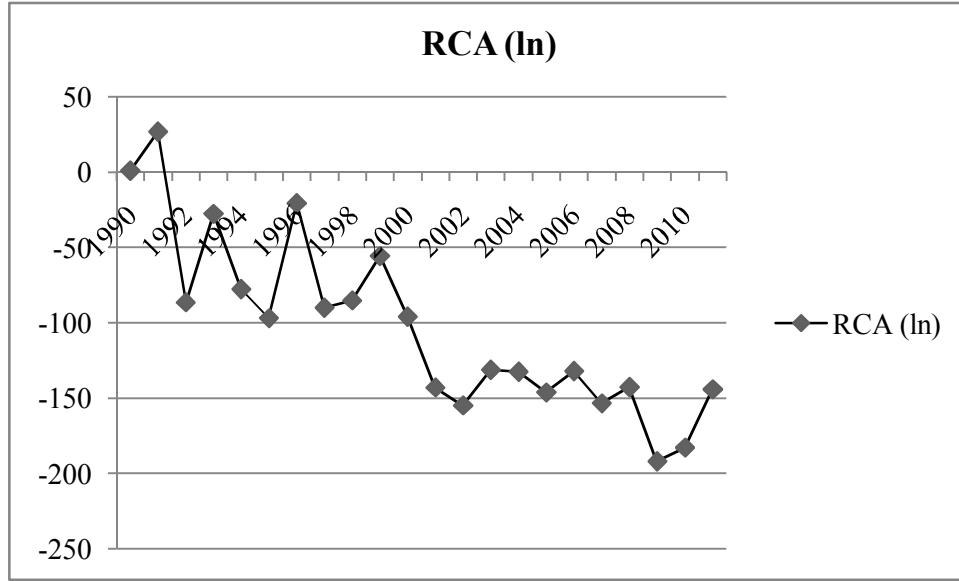
Tablo 4.6. SITC 26 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Endeksi

ÜLKELER	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ABD	213	217	214	237	236	216	215	214	236	237
Almanya		13	29	30	36	19	18	5	-14	-33
Fransa	-12	-13	4	22	29	20	10	15	26	5
İngiltere	13	-27	-17	41	57	76	71	88	91	74
İtalya	-185	-215	-184	-164	-142	-137	-127	-112	-114	-138
Japonya	-136	-49	-6	38	47	60	58	99	93	70
Kanada	0	-36	-77	-60	-40	-42	-29	-15	-24	-40
Rusya			-355	-274	-261	-230	-314	-341	-316	-347
Türkiye	1	-97	-96	-146	-132	-153	-142	-192	-183	-144

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler yöntemi ile elde edilen veriler doğrultusunda, ABD rekabet avantajına sahip bir ülkedir. İngiltere'nin son yıllarda gösterdiği performans ile rekabet avantajına geçtiği görülmektedir. Japonya'nın ise 1990 yılında rekabette dezavantajlı bir konumda iken yıllar itibariyle bu sektörlere verdiği önem neticesinde, rekabet avantajına eriştiği görülmektedir. Almanya ve Kanada'nın rekabette marjinal sınırlarda olduğu, İtalya Rusya ve Türkiye'nin ise, rekabet dezavantajına sahip ülkeler konumunda olduğu görülmektedir (Tablo 4.6.).

Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Durumu: Türkiye dokumaya elverişli lifler sektöründe dışa bağımlı bir ülkedir. 2010 yılında \$263 milyon ihracatına karşılık \$2,9 milyar ithalat gerçekleşmiştir. Bu sektörün en yüksek ihracatı yaklaşık \$307 milyon ile 2007 yılındadır (United Nations Commodity Trade Statistics Database, 01.11.2011).

Şekil 4.6. Türkiye’de Dokumaya Elverişli Lifler (Elyaf) Sektörü RCA Endeksi, 1990-2011.

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

1990 ile 2011 yılları arasında Türkiye’de Dokumaya Elverişli Lifler sektörlerinde 1990, 1991, 1993 ve 1996 yıllarında rekabet üstünlüğü marjinal sınırlarda olmasına rağmen, diğer yıllarda rekabet avantajını kaybetmiştir (Şekil 4.6.).

4.7. SITC 6 (İmalat Mallar- 62,67,68 Hariç)

SITC Rev-3 Sınıflamasına göre SITC 6 kodlu İmalat Malları (SITC 62 kodlu Kauçuk Eşya, SITC 67 kodlu Demir ve Çelik, SITC 68 kodlu Demir İhtiva Etmeyen Madenler sektörleri hariç) sektörleri, G-8 ülkeleri ve Türkiye’nin sektörel rekabet avantajı RCA’ya göre çıkan sonuçlar aşağıdadır.

Tablo 4.7. SITC 6 (İmalat Mallar- 62, 67, 68 Hariç) Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Endeksi

ÜLKELER	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ABD	-33	-21	-10	-14	-14	-13	-6	-10	-9	-10
Almanya		-1	14	12	16	14	16	16	11	-33
Fransa	-20	-9	-7	-11	-12	-14	-14	-20	-25	-29
İngiltere	-34	-25	-21	-15	-17	-18	-18	-24	-28	-34
İtalya	50	56	63	67	67	60	62	62	54	47
Japonya	-18	-26	-13	-19	-20	-19	-5	-15	-9	-11
Kanada	7	19	7	13	7	-2	-10	-10	-22	-30
Rusya			-72	-113	-113	-113	-142	-130	-131	-143
Türkiye	81	49	87	72	69	67	76	72	67	72

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

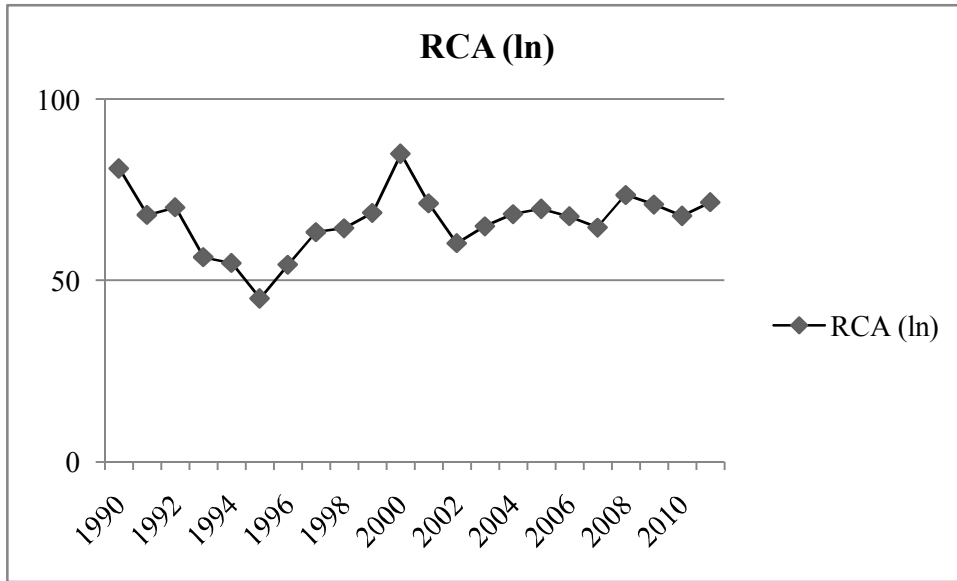
SITC sınıflamasında imalat malları sektörleri baz alınarak yapılan çalışmada, G-8 ülkelerinden sadece İtalya'nın rekabet avantajının olduğu (2011 yılı hariç), sonucuna varılmıştır. Türkiye'nin ise rekabet avantajına sahip bir ülke olduğu görülmektedir (Tablo 4.7.).

Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Durumu: İmalat mallarında Türkiye'nin ithalatı 1990 yılında yaklaşık \$2 milyar iken bu rakam 2011 yılında \$22,2 milyara yükselmiştir. Türkiye'nin ithalatı 1990 yılında \$1,4 milyar olarak gerçekleşmiş, 2011 yılında ise \$17,1 milyar olmuştur.

İmalat mallarında rekabet gücünün artırılmasına yönelik alınan tedbirler ve politikalar aşağıda sıralanmıştır (DPT, 2007f);

- Haksız rekabetin engellenmesi kayıt içinde çalışan firmaların rekabet gücünü arttıracaktır.
- Etkin bir devlet yardımı sistemi, şirketlerimizin rekabet gücü kazanmaları için en doğru kararların alınmasına katkıda bulunabilecektir.
- Rekabet arttırıcı önlemlere daha hızlı kararlar alarak rekabetçi bir ekonominin önünü açacaktır.
- Teknoloji tabanının gelişmesi ve genişlemesi maliyete dayalı rekabetten özel sektörümüzün çıkmasını sağlayacak ve bu şekilde sürdürülebilir bir rekabet gücü oluşmasına katkıda bulunacaktır.
- Kümelerin güçlendirilmesi şirketlerin hem daha verimli olmalarını sağlayacak hem de ihracata yönelik çalışanların rekabet güçlerinin yükselmesine katkıda bulunacaktır.
- Yatırımın önündeki idari engellerin azaltılması, altyapının güçlendirilmesi ve şirketlere daha ucuza sunulması, ekonominin rekabet gücüne doğrudan bir olumlu etki yapabilecektir.
- Üniversite-sanayi işbirliğinin önündeki engellerin kaldırılması, şirketlerin teknolojik gelişmelerini ve dolayısıyla verimliliklerini arttırarak rekabet gücüne katkıda bulunacaktır.
- Rekabet gücüne önemli katkısı olacak yatırım projelerinin değerlendirilmesine yönelik mekanizmaların kurulması hayati önemdedir.

- Şirketlerin bu beceri setlerine sahip olan işgücünü istihdam etmesi verimlilik artışlarına dolayısıyla da rekabet gücüne katkıda bulunacaktır.

Şekil 4.7. Türkiye’de İmalat Malları (SITC-62,67,68 Hariç) Sektörlerinin RCA Endeksi, 1990-2011.

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

İmalat Mallarında Türkiye 1995 yılında rekabet üstünlüğünde marjinal sınırlara gerilemesine rağmen, rekabet avantajını yeniden sağlayarak, rekabet üstünlüğünü korumuştur (Şekil 4.7.).

4.8. SITC 8 (Diğer Üretim Malları- 87, 88 Hariç)

G-8 ülkeleri ve Türkiye’nin, SITC Rev-3 Sınıflamasına göre SITC 8 kodlu Diğer Üretim Malları (SITC 87 kodlu Mesleki, Bilimsel Ölçü ve Kontrol Cihazları ile SITC 88 kodlu Fotoğraf Malzemeleri, Optik Eşyalar, Saatler sektörleri hariç) sektörlerinin rekabet avantajları aşağıdadır.

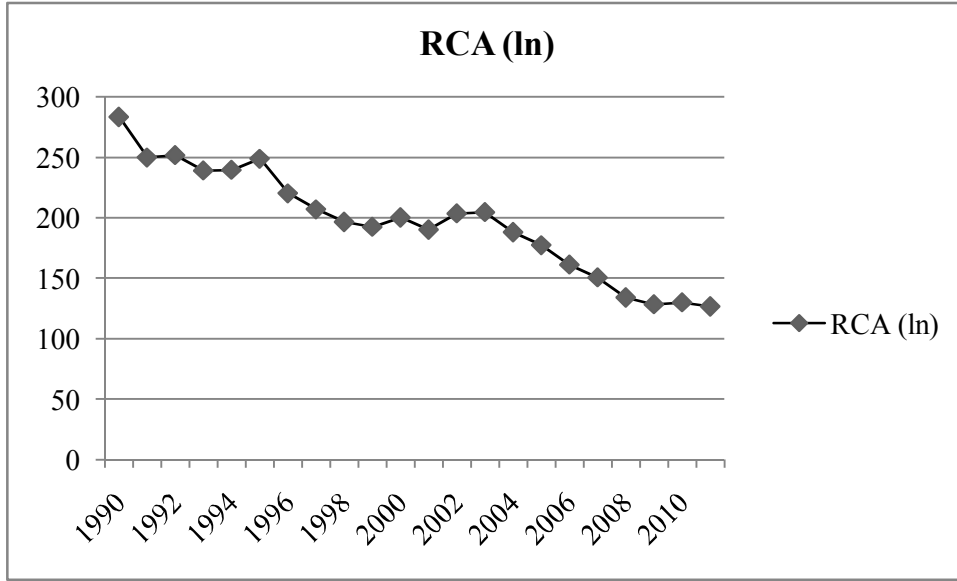
Tablo 4.8. SITC 8 (Diğer Üretim Malları- 87,88 Hariç) Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Endeksi

ÜLKELER	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ABD	-65	-69	-70	-73	-71	-75	-71	-75	-81	-86
Almanya		-62	-47	-36	-27	-27	-22	-28	-30	-36
Fransa	-25	-37	-37	-36	-33	-34	-32	-35	-39	-38
İngiltere	-11	-17	-43	-39	-39	-39	-44	-48	-44	-52
İtalya	157	116	100	69	67	63	62	48	52	47
Japonya	-107	-156	-143	-140	-141	-135	-125	-149	-148	-146
Kanada	-107	-72	-41	-59	-66	-81	-100	-99	-101	-111
Rusya			-114	-238	-257	-264	-289	-293	-315	-365
Türkiye	283	249	200	177	161	151	134	128	131	127

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

1990 ile 2011 yılları arasında G-8 ile Türkiye'nin rekabet üstünlüğü analiz edildiğinde, İtalya'nın rekabet üstünlüğüne sahip olduğu görülmektedir. Almanya ve Fransa'nın rekabette marjinal sınırlarda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İngiltere, ABD, Japonya, Kanada ve Rusya'nın ise rekabet dezavantajına sahip olduğu belirlenmiştir. Türkiye, G-8 ülkeleri ile kıyaslandığında rekabet üstünlüğünde bir hayli önde olduğu görülmektedir (Tablo 4.8.).

Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Durumu: Türkiye'nin 2011 yılında toplam ihracatı yaklaşık \$135 milyardır. Bu sektörlerin ihracatı ise toplam ihracatımızın %12,4'ü olan \$21,8 milyar olarak gerçekleşmiştir. İthalatımız ise \$10,2 milyarda kalmıştır (United Nations Commodity Trade Statistics Database, 01.11.2011).

Şekil 4.8. Türkiye’de Diğer Üretim Malları (SITC 87,88 Hariç) Sektörlerinin RCA Endeksi, 1990-2011.

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Türkiye Diğer Üretim Mallarında, 1990 ile 2011 arasında yüksek rekabet üstünlüğünü sahip bir ülke konumundadır. Ancak Türkiye’nin, son yıllarda rekabet üstünlüğünde bir gerileme yaşadığı görülmektedir (Şekil 4.8.).

4.9. SITC 1 (İçkiler, Tütün ve Mamulleri)

SITC Rev-3 Sınıflamasına göre SITC 1 kodlu İçkiler, Tütün ve Mamulleri sektörlerinin, G-8 ülkeleri ve Türkiye için yapılan RCA endeksi aşağıdadır.

Tablo 4.9. SITC 1 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Endeksi

ÜLKELER	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ABD	64	55	10	-61	-63	-74	-78	-84	-80	-74
Almanya		-44	-39	-17	-11	-10	-4	-5	-2	2
Fransa	125	83	106	96	107	107	109	96	108	115
İngiltere	57	56	46	24	28	29	29	34	36	46
İtalya	13	20	39	32	38	32	34	32	46	57
Japonya	-321	-267	-297	-280	-281	-274	-256	-252	-247	-256
Kanada	0	-8	-33	-99	-105	-124	-144	-144	-146	-143
Rusya			-378	-268	-234	-220	-212	-195	-216	-226
Türkiye	82	141	103	130	146	122	100	92	111	105

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler analizi ile elde edilen sonuçlara göre ABD’nin 1990 ve 1995 yılları arasında rekabet üstünlüğüne sahip olduğu, ancak, 2005 yılından itibaren rekabet dezavantajına sahip bir ülke konumunda olduğu

görülmektedir. Almanya ve İngiltere'nin rekabet üstünlüğünde marjinal sınırlarda olduğu, Japonya, Kanada ve Rusya'nın rekabette dezavantajlı konumda olduğu görülmektedir. Fransa ve Türkiye'nin ise rekabet avantajının olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 4.9.).

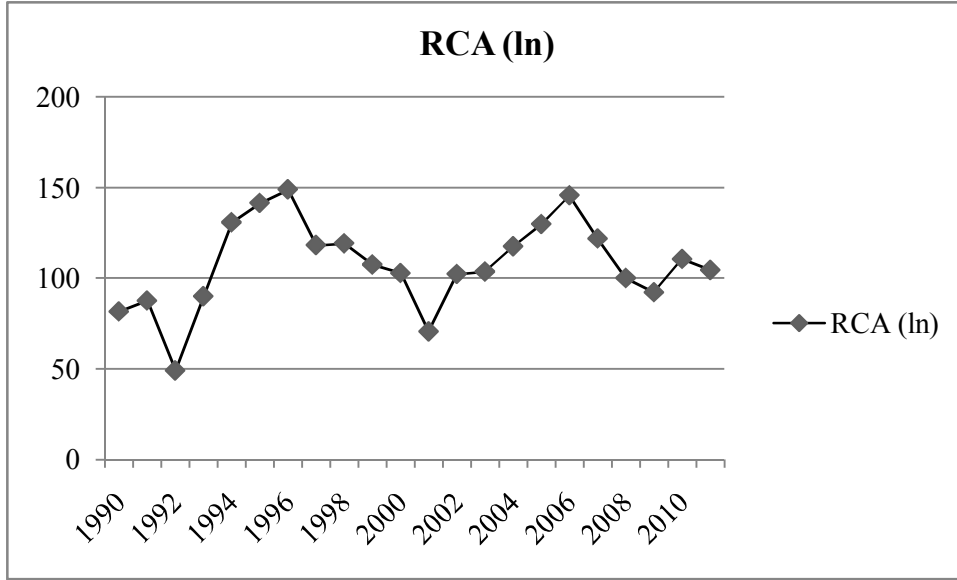
Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Durumu: İçkiler sektöründe rekabet gücünün artırılması için geliştirilen politikalar (DPT, 2007c);

- Vergi oranlarının uygun düzeyde belirlenmesi ve tahsilat etkinliğinin artırılması; şarap ve distile alkollü içki sektöründe kayıt dışılığı azaltacak, kayıtlı firmaların rekabet gücünü arttıracaktır.
- Kayıt dışılık ve buna bağlı kayıtlı firmalar aleyhine gerçekleşen haksız rekabet en aza indirilebileceğinden sektörün rekabet gücü artacaktır.
- Kayıt dışılık ve buna bağlı kayıtlı firmalar aleyhine gerçekleşen haksız rekabet en aza indirilebileceğinden sektörün rekabet gücü artacaktır.
- Dünya standartlarında üretim yapılması sektörün rekabet gücünü arttıracaktır.
- Girdi maliyetleri düşeceğiinden sektörün rekabet gücünü artacaktır.
- İhracatta sektöre özel teşvik mekanizmalarının oluşturulması suretiyle sektörün rekabet gücü artacaktır.

Tütün ve mamülleri sektöründe rekabet avantajının artırılmasına yönelik alınan tedbirler ve politikalar aşağıdadır (DPT, 2007c);

- Şark tipi tütün üretimi yapılan ve maliyetlerin düşük olduğu ülkeler ile kalite ve fiyat açısından rekabet edilmesi sağlanacaktır.
- İthal edilen tütünlerden alınan mülga tütün fonunun devam ettirilmesi ya da üreticiye prim verilmesi rekabet gücünü artırmaya katkı sağlayacaktır.
- Yurtiçinde üretilen tütünlerin ithal ürünler karşısında rekabet gücü korunacaktır.
- Piyasaya arz edilen tütün mamülleri ve ihraç edilen tütünlerin düzenli olarak analize tabi tutulması sağlanacaktır.
- Tütün mamüllerini yasal olarak üreten firmaların rekabet gücü artacaktır.
- Sarmalık kıyılmış tütünü yasal olarak üreten firmaların rekabet gücü artacaktır.

- Yasadışı olarak satılan nargilelik tütün mamullerinin yasal zemine çekilmesi ve haksız rekabetin ortadan kaldırılması uygun olacaktır.
- Yüzde yüz şark tipi tütünden mamul sigaraların Amerikan blend sigaralar karşısında rekabet gücünün artırılması uygun olacaktır.

Şekil 4.9. Türkiye’de İçkiler, Tütün ve Mamulleri Sektörlerinin RCA Endeksi, 1990-2011.
Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

İçkiler, Tütün ve Mamulleri sektörlerinde Türkiye, 1990 ile 2011 yılları arasında RCA indeksine göre bulunan veriler ışığında, 1992 yılında rekabet üstünlüğü marjinal sınıra gelmiş, diğer yıllarda rekabet avantajına sahip bir ülke durumundadır (Şekil 4.9.).

4.10. SITC 35 (Elektrik Enerjisi)

1990 ile 2011 yılları arasında G-8 ülkeleri ile Türkiye’nin, SITC Rev-3 Sınıflamasına göre SITC 35 kodlu Elektrik Enerjisi sektöründe ortaya çıkan rekabet avantaj endeksi aşağıdadır.

Tablo 4.10. SITC 35 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Endeksi

ÜLKELER	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ABD	15	-293	-163	-22	-27	-57	-58	-94	-78	-132
Almanya		-100	-22	-96	45	23	25	9	20	-10
Fransa	142	249	228	252	183	132	157	59	79	199
İngiltere	-220	531	430	177	188	103	168	72	74	-91
İtalya				-351	-260	-304	-192	-195	-129	-239
Japonya										
Kanada	-31	231	154	80	66	93	82	125	103	163
Rusya			130	50	132	89	214	165	266	261
Türkiye			-138	220	239	241	186	234	262	105

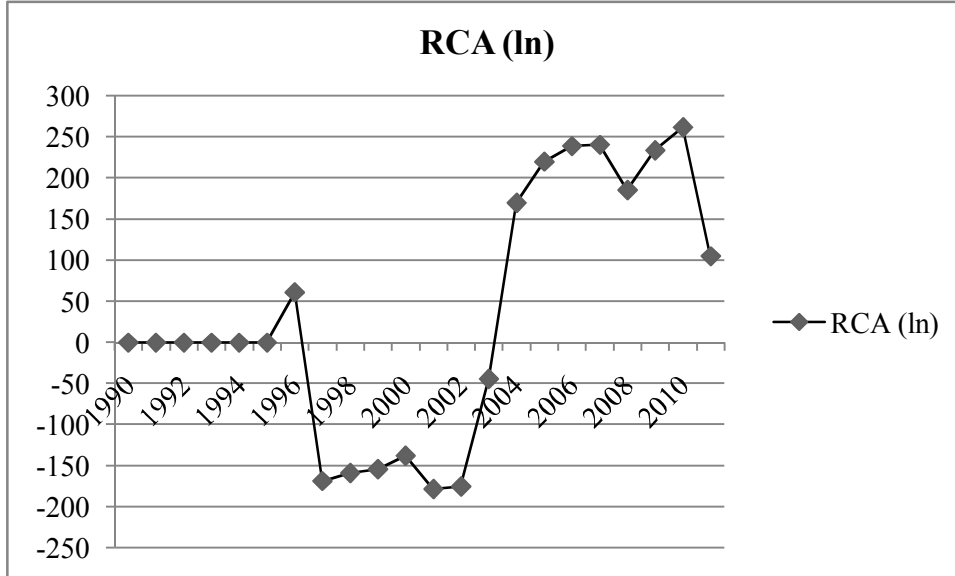
Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Elektrik enerjisi sektöründe, ABD ve İtalya'nın rekabet dezavantajına sahip olduğu, Almanya'nın rekabet üstünlüğünde marjinal sınırlarda olduğu, Fransa, İngiltere, Kanada, Rusya ve Türkiye'nin ise rekabet avantajına sahip olduğu görülmektedir (Tablo 4.10.). (Rusya ve Türkiye'nin 1990 ve 1995 yılları verileri, İtalya'nın 1990, 1995 ve 2000 yılları arasındaki verileri ve Japonya'nın 1990 ile 2011 yılları verileri bulunamadığından hesaplamaya katılamamıştır).

Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Durumu: Enerji ve elektrik enerjisinde ortaya konulan ilkeler ve politikalarımız şunlardır (Yazar, 2010:10-11):

- Enerji talebinin mümkün olduğunca yerli ve yenilenebilir kaynaklardan karşılanması konusunda gerekli tedbirlerin alınması ve arama çalışmalarının yoğunlaştırılması (bu bağlamda doğalgazın binalarda ve sanayide kullanımının daha doğru olduğu, elektrik üretiminde kullanılmasının ise tercih edilmemesi gerektiği yaklaşımı benimsenmiştir),
- Enerji üretim -özellikle elektrik üretiminde- ve tedarik kaynaklarının çeşitlendirilmesi,
- Üretim ve tüketim süreçlerinde enerji verimliliğinin artırılması yönünde gerekenleri yapmak ve gerekli tedbirleri almak,
- Karşılıklı bağımlılık bağlamında benimsenmiş olan “enerji koridoru” ve “enerji terminali” rolüyle uyumlu olarak Türkiye'nin coğrafi ve jeopolitik konumundan etkin bir biçimde yararlanmak,

- Arz güvenliğini ve kaynak çeşitliliğini artırma politikasıyla uyumlu olarak elektrik üretimi amaçlı nükleer elektrik santrallerinin kurulması yönünde gerekli girişimleri sürdürmek.

Şekil 4.10. Türkiye’de Elektrik Enerjisi Sektörünün RCA Endeksi, 1990-2011.
Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

1990 ile 1995 arasındaki verilerin bulunamadığı Elektrik Enerjisi sektöründe Türkiye, 1996 yılında rekabet avantajına sahipken, 1997 ile 2002 yılları arasında rekabet dezavantajına sahip ülke konumuna gelmiştir. 2003 yılında rekabet gücü marjinal sınırdaki iken, diğer yıllarda rekabet gücü avantajına sahip olduğu görülmektedir (Şekil 4.10.).

4.11. SITC 53 (Boyacılıkta Kullanılan Ürünler)

SITC Rev-3 Sınıflamasına göre SITC 53 kodlu Boyacılıkta Kullanılan Ürünler sektörlerinin, 1990 ile 2011 yılları arasında rekabet avantajı açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler yöntemi ile çıkan sonuçlar aşağıdadır.

Tablo 4.11. SITC 53 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Endeksi

ÜLKELER	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ABD	32	44	87	108	111	110	116	120	118	121
Almanya		95	93	69	68	63	65	71	53	46
Fransa	-23	-5	-6	5	8	12	18	5	-5	-5
İngiltere	65	24	37	59	56	58	61	66	63	67
İtalya	-85	-54	-25	-4	4	8	15	14	15	10
Japonya	20	43	76	82	86	81	85	102	88	95
Kanada	-134	-108	-97	-89	-82	-81	-89	-99	-102	-93
Rusya			-224	-291	-258	-293	-311	-305	-302	-327
Türkiye	-223	-189	-124	-114	-104	-103	-85	-79	-67	-65

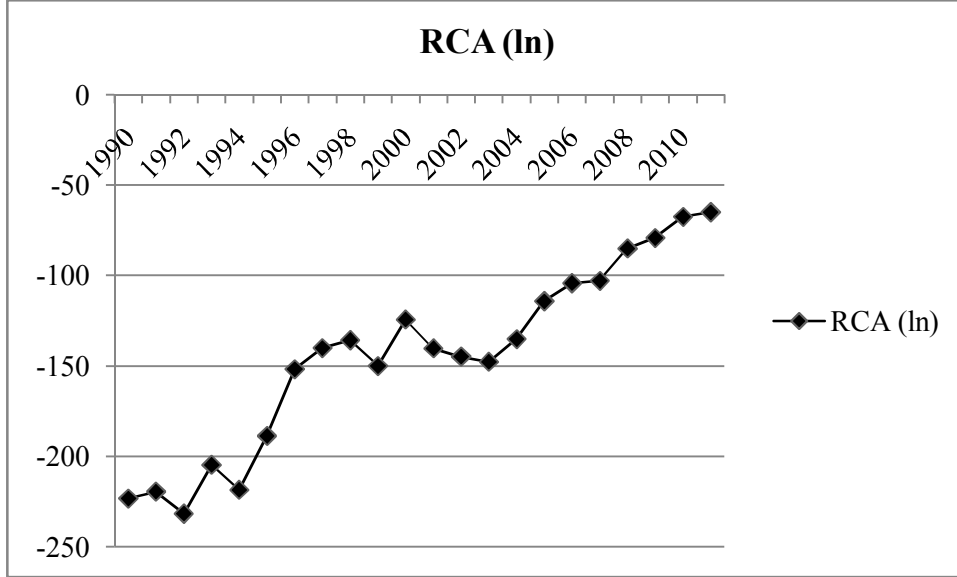
Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

1990 ile 2011 yılları arasında RCA yöntemi kullanılarak elde edilen sonuçlara göre; ABD ve Japonya'nın 1990 ile 1995 yıllarında rekabet üstünlüğünde marjinal sınırlarda olduğu, sonraki yıllarda ise rekabet avantajına sahip olduğu görülmektedir. Elde edilen verilere göre Almanya 2011 yılı hariç rekabet avantajına sahip bir ülkedir. İngiltere ise 1995 ve 2000 yıllarında rekabet üstünlüğünde marjinal sınırdan iken, diğer yıllarda rekabet avantajına sahip bir ülke konumuna gelmiştir. İtalya 1990 ve 1995 yıllarında rekabet dezavantajına sahipken, diğer yıllarda marjinal sınıra yükselmiştir. Kanada, Rusya ve Türkiye ise RCA katsayılarına göre rekabet dezavantajına sahip ülkeler olduğu görülmektedir (Tablo 4.11.).

Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Durumu: Türkiye'nin boyacılıkta kullanılan ürünler sektörlerindeki amaç ve politikaları (DPT, 2008b);

- Yurt içi ve yurt dışında özellikle bölgesel rekabet gücünün arttırılması ve planlanması,
- AB boya sektöründe entegrasyonun sağlanması sürecinde yeni teknolojik yatırımların ülkemize kazandırılması,
- Gelişen teknoloji ile uyumlu insan gücü kaynaklarının geliştirilmesi ve yönlendirilmesi. Bu süreçte ülkemizdeki mesleki teknik eğitim politikalarına yönelik düzenlemeler ile uyumlu olması,
- Sektörün özellikle bölge bazında sosyal yapısının güçlendirilmesi faaliyetleri,
- Boya sektörünün yurt içi tüketiminin dikkate alınarak bölgesel gelişmişlik düzey farklılıklarını azaltmak amacı ile yeni bölgesel gelişim ve yatırım alanlarının belirlenmesi ve ana plana uyumlu hale getirilmesi,

- Kimya sektörü ile paralel olarak hazırlanan ve boya sektörünün de katılımcı olduğu özel ihtisas bölgelerinin kurulması ve geliştirilmesine yönelik tedbirler ve önlemler olarak sıralanmaktadır.

Şekil 4.11. Türkiye'de Boyacılıkta Kullanılan Ürünler Sektörlerinin RCA Endeksi, 1990-2011.

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

1990 ile 1999 yıllarında Türkiye Boyacılıkta Kullanılan Ürünler sektörlerinde rekabet üstünlüğünün olmadığı görülmektedir. Ancak son yıllarda olumlu bir trend izlediği görülmektedir (Şekil 4.11).

4.12. SITC 55 (Uçucu Yağlar, Rezinoitler, Parfümeri, Kozmetik)

Açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler yöntemi ile bulunan rekabet avantajı SITC Rev-3 Sınıflamasına göre SITC 55 kodlu Uçucu Yağlar, Rezinoitler, Parfümeri, Kozmetik sektörlerinde aşağıda listelenmiştir.

Tablo 4.12. SITC 55 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Endeksi

ÜLKELER	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ABD	45	69	83	61	66	64	64	67	60	54
Almanya		20	34	17	28	30	35	36	29	28
Fransa	98	101	85	94	94	99	102	98	91	92
İngiltere	48	51	38	27	28	34	27	25	17	18
İtalya	-50	-23	12	22	28	21	24	19	22	21
Japonya	-63	-88	-71	-68	-54	-58	-42	-41	-45	-32
Kanada	-112	-86	-92	-86	-86	-90	-92	-85	-89	-88
Rusya			-227	-238	-226	-215	-217	-221	-243	-269
Türkiye	73	48	40	27	31	18	24	14	16	22

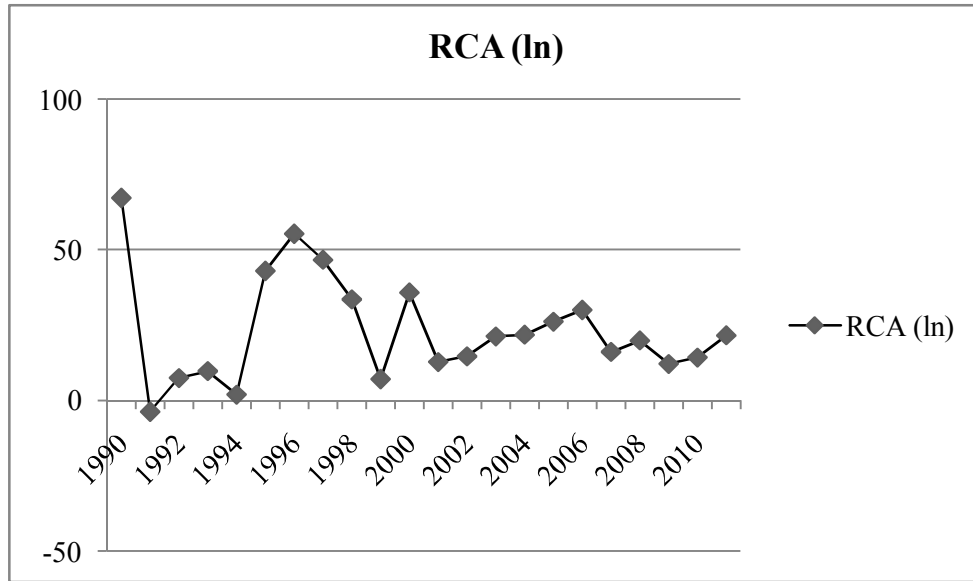
Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler yöntemi ile elde edilen sonuçlar doğrultusunda, ABD ve Fransa'nın rekabet avantajına sahip olduğu, Almanya, İngiltere, İtalya ve Türkiye'nin rekabette marjinal sınırlarda olduğu görülmektedir. Japonya'nın 2008 yılından sonra marjinal sınırlara geldiği, önceki yıllarda ise, rekabet dezavantajına sahip olduğu görülmektedir. Kanada ve Rusya'nın bu sektörlerde rekabet dezavantajına sahip olduğu görülmektedir (Tablo 4.12.).

Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Durumu: Uçucu Yağlar, rezinoitler, parfümeri, kozmetik sektörlerinin rekabet avantajlarının artırılması için alınan tedbir ve politikalar (DPT, 2008b);

- Sektöre yönelik özel teşvik tedbir ve uygulamaları yoktur, lakin ihracat teşvikleri, Ar-Ge teşvikleri ve KOBİ'lere tanınan destek ve teşvikler yatay uygulamalar olup kozmetik sektöründe faaliyet gösteren firmalar da bu teşvikten faydalanmaktadır. Bu güne kadar halen yürürlükte olan teşvik sistemiyle ilgili olarak herhangi bir olumsuz görüş gelmemiş olup buna dayanarak mevcut sistemin çeşitlendirilerek ve yaygınlaştırılarak devamında yarar görülmektedir.
- İhracatın teşvik edilmesine devam edilmelidir. Özellikle KOSGEB tarafından KOBİ'lere sağlanan destek ve teşviklere devam edilmeli, bu destek ve teşviklerden daha fazla firmanın yararlandırılmasına yönelik tanıtım ve eğitim faaliyetlerine hız verilmelidir.
- Ar-Ge faaliyetlerinin teşvikine devam edilmelidir.
- İstihdamın maliyetini azaltmaya yönelik girişimlerde bulunularak istihdam teşvik edilmelidir. Bugün çok sayıda firmanın kayıt dışı kalma

gayretlerinin temel nedeni olarak istihdamın maliyeti gösterilmektedir, buna engel olunması gerekir.

Şekil 4.12. Türkiye’de Uçucu Yağlar, Rezinoitler, Parfümeri, Kozmetik Sektörleri RCA Endeksi, 1990-2011.

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

1990 ile 2011 yılları arasında Uçucu Yağlar, Rezinoitler, Parfümeri, Kozmetik sektörlerinde, Türkiye’nin, 1990 ve 1996 yıllarında rekabet avantajının olduğu, diğer yıllarda ise bu avantajını yitirip marjinal sınırlara geldiği görülmektedir (Şekil 4.12.).

4.13. SITC 62 (Kauçuk Eşya)

SITC Rev-3 Sınıflamasına göre SITC 62 kodlu Kauçuk Eşya sektörünün G-8 ülkeleri ile Türkiye için rekabet avantajı aşağıdadır.

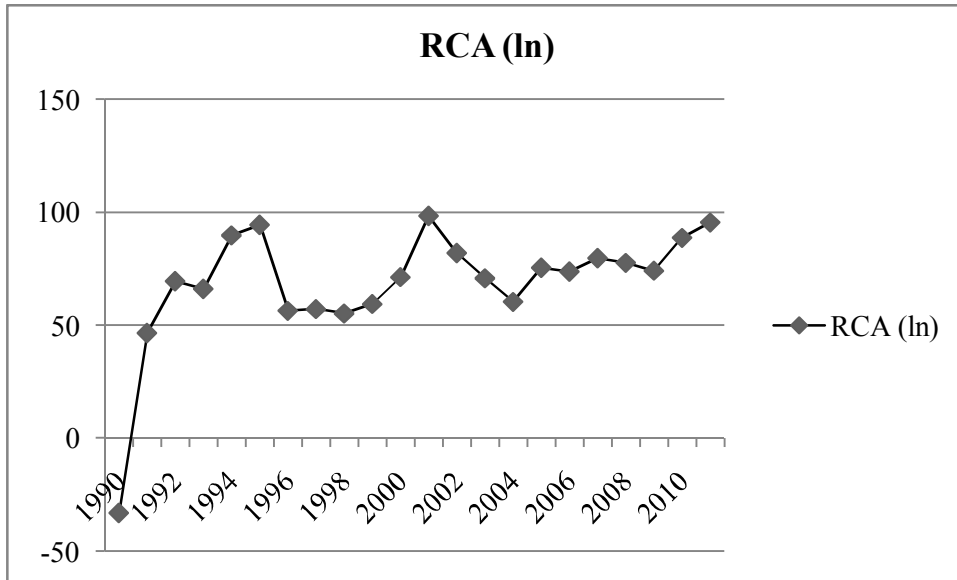
Tablo 4.13. SITC 62 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Endeksi

ÜLKELER	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ABD	-41	-19	9	-10	-12	-17	-14	-16	-23	-33
Almanya		-8	4	-4	-1	-8	-6	-6	-4	-18
Fransa	55	57	54	37	35	32	31	23	23	15
İngiltere	8	0	6	-13	-13	-16	-23	-20	-27	-28
İtalya	22	12	22	27	28	21	24	6	17	10
Japonya	126	132	150	142	140	141	146	149	147	155
Kanada	-56	-44	-40	-37	-38	-43	-53	-50	-41	-52
Rusya			-125	-136	-129	-121	-143	-126	-143	-179
Türkiye	-33	94	71	76	74	80	78	74	89	96

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

1990 ile 2011 yılları arasında RCA analizi ile elde edilen sonuçlara göre, Japonya ve Türkiye'nin rekabet avantajının olduğu görülmektedir. Fransa'nın 1990,1995 ve 2000 yıllarında rekabet avantajına sahip olmasına rağmen, bu avantajını kaybederek rekabette marjinal sınırlara geldiği görülmektedir. Rusya rekabet dezavantajına sahip bir ülke durumundadır. (Tablo 4.13.).

Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Durumu: Kauçuk eşya sektöründe 1990 yılında Türkiye'nin ihracatı \$70 milyon iken 2010 yılında bu rakam yaklaşık 27 kat artarak \$1,86 milyara çıkmıştır. 1990 yılında bu sektörde dışa bağımlı olmamıza karşılık 2010 yılında \$629 milyon ihracat fazlamız olmuştur.

Şekil 4.13. Türkiye’de Kauçuk Eşya Sektörü RCA Endeksi, 1990-2011.

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

RCA yöntemi ile bulunan sonuçlara göre Türkiye, 1990 ile 2011 yılları arasında, 1990 ve 1991 yıllarında rekabette marjinal sınırlardayken, 1992 yılından 2011’e kadar rekabet avantajına sahip olduğu görülmektedir (Şekil 4.13.).

4.14. SITC 67 (Demir ve Çelik)

G-8 ülkeleri ile Türkiye'nin SITC Rev-3 Sınıflamasına göre SITC 67 kodlu Demir ve Çelik sektörlerinin rekabet avantajı RCA yöntemine göre hesaplanarak aşağıdaki değerler bulunmuştur.

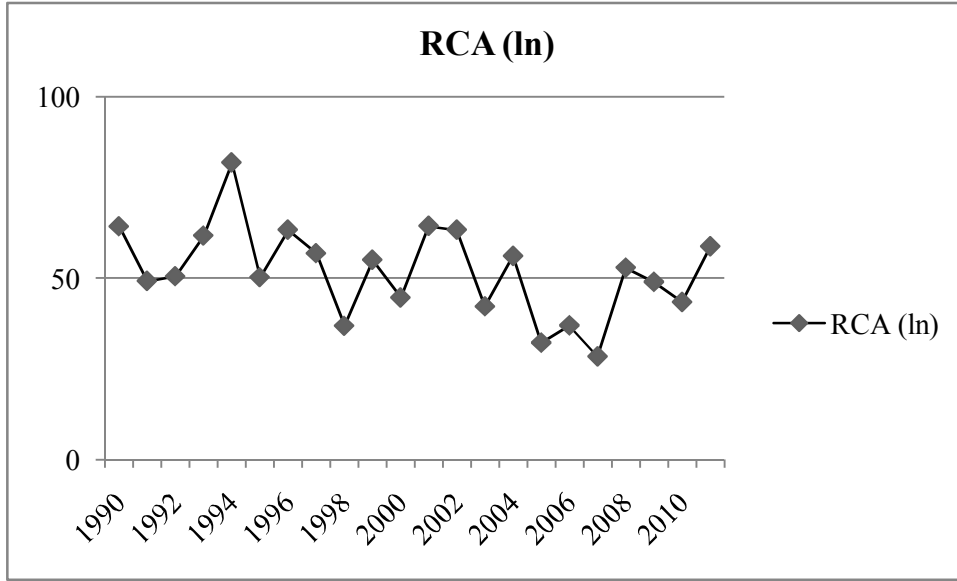
Tablo 4.14. SITC 67 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Endeksi

ÜLKELER	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ABD	-92	-63	-60	-32	-52	-38	-40	-8	-26	-37
Almanya		7	15	-5	-4	-15	-16	7	-20	-26
Fransa	16	15	10	15	12	11	11	25	7	7
İngiltere	24	37	23	44	32	33	34	45	17	10
İtalya	-18	-19	-18	-8	-8	-13	-9	16	0	1
Japonya	73	90	120	120	141	127	131	171	137	131
Kanada	-27	-22	-60	-66	-67	-50	-41	-41	-51	-63
Rusya			38	64	37	32	63	73	39	21
Türkiye	64	50	45	32	37	28	53	49	43	59

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

G-8 ülkeleri arasında Japonya 1990 ile 2011 yılları arasında rekabet avantajına sahiptir. Almanya, Fransa, İngiltere ve İtalya'nın rekabet avantajı sınır değerlerdedir. ABD, Kanada ve Rusya'nın rekabet avantajı, yıldan yıla farklılık göstererek sınır değerde olduğu görülmektedir. Türkiye, 1990, 2008 ve 2011 yıllarında rekabet avantajına sahip bir ülke konumunda olduğu görülmektedir (Tablo 4.14.).

Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Durumu: Türkiye dünyada çelik üreten 66 ülke arasında onuncu sırada, Avrupa'da ise Almanya'dan sonra ikinci sırada yer almaktadır. Türk demir-çelik sektörü son yedi yıl içinde % 87 büyüme oranı ile dünyada Çin'den sonra en yüksek büyüme hızına sahip ülke olmuştur. 2010 yılında üretim değeri 29 milyon ton olmuştur.

Şekil 4.14. Türkiye'de Demir ve Çelik Sektörlerinin RCA Endeksi, 1990-2011.
Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Demir ve çelik sektörlerinin rekabet avantajı Türkiye'de sınır değerlere etrafında dalgalanmaktadır (Şekil 4.14.).

4.15. SITC 68 (Demir İhtiva Etmeyen Madenler)

SITC Rev-3 Sınıflamasına göre SITC 68 kodlu Demir İhtiva Etmeyen Madenler sektörlerinin G-8 ülkeleri ve Türkiye için rekabet avantajı RCA yöntemine göre bulunarak aşağıdaki sonuçlar bulunmuştur.

Tablo 4.15. SITC 68 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomileri RCA Endeksi

ÜLKELER	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ABD	-24	-26	-43	-35	-35	-47	-40	-34	-32	-44
Almanya		-17	-9	-26	-33	-37	-27	-15	-24	-28
Fransa	-22	-19	-41	-33	-38	-38	-34	-23	-30	-31
İngiltere	0	-6	4	24	2	25	37	-16	-6	10
İtalya	-81	-86	-95	-85	-89	-89	-71	-55	-62	-61
Japonya	-156	-111	-94	-80	-72	-71	-62	-6	-29	-35
Kanada	120	117	91	89	108	129	114	117	113	99
Rusya			183	207	239	243	192	209	226	201
Türkiye	-14	-38	-33	-72	-74	-81	-68	-72	-55	-54

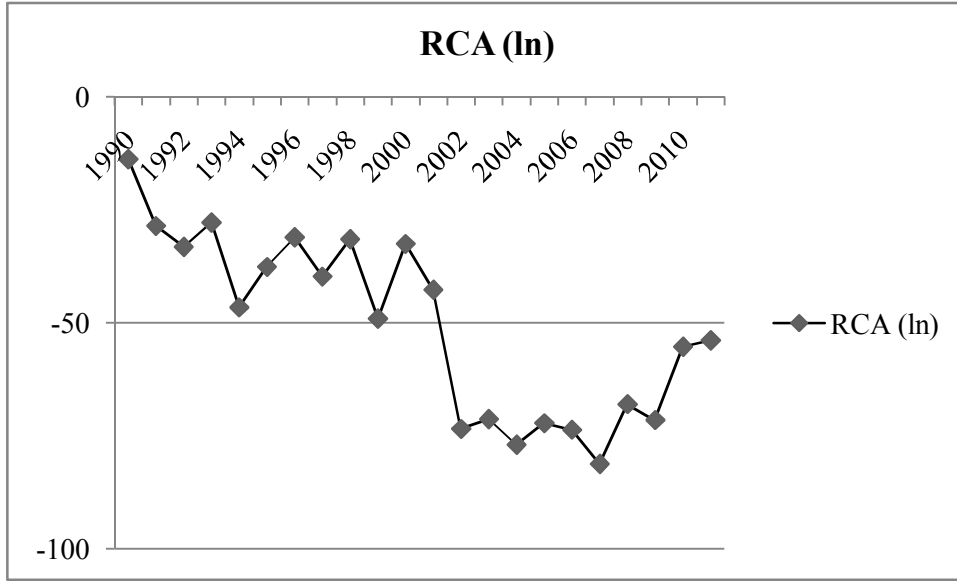
Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

G-8 ülkeleri içinde Kanada ve Rusya zengin yer altı kaynaklarından dolayı, demir ihtiva etmeyen madenler sektörlerinde rekabet avantajına sahiptir. Japonya, 2009 ve 2011 yıllarında rekabet avantajında sınır değerler arasında yer almasına

rağmen, 1990 ile 2008 yılları arasında rekabet dezavantajına sahiptir. ABD, Almanya, Fransa ve İngiltere'nin rekabeti marjinal sınırlardadır. Türkiye 1990, 1995 ve 2000 yıllarında rekabeti sınır değerlerde iken, 2005'ten itibaren rekabet dezavantajına sahip olduğu görülmektedir (Tablo 4.15.).

Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Durumu: Türkiye'nin madencilik sektörlerinin rekabet gücünün artırılması için uygulamaya konulan politikalar aşağıdadır (DPT, 2007d).

- Sektörün rekabet gücünü olumsuz yönde etkileyen engeller ortadan kaldırılacak, uygun yatırım ortamının iyileştirilmesi yoluyla verimlilik ve rekabet gücü artacaktır,
- Kaynak israfının önlenmesiyle ekonominin rekabet gücü artacaktır,
- Yüksek katma değerli ürünlerin geliştirilmesi, ürün kalitelerinin yükseltilmesi ve üretim süreçlerinde yapılacak iyileştirmeler ekonominin rekabet gücünü artıracaktır,
- Verimlilik artışı yoluyla elde edilecek maliyet avantajı, ekonominin rekabet gücünü artıracaktır,
- Ölçek ekonomisinin sağlayacağı katkılar ekonominin rekabet gücünü artıracaktır,
- Enerji ve hammadde maliyetlerinde sağlanacak tasarruflar, ekonomiye rekabet gücü kazandıracaktır.

Şekil 4.15. Türkiye’de Demir İhtiva Etmeyen Madenler Sektörlerinin RCA Endeksi, 1990-2011.

Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

1990 ile 2001 yılları arasında Türkiye’nin Demir İhtiva Etmeyen Madenler sektörlerinde rekabet avantajı marjinal sınırdan olmasına rağmen 2002 yılından itibaren rekabeti dezavantajının olduğu görülmektedir (Şekil 4.15.).

4.16. SITC 78 (Kara Taşıtları)

Kara Taşıtları sektörlerinin RCA yöntemi ile bulunan karşılaştırmalı üstünlükler katsayıları aşağıdadır.

Tablo 4.16. SITC 78 Sektörünün G8 ve Türkiye Ekonomilerinin RCA Endeksi

ÜLKELER	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ABD	-76	-50	-56	-32	-30	-22	-15	-24	-27	-25
Almanya		48	71	62	63	66	67	56	74	67
Fransa	10	5	23	18	13	5	-4	-9	-7	-11
İngiltere	-49	-37	-27	-26	-27	-25	-16	-16	-10	-12
İtalya	-35	-17	-32	-45	-35	-36	-27	-48	-27	-27
Japonya	184	151	190	200	215	217	229	216	215	205
Kanada	-2	16	18	-1	-5	-14	-32	-27	-22	-29
Rusya			-141	-267	-287	-298	-331	-275	-333	-369
Türkiye	-165	-28	-63	31	50	69	75	60	46	39

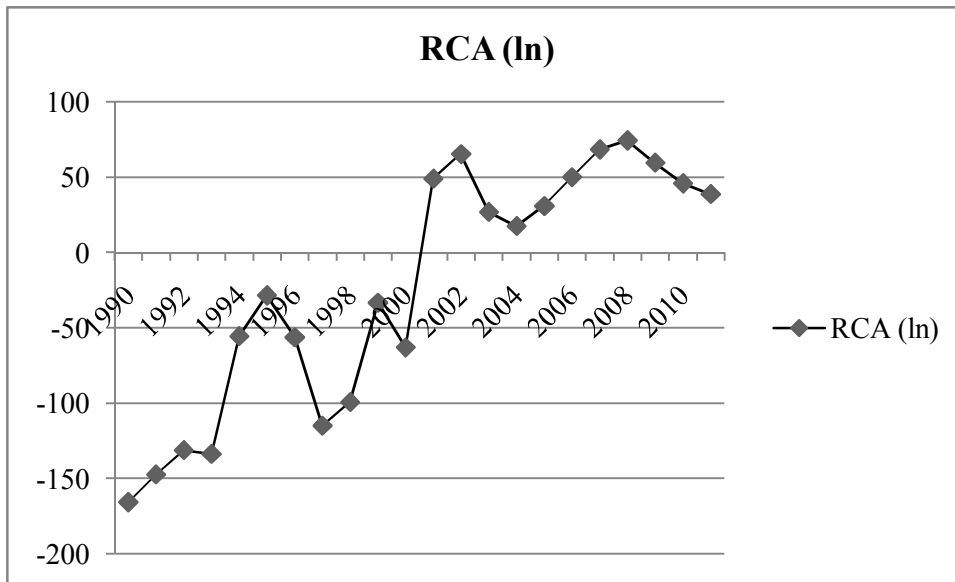
Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Kara taşıtları sektöründe Japonya ve Almanya rekabet avantajına sahiptir. ABD’nin 2000 yılından itibaren rekabette marjinal sınırlara geldiği görülmektedir. Fransa, İngiltere, İtalya ve Kanada’nın rekabeti marjinal sınırlardadır. Türkiye 1990

ve 2000 yılında rekabet dezavantajına sahipken, 2007, 2008 ve 2009'da rekabet avantajına sahip ülke görünümündedir (Tablo 4.16.).

Sektörün Türkiye Ekonomisindeki Durumu: Kara taşıtları gelişmekte olan ülkelerde önemli bir gelişme gösteren sektördür. Bu durum Türkiye içinde geçerlidir. Türkiye'de bu sektör 1990 yılların ortalarından itibaren gelişme göstermiş, istihdam, üretim ve ihracat açısından önemli bir konum elde etmiştir. Motorlu kara taşıtları sanayisinde 2007 yılında 133 bin kişi istihdam edilmiştir ve imalat sanayi istihdamı içindeki payı %4,8'dir (Taymaz, 2010:46-47).

24 Ocak 1980 kararları ile Türkiye'de ihracatçı sektörler giderek önem kazanmıştır. Türkiye, 1980'lere kadar emek yoğun sektörlerin ihracatçısı konumunda iken, son yıllara kadar tekstil ve hazır giyim sektörlerinde yaptığı yatırımlar sonucunda, bu sektörde dünyada önde gelen ülkelere birisi olmuştur. Globalleşen dünyada, tekstil ve hazır giyim yerini daha yüksek katma değere sahip olan otomobil sektörüne bırakmıştır. Otomobil sektörü ağırlıklı olarak teknolojik içerikli olması sebebiyle, bu sektörde kullanılan sermaye ve ara malında dışa bağımlı olmamıza sebep olmuştur (Gerni vd., 2007:17).

Şekil 4.16. Türkiye'de SITC 78 (Kara Taşıtları) Sektörü RCA Endeksi, 1990-2011.
Kaynak: COMTRADE verileri kullanılarak tarafımızca hesaplanmıştır.

Türkiye'nin kara taşıtları sektöründe 1990 ile 2011 yılları arasında, 1990 yılından itibaren olumlu bir seyir izlemiştir ve bu sektöre yeterli ilgi gösterildiği takdirde rekabet avantajına sahip olacağımız görülmektedir (Şekil 4.16.).

SONUÇ VE ÖNERİLER

G-8 ülkeleri dünya ticaretinde önemli bir paya sahiptir. 2011 yılında dünyada yapılan toplam ihracatın %39,5'ini G-8 ülkeleri gerçekleştirmiştir. Toplam ithalatın ise, %42,5'ini G-8 ülkeleri gerçekleştirmiştir. Dünyada 200'ün üzerinde devletin olduğu günümüzde, söz konusu sekiz ülkenin dünya ticaretinde bu denli pay alması şaşırtıcıdır.

Bu çalışmada, ticaret avantajını ampirik olarak ölçmek için Vollrath'ın Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler (RCA) endeksine başvurulmuştur. Açıklanmış karşılaştırmalı üstünlükler yöntemi ile sektörlerin rekabet avantaj ve dezavantajları hesaplanmıştır. Vollrath'ın RCA endeksi, ihracat ve ithalatı ele alarak, rekabet düzeyini ölçmektedir. İhracatı ele alırken Görelî İhracat Avantajı Endeksi (RXA) endeksi kullanılır. Bu endeks, Balassa'nın Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler endeksine benzemektedir. Görelî İhracat Avantajı Endeksi, bir malın ihracatının ülkenin toplam ihracatına oranının, aynı malın dünyadaki ihracatının tüm dünya ihracatına oranı şeklinde bulunur. Vollrath ithalatı ele alırken Görelî İthalat Avantajı Endeksi (RMA) endeksini kullanmıştır. Görelî İthalat Avantajı Endeksi, bir malın ithalatının ülkenin toplam ithalatına oranının, aynı malın dünyadaki ithalatının tüm dünyadaki ithalatına bölünmesi ile bulunur. RXA ve RMA endekslerinin (ln)'leri hesaplanarak birbirinden çıkarılıp 100 ile çarpılması neticesinde RCA değeri bulur. RCA'nın 50 den büyük olması rekabet avantajının olduğunu gösterir. Eğer RCA -50 den küçükse rekabet dezavantajının olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte; $-50 < RCA < 50$ ise rekabet avantajının marjinal sınırlarda olduğu anlamına gelmektedir.

SITC Teknoloji Sınıflaması Rev-3 iki haneli sektörlerden seçilen 16 sektörden 7'sinde Türkiye'nin açıklanmış karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu

görülmektedir. Rekabet avantajının olduğu sektörler; Canlı Hayvanlar ve Gıda Maddeleri, İmalat Malları (SITC 62 kodlu Kauçuk Eşya, SITC 67 kodlu Demir ve Çelik, SITC 68 kodlu Demir İhtiva Etmeyen Madenler sektörleri hariç), Diğer Üretim Malları (SITC 87 kodlu Mesleki, Bilimsel Ölçü ve Kontrol Cihazları ile SITC 88 kodlu Fotoğraf Malzemeleri, Optik Eşyalar, Saatler sektörleri hariç), İçkiler, Tütün ve Mamulleri, Elektrik Enerjisi, Kauçuk Eşya ile Demir ve Çeliktir. Rekabet dezavantajının olduğu sektörler ise; Akaryakıt Hariç Yenilmeyen Hammaddeler (Dokumaya Elverişli Lifler (Elyaf) hariç), Mineral Yakıtlar ve Mineral Yağlar (Elektrik Enerjisi Hariç), Gübreler, Dokumaya Elverişli Lifler (Elyaf), Boyacılıkta Kullanılan Ürünler ve Demir İhtiva Etmeyen Madenlerdir.

Canlı Hayvanlar ve Gıda Maddeleri sektörlerinde Türkiye'nin uygulamış olduğu politikalar sayesinde rekabet gücünü korumaktadır. Kırsal kesimin üretime olan katkısı önemsenemeyecek kadar fazladır. Özellikle tarım politikaları sayesinde çiftçiler korunmakta, böylece köyden kente göçün önüne geçilebilmektedir. Çiftçilere sağlanan teşvikler ve düşük oranlı krediler sayesinde çiftçiler rahat nefes almaktadır ve yüksek mazot fiyatları karşısında ezilmesi bir nebze olsa önlenmektedir. Canlı Hayvanlar ve Gıda Maddeleri sektörlerinin üretiminin arttırılabilmesi için teşviklerin artması sağlanmalı, çiftçiye ucuz mazot sağlanması gerekmektedir. Yeterli şartlar sağlandığı takdirde köyden kente geçmenin önü kapanmış olur, tam tersine kentten köye geçişler başlar.

Türkiye, İmalat Malları ve Diğer Üretim Malları'nda sektörel rekabet avantajına sahiptir. Türkiye yerli sanayileri korumak için koyduğu politikalar sayesinde rekabet gücünü korumaktadır. Türk Lira'sının aşırı değerlenmesinin önüne geçmek için Merkez Bankası piyasaya sık sık müdahale etmektedir. Böylece, ihracatçıların korunması amaçlanmaktadır. Bazı ülkeler ile yapılan serbest ticaret anlaşmaları sayesinde bu ülkelere ihracatın önü açılmıştır. Rekabet gücünün arttırmak için yapılan sübvansiyonların arttırılması gerekmektedir. Serbest ticaret anlaşması yapılan ülkelere yeni ülkelerin katılması ihracatımıza katkı sağlayacaktır. Yabancı sermayenin sıcak paraya dönüşmemesi için faizlerin düşürülmesi gerekmektedir. Sanayiciden alınan vergilerin aşağı çekilmesi ve yapılacak teşvikler ile yeni istihdam alanları oluşturulabilecektir. Bunun neticesinde, daha fazla ürün düşün maliyetlerle üretililecek, rekabet gücü artarak devam edecektir.

Türkiye elektrik ihtiyacını kendi karşılayabilen ülkelerden biridir. Türkiye’de üretilen elektriğin büyük bir kısmı doğalgaz ile üretilmektedir. Geçmiş yıllarda yapılan uzun vadeli doğalgaz anlaşmaları, elektrik üretimimizin doğalgaz tabanlı üretime geçmemize sebep olmuştur. Türkiye’de hidroelektriğe yeterli yatırımlar yapılmamaktadır. Hidroelektrik ile hem ucuza hem de çevreyi kirletmeden üretimin yapılması sağlanabilmektedir. Rekabet gücümüzü arttırabilmek için, yeni barajların yapılması gerekmektedir. Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, nükleer santraller yapılması gerekmektedir.

Devlet, uluslararası rekabet gücünü belirleyecek etmenlerden bir tanesidir. Devletin sektörlerde rekabet gücünü arttıracak politikalar belirleyip, bunları uygulamaya koyması gerekmektedir. Yerli ve yabancı yatırımcıyı fazlasıyla meşgul eden bürokrasilerden kaçınması gerekmektedir. Araştırma-Geliştirmeye sağlanan kaynaklar arttırılarak, işletmelere bunun önemi benimsetilmesi gerekmektedir. Rekabet gücünün arttırılması için düşük faiz oranları belirlenerek kaynak oluşturulmalıdır. Düşük faiz oranları olduğu takdirde, sermayedarlar parasını bankalarda değil, yatırıma dönüştürerek ülke ekonomisine ve rekabetine olumlu katkı sağlayacaklardır.

Türkiye’nin sektörel bazda rekabet avantajını arttırabilmesi için, alt yapı yatırımlarına gerekli yatırımları yapması gerekmektedir. Alt yapı yatırımları sayesinde boşa kullanılan kaynaklar etkin biçimde kullanılacak, böylece, maliyetler azalarak rekabet avantajı artacaktır.

Rekabet avantajının sağlanabilmesi için yapılması gereken bir diğer faktör, işgücünde uzmanlaşmaya gidilmesi gerekmektedir. İşgücünde uzmanlaşma gerçekleştiğinde verimlilik artacak, dolayısıyla çıktı miktarında artış olacak veya aynı sayıda ürün daha düşük maliyetle üretilecektir. Böylece rekabet avantajında artış sağlanacaktır.

Teknolojiye yeterli kaynak sağlanması gerekmektedir. Teknoloji rekabet avantajını belirleyen önemli unsurlardan bir tanesidir. Teknoloji ile sağlanan gelişmeler sayesinde ülkenin refahı artar, ülke ekonomisi büyür, rekabet açısından ise verimliliği arttırarak ulusal veya uluslararası rekabet avantajına olumlu katkı sağlayan önemli bir unsurdur.

KAYNAKÇA

- Akbulak, Y. ve Akbulak, S. (2010). Türkiye'nin Rekabet Gücü Bağlamında Araştırma ve Geliştirme (Ar-Ge) Faaliyetlerinin Özendirilmesi, *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi*, 47(545), ss.7-8.
- Akgüngör, S. ve Falcıoğlu, P. (2005). Türkiye İmalat Sanayinde Bölgesel Uzmanlaşma ve Sanayi Kümeleri, *Kentsel ve Bölgesel Araştırmalar Sempozyumu Bildiri Kitabı*, DPT -Pamukkale Üniversitesi.
- Aktan, C.C. ve Vural, İ.Y. (2004). Rekabet gücü ve Rekabet Stratejileri, *Türkiye İşverenler Sendikaları Konfederasyonu*, Rekabet Dizisi, Ankara, 2(254).
- Alptekin, E. (2009). Küresel Krizin Türkiye Ekonomisi ile Sanayisine Yansımaları ve Dipten En Az Zararla Çıkış Yolları, *AR-GE Bülten*, ss.8.
- Altay, A. ve Pazarlıoğlu, M.V. (2007). Uluslararası Rekabet Gücünde Beşeri Sermaye: Ekonometrik Yaklaşım, *Selçuk Üniversitesi Karaman İ.İ.B.F. Dergisi*, 9(1), ss.97-98.
- Altun, Ş. ve Öner, C. (2010). Hayvansal Yağların Dizel Motor Yakıtı Olarak Değerlendirilmesi, *Taşıt Teknolojileri Elektronik Dergisi*, (2)3, ss.1-2.
- Atik, H. (2005). Yenilik ve Ulusal Rekabet Gücü, *Detay Yayıncılık*, Ankara, 47-48.
- Ayas, N. (2002). Bölgesel Rekabet Gücünün Geliştirilmesinde Verimliliğin Rolü, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Muğla, Sayı:9.
- Balassa, B. (1965). Trade Liberalization and Revealed Comparative Advantage, *The Manchester School of Economic and Social Studies*, 33(2).
- Bayburt, S. ve Yener, G. (2001). Kömürlerde Kül Oranının 2-μ ve Demir Düzeltme Yöntemi İle Ölçülmesi, *DEÜ Mühendislik Fakültesi Fen ve Mühendislik Dergisi*, (3)3.

- Bedir, A. (2009). Uluslar arası Ticarete Fiyata Dayalı Rekabet Gücü ile Endüstri-İç Ticaret Arasındaki İlişki: Türk İmalat Sanayi Örneği, *İktisadi Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü*, Ankara, ss. 20-21.
- Bekmez, S. (2008). Türkiye-AB Sektörel Rekabet Analizleri, *Nobel Yayınları*, Ankara.
- Bekmez, S. ve Gövdeli, T. (2012). Türkiye ve G-8 Ekonomilerinin Sektörel Rekabet Gücünün Karşılaştırması, Uludağ University Faculty of Economics and Administrative Sciences, *I. International Interdisciplinary Social Inquiry Conference*, Bursa.
- Beningo, S. (2005). Trade and Transportation Between the United States and China, and Between the United States and India, *2006 Conference of the Society of Government Economists*, Washington.
- Buckley, P.J., Pass, C. ve Prescott, K. (1988). Measures of International Competitiveness: A Critical Survey, *Journal of Marketing Management*, 4(2), ss.176.
- Bulu, M., Eraslan, İ. ve Kaya, H. (2006). Türk Elektronik Sektörünün Rekabetçilik Analizi, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(9), ss.41-61.
- Carayannis, E. ve Sagi, J. (2001). New vs. Old Economy: Insights on Competitiveness in the Global IT Industry, *Technovation*, vol. 21, ss. 501-514.
- Çakmak, A.Ö. (2008). Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler ve Rekabet Gücü: Türkiye Tekstil ve Hazır Giyim Endüstrisi Üzerine Bir Uygulama, *Ege Akademik Bakış*, 5(1-2), ss.65-76.
- Çalık, T. ve Sezgin, F. (2005). Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), ss.55-66.
- Çevre ve Orman Müdürlüğü. (2010). *Bitkisel Atık Yağların Yönetimi*, Ankara.
- Çoban, O. (2007). Türk Otomotiv Sanayiinde Endüstriyel Verimlilik Ve Etkinlik, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (29), ss.17-20.
- Demirhan, D. (2002). İşletmelerde Stratejik Bilgi Sistemleri Yönetimi ve Rekabet Üstünlüğü Elde Edilmesindeki Rolü. *Ege Akademik Bakış, Ekonomi, İşletme, Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bilimleri Dergisi*, 2(2).
- Deviren, N.V. (2004). Yeni Dış Ticaret Teorileri, *Mevzuat Dergisi*, 7(81).
- Doğan, Ö.İ. (2000). Kalite Uygulamalarının İşletmelerin Rekabet Gücü Üzerine Etkisi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, İzmir, 2(1), ss.1-23.

- DPT. (2006). Kimya Sanayii Özel İhtisas Komisyonu Raporu, “Boya Çalışma Grubu Raporu”, *Dokuzuncu Kalkınma Planı*, Ankara.
- DPT. (2007a). Hayvancılık Özel İhtisas Komisyonu Raporu, *Dokuzuncu Kalkınma Planı*, Ankara.
- DPT. (2007b). Petrol ve Petrol Ürünleri Sanayii Özel İhtisas Komisyonu Raporu, *Dokuzuncu Kalkınma Planı*, Ankara.
- DPT. (2007c). İçki, Tütün ve Tütün Ürünleri Sanayii Özel İhtisas Komisyonu Raporu, *Dokuzuncu Kalkınma Planı*, Ankara.
- DPT. (2007d). Madencilik Özel İhtisas Komisyonu Raporu, , *Dokuzuncu Kalkınma Planı*, Ankara.
- DPT. (2007e). Bitkisel Üretim Özel İhtisas Komisyonu Raporu, *Dokuzuncu Kalkınma Planı*, Ankara.
- DPT. (2007f). Sanayi Politikaları İhtisas Komisyonu Raporu, *Dokuzuncu Kalkınma Planı*, Ankara.
- DPT. (2008a). Kimya Sanayii Özel İhtisas Komisyonu Raporu, “Gübre-Tarım İlaçları Çalışma Grubu Raporu”, *Dokuzuncu Kalkınma Planı*, Ankara.
- DPT. (2008b). Kimya Sanayii Özel İhtisas Komisyonu Raporu, “Sabun-Deterjan-Kozmetik-Boya Çalışma Grubu Raporu”, *Dokuzuncu Kalkınma Planı*, Ankara.
- DPT. (2008c). Kimya Sanayii Özel İhtisas Komisyonu Raporu, “Araç Sanayi-Plastik Ürünler Çalışma Grubu Raporu”, *Dokuzuncu Kalkınma Planı*, Ankara.
- Ergün, M. (2011). Eğitim ve Kalkınma, Dicle Üniversitesi Sosyal Araştırmalar Merkezi, *3.Sosyal Bilimler Sempozyumu*, ss.6-8.
- Eti Menkul Kıymetler A.ş. Araştırma Bölümü. (2008). *Enerji Sektörü Raporu*, ss.8.
- Fertö, İ. ve Hubbard, L.J. (2002). Comparative Advantage and Trade Competitiveness in Hungarian Agri-Food Sectors, *The World Economy*, 26(2), ss.247-259.
- Food And Agriculture Organization Of The United Nations and International Cotton Advisory Committee. (2011). A Summery Of The World Apperal Fiber Consumption Survey 2005-2008, ss.3.
- Gerni, C., Emsen Ö.S. ve Değer, M.K. (2008). İthalata Dayalı İhracat ve Ekonomik Büyüme: 1980-2006 Türkiye Deneyimi, 2. *Ulusal İktisat Kongresi*, İzmir, ss.17.

- Greenaway, D. ve Milner, C. (1993). Trade and Industrial Policy in Developing Countries: A Manual of Policy Analysis, *The Macmillan Press, esp. Part IV Evaluating Comparative Advantage*. London.
- Gürpınar, K. ve Barca, M. (2007). Türk Mobilya Sektörünün Uluslararası Rekabet Gücü Düzeyi ve Nedenleri, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 2(2), ss.41-61.
- Haugh, D., Mourougane, A. ve Chatal, O. (2010). The Automobile Industry in and Beyond the Crisis, *OECD Economics Department Working Papers No. 745*, OECD, pp.26.
- Hepaktan, C.E. (2008). Türkiye'nin Dönüşüm Sürecinde Dış Ticaret Politikaları, *Türkiye'nin İktisadi Dönüşüm Süreci, 2.Ulusal İktisat Kongresi*, İzmir.
- International Energy Agency. (2011). Key World Energy Statistics, http://www.iea.org/textbase/nppdf/free/2011/key_world_energy_stats.pdf, (09.08.2012).
- International Fertilizer Industry Association (IFA). <http://www.fertilizer.org>, (01.08.2012).
- İnançlı, S. ve Konak, A. (2011). Türkiye'de İhracatın İthalata Bağımlılığı: Otomotiv Sektörü, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 6(2).
- İpekten, O.B. ve Kutlu, H.A. (2003), Üretim İşletmelerinde İçsel Başarısızlık Maliyetlerinin Ağırlığı, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2-3), ss.1-2.
- İstanbul Sanayi Odası. (2012). *Plastik ve Kauçuk Ürünleri İmalat Sanayi*, İstanbul, ss.58-59.
- İyibozkurt, E. (2001). Uluslararası İktisat, *Ezgi Kitapevi Yayınları*, Bursa.
- Karaalp, H.S. ve Yılmaz, N.D. (2012). Assessment of Trends in the Comparative Advantage and Competitiveness of the Turkish Textile and Clothing Industry in the Enlarged EU Market, *Fibres & Textiles in Eastern Europe*, 20(3), ss.8-11.
- Karlık, R. (2003). Uluslararası Ekonomi, *Beta Yayınları*, İstanbul, 16-35.
- Kaya, A.A. (2006). İmalat Sanayi İhracatında Uzmanlaşma: Türkiye-Avrupa Birliği Analizi (1991–2003), *Ekonomi, İşletme, Uluslararası İlişkiler Ve Siyaset Bilimleri Dergisi*, 6(2), ss.73-82.

- Kelleci, S.Ü. (2009). *Avrupa Birliğine Giriş Sürecinde Türkiye'nin Rekabet Gücü: Karşılaştırmalı Üstünlükler Modeline Göre Sektörel Bir Analiz*, Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Kibritçioğlu, A. (1996). Uluslararası Rekabet Gücü'ne Kavramsal Bir Yaklaşım, <http://129.3.20.41/eps/it/papers/0509/0509008.pdf>, (29.11.2011).
- Kitson, M., Martin, R. ve Tyler, P. (2004). "Regional Competitiveness: An Elusive yet Key Concept?", *Regional Studies*, 38(9), ss.991-999.
- Krugman, P. (1990). *Strategic Trade Policy and the New International Economics*, *Mas.:MIT Pres.*, Cambridge.
- Kum, H. (1999). Rekabet Gücünü Belirleyen Faktörler: Yeni Yaklaşımlar, *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı:14, 165-178.
- Kumral, N. (2006). Bölgesel Rekabet Gücünü Artırmaya Yönelik Politikalar, *Bölgesel Kalkınma ve Yönetişim Sempozyumu*, ODTÜ Yayınları, Ankara.
- Kunduracı, N., F. (2009). *Yoksullukla Mücadele - Beşeri Sermaye İlişkisi*, Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi, T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Ankara, ss.54-55.
- Lederman, D., Olarreaga, M. ve Rubiano, E. (2006). Latin America's trade specialization and China and India's growth. *Office of the Chief Economist for Latin America and the Caribbean*, The World Bank.
- Lederman, D., Olarreaga, M. ve Rubiano, E. (2006). Latin America's trade specialization and China and India's growth. *Office of the Chief Economist for Latin America and the Caribbean*, The World Bank.
- Liesner, H. H. (1958). The European Common Market and British Industry, *The Economic Journal*, ss. 302-316.
- Markusen, J. (1992). Productivity, Competitiveness, Trade Performance and Real Income: The Nexus Among Four Concepts, *Ottawa, Supply and Services*, Canada.
- Miral, Z.C. (2006). *Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler ve Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Karşı Rekabet Gücü: Seçilmiş Tarımsal Ürünler için Bir Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- OECD. Frascati Manual. (2002). *Proposed Standard Practice for Surveys on Research and Experimental Development*. Paris.

- Oerlikon. (2010). Fiber Year 2009/10 Celebrates Tenth Anniversary, *The Fiber year 2009/10*, (10).
- Öğüt, A., Akgemci, T., Şahin, E. ve Kocabacak, A. (2007). İşletmelerde Düşünce Aşamasından Patent Aşamasına Uzanan Süreçte Yenilik Stratejileri ve Buluş Yönetimi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), ss.415-416.
- Özer, Y.E. (2008). Küresel Rekabet - Bölgesel Kalkınma Ajansları ve Türkiye, *Review of Social, Economic & Business Studies*, 9(10), ss.389-408.
- Özsever, Ç., Gençoğlu, T. ve Erginel, N. (2009). İşgücü verimlilik takibi için sistem tasarımı ve karar destek modelinin geliştirilmesi, *Dumlupınar Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, (18), ss.45-58.
- Öztürk, N. (2005). İktisadi Kalkınmada Eğitimin Rolü, *Sosyo Ekonomi Dergisi*, 1(1), ss.27-30.
- Özyakışır, D. (2011). Beşeri Sermayenin Ekonomik Kalkınma Sürecindeki Rolü: Teorik Bir Değerlendirme, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 6(1), ss.54-55.
- Petrol-İş Araştırma, (2006). Bir Sektörde Sona Doğru, *Türkiye'de Gübre Sektörü*.
- Porter, M.E. (1990). The Competitive Advantages of Nations, *The Macmillian Press Ltd.*, London and Basingstoke.
- Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu,
http://www.ref.advancity.net/tr/yonetici_semineri.aspx (25.12.2011).
- Salvatore, D. (1975). Schaum's Outline of Theory and Problems of International Economics, *NewYork: McGraw - Hill*, ss.2.
- Sanayi Genel Müdürlüğü (2011), Demir Çelik Sektörü Raporu, *Sektörel Raporlar ve Analizler Serisi*, ss.1-17.
- Seymen, D., Bilici, Ö. ve Şanlısoy, S. (2009). Türk Dış Ticareti'nin Yönü, Dış Ticaret Politikası Perspektifinden Bir Değerlendirme, *EconAnadolu 2009: EconAnadolu 2009: Anadolu International Conference in Economics*, Eskişehir, ss.2-5.
- Snowdon, B. ve Stonehouse, G. (2006). Competitiveness in a globalised world: Michael Porter on the microeconomic foundations of the competitiveness of nations, regions, and firms, interview with Professor Michael Porter, *Journal of International Business Studies*, vol. 37, ss. 163-175.

- Şimsek, N., Seymen, D. ve Utkulu, U. (2007). Turkey's Competitiveness in the EU Market: A Comparison of Different Trade Measures, *European Trade Study Group (ETSG) 9th Annual Conference*, Atina, ss.1-44.
- Şimşek, N. ve Sedat, S., A. (2009). ECO Pazarında Türkiye:1997-2005 Dönemi Rekabet Gücü Analizi, *Sosyoekonomi*, Hacettepe Üniversitesi Yayını, 5(10), ss.135-157.
- Tansu, Ö. (2003). *Türkiye'nin Rekabet Gücünü Arttırmada Tesvik Politikaları*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- TAPDK. (2011), Faaliyet Raporu, http://www.tapdk.gov.tr/TAPDK_Faaliyet.pdf, (04.09.2012).
- Taymaz, E. (2010). Kriz Tedbirlerinin Etkinliği Motorlu Kara Taşıtları Sanayii Örneği, *Kriz ve Türkiye: Kriz Tedbirlerinin Etki Değerlendirmesi*, Uluslararası Çalışma Örgütü, Ankara, ss.46-45.
- Tonta, Y. ve Küçük, M.E. (2005). Sanayi Toplumundan Bilgi Toplumuna Geçiş Sürecinde Temel Dinamikler, Bilgi Çağı ve Teknolojik Gelişmeler Işığında Toplum, Yönetim, *Yönetici ve Lider Yaklaşımları Uluslararası Sempozyumu*, İstanbul.
- TÜİK, <http://www.tuik.gov.tr>.
- Türk-İş. (2011). Kaynak Savaşları ile Belirlenen Güncel ve Yapısal Eğilimler, *Petrol Sektöründe Gelişmeler*.
- Ulusal/Uluslararası düzeyde rekabet gücü,
<http://www.scribd.com/doc/52185637/10/REKABET-GUCU-KAVRAMI>, (27.12.2011).
- United States Geological Survey (USGS) Minerals Resources Program, <http://www.minerals.usgs.gov>.
- Utkulu U. ve Seymen, D. (2004). Revealed Comparative Advantage and Competitiveness: Evidence for Turkey vis-a-vis the EU/15, *European Trade Study Group 6th Annual Conference*, Nottingham.
- Vahapoğlu, V. (2006). Kauçuk Türü Malzemeler II. Sentetik Kauçuk, *KSÜ. Fen ve Mühendislik Dergisi*, 9(1).
- Vollrath, T.L. (1991). A Theoretical Evaluation of Alternative Trade Intensity Measures of Revealed Comparative Advantage. *Weltwirtschaftliches Archiv*, ss.130.

WSA, <http://www.worldsteel.org>.

Yalçın, N. (2008). Kalite ve Rekabet Gücü. *Ufuk Ötesi*, http://www.ufukotesi.com/yazigoster.asp?yazi_no=20061282 (10.02.2012).

Yaşar, N. (2010). Kumaş Modasında Yenilikçi Etkiler, *Sanat Dergisi*, (117), ss.125.

Yazar, Y. (2010). Türkiye'nin Enerjideki Durumu ve Geleceği, *SETA Analiz*, ss.10-11.

Yiğit, S. (2008). *Ülke Rekabetçiliğinde Porter'in Elmas Modeli*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat, ss.37-43.

Zerenler, M., Türker, N. ve Şahin, E. (2007). Küresel Teknoloji, Araştırma-Geliştirme (AR-GE) ve Yenilik İlişkisi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), ss.657-658.

<http://www.frntr.com/ekonomi-iktisat-isletme-istatistik/1007372-dis-ticaret-politikasi.html>, 12.02.2012).

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Ya%C4%9E>, (31.07.2012).

<http://www.markets.com/tr/education/fundamental-analysis/main-economic-indicators.html>, (26.12.2011).

ÖZGEÇMİŞ

Tuncer GÖVDELİ 1985 yılında Sivas'ta doğdu. Erciyes Üniversitesi Endüstri Mühendisliği bölümünden 2010 yılında mezun oldu. 2011 yılında Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisansa başladı. 2011 yılı Şubat ayından beri Gaziantep Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

VITAE

Tuncer GÖVDELİ was born in Sivas in 1985. He graduated from the Department of Industrial Engineering at Erciyes University in 2010. He has begun to the Master's of Economics at Gaziantep University. He has been working as research assistant at the Faculty of Economic and Administrative Sciences, the Department of Economics at Gaziantep University since 2011.

EKLER

Ek 1: ABD'nin Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Analizi

YILLAR	SITC0				SITC 2 (26 Hariç)				SITC 3 (35 Hariç)			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	1,0472	0,6236	0,4236	51,8424	1,3248	0,5323	0,7925	91,1858	0,5067	1,1817	-0,6750	-84,6794
1991	0,9733	0,6103	0,3630	46,6695	1,3000	0,5382	0,7617	88,1819	0,4125	1,1026	-0,6900	-98,3058
1992	1,0008	0,5825	0,4184	54,1317	1,3160	0,5602	0,7558	85,4020	0,3726	1,1552	-0,7826	-113,1626
1993	0,9896	0,5675	0,4221	55,6028	1,2968	0,5833	0,7135	79,8919	0,3229	1,1014	-0,7785	-122,6974
1994	0,9545	0,5461	0,4084	55,8437	1,2209	0,5726	0,6483	75,7130	0,3001	1,1175	-0,8175	-131,4897
1995	1,0216	0,5373	0,4843	64,2604	1,2950	0,5868	0,7082	79,1562	0,3330	1,1103	-0,7773	-120,4128
1996	1,0440	0,5325	0,5115	67,3209	1,2378	0,6212	0,6166	68,9390	0,2739	1,1022	-0,8283	-139,2327
1997	0,8960	0,5809	0,3151	43,3305	1,1382	0,6090	0,5292	62,5421	0,2878	1,0793	-0,7915	-132,1845
1998	0,8719	0,5747	0,2972	41,6900	1,0100	0,6119	0,3981	50,1103	0,2710	1,0266	-0,7556	-133,1822
1999	0,9110	0,5666	0,3443	47,4794	1,0494	0,6015	0,4478	55,6472	0,2080	1,0358	-0,8278	-160,5279
2000	0,9871	0,5826	0,4045	52,7275	1,1050	0,5345	0,5705	72,6314	0,1692	1,0747	-0,9055	-184,8829
2001	0,9947	0,5882	0,4065	52,5364	1,1604	0,5304	0,6300	78,2868	0,1723	1,0964	-0,9241	-185,0697
2002	1,0290	0,6001	0,4289	53,9239	1,2400	0,5258	0,7142	85,7981	0,1872	1,0885	-0,9013	-176,0460
2003	1,0684	0,6137	0,4548	55,4513	1,3583	0,4838	0,8745	103,2346	0,1995	1,2314	-1,0319	-182,0177
2004	1,0545	0,6163	0,4382	53,7043	1,2491	0,5055	0,7436	90,4575	0,2200	1,2771	-1,0571	-175,8564
2005	1,0410	0,6195	0,4215	51,8978	1,2649	0,4878	0,7771	95,2875	0,2325	1,2685	-1,0360	-169,6704
2006	1,0765	0,6380	0,4385	52,3139	1,2918	0,4486	0,8432	105,7594	0,2462	1,2470	-1,0008	-162,2478
2007	1,1540	0,6294	0,5246	60,6183	1,3803	0,3907	0,9896	126,2088	0,2860	1,3153	-1,0293	-152,5732
2008	1,2515	0,6191	0,6324	70,3802	1,5373	0,3743	1,1630	141,2709	0,3636	1,3233	-0,9596	-129,1736
2009	1,1017	0,6725	0,4291	49,3522	1,5841	0,3473	1,2368	151,7622	0,4045	1,2190	-0,8146	-110,3215
2010	0,9406	0,5782	0,3624	48,6575	1,1674	0,2837	0,8838	141,4694	0,3923	1,0039	-0,6116	-93,9579
2011	1,1834	0,7121	0,4712	50,7838	1,3101	0,3378	0,9722	135,5241	0,7027	1,1399	-0,4371	-48,3692

YILLAR	SITC 4				SITC 56				SITC 26			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,8147	0,4994	0,3154	48,9488	1,8931	0,6526	1,2405	106,5000	1,5521	0,1836	1,3685	213,4842
1991	0,7046	0,4977	0,2069	34,7633	1,9853	0,6482	1,3371	111,9319	1,5308	0,1950	1,3358	206,0692
1992	0,7966	0,5538	0,2428	36,3519	1,7684	0,5148	1,2536	123,4072	1,3035	0,2019	1,1016	186,5148
1993	0,7968	0,4782	0,3187	51,0697	1,5966	0,6538	0,9429	89,2932	1,2434	0,2354	1,0081	166,4463
1994	0,7494	0,4374	0,3120	53,8474	1,9088	0,6330	1,2758	110,3689	1,4855	0,2010	1,2844	200,0041
1995	0,8341	0,3929	0,4411	75,2665	1,8758	0,5207	1,3551	128,1658	1,7061	0,1945	1,5117	217,1711
1996	0,6339	0,4557	0,1782	33,0012	1,4940	0,5063	0,9878	108,2195	1,4310	0,2404	1,1906	178,3940
1997	0,6506	0,4150	0,2356	44,9521	1,5803	0,5037	1,0766	114,3379	1,3086	0,1716	1,1370	203,1653
1998	0,7828	0,3472	0,4355	81,2831	1,6379	0,5489	1,0890	109,3333	1,4632	0,1798	1,2834	209,6733
1999	0,6457	0,3320	0,3137	66,5122	1,6706	0,5163	1,1543	117,4218	0,9637	0,2017	0,7620	156,4188
2000	0,6060	0,3836	0,2223	45,7153					1,2777	0,1501	1,1276	214,1371
2001	0,6098	0,3444	0,2654	57,1227					1,4762	0,1534	1,3228	226,4353
2002	0,7113	0,3201	0,3913	79,8652					1,5595	0,1726	1,3870	220,1418
2003	0,6631	0,3086	0,3546	76,5060					2,1263	0,1645	1,9617	255,8962
2004	0,6007	0,3835	0,2172	44,8775					2,3554	0,1641	2,1913	266,4196
2005	0,5460	0,3893	0,1567	33,8288					2,3432	0,2182	2,1251	237,3950
2006	0,5424	0,4214	0,1210	25,2376					2,5351	0,2387	2,2964	236,2936
2007	0,5746	0,4267	0,1479	29,7586					2,3978	0,2755	2,1223	216,3728
2008	0,6271	0,4814	0,1458	26,4517	1,2654	0,7608	0,5046	50,8776	2,6520	0,3092	2,3428	214,9086
2009	0,6050	0,4795	0,1256	23,2590	1,2140	0,7658	0,4482	46,0752	2,4562	0,2886	2,1676	214,1258
2010	0,5244	0,4001	0,1244	27,0666	0,9547	1,0206	-0,0659	-6,6763	2,6418	0,2492	2,3926	236,0893
2011	0,5016	0,5339	-0,0323	-6,2415	1,0228	0,9383	0,0846	8,6288	2,5411	0,2369	2,3042	237,2673

YILLAR	SITC 6 (62,67,68 Hariç)				SITC 8 (87,88 Hariç)				SITC 1			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,5420	0,7564	-0,2144	-33,3365	0,7354	1,4042	-0,6688	-64,6791	1,7303	0,9091	0,8212	64,3626
1991	0,5792	0,7676	-0,1884	-28,1553	0,7425	1,3998	-0,6573	-63,4089	1,4896	0,9262	0,5634	47,5134
1992	0,5642	0,7259	-0,1617	-25,2057	0,6636	1,3998	-0,7363	-74,6497	1,4365	0,9509	0,4855	41,2500
1993	0,5790	0,7521	-0,1730	-26,1482	0,6795	1,4069	-0,7273	-72,7717	1,3399	0,9880	0,3519	30,4650
1994	0,5880	0,7335	-0,1455	-22,1051	0,7028	1,3790	-0,6762	-67,4012	1,5339	0,8427	0,6912	59,8999
1995	0,5912	0,7614	-0,1702	-25,3053	0,7107	1,4183	-0,7075	-69,0894	1,4276	0,8210	0,6067	55,3283
1996	0,6254	0,7683	-0,1430	-20,5884	0,7287	1,4103	-0,6816	-66,0298	1,3732	0,9782	0,3950	33,9193
1997	0,6334	0,7918	-0,1584	-22,3171	0,6927	1,4463	-0,7536	-73,6118	1,3314	1,1064	0,2249	18,5068
1998	0,6439	0,8148	-0,1709	-23,5377	0,7005	1,4631	-0,7626	-73,6560	1,4058	1,1046	0,3012	24,1127
1999	0,6695	0,8207	-0,1513	-20,3741	0,6971	1,4223	-0,7253	-71,3192	1,2401	1,1103	0,1297	11,0502
2000	0,7401	0,8352	-0,0951	-12,0903	0,7274	1,4623	-0,7349	-69,8236	1,2358	1,1168	0,1191	10,1295
2001	0,7303	0,8506	-0,1203	-15,2503	0,7217	1,4905	-0,7687	-72,5194	1,0027	1,1678	-0,1651	-15,2425
2002	0,7507	0,8750	-0,1243	-15,3179	0,7011	1,5221	-0,8210	-77,5233	0,9047	1,2729	-0,3682	-34,1445
2003	0,7661	0,8993	-0,1332	-16,0274	0,6986	1,5397	-0,8411	-79,0203	0,8908	1,3206	-0,4298	-39,3706
2004	0,7961	0,9435	-0,1474	-16,9859	0,7224	1,5520	-0,8295	-76,4646	0,8190	1,2853	-0,4663	-45,0673
2005	0,8171	0,9521	-0,1350	-15,2964	0,7415	1,5309	-0,7894	-72,4985	0,6778	1,2495	-0,5717	-61,1659
2006	0,8351	0,9770	-0,1419	-15,6936	0,7553	1,5444	-0,7891	-71,5302	0,7384	1,3809	-0,6425	-62,6006
2007	0,8135	0,9410	-0,1275	-14,5621	0,7383	1,5652	-0,8268	-75,1371	0,6809	1,4242	-0,7433	-73,7921
2008	0,8450	0,9147	-0,0697	-7,9308	0,7555	1,5290	-0,7735	-70,4963	0,5783	1,2606	-0,6822	-77,9182
2009	0,7987	0,8921	-0,0934	-11,0549	0,7395	1,5539	-0,8144	-74,2598	0,5637	1,2995	-0,7359	-83,5263
2010	0,5793	0,6309	-0,0516	-8,5337	0,5788	1,3123	-0,7336	-81,8660	0,5710	1,2755	-0,7046	-80,3751
2011	0,8244	0,9090	-0,0847	-9,7757	0,6549	1,5486	-0,8937	-86,0662	0,5445	1,1357	-0,5911	-73,5033

YILLAR	SITC 35				SITC 53				SITC 55			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,7717	0,6666	0,1051	14,6446	0,6035	0,4366	0,1669	32,3680	0,7717	0,4900	0,2818	45,4279
1991	0,0740	0,7356	-0,6616	-229,6950	0,6287	0,5038	0,1249	22,1472	0,8306	0,4858	0,3448	53,6362
1992	0,0946	0,9567	-0,8621	-231,3836	0,6617	0,4938	0,1678	29,2534	0,8612	0,5017	0,3595	54,0283
1993	0,0883	0,9962	-0,9079	-242,3412	0,6893	0,4724	0,2169	37,7816	0,9350	0,4788	0,4562	66,9269
1994	0,0399	1,1971	-1,1572	-340,2174	0,7150	0,4532	0,2619	45,6069	0,9514	0,4446	0,5067	76,0654
1995	0,0547	1,0289	-0,9742	-293,3513	0,7112	0,4581	0,2531	43,9908	0,9237	0,4626	0,4611	69,1532
1996	0,0690	0,9044	-0,8354	-257,3280	0,7314	0,4566	0,2748	47,1214	0,9520	0,4550	0,4971	73,8373
1997	0,1243	0,9910	-0,8667	-207,5942	0,7683	0,4685	0,2999	49,4744	0,9656	0,4538	0,5118	75,5141
1998	0,1823	0,8688	-0,6865	-156,1253	0,8249	0,4382	0,3867	63,2625	0,9163	0,4433	0,4730	72,6020
1999	0,2036	1,0814	-0,8779	-167,0140	0,8727	0,4335	0,4392	69,9716	0,9173	0,4265	0,4908	76,5834
2000	0,3289	1,6856	-1,3567	-163,4130	0,9785	0,4082	0,5703	87,4306	1,0145	0,4439	0,5706	82,6490
2001	0,9125	1,1950	-0,2825	-26,9740	0,9559	0,4027	0,5533	86,4559	1,0473	0,4511	0,5961	84,2149
2002	0,2351	0,5302	-0,2950	-81,2964	1,0100	0,3686	0,6415	100,8105	1,0480	0,4593	0,5887	82,4965
2003	0,4685	0,5298	-0,0613	-12,3024	1,0589	0,3658	0,6931	106,2944	1,0731	0,5424	0,5307	68,2238
2004	0,4889	0,4321	0,0568	12,3489	1,0862	0,3609	0,7253	110,1810	1,1281	0,5997	0,5284	63,1902
2005	0,4932	0,6142	-0,1209	-21,9289	1,1100	0,3777	0,7323	107,7945	1,1553	0,6253	0,5300	61,3830
2006	0,4000	0,5246	-0,1246	-27,1206	1,1115	0,3666	0,7449	110,9199	1,1969	0,6187	0,5782	65,9817
2007	0,4219	0,7448	-0,3229	-56,8426	1,0923	0,3630	0,7293	110,1770	1,1705	0,6202	0,5502	63,5065
2008	0,4298	0,7667	-0,3369	-57,8729	1,1485	0,3598	0,7887	116,0642	1,2133	0,6371	0,5762	64,4194
2009	0,2161	0,5525	-0,3364	-93,8624	1,1758	0,3548	0,8210	119,8153	1,2288	0,6310	0,5978	66,6489
2010	0,1878	0,4092	-0,2214	-77,8717	1,2751	0,3919	0,8832	117,9803	1,1642	0,6385	0,5257	60,0695
2011	0,1140	0,4283	-0,3143	-132,3917	1,2791	0,3816	0,8976	120,9652	1,1385	0,6657	0,4728	53,6676

YILLAR	SITC 62				SITC 67				SITC 68			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,6546	0,9832	-0,3286	-40,6787	0,2686	0,6771	-0,4085	-92,4517	0,6512	0,8281	-0,1770	-24,0404
1991	0,6860	0,9138	-0,2278	-28,6782	0,3416	0,6592	-0,3176	-65,7364	0,7533	0,7969	-0,0436	-5,6330
1992	0,7145	0,9221	-0,2076	-25,5077	0,3093	0,6473	-0,3380	-73,8405	0,6553	0,8204	-0,1651	-22,4668
1993	0,7471	0,9582	-0,2111	-24,8851	0,2803	0,6161	-0,3358	-78,7633	0,6263	0,8344	-0,2081	-28,6896
1994	0,7628	0,9687	-0,2059	-23,8935	0,2785	0,7600	-0,4814	-100,3757	0,6276	0,8799	-0,2524	-33,8014
1995	0,7649	0,9212	-0,1563	-18,5967	0,3372	0,6308	-0,2936	-62,6203	0,6632	0,8582	-0,1951	-25,7844
1996	0,7784	0,8697	-0,0913	-11,0946	0,3042	0,7118	-0,4076	-85,0120	0,6170	0,8952	-0,2781	-37,2110
1997	0,8740	0,8811	-0,0071	-0,8062	0,3295	0,7038	-0,3744	-75,9007	0,5940	0,8730	-0,2790	-38,5077
1998	0,8699	0,8939	-0,0241	-2,7308	0,3293	0,7833	-0,4540	-86,6515	0,6070	0,9047	-0,2977	-39,9070
1999	0,8916	0,9117	-0,0200	-2,2196	0,3464	0,6661	-0,3197	-65,3917	0,5627	0,9110	-0,3483	-48,1865
2000	1,0008	0,9136	0,0871	9,1103	0,3618	0,6618	-0,2999	-60,3749	0,5878	0,9013	-0,3135	-42,7423
2001	0,9892	0,8759	0,1133	12,1630	0,3783	0,5660	-0,1877	-40,2867	0,5688	0,9120	-0,3432	-47,2147
2002	0,9868	0,9147	0,0721	7,5888	0,3665	0,5633	-0,1968	-42,9840	0,5962	0,8309	-0,2347	-33,1874
2003	0,9173	0,9252	-0,0078	-0,8521	0,3852	0,4277	-0,0425	-10,4684	0,5800	0,7892	-0,2093	-30,8075
2004	0,9235	0,9649	-0,0415	-4,3950	0,3569	0,6139	-0,2570	-54,2305	0,5927	0,8448	-0,2521	-35,4403
2005	0,9160	1,0136	-0,0976	-10,1285	0,4118	0,5669	-0,1552	-31,9833	0,6354	0,9053	-0,2698	-35,3921
2006	0,8992	1,0141	-0,1149	-12,0224	0,3955	0,6643	-0,2688	-51,8504	0,6482	0,9223	-0,2741	-35,2670
2007	0,8494	1,0024	-0,1530	-16,5577	0,3752	0,5506	-0,1754	-38,3602	0,5636	0,8980	-0,3344	-46,5759
2008	0,8739	1,0036	-0,1296	-13,8328	0,4193	0,6275	-0,2083	-40,3316	0,6092	0,9059	-0,2967	-39,6811
2009	0,8733	1,0283	-0,1551	-16,3445	0,4805	0,5186	-0,0381	-7,6300	0,5763	0,8098	-0,2335	-34,0182
2010	0,8072	1,0208	-0,2136	-23,4741	0,4726	0,6120	-0,1395	-25,8629	0,5763	0,7911	-0,2148	-31,6761
2011	0,7834	1,0912	-0,3078	-33,1397	0,4549	0,6608	-0,2059	-37,3384	0,5625	0,8707	-0,3081	-43,6809

SITC 78				
YILLAR	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,7370	1,5780	-0,8410	-76,1285
1991	0,7627	1,5692	-0,8065	-72,1497
1992	0,8539	1,5323	-0,6784	-58,4717
1993	0,9378	1,6035	-0,6657	-53,6381
1994	0,9617	1,5941	-0,6324	-50,5402
1995	0,9436	1,5567	-0,6131	-50,0595
1996	0,9349	1,5153	-0,5804	-48,2925
1997	0,9260	1,4851	-0,5590	-47,2313
1998	0,8686	1,4219	-0,5533	-49,2852
1999	0,8525	1,4972	-0,6446	-56,3095
2000	0,8766	1,5294	-0,6528	-55,6574
2001	0,8588	1,5345	-0,6757	-58,0377
2002	0,9164	1,5360	-0,6196	-51,6438
2003	0,9218	1,4714	-0,5496	-46,7661
2004	0,9419	1,4221	-0,4802	-41,2028
2005	1,0032	1,3818	-0,3786	-32,0184
2006	1,0300	1,3945	-0,3645	-30,2940
2007	1,0291	1,2867	-0,2576	-22,3382
2008	1,0518	1,2211	-0,1693	-14,9213
2009	0,9740	1,2351	-0,2611	-23,7525
2010	0,9728	1,2776	-0,3048	-27,2585
2011	1,0501	1,3447	-0,2946	-24,7297

Ek 2: Almanya'nın Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Analizi

YILLAR	SITC0				SITC 2 (26 Hariç)				SITC 3 (35 Hariç)			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990												
1991	0,5899	1,0775	-0,4877	-60,2554	0,3704	0,8031	-0,4327	-77,3809	0,1557	0,7867	-0,6310	-161,9933
1992	0,5875	1,1217	-0,5343	-64,6835	0,3800	0,8657	-0,4857	-82,3362	0,1611	0,7985	-0,6373	-160,0494
1993	0,6012	1,1297	-0,5285	-63,0803	0,3642	0,8248	-0,4606	-81,7373	0,1605	0,8735	-0,7130	-169,4319
1994	0,5861	1,1606	-0,5744	-68,3136	0,3914	0,8797	-0,4882	-80,9729	0,1732	0,8827	-0,7095	-162,8610
1995	0,5705	1,1578	-0,5873	-70,7818	0,3861	0,8534	-0,4673	-79,3235	0,1610	0,8279	-0,6669	-163,7228
1996	0,6038	1,1483	-0,5445	-64,2799	0,3595	0,8407	-0,4811	-84,9378	0,1575	0,8807	-0,7232	-172,1390
1997	0,5945	1,1431	-0,5486	-65,3789	0,3938	0,8882	-0,4944	-81,3300	0,1663	0,8729	-0,7066	-165,8176
1998	0,6129	1,0899	-0,4770	-57,5601	0,3912	0,9407	-0,5495	-87,7430	0,1693	0,8572	-0,6879	-162,2049
1999	0,6093	1,0550	-0,4457	-54,8979	0,4093	0,9084	-0,4991	-79,7206	0,1376	0,7912	-0,6536	-174,9045
2000	0,6415	0,9681	-0,3266	-41,1501	0,4178	0,8881	-0,4703	-75,4013	0,1355	0,8442	-0,7087	-182,9135
2001	0,6423	1,0323	-0,3900	-47,4543	0,4180	0,9060	-0,4880	-77,3573	0,1441	0,8816	-0,7374	-181,0931
2002	0,6373	1,0737	-0,4364	-52,1666	0,4354	0,9355	-0,5001	-76,4894	0,1513	0,8923	-0,7410	-177,4362
2003	0,6119	1,0186	-0,4067	-50,9599	0,3903	0,8208	-0,4305	-74,3461	0,1523	0,8450	-0,6927	-171,3425
2004	0,6257	1,0151	-0,3894	-48,3837	0,3996	0,8063	-0,4068	-70,2145	0,1712	0,8196	-0,6483	-156,5636
2005	0,7026	1,1072	-0,4047	-45,4870	0,4366	0,8686	-0,4320	-68,7858	0,1712	0,8357	-0,6644	-158,5198
2006	0,7183	1,0798	-0,3615	-40,7673	0,4781	0,9157	-0,4376	-64,9970	0,1601	0,8256	-0,6655	-164,0059
2007	0,6808	1,0178	-0,3370	-40,2114	0,4699	0,8674	-0,3974	-61,2828	0,1603	0,7416	-0,5813	-153,1826
2008	0,7260	1,0132	-0,2873	-33,3425	0,4669	0,8109	-0,3440	-55,2071	0,1382	0,7674	-0,6293	-171,4649
2009	0,7370	1,0250	-0,2880	-32,9858	0,4178	0,7640	-0,3462	-60,3561	0,1304	0,7664	-0,6360	-177,0827
2010	0,6061	0,8662	-0,2601	-35,7061	0,3540	0,7056	-0,3515	-68,9634	0,0978	0,6125	-0,5147	-183,5011
2011	0,7384	1,0620	-0,3237	-36,3506	0,4457	0,8536	-0,4079	-64,9832	0,1593	0,7221	-0,5628	-151,1434

YILLAR	SITC 4				SITC 56				SITC 26			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990												
1991	0,5921	0,6876	-0,0954	-14,9437	0,6096	0,6640	-0,0544	-8,5512	0,6581	0,7197	-0,0616	-8,9545
1992	0,5459	0,7286	-0,1827	-28,8654	0,7702	0,5937	0,1765	26,0353	0,7380	0,6568	0,0812	11,6574
1993	0,6750	0,7336	-0,0586	-8,3255	0,8083	0,6357	0,1727	24,0283	0,7773	0,6093	0,1680	24,3474
1994	0,6339	0,7175	-0,0836	-12,3849	0,8620	0,6036	0,2583	35,6252	0,7322	0,6488	0,0834	12,0923
1995	0,6119	0,5989	0,0130	2,1526	0,7568	0,6489	0,1079	15,3829	0,6767	0,5945	0,0822	12,9463
1996	0,5257	0,6468	-0,1211	-20,7310	0,6962	0,5487	0,1475	23,8078	0,7106	0,5567	0,1539	24,4161
1997	0,5185	0,6594	-0,1409	-24,0368	0,7115	0,5079	0,2036	33,7126	0,6737	0,6119	0,0618	9,6254
1998	0,5563	0,5997	-0,0434	-7,5204	0,6505	0,5452	0,1053	17,6641	0,7347	0,6189	0,1158	17,1465
1999	0,5860	0,6135	-0,0275	-4,5861	0,6708	0,4867	0,1841	32,0858	0,7806	0,5758	0,2048	30,4278
2000	0,6049	0,7010	-0,0961	-14,7463	0,8207	0,5076	0,3130	48,0354	0,7784	0,5804	0,1981	29,3610
2001	0,6463	0,7035	-0,0572	-8,4733	0,7977	0,4925	0,3051	48,2095	0,8009	0,6098	0,1911	27,2624
2002	0,6042	0,7232	-0,1190	-17,9737	0,8037	0,4296	0,3741	62,6316	0,8259	0,6442	0,1817	24,8498
2003	0,4663	0,6294	-0,1632	-30,0054	0,7312	0,4618	0,2694	45,9528	0,7441	0,5796	0,1645	24,9900
2004	0,4623	0,6681	-0,2058	-36,8155	0,7105	0,3917	0,3189	59,5597	0,6944	0,5226	0,1719	28,4319
2005	0,4602	0,8078	-0,3476	-56,2607	0,7715	0,3865	0,3850	69,1218	0,7511	0,5562	0,1949	30,0485
2006	0,4114	1,0099	-0,5985	-89,8010	0,7823	0,3657	0,4166	76,0514	0,7734	0,5404	0,2329	35,8398
2007	0,3115	0,8968	-0,5853	-105,7440	0,6320	0,3169	0,3151	69,0177	0,7032	0,5832	0,1199	18,7034
2008	0,3638	0,7670	-0,4033	-74,6079	0,6186	0,3333	0,2853	61,8375	0,7548	0,6287	0,1262	18,2882
2009	0,3724	0,7103	-0,3379	-64,5626	0,5914	0,3223	0,2691	60,7092	0,5650	0,5375	0,0275	4,9944
2010	0,2887	0,6472	-0,3586	-80,7462	0,4688	0,3604	0,1084	26,2947	0,4709	0,5419	-0,0709	-14,0296
2011	0,3788	0,8086	-0,4298	-75,8296	0,5023	0,3514	0,1509	35,7407	0,4141	0,5735	-0,1595	-32,5756

YILLAR	SITC 6 (62,67,68 Hariç)				SITC 8 (87,88 Hariç)				SITC 1			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990												
1991	1,0554	1,0539	0,0015	0,1429	0,8529	1,3005	-0,4476	-42,1887	0,5804	0,9384	-0,3580	-48,0468
1992	1,0170	1,0332	-0,0162	-1,5759	0,7138	1,2494	-0,5355	-55,9762	0,6268	0,9728	-0,3460	-43,9592
1993	0,9771	0,9951	-0,0180	-1,8262	0,6687	1,2821	-0,6134	-65,0919	0,6770	1,0754	-0,3984	-46,2746
1994	0,9827	1,0126	-0,0299	-3,0020	0,6589	1,2721	-0,6132	-65,7865	0,7530	1,1017	-0,3487	-38,0574
1995	0,9664	1,0128	-0,0464	-4,6883	0,6555	1,2282	-0,5726	-62,7804	0,6836	1,0611	-0,3775	-43,9681
1996	0,9717	0,9964	-0,0248	-2,5159	0,6662	1,2504	-0,5842	-62,9626	0,7409	1,0899	-0,3490	-38,6022
1997	0,9700	0,9592	0,0108	1,1174	0,6345	1,1873	-0,5527	-62,6501	0,6996	1,1945	-0,4949	-53,4989
1998	0,9831	0,9745	0,0086	0,8772	0,6448	1,1324	-0,4876	-56,3153	0,7520	1,2848	-0,5328	-53,5657
1999	0,9689	0,9384	0,0306	3,2040	0,6540	1,0886	-0,4346	-50,9556	0,8626	1,3969	-0,5343	-48,2043
2000	0,9686	0,8623	0,1063	11,6257	0,6334	1,0090	-0,3756	-46,5577	0,8441	1,2419	-0,3978	-38,6116
2001	0,9767	0,9409	0,0357	3,7278	0,6481	1,0317	-0,3836	-46,4941	0,8889	1,3238	-0,4349	-39,8307
2002	0,9765	0,9250	0,0516	5,4264	0,6804	1,0448	-0,3645	-42,8992	0,9435	1,4326	-0,4891	-41,7650
2003	0,9508	0,8835	0,0673	7,3428	0,6607	1,0012	-0,3405	-41,5708	0,8960	1,2397	-0,3438	-32,4756
2004	0,9415	0,8534	0,0881	9,8264	0,6742	0,9855	-0,3113	-37,9649	0,8606	1,1758	-0,3153	-31,2131
2005	0,9985	0,9012	0,0974	10,2612	0,7252	1,0392	-0,3139	-35,9698	0,9989	1,1837	-0,1848	-16,9732
2006	1,0426	0,9042	0,1384	14,2404	0,7544	0,9934	-0,2389	-27,5138	1,0559	1,1764	-0,1204	-10,8015
2007	1,0090	0,8919	0,1171	12,3322	0,7362	0,9679	-0,2317	-27,3583	1,0079	1,1088	-0,1009	-9,5377
2008	1,0549	0,9219	0,1329	13,4702	0,8099	1,0057	-0,1958	-21,6493	0,9745	1,0170	-0,0425	-4,2666
2009	1,0315	0,8921	0,1394	14,5190	0,8132	1,0662	-0,2530	-27,0872	1,0189	1,0681	-0,0492	-4,7129
2010	0,7094	0,6275	0,0820	12,2792	0,6460	0,8810	-0,2350	-31,0259	1,0415	1,0616	-0,0201	-1,9132
2011	1,0182	0,9742	0,0440	4,4133	0,7978	1,1444	-0,3466	-36,0756	1,0674	1,0439	0,0235	2,2274

YILLAR	SITC 35				SITC 53				SITC 55			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990												
1991	1,1133	1,9414	-0,8281	-55,6063	2,0856	0,7587	1,3268	101,1158	1,0942	0,8970	0,1972	19,8730
1992	1,0101	1,7846	-0,7745	-56,9169	2,0771	0,7588	1,3184	100,7050	1,1592	0,8875	0,2717	26,7076
1993	0,9453	2,0202	-1,0749	-75,9419	2,1261	0,7478	1,3783	104,4877	1,1933	0,9202	0,2731	25,9865
1994	0,7800	1,7874	-1,0074	-82,9221	2,0985	0,7513	1,3472	102,7142	1,1873	0,9938	0,1935	17,7914
1995	0,6333	1,7160	-1,0827	-99,6776	1,9631	0,7573	1,2059	95,2606	1,1846	1,0154	0,1691	15,4060
1996	0,9088	1,6075	-0,6987	-57,0271	2,0202	0,7540	1,2662	98,5530	1,1529	1,0159	0,1369	12,6452
1997	0,8271	1,4759	-0,6488	-57,9063	2,0001	0,7340	1,2661	100,2415	1,1436	0,8844	0,2592	25,7018
1998	0,8428	1,3924	-0,5496	-50,2052	1,8996	0,8289	1,0707	82,9254	1,1557	0,8894	0,2663	26,1940
1999	0,7682	1,2548	-0,4866	-49,0632	1,9256	0,7855	1,1401	89,6693	1,1062	0,8787	0,2275	23,0257
2000	0,5331	0,6633	-0,1302	-21,8564	1,9972	0,7903	1,2069	92,7097	1,2153	0,9004	0,3149	29,9872
2001	0,6302	0,8917	-0,2614	-34,6992	1,8323	0,8424	0,9899	77,7094	1,1611	0,9850	0,1761	16,4482
2002	0,5161	0,9982	-0,4821	-65,9633	1,8652	0,8570	1,0082	77,7676	1,1858	1,0023	0,1835	16,8156
2003	0,5029	0,6285	-0,1256	-22,2869	1,8093	0,8426	0,9667	76,4231	1,1453	0,9011	0,2442	23,9796
2004	0,7003	0,7211	-0,0208	-2,9302	1,7937	0,8704	0,9233	72,3044	1,1198	0,8897	0,2300	22,9972
2005	0,4007	1,0442	-0,6435	-95,7728	1,8688	0,9378	0,9310	68,9520	1,1870	1,0124	0,1746	15,9089
2006	1,5895	1,0172	0,5723	44,6361	1,8755	0,9500	0,9255	68,0133	1,2270	0,9388	0,2882	26,7721
2007	1,5160	1,1988	0,3172	23,4780	1,8036	0,9633	0,8403	62,7186	1,2079	0,9094	0,2985	28,3823
2008	1,4633	1,1386	0,3247	25,0881	1,8965	0,9872	0,9093	65,2853	1,2554	0,9157	0,3397	31,5530
2009	1,5880	1,4579	0,1301	8,5456	1,8365	0,9021	0,9344	71,0870	1,2604	0,8928	0,3676	34,4839
2010	1,1783	0,9677	0,2105	19,6842	1,8079	1,0646	0,7433	52,9600	1,2274	0,9301	0,2972	27,7306
2011	1,1813	1,3010	-0,1197	-9,6493	1,7764	1,1227	0,6537	45,8852	1,2791	0,9630	0,3161	28,3904

YILLAR	SITC 62				SITC 67				SITC 68			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990												
1991	1,0668	1,1967	-0,1299	-11,4893	1,1481	1,0200	0,1281	11,8326	0,9284	1,0940	-0,1656	-16,4102
1992	1,1198	1,3127	-0,1928	-15,8868	1,1555	1,0558	0,0997	9,0243	0,9665	1,1609	-0,1943	-18,3219
1993	1,1764	1,2429	-0,0665	-5,4961	1,1164	0,8579	0,2585	26,3373	1,0807	1,0304	0,0503	4,7640
1994	1,1595	1,2549	-0,0954	-7,9048	1,1715	0,9850	0,1865	17,3439	1,0059	1,1646	-0,1587	-14,6488
1995	1,1398	1,2378	-0,0981	-8,2563	1,1490	1,0731	0,0759	6,8369	0,9533	1,1326	-0,1793	-17,2337
1996	1,1598	1,2540	-0,0942	-7,8073	1,0630	0,9645	0,0985	9,7253	0,8946	1,0683	-0,1737	-17,7425
1997	1,1925	1,2769	-0,0844	-6,8345	1,1030	0,9545	0,1485	14,4597	0,9527	1,1439	-0,1911	-18,2812
1998	1,1427	1,2311	-0,0885	-7,4574	1,0812	0,9695	0,1117	10,9071	0,9474	1,1186	-0,1712	-16,6095
1999	1,1788	1,2335	-0,0547	-4,5335	1,0586	0,9813	0,0773	7,5805	0,9529	1,0673	-0,1143	-11,3303
2000	1,2576	1,2026	0,0550	4,4680	1,0929	0,9412	0,1517	14,9464	1,0461	1,1397	-0,0937	-8,5743
2001	1,2643	1,2569	0,0074	0,5890	1,1020	0,9956	0,1064	10,1511	1,0529	1,2189	-0,1660	-14,6436
2002	1,2929	1,2988	-0,0059	-0,4534	1,0404	0,9472	0,0931	9,3800	1,0763	1,2736	-0,1973	-16,8317
2003	1,2634	1,2584	0,0050	0,3927	0,9358	0,8546	0,0812	9,0740	0,9840	1,2017	-0,2177	-19,9860
2004	1,2529	1,2388	0,0141	1,1297	0,8666	0,8552	0,0113	1,3145	0,9251	1,1231	-0,1981	-19,4017
2005	1,2876	1,3387	-0,0511	-3,8937	0,9326	0,9771	-0,0446	-4,6667	0,9780	1,2641	-0,2861	-25,6606
2006	1,2801	1,2972	-0,0171	-1,3261	0,9670	1,0081	-0,0410	-4,1571	0,9394	1,3018	-0,3624	-32,6279
2007	1,1942	1,2976	-0,1034	-8,3003	0,8977	1,0435	-0,1459	-15,0565	0,9068	1,3076	-0,4007	-36,5969
2008	1,2138	1,2868	-0,0729	-5,8353	0,8489	0,9923	-0,1434	-15,6049	0,9854	1,2865	-0,3011	-26,6637
2009	1,1684	1,2454	-0,0771	-6,3891	0,9572	0,8882	0,0690	7,4865	0,9271	1,0795	-0,1524	-15,2242
2010	1,1781	1,2261	-0,0480	-3,9929	0,8760	1,0676	-0,1916	-19,7816	0,9561	1,2198	-0,2637	-24,3584
2011	1,1941	1,4352	-0,2411	-18,3936	0,8808	1,1444	-0,2636	-26,1783	0,9615	1,2762	-0,3147	-28,3133

SITC 78				
YILLAR	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990				
1991	1,4950	1,1090	0,3860	29,8639
1992	1,6737	1,0971	0,5766	42,2397
1993	1,3986	0,8833	0,5154	45,9635
1994	1,5133	0,8785	0,6348	54,3788
1995	1,5742	0,9696	0,6046	48,4659
1996	1,6917	1,0697	0,6221	45,8419
1997	1,7193	1,0367	0,6826	50,5880
1998	1,7347	0,9943	0,7404	55,6542
1999	1,7524	1,0058	0,7466	55,5175
2000	1,8503	0,9118	0,9385	70,7694
2001	1,9062	0,9691	0,9371	67,6536
2002	1,9168	1,0258	0,8911	62,5245
2003	1,9056	1,0385	0,8670	60,6956
2004	1,8343	1,0233	0,8110	58,3619
2005	1,9475	1,0436	0,9039	62,3843
2006	1,9427	1,0384	0,9043	62,6370
2007	1,9097	0,9893	0,9204	65,7669
2008	1,9987	1,0264	0,9724	66,6500
2009	2,0386	1,1671	0,8715	55,7731
2010	2,0218	0,9678	1,0540	73,6748
2011	2,2044	1,1286	1,0758	66,9490

Ek 3: Fransa'nın Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Analizi

YILLAR	SITC0				SITC 2 (26 Hariç)				SITC 3 (35 Hariç)			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	1,5786	1,1237	0,4549	33,9929	0,6465	0,6206	0,0259	4,0898	0,2437	0,8419	-0,5982	-123,9909
1991	1,5179	1,1550	0,3629	27,3250	0,6210	0,6256	-0,0046	-0,7377	0,2115	0,9280	-0,7165	-147,8666
1992	1,5441	1,1833	0,3608	26,6145	0,6036	0,6422	-0,0387	-6,2102	0,1864	0,9391	-0,7527	-161,6812
1993	1,6700	1,2997	0,3703	25,0694	0,5677	0,6142	-0,0466	-7,8833	0,2123	0,9943	-0,7820	-154,3985
1994	1,5474	1,2848	0,2626	18,5983	0,5486	0,6643	-0,1157	-19,1354	0,2028	0,9883	-0,7855	-158,3788
1995	1,5465	1,2708	0,2757	19,6326	0,5305	0,6837	-0,1532	-25,3631	0,1870	0,9231	-0,7360	-159,6433
1996	1,5005	1,2015	0,2990	22,2205	0,5473	0,6574	-0,1101	-18,3231	0,1768	0,9706	-0,7938	-170,3099
1997	1,4997	1,2476	0,2520	18,3997	0,5271	0,6797	-0,1526	-25,4201	0,2149	0,9622	-0,7473	-149,9125
1998	1,4175	1,2021	0,2153	16,4765	0,5469	0,7022	-0,1553	-24,9893	0,2005	0,9070	-0,7066	-150,9588
1999	1,4611	1,1983	0,2627	19,8237	0,5520	0,7139	-0,1619	-25,7270	0,1684	0,9119	-0,7435	-168,9094
2000	1,4979	1,2184	0,2795	20,6528	0,5668	0,7316	-0,1648	-25,5231	0,1854	0,9696	-0,7842	-165,4348
2001	1,3371	1,1659	0,1713	13,7051	0,5365	0,6972	-0,1607	-26,2063	0,1747	0,9662	-0,7914	-171,0102
2002	1,3986	1,2061	0,1925	14,8088	0,5483	0,7110	-0,1627	-25,9832	0,1676	0,9810	-0,8133	-176,6679
2003	1,4627	1,2500	0,2127	15,7160	0,5539	0,7070	-0,1530	-24,3950	0,1901	0,9371	-0,7470	-159,5105
2004	1,4729	1,2708	0,2021	14,7605	0,6028	0,6390	-0,0363	-5,8406	0,1956	0,9587	-0,7631	-158,9675
2005	1,4756	1,2469	0,2287	16,8402	0,5700	0,6183	-0,0483	-8,1331	0,2592	0,9902	-0,7310	-134,0387
2006	1,4850	1,2464	0,2386	17,5161	0,6320	0,6152	0,0169	2,7028	0,2650	1,0220	-0,7570	-134,9929
2007	1,4966	1,2402	0,2565	18,7974	0,6234	0,5866	0,0368	6,0895	0,2644	0,9508	-0,6864	-127,9767
2008	1,5458	1,2356	0,3102	22,3999	0,6334	0,5641	0,0693	11,5922	0,2643	0,9623	-0,6980	-129,2317
2009	1,4637	1,2545	0,2092	15,4267	0,5352	0,5360	-0,0007	-0,1319	0,2391	0,9201	-0,6809	-134,7407
2010	1,2430	1,0805	0,1625	14,0081	0,4618	0,4676	-0,0058	-1,2443	0,1944	0,7428	-0,5484	-134,0568
2011	1,5496	1,2632	0,2864	20,4347	0,5849	0,5233	0,0617	11,1391	0,3084	0,9085	-0,6001	-108,0410

YILLAR	SITC 4				SITC 56				SITC 26			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,6180	0,9697	-0,3516	-45,0409	0,4108	1,5798	-1,1691	-134,7054	0,6947	0,7803	-0,0856	-11,6246
1991	0,5736	0,8736	-0,3000	-42,0625	0,4171	1,3244	-0,9073	-115,5354	0,6395	0,7733	-0,1338	-19,0022
1992	0,5448	0,8203	-0,2755	-40,9217	0,4732	1,1417	-0,6685	-88,0766	0,6643	0,7328	-0,0685	-9,8136
1993	0,5288	0,9236	-0,3948	-55,7711	0,5644	1,0834	-0,5190	-65,2031	0,6953	0,7236	-0,0283	-3,9892
1994	0,5405	0,9387	-0,3982	-55,2033	0,4425	1,1758	-0,7333	-97,7191	0,7068	0,7525	-0,0456	-6,2544
1995	0,5164	0,8366	-0,3202	-48,2461	0,3437	1,1667	-0,8230	-122,2057	0,6262	0,7129	-0,0867	-12,9703
1996	0,5068	0,8820	-0,3752	-55,4092	0,3046	1,2531	-0,9485	-141,4233	0,5739	0,6308	-0,0569	-9,4600
1997	0,4736	0,8793	-0,4057	-61,8708	0,3105	1,1339	-0,8234	-129,5274	0,5853	0,6879	-0,1026	-16,1572
1998	0,4306	0,7693	-0,3387	-58,0241	0,2451	1,2007	-0,9556	-158,9085	0,6048	0,6626	-0,0578	-9,1290
1999	0,3940	0,7732	-0,3792	-67,4169	0,2403	1,0814	-0,8411	-150,3986	0,6466	0,6348	0,0118	1,8396
2000	0,4855	0,8672	-0,3817	-58,0162	0,3235	1,1993	-0,8758	-131,0229	0,6170	0,5936	0,0235	3,8770
2001	0,4700	0,9362	-0,4662	-68,9128	0,2627	1,1422	-0,8794	-146,9561	0,6138	0,5741	0,0397	6,6903
2002	0,4585	0,8824	-0,4239	-65,4713	0,1889	1,0069	-0,8180	-167,3496	0,5988	0,5861	0,0127	2,1381
2003	0,4455	0,7552	-0,3098	-52,7893	0,2560	1,1807	-0,9247	-152,8862	0,6262	0,5607	0,0654	11,0394
2004	0,4712	0,7127	-0,2416	-41,3896	0,2481	1,0912	-0,8431	-148,1058	0,5549	0,4631	0,0919	18,0991
2005	0,5553	0,8150	-0,2598	-38,3770	0,2468	0,9860	-0,7392	-138,4954	0,5321	0,4260	0,1061	22,2450
2006	0,5959	0,8914	-0,2955	-40,2672	0,2661	1,0318	-0,7656	-135,5076	0,5020	0,3746	0,1274	29,2770
2007	0,5151	0,8081	-0,2930	-45,0352	0,2357	1,0673	-0,8316	-151,0377	0,4502	0,3683	0,0819	20,0706
2008	0,5274	0,9772	-0,4498	-61,6664	0,1957	1,0736	-0,8779	-170,2307	0,3998	0,3601	0,0397	10,4664
2009	0,5533	0,8488	-0,2955	-42,7904	0,2220	0,8359	-0,6139	-132,5695	0,4050	0,3496	0,0554	14,6997
2010	0,4171	0,6201	-0,2030	-39,6586	0,1582	1,1339	-0,9757	-196,9782	0,3916	0,3020	0,0896	25,9917
2011	0,6664	0,7401	-0,0737	-10,4841	0,1544	0,9765	-0,8221	-184,4268	0,3152	0,2984	0,0167	5,4487

YILLAR	SITC 6 (62,67,68 Hariç)				SITC 8 (87,88 Hariç)				SITC 1			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,9104	1,1122	-0,2018	-20,0223	0,8694	1,1132	-0,2437	-24,7119	3,2607	0,9307	2,3300	125,3766
1991	0,9260	1,0796	-0,1536	-15,3466	0,8623	1,1232	-0,2609	-26,4363	3,0829	0,9546	2,1283	117,2326
1992	0,8980	1,0488	-0,1508	-15,5202	0,7358	1,0905	-0,3547	-39,3395	2,9365	0,9962	1,9404	108,1090
1993	0,8874	1,0233	-0,1359	-14,2540	0,7366	1,1051	-0,3685	-40,5656	3,0524	1,2306	1,8218	90,8429
1994	0,9086	1,0088	-0,1002	-10,4653	0,7423	1,0689	-0,3266	-36,4645	3,0953	1,2499	1,8454	90,6841
1995	0,9072	1,0299	-0,1227	-12,6851	0,7617	1,1123	-0,3507	-37,8705	3,0194	1,3195	1,6999	82,7788
1996	0,9188	1,0156	-0,0968	-10,0153	0,7682	1,1292	-0,3610	-38,5195	3,1452	1,4018	1,7434	80,8120
1997	0,9130	1,0321	-0,1192	-12,2678	0,7268	1,1304	-0,4036	-44,1634	3,4492	1,4844	1,9648	84,3139
1998	0,9167	1,0245	-0,1078	-11,1143	0,7213	1,0917	-0,3704	-41,4407	3,7403	1,5308	2,2095	89,3368
1999	0,9071	1,0163	-0,1092	-11,3664	0,7539	1,0986	-0,3448	-37,6600	4,0326	1,5538	2,4788	95,3726
2000	0,9314	1,0201	-0,0887	-9,0972	0,7774	1,1226	-0,3452	-36,7439	3,9664	1,3773	2,5890	105,7698
2001	0,9122	1,0335	-0,1213	-12,4836	0,7809	1,1336	-0,3527	-37,2659	3,5850	1,5070	2,0780	86,6626
2002	0,8906	1,0141	-0,1235	-12,9891	0,7951	1,1702	-0,3751	-38,6498	3,9896	1,6332	2,3565	89,3183
2003	0,8971	1,0315	-0,1344	-13,9642	0,8154	1,2191	-0,4037	-40,2166	4,1200	1,6126	2,5074	93,7986
2004	0,8980	1,0424	-0,1445	-14,9184	0,8789	1,2807	-0,4018	-37,6493	4,0253	1,5471	2,4781	95,6187
2005	0,9034	1,0239	-0,1204	-12,5140	0,9118	1,2969	-0,3852	-35,2376	3,8302	1,4721	2,3581	95,6235
2006	0,9167	1,0488	-0,1321	-13,4665	0,9365	1,3021	-0,3656	-32,9592	4,3075	1,4738	2,8337	107,2507
2007	0,9270	1,0906	-0,1637	-16,2606	0,9371	1,3204	-0,3833	-34,2905	4,2699	1,4632	2,8066	107,0924
2008	0,9428	1,1157	-0,1729	-16,8363	1,0018	1,3838	-0,3820	-32,3032	3,9137	1,3171	2,5966	108,9046
2009	0,8922	1,1038	-0,2117	-21,2916	0,9919	1,3976	-0,4057	-34,2874	3,4784	1,3302	2,1482	96,1245
2010	0,5980	0,7605	-0,1625	-24,0344	0,8046	1,1943	-0,3896	-39,4909	3,9170	1,3298	2,5872	108,0299
2011	0,8187	1,0967	-0,2780	-29,2371	0,9933	1,4494	-0,4561	-37,7857	3,9243	1,2432	2,6811	114,9507

YILLAR	SITC 35				SITC 53				SITC 55			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	5,5059	1,3304	4,1755	142,0318	0,9196	1,1584	-0,2388	-23,0855	3,2431	1,2126	2,0305	98,3759
1991	7,3851	0,9872	6,3980	201,2398	0,9915	1,1386	-0,1471	-13,8323	3,2592	1,1627	2,0965	103,0756
1992	7,1250	0,6865	6,4385	233,9756	0,9822	1,1120	-0,1299	-12,4172	3,4950	1,2148	2,2802	105,6740
1993	8,8690	1,1261	7,7429	206,3808	1,1079	1,1640	-0,0562	-4,9472	3,6387	1,2651	2,3736	105,6464
1994	8,4191	0,7251	7,6939	245,1896	1,1078	1,1794	-0,0716	-6,2616	3,6043	1,3642	2,2401	97,1559
1995	9,2472	0,7694	8,4778	248,6443	1,1809	1,2446	-0,0637	-5,2560	3,6335	1,3192	2,3143	101,3188
1996	8,0007	0,6359	7,3648	253,2274	1,1841	1,2405	-0,0563	-4,6490	3,5939	1,2877	2,3062	102,6370
1997	7,7089	0,7171	6,9918	237,4905	1,1490	1,2297	-0,0807	-6,7898	3,5615	1,4011	2,1604	93,2904
1998	6,8285	0,9877	5,8408	193,3482	1,0743	1,1648	-0,0906	-8,0931	3,3180	1,3413	1,9767	90,5733
1999	6,9284	0,8863	6,0421	205,6331	1,1263	1,1670	-0,0407	-3,5461	3,4522	1,4518	2,0004	86,6206
2000	6,1526	0,6293	5,5232	227,9947	1,0992	1,1662	-0,0670	-5,9175	3,6612	1,5574	2,1038	85,4747
2001	4,9177	0,3556	4,5621	262,6866	1,0563	1,1467	-0,0904	-8,2097	3,4639	1,4437	2,0203	87,5219
2002	5,0450	0,6256	4,4194	208,7398	1,0485	1,1353	-0,0868	-7,9529	3,4609	1,5075	1,9534	83,1099
2003	4,1087	0,8361	3,2726	159,2122	1,0779	1,1348	-0,0569	-5,1429	3,4444	1,4869	1,9575	84,0055
2004	4,3455	1,0321	3,3134	143,7583	1,1159	1,0958	0,0201	1,8178	3,5629	1,4402	2,1227	90,5781
2005	4,2983	0,3442	3,9541	252,4867	1,1571	1,1046	0,0525	4,6442	3,6975	1,4415	2,2560	94,1965
2006	3,2147	0,5166	2,6981	182,8224	1,2223	1,1241	0,0983	8,3798	3,8159	1,4919	2,3240	93,9129
2007	2,8960	0,7713	2,1247	132,2975	1,2604	1,1165	0,1439	12,1226	3,8902	1,4497	2,4404	98,7077
2008	3,4985	0,7271	2,7714	157,1014	1,2528	1,0490	0,2038	17,7574	4,0102	1,4503	2,5600	101,7108
2009	1,9929	1,1063	0,8866	58,8568	1,1202	1,0653	0,0550	5,0319	3,7542	1,4057	2,3485	98,2312
2010	2,0406	0,9286	1,1120	78,7288	1,0686	1,1286	-0,0601	-5,4678	3,6345	1,4655	2,1690	90,8274
2011	3,2028	0,4363	2,7665	199,3458	1,1077	1,1682	-0,0606	-5,3239	3,9054	1,5507	2,3546	92,3624

YILLAR	SITC 62				SITC 67				SITC 68			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	1,7142	0,9875	0,7267	55,1570	1,2932	1,1018	0,1915	16,0236	0,9046	1,1223	-0,2176	-21,5583
1991	1,7576	0,9561	0,8015	60,8869	1,2774	0,9869	0,2905	25,8001	0,9278	1,0937	-0,1660	-16,4558
1992	1,7935	1,0342	0,7593	55,0527	1,3211	1,0108	0,3103	26,7731	0,9388	1,1421	-0,2033	-19,5997
1993	1,8427	1,0390	0,8037	57,2960	1,2777	0,8956	0,3822	35,5397	0,9535	1,0868	-0,1332	-13,0782
1994	1,9678	1,0700	0,8977	60,9200	1,2902	1,0150	0,2753	23,9976	0,9886	1,1068	-0,1182	-11,2907
1995	1,8394	1,0437	0,7956	56,6623	1,2311	1,0575	0,1736	15,2017	0,9197	1,1086	-0,1889	-18,6812
1996	1,8073	1,0688	0,7385	52,5286	1,2477	1,0027	0,2450	21,8636	0,8720	1,1056	-0,2336	-23,7322
1997	1,9093	1,0954	0,8139	55,5648	1,2268	1,0493	0,1775	15,6304	0,8405	1,1557	-0,3152	-31,8462
1998	1,8073	1,0905	0,7168	50,5159	1,1949	1,0904	0,1045	9,1532	0,7741	1,0484	-0,2744	-30,3377
1999	1,8059	1,0850	0,7209	50,9489	1,3079	1,1226	0,1854	15,2840	0,7198	1,0329	-0,3131	-36,1144
2000	1,8099	1,0574	0,7524	53,7429	1,3387	1,2125	0,1262	9,9020	0,7246	1,0918	-0,3672	-40,9924
2001	1,6907	1,0781	0,6126	44,9916	1,3508	1,1602	0,1906	15,2096	0,7142	1,0622	-0,3481	-39,7015
2002	1,6291	1,0896	0,5395	40,2205	1,3478	1,1383	0,2095	16,8927	0,7060	1,0191	-0,3131	-36,7040
2003	1,6894	1,1574	0,5320	37,8231	1,2818	1,0663	0,2156	18,4124	0,6528	0,9604	-0,3076	-38,6058
2004	1,7292	1,1791	0,5501	38,2916	1,1312	1,0487	0,0826	7,5791	0,6838	0,9591	-0,2754	-33,8424
2005	1,6778	1,1585	0,5193	37,0341	1,1410	0,9840	0,1571	14,8101	0,6783	0,9418	-0,2635	-32,8243
2006	1,6985	1,1922	0,5064	35,3990	1,1834	1,0452	0,1382	12,4215	0,6780	0,9924	-0,3144	-38,1024
2007	1,7198	1,2503	0,4695	31,8854	1,1570	1,0349	0,1221	11,1495	0,6619	0,9657	-0,3038	-37,7783
2008	1,7712	1,2985	0,4728	31,0494	1,0502	0,9372	0,1130	11,3820	0,6570	0,9267	-0,2697	-34,3955
2009	1,5907	1,2626	0,3281	23,0987	1,1745	0,9135	0,2610	25,1271	0,6047	0,7611	-0,1564	-22,9995
2010	1,4994	1,1882	0,3113	23,2675	1,1110	1,0362	0,0748	6,9674	0,5941	0,8024	-0,2083	-30,0604
2011	1,4492	1,2523	0,1968	14,5984	1,1052	1,0261	0,0791	7,4248	0,5952	0,8111	-0,2159	-30,9499

SITC 78				
YILLAR	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	1,1273	1,0191	0,1082	10,0914
1991	1,1545	0,9845	0,1700	15,9328
1992	1,1995	1,0669	0,1325	11,7073
1993	1,1686	1,0666	0,1020	9,1336
1994	1,2153	1,0904	0,1249	10,8406
1995	1,2345	1,1755	0,0590	4,8960
1996	1,2542	1,2171	0,0371	3,0027
1997	1,2612	1,0246	0,2367	20,7832
1998	1,2586	1,0682	0,1904	16,4062
1999	1,3026	1,1233	0,1793	14,8101
2000	1,4237	1,1366	0,2871	22,5248
2001	1,4363	1,1523	0,2840	22,0319
2002	1,4728	1,1614	0,3114	23,7545
2003	1,5150	1,2045	0,3106	22,9400
2004	1,5992	1,2692	0,3301	23,1156
2005	1,5329	1,2820	0,2509	17,8752
2006	1,4414	1,2641	0,1773	13,1263
2007	1,3506	1,2856	0,0650	4,9299
2008	1,3048	1,3559	-0,0511	-3,8412
2009	1,3263	1,4566	-0,1303	-9,3705
2010	1,1779	1,2593	-0,0815	-6,6883
2011	1,2025	1,3452	-0,1427	-11,2104

Ek 4: İngiltere'nin Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Analizi

YILLAR	SITC0				SITC 2 (26 Hariç)				SITC 3 (35 Hariç)			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,5723	1,1099	-0,5376	-66,2378	0,3580	0,7426	-0,3846	-72,9609	1,2734	0,5424	0,7310	85,3426
1991	0,6394	1,1644	-0,5251	-59,9541	0,3108	0,7237	-0,4129	-84,5176	1,0275	0,6030	0,4245	53,2904
1992	0,6458	1,1843	-0,5384	-60,6355	0,2871	0,7020	-0,4149	-89,4049	0,9095	0,6101	0,2994	39,9221
1993	0,6469	1,1825	-0,5356	-60,3215	0,3507	0,7273	-0,3766	-72,9513	1,0885	0,5722	0,5163	64,3070
1994	0,6323	1,1172	-0,4849	-56,9249	0,3398	0,7146	-0,3748	-74,3457	1,1002	0,5454	0,5548	70,1643
1995	0,6564	1,1304	-0,4741	-54,3665	0,3372	0,6994	-0,3622	-72,9442	1,1046	0,4868	0,6178	81,9471
1996	0,5930	1,1020	-0,5090	-61,9671	0,3084	0,6928	-0,3845	-80,9507	0,9094	0,4574	0,4520	68,7326
1997	0,5634	1,1016	-0,5381	-67,0450	0,2935	0,7017	-0,4082	-87,1512	0,9167	0,4166	0,5002	78,8742
1998	0,5879	1,0911	-0,5031	-61,8335	0,3093	0,6902	-0,3809	-80,2547	0,7332	0,3916	0,3416	62,7180
1999	0,5819	1,1029	-0,5211	-63,9465	0,3078	0,7374	-0,4296	-87,3636	0,7871	0,3779	0,4092	73,3779
2000	0,5898	1,1289	-0,5391	-64,9146	0,3261	0,7189	-0,3928	-79,0428	0,8441	0,4267	0,4175	68,2296
2001	0,5102	1,0911	-0,5809	-76,0179	0,3376	0,7220	-0,3843	-76,0058	0,8724	0,4449	0,4274	67,3294
2002	0,5387	1,1039	-0,5652	-71,7412	0,3811	0,6744	-0,2933	-57,0798	0,9045	0,4290	0,4754	74,5826
2003	0,6098	1,2228	-0,6130	-69,5845	0,4447	0,6782	-0,2335	-42,1951	0,8798	0,4534	0,4264	66,2979
2004	0,6436	1,2974	-0,6538	-70,0998	0,4976	0,6199	-0,1223	-21,9782	0,8542	0,5688	0,2853	40,6517
2005	0,6052	1,3172	-0,7120	-77,7656	0,4639	0,6165	-0,1525	-28,4303	0,7672	0,6139	0,1534	22,2992
2006	0,5728	1,2570	-0,6842	-78,5927	0,4884	0,6007	-0,1123	-20,6929	0,7149	0,6229	0,0920	13,7732
2007	0,6527	1,3711	-0,7184	-74,2177	0,5834	0,7107	-0,1273	-19,7447	0,8399	0,6757	0,1642	21,7561
2008	0,6565	1,4247	-0,7682	-77,4773	0,6281	0,6763	-0,0481	-7,3863	0,8321	0,7407	0,0915	11,6442
2009	0,6551	1,4165	-0,7614	-77,1124	0,5245	0,5667	-0,0422	-7,7397	0,8746	0,7184	0,1562	19,6729
2010	0,5557	1,1677	-0,6120	-74,2548	0,4613	0,4936	-0,0323	-6,7728	0,7860	0,6163	0,1697	24,3163
2011	0,6427	1,4033	-0,7606	-78,0867	0,6006	0,5650	0,0356	6,1077	1,0978	0,7917	0,3061	32,6842

YILLAR	SITC 4				SITC 56				SITC 26			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,2263	0,8886	-0,6622	-136,7569	0,3060	0,6714	-0,3654	-78,5869	0,7450	0,6573	0,0877	12,5259
1991	0,2506	0,9218	-0,6712	-130,2621	0,2922	0,6688	-0,3766	-82,8012	0,4192	0,6456	-0,2264	-43,1870
1992	0,1945	0,8971	-0,7026	-152,8957	0,3374	0,4680	-0,1305	-32,7029	0,6551	0,6156	0,0394	6,2094
1993	0,2977	0,9653	-0,6676	-117,6481	0,2279	0,4876	-0,2597	-76,0544	0,5153	0,5753	-0,0600	-11,0153
1994	0,2845	0,8529	-0,5684	-109,7913	0,2040	0,6384	-0,4344	-114,0813	0,5122	0,6967	-0,1845	-30,7580
1995	0,3074	0,7614	-0,4539	-90,6889	0,1855	0,5863	-0,4007	-115,0458	0,4839	0,6310	-0,1471	-26,5464
1996	0,2688	0,8626	-0,5937	-116,5813	0,1564	0,6715	-0,5151	-145,6946	0,4664	0,6481	-0,1816	-32,8882
1997	0,3113	0,7700	-0,4587	-90,5650	0,2359	0,4751	-0,2392	-70,0011	0,6982	0,6390	0,0592	8,8547
1998	0,2785	0,6299	-0,3515	-81,6274	0,1634	0,3810	-0,2176	-84,6816	0,4592	0,5591	-0,0999	-19,6935
1999	0,2757	0,6802	-0,4045	-90,3150	0,1576	0,4084	-0,2508	-95,2189	0,4673	0,6080	-0,1407	-26,3299
2000	0,2364	0,7720	-0,5356	-118,3437	0,1869	0,5007	-0,3138	-98,5521	0,4607	0,5449	-0,0842	-16,7803
2001	0,2572	0,7597	-0,5025	-108,3025	0,1836	0,4676	-0,2840	-93,4835	0,4432	0,5019	-0,0587	-12,4387
2002	0,2924	0,6549	-0,3625	-80,6257	0,1936	0,4013	-0,2077	-72,8786	0,4600	0,4903	-0,0304	-6,3919
2003	0,3318	0,6675	-0,3357	-69,9022	0,1373	0,5033	-0,3660	-129,9004	0,4915	0,4735	0,0179	3,7205
2004	0,2551	0,6428	-0,3876	-92,4001	0,1254	0,4353	-0,3099	-124,4367	0,6221	0,4432	0,1788	33,8908
2005	0,3009	0,6506	-0,3497	-77,1106	0,1109	0,4003	-0,2894	-128,3782	0,6569	0,4347	0,2222	41,2965
2006	0,3056	0,6840	-0,3783	-80,5494	0,1125	0,3947	-0,2822	-125,5290	0,6642	0,3754	0,2887	57,0391
2007	0,3245	0,7220	-0,3975	-79,9887	0,1165	0,4129	-0,2963	-126,4992	0,7789	0,3632	0,4157	76,3020
2008	0,2576	0,8095	-0,5519	-114,4911	0,1124	0,4774	-0,3650	-144,6339	0,8245	0,4055	0,4190	70,9696
2009	0,3175	0,7103	-0,3928	-80,5127	0,1148	0,4441	-0,3293	-135,2876	0,9664	0,4028	0,5636	87,5129
2010	0,2412	0,5696	-0,3284	-85,9451	0,0775	0,5789	-0,5014	-201,1049	0,8401	0,3388	0,5013	90,8225
2011	0,2332	0,6875	-0,4543	-108,1044	0,0630	0,4947	-0,4317	-206,0610	0,6794	0,3248	0,3545	73,7842

YILLAR	SITC 6 (62,67,68 Hariç)				SITC 8 (87,88 Hariç)				SITC 1			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,8752	1,2301	-0,3548	-34,0354	1,0340	1,1560	-0,1219	-11,1479	2,5255	1,4310	1,0945	56,8066
1991	0,7637	1,1093	-0,3456	-37,3266	1,0113	1,1592	-0,1479	-13,6450	2,8186	1,5351	1,2835	60,7641
1992	0,8456	0,9998	-0,1542	-16,7522	0,8452	1,1136	-0,2683	-27,5720	2,8334	1,4827	1,3507	64,7610
1993	0,7777	1,1234	-0,3458	-36,7826	0,8269	1,0785	-0,2516	-26,5599	2,6833	1,6075	1,0757	51,2344
1994	0,8758	1,1415	-0,2656	-26,4902	0,8595	1,0850	-0,2256	-23,3046	2,7536	1,5730	1,1806	55,9904
1995	0,8560	1,1482	-0,2922	-29,3675	0,9022	1,0756	-0,1734	-17,5803	2,8652	1,6441	1,2210	55,5403
1996	0,8747	1,1405	-0,2657	-26,5278	0,9137	1,0926	-0,1789	-17,8827	2,8617	1,7924	1,0693	46,7860
1997	0,8474	1,1331	-0,2856	-29,0479	0,8866	1,1362	-0,2496	-24,8030	3,0455	1,9604	1,0850	44,0491
1998	0,8399	1,0935	-0,2536	-26,3862	0,8720	1,1630	-0,2911	-28,8043	2,9607	2,0875	0,8731	34,9425
1999	0,8750	1,0946	-0,2196	-22,3955	0,8273	1,1751	-0,3478	-35,0985	3,0495	2,1155	0,9340	36,5696
2000	0,8871	1,1164	-0,2292	-22,9851	0,7961	1,2227	-0,4266	-42,9148	3,1013	1,9626	1,1386	45,7511
2001	0,7353	0,8859	-0,1506	-18,6317	0,7868	1,2186	-0,4318	-43,7522	2,8601	1,8732	0,9869	42,3190
2002	0,8722	1,0322	-0,1600	-16,8380	0,8334	1,2922	-0,4588	-43,8571	3,0934	2,0100	1,0834	43,1119
2003	0,9325	1,0902	-0,1577	-15,6260	0,8699	1,3766	-0,5067	-45,9005	3,1661	2,1088	1,0573	40,6369
2004	0,9475	1,1221	-0,1746	-16,9125	0,9519	1,4552	-0,5032	-42,4381	3,0413	2,2325	0,8088	30,9151
2005	0,9154	1,0805	-0,1651	-16,5786	0,9895	1,4510	-0,4614	-38,2764	2,6766	2,1062	0,5703	23,9627
2006	0,8567	1,0277	-0,1710	-18,2048	0,9433	1,3968	-0,4535	-39,2567	2,6445	1,9950	0,6496	28,1871
2007	0,9317	1,1362	-0,2045	-19,8469	1,0825	1,6015	-0,5190	-39,1706	2,9453	2,2071	0,7382	28,8527
2008	0,9375	1,1482	-0,2107	-20,2765	1,0514	1,6318	-0,5803	-43,9495	2,7798	2,0801	0,6997	28,9957
2009	0,8554	1,1014	-0,2460	-25,2812	0,9817	1,5725	-0,5908	-47,1176	2,8138	2,0074	0,8064	33,7691
2010	0,5970	0,7799	-0,1829	-26,7296	0,8413	1,3166	-0,4753	-44,7845	3,0303	2,1205	0,9098	35,7001
2011	0,8289	1,1616	-0,3328	-33,7526	0,9847	1,6611	-0,6764	-52,2878	3,1416	1,9759	1,1657	46,3702

YILLAR	SITC 35				SITC 53				SITC 55			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,1502	1,3600	-1,2098	-220,3325	1,7090	0,8901	0,8190	65,2386	1,6805	1,1016	0,5790	42,2388
1991	0,0016	2,3121	-2,3106	-728,5576	1,2717	0,9353	0,3364	30,7224	1,8935	1,1587	0,7348	49,1148
1992	2,2937	0,0000	2,2937	#SAYI!	1,2420	0,8876	0,3543	33,5892	1,9250	1,1721	0,7530	49,6171
1993					1,2771	0,7984	0,4787	46,9702	1,9986	1,1666	0,8320	53,8348
1994					1,1791	0,8796	0,2995	29,3079	1,9880	1,1874	0,8007	51,5417
1995	1,8824	0,0093	1,8731	531,3556	1,1755	0,9276	0,2479	23,6847	1,9376	1,2217	0,7159	46,1224
1996	1,4893	0,0083	1,4811	519,2892	1,1052	0,9250	0,1802	17,7997	1,9840	1,1823	0,8017	51,7672
1997	1,6443	0,0044	1,6399	592,1386	1,4270	0,8755	0,5515	48,8536	1,9436	1,2033	0,7402	47,9433
1998	1,4164	0,0172	1,3993	441,1831	1,2530	0,8807	0,3724	35,2635	1,9013	1,2277	0,6736	43,7387
1999	1,6480	0,0369	1,6111	379,9418	1,2757	0,8235	0,4522	43,7662	1,8976	1,2535	0,6441	41,4685
2000	1,2865	0,0175	1,2690	429,8233	1,2386	0,8586	0,3800	36,6463	1,9652	1,4028	0,5623	33,7074
2001	0,5016	0,0058	0,4958	446,4953	1,3515	0,7951	0,5564	53,0495	1,8207	1,3564	0,4643	29,4400
2002	0,5428	0,2311	0,3118	85,4126	1,4242	0,7456	0,6787	64,7239	1,7905	1,3755	0,4150	26,3659
2003	0,4301	0,3471	0,0830	21,4442	1,4627	0,7937	0,6690	61,1342	1,8734	1,4351	0,4383	26,6499
2004	0,8764	0,3083	0,5681	104,4647	1,5403	0,8452	0,6951	60,0172	1,9424	1,4850	0,4574	26,8505
2005	0,8977	0,1528	0,7449	177,0875	1,4749	0,8214	0,6535	58,5319	1,8970	1,4662	0,4308	25,7584
2006	0,7269	0,1109	0,6160	188,0248	1,3375	0,7637	0,5737	56,0309	1,8752	1,4335	0,4417	26,8593
2007	0,5373	0,1921	0,3453	102,8799	1,5435	0,8638	0,6797	58,0506	2,1398	1,5568	0,5830	31,8083
2008	0,7853	0,1462	0,6391	168,1066	1,6238	0,8796	0,7442	61,3090	2,0280	1,6142	0,4138	22,8191
2009	0,4573	0,2220	0,2354	72,2896	1,6372	0,8459	0,7913	66,0390	2,0252	1,6036	0,4216	23,3425
2010	0,4603	0,2195	0,2408	74,0563	1,5889	0,8474	0,7415	62,8671	1,8462	1,5877	0,2585	15,0846
2011	0,1502	0,3738	-0,2236	-91,1699	1,5726	0,8075	0,7651	66,6550	1,9589	1,6350	0,3238	18,0697

YILLAR	SITC 62				SITC 67				SITC 68			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	1,0275	0,9442	0,0834	8,4610	0,8860	0,6984	0,1876	23,7866	1,0238	1,0220	0,0019	0,1819
1991	1,1173	0,9917	0,1256	11,9203	0,9596	0,7533	0,2062	24,1977	1,0883	1,0416	0,0467	4,3891
1992	1,1287	1,0270	0,1017	9,4414	0,9935	0,7137	0,2798	33,0724	0,9330	1,0777	-0,1447	-14,4149
1993	1,1728	1,0511	0,1217	10,9529	0,9818	0,6303	0,3515	44,3259	1,0109	1,2119	-0,2009	-18,1292
1994	1,1141	1,1036	0,0104	0,9415	0,9899	0,6674	0,3225	39,4268	1,0006	1,0402	-0,0395	-3,8750
1995	1,1108	1,1153	-0,0045	-0,4041	0,9908	0,6827	0,3081	37,2496	0,9704	1,0294	-0,0590	-5,9025
1996	1,1061	1,0891	0,0171	1,5536	0,9105	0,6880	0,2225	28,0186	0,8695	1,1053	-0,2357	-23,9879
1997	1,0936	1,0044	0,0892	8,5085	0,7796	0,6458	0,1338	18,8292	0,8550	1,0066	-0,1515	-16,3174
1998	1,0783	0,9633	0,1150	11,2779	0,7579	0,6146	0,1433	20,9582	0,7873	1,0556	-0,2683	-29,3254
1999	0,9899	0,9495	0,0403	4,1617	0,6903	0,5542	0,1361	21,9631	0,7130	0,8577	-0,1447	-18,4828
2000	1,0193	0,9618	0,0575	5,8103	0,6816	0,5389	0,1427	23,4940	0,9165	0,8823	0,0342	3,7990
2001	0,8939	0,8805	0,0135	1,5164	0,7042	0,5919	0,1123	17,3676	0,8855	0,9036	-0,0181	-2,0261
2002	0,8435	0,9178	-0,0743	-8,4435	0,6952	0,5803	0,1148	18,0564	0,8342	0,8253	0,0088	1,0632
2003	0,9284	0,9677	-0,0393	-4,1415	0,7254	0,5590	0,1664	26,0498	0,8413	0,8661	-0,0248	-2,9065
2004	0,9253	1,0072	-0,0818	-8,4758	0,7474	0,5602	0,1872	28,8359	0,9194	0,7927	0,1267	14,8313
2005	0,8505	0,9661	-0,1156	-12,7431	0,7981	0,5156	0,2825	43,6921	0,9605	0,7567	0,2038	23,8510
2006	0,7897	0,8987	-0,1090	-12,9301	0,6815	0,4951	0,1865	31,9681	0,7960	0,7770	0,0190	2,4124
2007	0,8872	1,0444	-0,1573	-16,3185	0,7884	0,5669	0,2215	32,9789	1,0202	0,7972	0,2230	24,6670
2008	0,8664	1,0866	-0,2202	-22,6453	0,7426	0,5296	0,2130	33,8034	1,2601	0,8697	0,3904	37,0750
2009	0,8381	1,0276	-0,1894	-20,3750	0,7739	0,4956	0,2784	44,5780	0,9368	1,0995	-0,1627	-16,0107
2010	0,7223	0,9428	-0,2205	-26,6410	0,6728	0,5669	0,1059	17,1262	1,0233	1,0887	-0,0654	-6,1952
2011	0,7730	1,0242	-0,2512	-28,1373	0,6755	0,6111	0,0644	10,0199	1,2430	1,1260	0,1170	9,8875

SITC 78				
YILLAR	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,6678	1,0859	-0,4181	-48,6128
1991	0,7607	0,9092	-0,1485	-17,8321
1992	0,7379	1,0035	-0,2656	-30,7440
1993	0,7509	1,2097	-0,4588	-47,6869
1994	0,7633	1,2398	-0,4765	-48,5046
1995	0,8761	1,2721	-0,3961	-37,3020
1996	0,9947	1,3353	-0,3406	-29,4498
1997	0,9683	1,3806	-0,4123	-35,4738
1998	0,9323	1,3286	-0,3963	-35,4268
1999	0,9598	1,3455	-0,3857	-33,7789
2000	0,9541	1,2438	-0,2897	-26,5124
2001	0,8152	1,2988	-0,4836	-46,5791
2002	0,9303	1,3232	-0,3929	-35,2326
2003	0,9901	1,3951	-0,4050	-34,2906
2004	1,0628	1,3947	-0,3319	-27,1739
2005	1,0519	1,3575	-0,3056	-25,5090
2006	0,9597	1,2631	-0,3033	-27,4634
2007	1,1216	1,4427	-0,3211	-25,1779
2008	1,1596	1,3588	-0,1993	-15,8601
2009	1,1150	1,3056	-0,1906	-15,7800
2010	1,1600	1,2799	-0,1199	-9,8335
2011	1,2472	1,4101	-0,1629	-12,2788

Ek 5: İtalya'nın Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Analizi

YILLAR	SITC0				SITC 2 (26 Hariç)				SITC 3 (35 Hariç)			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,6528	1,3490	-0,6962	-72,5893	0,1930	1,1079	-0,9148	-174,7282	0,3880	0,9360	-0,5480	-88,0724
1991	0,7050	1,4074	-0,7023	-69,1220	0,2035	1,1101	-0,9067	-169,6787	0,3311	0,9095	-0,5784	-101,0481
1992	0,7202	1,4029	-0,6828	-66,6836	0,2055	1,1336	-0,9281	-170,7919	0,3307	0,9312	-0,6005	-103,5341
1993	0,7227	1,5097	-0,7870	-73,6713	0,2150	1,2870	-1,0719	-178,9341	0,3339	1,0539	-0,7201	-114,9574
1994	0,7048	1,4018	-0,6970	-68,7558	0,2162	1,3525	-1,1362	-183,3342	0,2716	1,0571	-0,7855	-135,9022
1995	0,6866	1,3490	-0,6624	-67,5313	0,2160	1,3371	-1,1212	-182,3175	0,2328	1,0089	-0,7761	-146,6525
1996	0,6853	1,3275	-0,6423	-66,1255	0,2230	1,2493	-1,0263	-172,3076	0,1719	0,9898	-0,8179	-175,0354
1997	0,7036	1,3309	-0,6273	-63,7401	0,2341	1,2367	-1,0025	-166,4270	0,2255	0,9418	-0,7164	-142,9648
1998	0,7298	1,3199	-0,5902	-59,2610	0,2495	1,3093	-1,0599	-165,7994	0,2054	0,8837	-0,6783	-145,9301
1999	0,7939	1,3038	-0,5099	-49,6080	0,2939	1,2664	-0,9725	-146,0807	0,1770	0,9066	-0,7296	-163,3667
2000	0,8290	1,2926	-0,4636	-44,4193	0,3029	1,3203	-1,0174	-147,2194	0,2062	0,9548	-0,7486	-153,2629
2001	0,8021	1,2324	-0,4303	-42,9440	0,2854	1,2767	-0,9913	-149,8170	0,2054	0,8709	-0,6655	-144,4470
2002	0,8433	1,2418	-0,3985	-38,7030	0,3014	1,2462	-0,9448	-141,9397	0,1975	0,8857	-0,6882	-150,0606
2003	0,8653	1,3081	-0,4428	-41,3283	0,2844	1,1565	-0,8721	-140,2862	0,2305	0,8231	-0,5927	-127,3038
2004	0,8618	1,3258	-0,4640	-43,0747	0,2859	1,0741	-0,7882	-132,3673	0,2309	0,8019	-0,5710	-124,5074
2005	0,8911	1,3180	-0,4269	-39,1380	0,2787	1,0594	-0,7807	-133,5301	0,2835	0,8293	-0,5457	-107,3164
2006	0,9203	1,3071	-0,3868	-35,0879	0,2981	1,0527	-0,7546	-126,1666	0,2682	0,8064	-0,5383	-110,1033
2007	0,8881	1,2617	-0,3736	-35,1139	0,2853	0,9542	-0,6689	-120,7370	0,3093	0,8091	-0,4998	-96,1638
2008	0,9415	1,2494	-0,3079	-28,2955	0,2837	0,9064	-0,6228	-116,1637	0,2839	0,7765	-0,4926	-100,6139
2009	0,9584	1,3059	-0,3475	-30,9395	0,2994	0,7959	-0,4965	-97,7811	0,2691	1,1691	-0,9000	-146,8884
2010	0,8289	1,0908	-0,2619	-27,4606	0,2411	0,7234	-0,4823	-109,8831	0,2856	0,9776	-0,6919	-123,0323
2011	0,9479	1,3620	-0,4142	-36,2513	0,2781	0,8768	-0,5987	-114,8358	0,3768	1,0649	-0,6880	-103,8799

YILLAR	SITC 4				SITC 56				SITC 26			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,9549	2,1726	-1,2176	-82,2037	0,3411	0,6930	-0,3518	-70,8701	0,3773	2,3923	-2,0150	-184,6894
1991	1,0252	2,3934	-1,3682	-84,7812	0,1928	0,8260	-0,6331	-145,4703	0,3518	2,3639	-2,0121	-190,5025
1992	1,0489	1,5323	-0,4834	-37,8998	0,2847	0,6484	-0,3637	-82,3117	0,3659	2,1378	-1,7719	-176,5115
1993	0,8434	1,9181	-1,0747	-82,1659	0,2445	0,7326	-0,4881	-109,7512	0,3250	2,4532	-2,1282	-202,1289
1994	0,6863	1,8950	-1,2087	-101,5651	0,0861	0,9530	-0,8669	-240,4394	0,3027	2,6623	-2,3596	-217,4094
1995	0,7881	1,4426	-0,6545	-60,4548	0,0783	0,8350	-0,7567	-236,6577	0,2811	2,4135	-2,1324	-215,0144
1996	1,0344	1,8872	-0,8527	-60,1221	0,0635	0,8062	-0,7427	-254,1097	0,2673	2,3846	-2,1173	-218,8502
1997	0,8493	1,9389	-1,0896	-82,5413	0,0723	0,9051	-0,8328	-252,6769	0,2694	2,5916	-2,3222	-226,3951
1998	0,7041	1,3625	-0,6584	-66,0090	0,0887	0,8329	-0,7441	-223,9147	0,2940	2,5645	-2,2706	-216,6024
1999	0,9737	1,6018	-0,6281	-49,7733	0,0881	0,7998	-0,7117	-220,5436	0,3676	2,6052	-2,2376	-195,8159
2000	1,3937	1,6611	-0,2674	-17,5527	0,1155	0,7651	-0,6496	-189,1063	0,4371	2,7533	-2,3163	-184,0511
2001	1,2574	1,7644	-0,5071	-33,8798	0,1289	0,6991	-0,5702	-169,1090	0,4367	2,5981	-2,1614	-178,3306
2002	1,0564	1,7791	-0,7227	-52,1247	0,1000	0,7675	-0,6675	-203,8104	0,4460	2,3964	-1,9504	-168,1372
2003	1,0340	1,6366	-0,6026	-45,9231	0,1114	0,7008	-0,5894	-183,8830	0,4136	2,1616	-1,7480	-165,3680
2004	1,1140	1,7563	-0,6422	-45,5195	0,1197	0,6258	-0,5061	-165,4127	0,3759	1,9390	-1,5631	-164,0553
2005	1,3529	1,8763	-0,5234	-32,7048	0,1312	0,5352	-0,4040	-140,5969	0,3700	1,8986	-1,5286	-163,5303
2006	1,3574	1,8706	-0,5132	-32,0661	0,1429	0,5807	-0,4377	-140,1678	0,4359	1,8112	-1,3753	-142,4367
2007	0,9020	1,5262	-0,6242	-52,5935	0,1128	0,5810	-0,4682	-163,8887	0,4310	1,7003	-1,2693	-137,2525
2008	0,7745	1,4409	-0,6663	-62,0745	0,1399	0,4259	-0,2860	-111,3106	0,4692	1,6650	-1,1957	-126,6449
2009	0,9050	1,6094	-0,7044	-57,5661	0,1453	0,5704	-0,4250	-136,7244	0,4748	1,4514	-0,9767	-111,7494
2010	0,7129	1,3685	-0,6556	-65,2154	0,1491	0,5096	-0,3605	-122,8839	0,4441	1,3832	-0,9391	-113,6025
2011	0,7435	1,3686	-0,6251	-61,0169	0,1605	0,4036	-0,2431	-92,2202	0,3704	1,4734	-1,1030	-138,0840

YILLAR	SITC 6 (62,67,68 Hariç)				SITC 8 (87,88 Hariç)				SITC 1			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	1,5231	0,9281	0,5950	49,5397	2,3167	0,4802	1,8365	157,3712	1,1026	0,9661	0,1365	13,2178
1991	1,5737	0,8865	0,6872	57,3933	2,3140	0,5535	1,7605	143,0430	1,1334	0,9637	0,1697	16,2150
1992	1,5613	0,8482	0,7131	61,0156	1,9467	0,5803	1,3664	121,0270	1,0846	0,9699	0,1147	11,1763
1993	1,5745	0,8474	0,7271	61,9522	1,9416	0,6130	1,3286	115,2880	1,1554	1,0513	0,1040	9,4369
1994	1,6086	0,9270	0,6816	55,1136	2,0086	0,6200	1,3885	117,5393	1,2637	1,1298	0,1339	11,2004
1995	1,5793	0,9388	0,6405	52,0155	2,0437	0,6459	1,3979	115,1951	1,3033	1,0658	0,2376	20,1229
1996	1,6008	0,9266	0,6741	54,6681	2,0902	0,6808	1,4093	112,1675	1,3335	1,1633	0,1702	13,6569
1997	1,6345	0,9422	0,6923	55,0846	2,0143	0,7067	1,3076	104,7393	1,4082	1,2007	0,2075	15,9418
1998	1,6499	0,9329	0,7170	57,0194	1,9419	0,7118	1,2301	100,3652	1,6310	1,2579	0,3731	25,9743
1999	1,6610	0,9005	0,7605	61,2217	1,9585	0,7394	1,2191	97,4053	1,8616	1,3623	0,4993	31,2239
2000	1,7508	0,9520	0,7989	60,9326	2,0573	0,7598	1,2975	99,6089	1,8943	1,2783	0,6161	39,3380
2001	1,7436	0,9671	0,7766	58,9444	2,0083	0,7778	1,2306	94,8644	1,7816	1,2508	0,5308	35,3718
2002	1,6908	0,9260	0,7648	60,2104	1,9629	0,8170	1,1459	87,6534	2,0642	1,3198	0,7445	44,7316
2003	1,6993	0,9057	0,7936	62,9252	1,9150	0,8580	1,0570	80,2904	2,0436	1,3179	0,7257	43,8661
2004	1,7314	0,8979	0,8334	65,6583	1,9170	0,9087	1,0083	74,6512	2,0434	1,3885	0,6549	38,6390
2005	1,7118	0,8936	0,8182	65,0094	1,8854	0,9432	0,9423	69,2672	1,9582	1,4220	0,5362	31,9958
2006	1,7852	0,9323	0,8530	64,9693	1,9161	0,9773	0,9388	67,3227	2,0503	1,4051	0,6451	37,7836
2007	1,7161	0,9577	0,7584	58,3270	1,8353	0,9806	0,8547	62,6844	1,9969	1,4466	0,5503	32,2400
2008	1,7363	0,9566	0,7796	59,6072	1,9230	1,0285	0,8945	62,5820	1,8886	1,3422	0,5464	34,1533
2009	1,6797	0,9137	0,7660	60,8897	1,7722	1,0805	0,6916	49,4748	1,9881	1,4380	0,5501	32,3948
2010	1,1629	0,6707	0,4923	55,0427	1,4848	0,8860	0,5988	51,6356	2,1550	1,3661	0,7889	45,5799
2011	1,6188	1,0098	0,6090	47,1951	1,7987	1,1223	0,6764	47,1682	2,0954	1,1815	0,9139	57,2939

YILLAR	SITC 35				SITC 53				SITC 55			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990					0,6024	1,4059	-0,8035	-84,7536	0,6903	1,1978	-0,5074	-55,1019
1991					0,6728	1,3504	-0,6777	-69,6788	0,6526	1,1816	-0,5290	-59,3708
1992					0,7048	1,2685	-0,5637	-58,7651	0,7668	1,1980	-0,4311	-44,6118
1993					0,7273	1,4160	-0,6887	-66,6278	0,7921	1,3313	-0,5391	-51,9137
1994					0,7498	1,4628	-0,7130	-66,8286	0,8685	1,2537	-0,3852	-36,7119
1995					0,7900	1,3527	-0,5627	-53,7863	0,8827	1,1711	-0,2884	-28,2741
1996					0,8644	1,3691	-0,5046	-45,9829	0,9483	1,1537	-0,2054	-19,6059
1997					0,8753	1,3495	-0,4742	-43,2915	1,0076	1,1777	-0,1701	-15,6022
1998					0,8787	1,3209	-0,4422	-40,7667	1,0577	1,1752	-0,1175	-10,5328
1999					0,9422	1,2814	-0,3392	-30,7498	1,1332	1,2151	-0,0819	-6,9760
2000					1,0078	1,2954	-0,2876	-25,1054	1,2874	1,1950	0,0924	7,4486
2001	0,0902	3,5429	-3,4527	-367,0605	0,9983	1,2500	-0,2517	-22,4864	1,2569	1,1023	0,1546	13,1238
2002	0,0697	3,9515	-3,8818	-403,7293	1,0345	1,1964	-0,1618	-14,5324	1,2603	1,1080	0,1524	12,8850
2003	0,0360	3,4168	-3,3809	-455,3738	1,0553	1,2013	-0,1460	-12,9599	1,2275	1,1075	0,1200	10,2851
2004	0,0979	3,2874	-3,1896	-351,4080	1,1409	1,2012	-0,0603	-5,1477	1,2959	1,0916	0,2043	17,1529
2005	0,0900	3,0176	-2,9276	-351,2850	1,1680	1,2121	-0,0441	-3,7085	1,3622	1,1091	0,2531	20,5566
2006	0,1839	2,4705	-2,2867	-259,7894	1,2137	1,1717	0,0420	3,5199	1,3661	1,0476	0,3186	26,5522
2007	0,1533	3,2179	-3,0646	-304,4143	1,2831	1,1870	0,0961	7,7868	1,2525	1,0358	0,2167	18,9948
2008	0,3995	2,7250	-2,3256	-192,0138	1,3845	1,1863	0,1982	15,4490	1,2926	1,0534	0,2392	20,4592
2009	0,5896	4,1306	-3,5410	-194,6804	1,3558	1,1768	0,1790	14,1602	1,2322	1,0392	0,1930	17,0325
2010	1,1565	4,1969	-3,0405	-128,8985	1,3951	1,1957	0,1994	15,4260	1,2256	1,0020	0,2236	20,1425
2011	0,3164	3,4398	-3,1234	-238,6137	1,3268	1,2031	0,1236	9,7826	1,3257	1,0731	0,2526	21,1395

YILLAR	SITC 62				SITC 67				SITC 68			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	1,2129	0,9715	0,2414	22,1955	1,0541	1,2586	-0,2045	-17,7333	0,5041	1,1357	-0,6317	-81,2347
1991	1,2625	0,9755	0,2870	25,7941	1,0583	1,0981	-0,0398	-3,6954	0,5328	1,1129	-0,5801	-73,6517
1992	1,3230	1,0078	0,3152	27,2136	1,1473	1,1932	-0,0459	-3,9201	0,5266	1,1835	-0,6570	-80,9926
1993	1,3159	1,1313	0,1846	15,1145	1,2900	1,0325	0,2575	22,2672	0,5581	1,2301	-0,6720	-79,0276
1994	1,3164	1,1708	0,1455	11,7162	1,2540	1,2303	0,0237	1,9069	0,6063	1,3146	-0,7083	-77,3952
1995	1,3226	1,1722	0,1504	12,0700	1,2005	1,4500	-0,2494	-18,8785	0,5662	1,3415	-0,7753	-86,2624
1996	1,2819	1,2117	0,0702	5,6296	1,0952	1,3501	-0,2548	-20,9184	0,5250	1,3446	-0,8196	-94,0467
1997	1,2851	1,1418	0,1433	11,8206	1,1239	1,4191	-0,2953	-23,3279	0,5147	1,3374	-0,8227	-95,4984
1998	1,2451	1,1123	0,1328	11,2816	1,1177	1,5073	-0,3896	-29,9014	0,5427	1,3601	-0,8174	-91,8729
1999	1,3107	1,1450	0,1657	13,5196	1,1028	1,4459	-0,3431	-27,0891	0,5448	1,4168	-0,8720	-95,5706
2000	1,3605	1,0866	0,2739	22,4798	1,2724	1,5282	-0,2557	-18,3134	0,5790	1,4973	-0,9183	-95,0112
2001	1,3241	1,0438	0,2804	23,7917	1,2813	1,4929	-0,2116	-15,2820	0,5745	1,4512	-0,8767	-92,6681
2002	1,2887	1,0246	0,2641	22,9295	1,2174	1,4359	-0,2185	-16,5094	0,6181	1,4320	-0,8139	-84,0114
2003	1,2869	1,0102	0,2767	24,2106	1,1866	1,4557	-0,2691	-20,4388	0,6108	1,3655	-0,7547	-80,4503
2004	1,3573	1,0629	0,2944	24,4494	1,2932	1,4979	-0,2047	-14,6954	0,5828	1,3884	-0,8055	-86,7968
2005	1,3277	1,0138	0,3139	26,9761	1,3590	1,4741	-0,1151	-8,1303	0,5806	1,3608	-0,7802	-85,1736
2006	1,3074	0,9916	0,3158	27,6446	1,5258	1,6474	-0,1216	-7,6668	0,6333	1,5496	-0,9163	-89,4790
2007	1,2267	0,9931	0,2336	21,1234	1,4853	1,6971	-0,2118	-13,3306	0,6385	1,5624	-0,9240	-89,4922
2008	1,1986	0,9449	0,2537	23,7843	1,4605	1,5982	-0,1377	-9,0074	0,6860	1,4019	-0,7160	-71,4780
2009	1,1124	1,0480	0,0644	5,9659	1,4926	1,2698	0,2227	16,1604	0,6906	1,1934	-0,5028	-54,7031
2010	1,0740	0,9074	0,1666	16,8552	1,5145	1,5205	-0,0060	-0,3972	0,7420	1,3764	-0,6345	-61,7953
2011	1,1266	1,0185	0,1081	10,0862	1,5867	1,5770	0,0097	0,6106	0,7470	1,3782	-0,6312	-61,2483

SITC 78				
YILLAR	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,7698	1,0883	-0,3185	-34,6228
1991	0,7875	1,1323	-0,3448	-36,3149
1992	0,7441	1,3160	-0,5719	-57,0201
1993	0,7279	1,0408	-0,3129	-35,7595
1994	0,8030	1,0029	-0,1999	-22,2258
1995	0,9236	1,0976	-0,1741	-17,2665
1996	0,8959	1,1522	-0,2563	-25,1613
1997	0,8601	1,2706	-0,4105	-39,0156
1998	0,8460	1,2772	-0,4312	-41,1916
1999	0,8542	1,3264	-0,4722	-44,0104
2000	0,9219	1,2727	-0,3508	-32,2496
2001	0,8508	1,2906	-0,4398	-41,6663
2002	0,8048	1,3071	-0,5023	-48,4972
2003	0,8485	1,3445	-0,4960	-46,0288
2004	0,8526	1,3467	-0,4941	-45,7142
2005	0,8573	1,3485	-0,4913	-45,3027
2006	0,9218	1,3023	-0,3805	-34,5542
2007	0,9237	1,3235	-0,3998	-35,9644
2008	0,9811	1,2901	-0,3089	-27,3754
2009	0,9484	1,5277	-0,5794	-47,6801
2010	0,8880	1,1605	-0,2725	-26,7628
2011	0,9095	1,1857	-0,2762	-26,5175

Ek 6: Japonya'nın Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Analizi

YILLAR	SITC0				SITC 2 (26 Hariç)				SITC 3 (35 Hariç)			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,0687	1,6234	-1,5547	-316,2570	0,0890	2,0891	-2,0001	-315,6380	0,0739	2,1659	-2,0920	-337,8196
1991	0,0673	1,6858	-1,6185	-322,1145	0,0890	2,2035	-2,1145	-320,9249	0,0586	2,2605	-2,2019	-365,2522
1992	0,0627	1,8695	-1,8068	-339,4613	0,1007	2,2994	-2,1986	-312,8076	0,0703	2,5055	-2,4353	-357,3817
1993	0,0619	2,0086	-1,9467	-347,9548	0,1011	2,4606	-2,3596	-319,2109	0,0841	2,3246	-2,2405	-331,9003
1994	0,0574	2,0775	-2,0201	-358,9481	0,1030	2,1936	-2,0906	-305,8763	0,1001	2,2818	-2,1817	-312,6684
1995	0,0515	1,9236	-1,8721	-362,0880	0,1054	2,0535	-1,9481	-296,9565	0,1050	2,2099	-2,1049	-304,6519
1996	0,0539	1,8486	-1,7946	-353,4481	0,1251	2,0101	-1,8850	-277,6588	0,0666	2,0625	-1,9959	-343,3457
1997	0,0621	1,8540	-1,7919	-339,6682	0,1261	2,0678	-1,9418	-279,7486	0,0719	2,2034	-2,1316	-342,3174
1998	0,0648	1,9675	-1,9026	-341,2478	0,1492	2,0783	-1,9291	-263,4068	0,0595	2,4461	-2,3866	-371,7074
1999	0,0662	2,0244	-1,9582	-342,0681	0,1588	2,0709	-1,9122	-256,8375	0,0435	2,2653	-2,2218	-395,2436
2000	0,0704	2,0025	-1,9321	-334,7666	0,1591	1,8871	-1,7280	-247,3337	0,0323	2,0139	-1,9816	-413,1254
2001	0,1143	1,9192	-1,8049	-282,0696	0,2069	1,8333	-1,6264	-218,1752	0,0406	2,0630	-2,0224	-392,8337
2002	0,0750	1,9105	-1,8355	-323,7719	0,2192	1,8527	-1,6335	-213,4334	0,0384	2,1067	-2,0683	-400,5154
2003	0,0732	1,7781	-1,7049	-319,0418	0,2415	1,8088	-1,5673	-201,3725	0,0358	2,1015	-2,0657	-407,3498
2004	0,0737	1,7904	-1,7167	-319,0081	0,2820	1,7549	-1,4729	-182,8330	0,0402	1,9785	-1,9383	-389,5316
2005	0,0805	1,6865	-1,6061	-304,2777	0,3102	1,7508	-1,4405	-173,0525	0,0621	1,9178	-1,8557	-342,9990
2006	0,0842	1,5161	-1,4319	-289,0942	0,3168	1,9295	-1,6128	-180,6827	0,0688	1,9507	-1,8819	-334,4634
2007	0,0845	1,4247	-1,3402	-282,5284	0,3097	1,9659	-1,6562	-184,8044	0,1054	1,9937	-1,8882	-293,9501
2008	0,0808	1,3393	-1,2585	-280,8414	0,3310	1,6983	-1,3673	-163,5301	0,1511	2,0192	-1,8680	-259,2259
2009	0,0934	1,3998	-1,3065	-270,7673	0,3964	1,7466	-1,3501	-148,2901	0,1431	1,9474	-1,8042	-261,0400
2010	0,0748	1,1626	-1,0878	-274,3334	0,2504	1,5104	-1,2600	-179,7101	0,1060	1,5702	-1,4642	-269,5861
2011	0,0794	1,3916	-1,3122	-286,3758	0,3052	1,6543	-1,3491	-169,0275	0,1597	1,7919	-1,6322	-241,7476

YILLAR	SITC 4				SITC 56				SITC 26			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,0857	0,4637	-0,3780	-168,8534	0,1004	0,5017	-0,4012	-160,8287	0,4400	1,7168	-1,2768	-136,1405
1991	0,0628	0,4944	-0,4316	-206,3671	0,1055	0,5631	-0,4576	-167,4487	0,4881	1,7171	-1,2290	-125,7908
1992	0,0497	0,6428	-0,5932	-256,0803	0,1055	0,4525	-0,3470	-145,5634	0,5099	1,3961	-0,8862	-100,7212
1993	0,0448	0,5773	-0,5325	-255,5443	0,1166	0,5215	-0,4049	-149,7598	0,5422	1,1696	-0,6274	-76,8833
1994	0,0334	0,5203	-0,4869	-274,6411	0,0888	0,5085	-0,4197	-174,4931	0,5074	1,1099	-0,6026	-78,2855
1995	0,0293	0,4945	-0,4652	-282,5393	0,0929	0,3878	-0,2949	-142,8866	0,5274	0,8575	-0,3301	-48,6089
1996	0,0313	0,4896	-0,4583	-275,0738	0,0895	0,3958	-0,3063	-148,6315	0,5812	0,8728	-0,2916	-40,6558
1997	0,0308	0,5218	-0,4910	-282,9004	0,0921	0,4480	-0,3559	-158,1614	0,5597	0,8380	-0,2783	-40,3581
1998	0,0336	0,5443	-0,5106	-278,3774	0,0735	0,5042	-0,4307	-192,5987	0,6542	0,8698	-0,2155	-28,4724
1999	0,0437	0,5132	-0,4695	-246,4223	0,0809	0,5013	-0,4204	-182,3975	0,6605	0,8616	-0,2012	-26,5887
2000	0,0554	0,5071	-0,4517	-221,3343	0,0981	0,4981	-0,4000	-162,5067	0,6457	0,6826	-0,0369	-5,5510
2001	0,0597	0,5038	-0,4441	-213,2665	0,0983	0,4806	-0,3824	-158,7536	0,7419	0,6459	0,0960	13,8634
2002	0,0468	0,4870	-0,4402	-234,1976	0,1028	0,5642	-0,4614	-170,2347	0,7187	0,6384	0,0803	11,8410
2003	0,0410	0,4627	-0,4217	-242,2623	0,0868	0,4793	-0,3925	-170,8352	0,6444	0,5889	0,0555	9,0050
2004	0,0370	0,4825	-0,4455	-256,8897	0,0843	0,4634	-0,3791	-170,4155	0,5776	0,5108	0,0668	12,2817
2005	0,0358	0,5052	-0,4695	-264,7774	0,0775	0,4327	-0,3552	-171,9660	0,6704	0,4593	0,2111	37,8217
2006	0,0355	0,4347	-0,3992	-250,6312	0,0759	0,4503	-0,3744	-178,0874	0,7081	0,4421	0,2660	47,1077
2007	0,0267	0,4467	-0,4200	-281,7453	0,0663	0,3803	-0,3140	-174,7265	0,7462	0,4089	0,3373	60,1578
2008	0,0252	0,4363	-0,4111	-285,2123	0,0617	0,3884	-0,3267	-184,0332	0,7768	0,4340	0,3427	58,2014
2009	0,0367	0,4366	-0,3998	-247,5553	0,0502	0,4306	-0,3804	-214,8441	0,9439	0,3500	0,5939	99,2149
2010	0,0268	0,3624	-0,3356	-260,3622	0,0483	0,3419	-0,2935	-195,6062	0,7757	0,3055	0,4702	93,1800
2011	0,0293	0,4027	-0,3734	-261,9802	0,0586	0,2679	-0,2093	-151,9764	0,6891	0,3426	0,3464	69,8620

YILLAR	SITC 6 (62,67,68 Hariç)				SITC 8 (87,88 Hariç)				SITC 1			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,5204	0,6247	-0,1043	-18,2715	0,3497	1,0162	-0,6665	-106,6878	0,0542	1,3406	-1,2863	-320,7565
1991	0,5423	0,6290	-0,0867	-14,8269	0,3490	0,9222	-0,5732	-97,1578	0,0628	1,4489	-1,3861	-313,8555
1992	0,5236	0,5797	-0,0561	-10,1859	0,2914	0,9613	-0,6699	-119,3482	0,0726	1,5538	-1,4812	-306,3416
1993	0,4942	0,6242	-0,1300	-23,3563	0,2708	1,0271	-0,7563	-133,3106	0,0866	1,6567	-1,5701	-295,1770
1994	0,4836	0,6470	-0,1634	-29,1074	0,2469	1,1394	-0,8924	-152,9077	0,0920	1,8348	-1,7428	-299,2562
1995	0,4712	0,6392	-0,1681	-30,5082	0,2555	1,2265	-0,9711	-156,8905	0,1154	1,6685	-1,5531	-267,1378
1996	0,5015	0,6692	-0,1677	-28,8489	0,2665	1,2434	-0,9768	-154,0107	0,1042	1,4603	-1,3561	-263,9821
1997	0,4932	0,6511	-0,1578	-27,7616	0,2723	1,1495	-0,8771	-144,0053	0,1200	1,6020	-1,4820	-259,1488
1998	0,4705	0,5810	-0,1105	-21,0965	0,2875	1,1529	-0,8653	-138,8647	0,1127	2,2021	-2,0894	-297,2811
1999	0,4849	0,5941	-0,1092	-20,3074	0,3297	1,1634	-0,8338	-126,1054	0,1249	1,9937	-1,8687	-276,9828
2000	0,5040	0,5843	-0,0803	-14,7815	0,2885	1,2037	-0,9152	-142,8480	0,0956	1,8609	-1,7652	-296,8187
2001	0,5142	0,6089	-0,0947	-16,9067	0,2753	1,2325	-0,9572	-149,8854	0,1200	1,7235	-1,6035	-266,4300
2002	0,4917	0,6090	-0,1173	-21,4046	0,2730	1,1939	-0,9209	-147,5562	0,1198	1,7834	-1,6636	-270,0430
2003	0,4928	0,6253	-0,1326	-23,8258	0,2525	1,1958	-0,9432	-155,4988	0,1025	1,6735	-1,5710	-279,3013
2004	0,5042	0,6495	-0,1453	-25,3312	0,2615	1,2091	-0,9477	-153,1344	0,0989	1,6600	-1,5611	-282,0792
2005	0,5135	0,6297	-0,1162	-20,4054	0,2950	1,1901	-0,8951	-139,4677	0,0954	1,5727	-1,4772	-280,2043
2006	0,5258	0,6555	-0,1297	-22,0502	0,2900	1,1842	-0,8942	-140,7037	0,0967	1,6135	-1,5168	-281,4097
2007	0,5088	0,6283	-0,1195	-21,1014	0,2995	1,1606	-0,8611	-135,4607	0,0952	1,4792	-1,3840	-274,3157
2008	0,5429	0,5840	-0,0411	-7,2929	0,3120	1,0867	-0,7747	-124,7802	0,0947	1,2312	-1,1364	-256,4534
2009	0,5850	0,6930	-0,1080	-16,9474	0,2879	1,2596	-0,9716	-147,5777	0,1153	1,4400	-1,3247	-252,4682
2010	0,4077	0,4442	-0,0366	-8,5916	0,2159	0,9577	-0,7419	-148,9845	0,1132	1,3397	-1,2265	-247,1071
2011	0,5912	0,6629	-0,0717	-11,4476	0,2707	1,1711	-0,9004	-146,4557	0,1107	1,4346	-1,3239	-256,2035

YILLAR	SITC 35				SITC 53				SITC 55			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990					0,6380	0,5213	0,1167	20,2001	0,3033	0,5701	-0,2668	-63,1191
1991					0,7131	0,5287	0,1844	29,9245	0,2922	0,6152	-0,3230	-74,4473
1992					0,7157	0,4852	0,2304	38,8584	0,2962	0,5737	-0,2775	-66,0946
1993					0,7047	0,4801	0,2246	38,3721	0,2887	0,6189	-0,3302	-76,2592
1994					0,7100	0,4699	0,2401	41,2755	0,2826	0,6414	-0,3588	-81,9647
1995					0,6961	0,4510	0,2451	43,3929	0,2755	0,6666	-0,3911	-88,3514
1996					0,7723	0,4270	0,3453	59,2639	0,2871	0,6653	-0,3782	-84,0348
1997					0,8522	0,4462	0,4060	64,7103	0,3008	0,7093	-0,4085	-85,7677
1998					0,8200	0,4755	0,3445	54,4942	0,2754	0,7275	-0,4521	-97,1518
1999					0,9057	0,4554	0,4503	68,7506	0,3072	0,7733	-0,4661	-92,3077
2000					0,9374	0,4394	0,4980	75,7641	0,3571	0,7242	-0,3671	-70,7032
2001					0,8562	0,4429	0,4133	65,9148	0,3415	0,6962	-0,3548	-71,2428
2002					0,8416	0,4342	0,4074	66,1819	0,3317	0,7093	-0,3776	-75,9950
2003					0,8936	0,4668	0,4268	64,9274	0,3185	0,7124	-0,3939	-80,5001
2004					0,9758	0,4594	0,5164	75,3316	0,3360	0,7324	-0,3964	-77,9200
2005					1,0262	0,4518	0,5744	82,0356	0,3445	0,6799	-0,3354	-67,9958
2006					1,0744	0,4535	0,6209	86,2546	0,3551	0,6107	-0,2557	-54,2339
2007					1,0547	0,4684	0,5863	81,1745	0,3422	0,6097	-0,2675	-57,7555
2008					1,1486	0,4913	0,6573	84,9273	0,3699	0,5612	-0,1914	-41,6985
2009					1,3247	0,4775	0,8473	102,0480	0,4291	0,6457	-0,2166	-40,8687
2010					1,3066	0,5441	0,7625	87,6096	0,4151	0,6513	-0,2362	-45,0436
2011					1,3430	0,5172	0,8257	95,4142	0,4630	0,6374	-0,1744	-31,9639

YILLAR	SITC 62				SITC 67				SITC 68			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	1,5131	0,4283	1,0847	126,2023	1,3204	0,6381	0,6823	72,7167	0,3765	1,7856	-1,4091	-155,6631
1991	1,4374	0,4544	0,9830	115,1555	1,4001	0,7721	0,6280	59,5137	0,3812	1,8926	-1,5115	-160,2520
1992	1,4424	0,4698	0,9726	112,1783	1,4099	0,5758	0,8341	89,5487	0,4079	1,5587	-1,1507	-134,0451
1993	1,4105	0,4534	0,9571	113,5023	1,4527	0,5720	0,8807	93,2124	0,4366	1,5354	-1,0988	-125,7548
1994	1,4187	0,4359	0,9828	118,0043	1,3733	0,4984	0,8749	101,3493	0,4417	1,4511	-1,0094	-118,9414
1995	1,4945	0,4004	1,0942	131,7162	1,3413	0,5477	0,7936	89,5663	0,4695	1,4180	-0,9484	-110,5277
1996	1,6136	0,3676	1,2460	147,9212	1,3345	0,4522	0,8823	108,2147	0,4865	1,3717	-0,8851	-103,6467
1997	1,5567	0,4125	1,1443	132,8150	1,3847	0,4778	0,9069	106,3980	0,5051	1,4760	-0,9709	-107,2358
1998	1,5544	0,4071	1,1474	133,9917	1,4242	0,4066	1,0176	125,3468	0,5499	1,4699	-0,9200	-98,3267
1999	1,5697	0,3692	1,2005	144,7273	1,4191	0,4107	1,0084	123,9852	0,5674	1,4273	-0,8599	-92,2443
2000	1,5844	0,3542	1,2302	149,8098	1,3827	0,4169	0,9658	119,8966	0,5616	1,4387	-0,8771	-94,0712
2001	1,6349	0,3706	1,2643	148,4198	1,5585	0,3546	1,2039	148,0561	0,5870	1,2725	-0,6855	-77,3722
2002	1,6900	0,3809	1,3091	149,0060	1,6545	0,3141	1,3404	166,1653	0,6082	1,2381	-0,6299	-71,0766
2003	1,6994	0,3791	1,3203	150,0143	1,5578	0,3493	1,2086	149,5161	0,5825	1,3282	-0,7457	-82,4289
2004	1,6095	0,4100	1,1995	136,7431	1,3796	0,4075	0,9721	121,9599	0,5510	1,4232	-0,8723	-94,9017
2005	1,6802	0,4043	1,2759	142,4474	1,4984	0,4515	1,0469	119,9581	0,5893	1,3121	-0,7228	-80,0495
2006	1,6839	0,4141	1,2698	140,2707	1,4865	0,3623	1,1242	141,1696	0,6141	1,2603	-0,6463	-71,9052
2007	1,6350	0,4010	1,2340	140,5350	1,3875	0,3898	0,9977	126,9649	0,6701	1,3593	-0,6892	-70,7304
2008	1,7480	0,4079	1,3401	145,5201	1,5272	0,4115	1,1158	131,1506	0,7668	1,4247	-0,6579	-61,9453
2009	1,8103	0,4069	1,4035	149,2720	2,0575	0,3704	1,6871	171,4648	0,9456	1,0063	-0,0607	-6,2211
2010	1,6330	0,3738	1,2592	147,4568	1,9137	0,4885	1,4252	136,5366	0,8628	1,1539	-0,2910	-29,0664
2011	1,6770	0,3549	1,3222	155,3028	1,8741	0,5064	1,3676	130,8481	0,7954	1,1276	-0,3321	-34,8910

SITC 78				
YILLAR	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	2,1679	0,3455	1,8225	183,6568
1991	2,1752	0,3070	1,8682	195,8112
1992	2,3228	0,3114	2,0114	200,9565
1993	2,3436	0,3171	2,0265	200,0161
1994	2,1596	0,3688	1,7908	176,7438
1995	1,9698	0,4362	1,5336	150,7571
1996	2,0075	0,4380	1,5695	152,2515
1997	2,0865	0,3662	1,7204	174,0137
1998	2,1037	0,3120	1,7917	190,8389
1999	2,0638	0,3048	1,7590	191,2698
2000	2,1007	0,3154	1,7853	189,6168
2001	2,2228	0,3131	1,9097	196,0068
2002	2,3498	0,3248	2,0250	197,8976
2003	2,3079	0,3308	1,9771	194,2537
2004	2,2404	0,3348	1,9056	190,0928
2005	2,3516	0,3188	2,0328	199,8216
2006	2,5859	0,3025	2,2833	214,5591
2007	2,5814	0,2952	2,2862	216,8428
2008	2,8006	0,2838	2,5167	228,9167
2009	2,5744	0,2984	2,2760	215,5085
2010	2,4627	0,2862	2,1764	215,2263
2011	2,4026	0,3105	2,0921	204,6043

Ek 7: Kanada'nın Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Analizi

YILLAR	SITC0				SITC 2 (26 Hariç)				SITC 3 (35 Hariç)			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,9961	0,7203	0,2758	32,4211	3,0349	0,5821	2,4528	165,1242	1,6192	0,5255	1,0937	112,5355
1991	1,0209	0,7330	0,2880	33,1370	2,9530	0,5921	2,3608	160,6820	1,4773	0,4691	1,0081	114,7077
1992	1,0485	0,7315	0,3169	35,9935	3,0051	0,6452	2,3599	153,8442	1,4761	0,4730	1,0031	113,8042
1993	0,8755	0,7590	0,1165	14,2817	3,0762	0,6539	2,4223	154,8504	1,5451	0,4463	1,0988	124,1776
1994	0,8477	0,7299	0,1179	14,9712	3,1279	0,6436	2,4843	158,1051	1,5657	0,4505	1,1152	124,5680
1995	0,8627	0,7070	0,1557	19,9009	3,1592	0,7117	2,4475	149,0414	1,6152	0,4939	1,1213	118,4835
1996	0,9522	0,7087	0,2435	29,5387	2,9457	0,7131	2,2326	141,8475	1,4086	0,5046	0,9040	102,6659
1997	1,0117	0,7166	0,2951	34,4901	2,8705	0,6879	2,1826	142,8614	1,5396	0,5114	1,0282	110,2164
1998	0,9639	0,7244	0,2395	28,5648	2,8267	0,6972	2,1295	139,9780	1,4428	0,5139	0,9288	103,2191
1999	0,9409	0,7210	0,2199	26,6189	2,8449	0,7120	2,1330	138,5270	1,1778	0,4516	0,7262	95,8562
2000	1,0340	0,7917	0,2423	26,7018	2,6490	0,7307	1,9184	128,8012	1,2372	0,4962	0,7411	91,3741
2001	1,1135	0,8431	0,2703	27,8087	2,5150	0,7678	1,7472	118,6516	1,4382	0,5185	0,9197	102,0217
2002	1,1425	0,8696	0,2729	27,2974	2,5235	0,7885	1,7350	116,3306	1,3859	0,5161	0,8698	98,7873
2003	1,1057	0,8851	0,2206	22,2546	2,3958	0,7731	1,6228	113,1112	1,6929	0,5930	1,0999	104,9001
2004	1,1590	0,8863	0,2727	26,8283	2,4815	0,7305	1,7510	122,2908	1,6099	0,6135	0,9963	96,4705
2005	1,1176	0,8973	0,2203	21,9581	2,2875	0,7162	1,5713	116,1318	1,6155	0,6582	0,9573	89,7839
2006	1,1995	0,9544	0,2451	22,8540	2,3098	0,7356	1,5742	114,4254	1,4646	0,6185	0,8461	86,2041
2007	1,2224	0,9669	0,2555	23,4440	2,2822	0,7049	1,5773	117,4908	1,6303	0,6512	0,9791	91,7662
2008	1,2839	0,9888	0,2951	26,1200	2,2279	0,6656	1,5623	120,8083	1,6872	0,6930	0,9942	88,9768
2009	1,3570	1,0499	0,3071	25,6603	2,2592	0,6382	1,6210	126,4099	1,7503	0,6494	1,1010	99,1590
2010	1,0749	0,8893	0,1855	18,9492	1,7443	0,5100	1,2342	122,9596	1,4515	0,5376	0,9139	99,3196
2011	1,2390	1,0821	0,1569	13,5430	2,1500	0,6006	1,5493	127,5213	2,0420	0,6537	1,3883	113,9050

YILLAR	SITC 4				SITC 56				SITC 26			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,3859	0,2741	0,1118	34,2123	3,2208	0,4664	2,7544	193,2298	0,2488	0,2482	0,0006	0,2473
1991	0,4348	0,2721	0,1626	46,8556	2,9951	0,4815	2,5135	182,7773	0,2607	0,2819	-0,0212	-7,8282
1992	0,5116	0,3443	0,1673	39,5992	3,1762	0,3978	2,7784	207,7522	0,3128	0,2490	0,0637	22,7876
1993	0,5473	0,3382	0,2091	48,1440	3,5904	0,4887	3,1017	199,4322	0,2751	0,3184	-0,0433	-14,6255
1994	0,4962	0,3105	0,1858	46,8959	3,4063	0,4050	3,0014	212,9600	0,2276	0,2912	-0,0636	-24,6381
1995	0,4806	0,2887	0,1919	50,9509	2,9893	0,3586	2,6308	212,0720	0,2283	0,3268	-0,0985	-35,8742
1996	0,6751	0,3516	0,3235	65,2405	2,3304	0,4016	1,9289	175,8458	0,2368	0,3524	-0,1156	-39,7516
1997	0,6769	0,3637	0,3132	62,1285	2,8883	0,3613	2,5270	207,8789	0,2837	0,3416	-0,0578	-18,5541
1998	0,6717	0,2905	0,3813	83,8355	2,8395	0,4033	2,4362	195,1667	0,2695	0,4167	-0,1472	-43,5888
1999	0,5575	0,2909	0,2666	65,0523	3,0183	0,3917	2,6266	204,1866	0,2652	0,3864	-0,1212	-37,6361
2000	0,5123	0,3865	0,1258	28,1850	3,9668	0,5711	3,3957	193,8148	0,2022	0,4347	-0,2324	-76,5161
2001	0,5667	0,3805	0,1861	39,8204	3,5784	0,5321	3,0463	190,5897	0,2243	0,4415	-0,2173	-67,7460
2002	0,4517	0,3671	0,0847	20,7592	4,1185	0,4458	3,6727	222,3473	0,2230	0,4424	-0,2195	-68,5217
2003	0,5589	0,3817	0,1772	38,1222	3,2630	0,6200	2,6430	166,0699	0,2338	0,4904	-0,2566	-74,0606
2004	0,7937	0,4093	0,3844	66,2208	3,4495	0,4815	2,9680	196,8990	0,2217	0,4381	-0,2164	-68,1147
2005	0,6399	0,4309	0,2090	39,5527	3,7476	0,4723	3,2753	207,1281	0,2194	0,4013	-0,1819	-60,3690
2006	0,7519	0,4386	0,3133	53,9041	3,8030	0,4588	3,3442	211,4926	0,2422	0,3622	-0,1200	-40,2481
2007	0,7584	0,4536	0,3049	51,4097	3,4857	0,5051	2,9806	193,1719	0,2315	0,3511	-0,1197	-41,6696
2008	0,8877	0,4351	0,4526	71,3045	3,5564	0,4560	3,1005	205,4124	0,2532	0,3374	-0,0842	-28,7094
2009	1,0195	0,5135	0,5060	68,5727	4,1324	0,4727	3,6598	216,8243	0,3018	0,3521	-0,0503	-15,4126
2010	0,9813	0,4075	0,5738	87,8879	4,1591	0,5574	3,6017	200,9829	0,2266	0,2880	-0,0614	-23,9897
2011	1,2969	0,3654	0,9316	126,6793	4,3527	0,6300	3,7227	193,2774	0,1715	0,2547	-0,0832	-39,5323

YILLAR	SITC 6 (62,67,68 Hariç)				SITC 8 (87,88 Hariç)				SITC 1			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,8759	0,8206	0,0552	6,5106	0,3087	0,9039	-0,5951	-107,4181	0,5157	0,5132	0,0025	0,4888
1991	0,9133	0,8427	0,0706	8,0503	0,3107	0,8932	-0,5825	-105,5985	0,6209	0,4789	0,1421	25,9830
1992	0,8626	0,8183	0,0443	5,2701	0,3009	0,8976	-0,5967	-109,2884	0,7128	0,4837	0,2291	38,7686
1993	0,8699	0,8377	0,0322	3,7692	0,3383	0,8707	-0,5324	-94,5341	0,8599	0,4754	0,3845	59,2653
1994	0,8447	0,8168	0,0279	3,3624	0,3773	0,8549	-0,4776	-81,7939	0,5286	0,4875	0,0411	8,0879
1995	0,9446	0,8111	0,1335	15,2401	0,4267	0,8813	-0,4546	-72,5265	0,4687	0,5095	-0,0408	-8,3527
1996	0,9639	0,8399	0,1239	13,7598	0,4731	0,8255	-0,3524	-55,6677	0,5207	0,5434	-0,0226	-4,2531
1997	0,9445	0,8594	0,0850	9,4334	0,4826	0,8115	-0,3289	-51,9702	0,5459	0,6031	-0,0572	-9,9563
1998	1,0199	0,8853	0,1346	14,1576	0,5355	0,8277	-0,2922	-43,5534	0,5912	0,6735	-0,0823	-13,0288
1999	1,0372	0,8965	0,1407	14,5772	0,5403	0,8174	-0,2772	-41,4134	0,5780	0,7120	-0,1340	-20,8432
2000	1,0251	0,9792	0,0460	4,5893	0,5660	0,8493	-0,2833	-40,5804	0,5374	0,7477	-0,2103	-33,0242
2001	1,0627	0,9625	0,1002	9,9007	0,5615	0,8813	-0,3198	-45,0768	0,5406	0,7929	-0,2522	-38,2919
2002	1,0626	0,9749	0,0878	8,6223	0,6035	0,9134	-0,3099	-41,4417	0,5376	0,8350	-0,2974	-44,0405
2003	1,0843	0,9687	0,1155	11,2658	0,6126	0,9576	-0,3449	-44,6619	0,5276	0,9935	-0,4659	-63,2931
2004	1,1268	0,9720	0,1548	14,7788	0,6071	1,0118	-0,4047	-51,0766	0,4920	1,0399	-0,5479	-74,8350
2005	1,0782	0,9589	0,1194	11,7326	0,5675	1,0250	-0,4575	-59,1227	0,3969	1,0682	-0,6713	-99,0002
2006	1,0496	0,9993	0,0502	4,9045	0,5632	1,0918	-0,5286	-66,1909	0,4462	1,2806	-0,8344	-105,4407
2007	0,9315	0,9738	-0,0423	-4,4425	0,5051	1,1457	-0,6406	-81,9056	0,4115	1,4159	-1,0045	-123,5831
2008	0,8991	1,0160	-0,1169	-12,2224	0,4524	1,2254	-0,7730	-99,6493	0,3054	1,2898	-0,9845	-144,0770
2009	0,9194	1,0318	-0,1123	-11,5279	0,4537	1,2121	-0,7584	-98,2746	0,3170	1,3351	-1,0180	-143,7760
2010	0,5802	0,7140	-0,1337	-20,7413	0,3604	1,0012	-0,6408	-102,1828	0,3275	1,4088	-1,0813	-145,8962
2011	0,7437	1,0042	-0,2605	-30,0335	0,3999	1,2111	-0,8112	-110,8034	0,2952	1,2343	-0,9391	-143,0552

YILLAR	SITC 35				SITC 53				SITC 55			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	2,2445	3,0580	-0,8135	-30,9296	0,2085	0,7978	-0,5893	-134,1740	0,2545	0,8221	-0,5676	-117,2678
1991	2,7279	0,2855	2,4425	225,7190	0,2455	0,8714	-0,6258	-126,6574	0,2858	0,9138	-0,6280	-116,2311
1992	2,9301	0,4587	2,4714	185,4414	0,2497	0,8664	-0,6168	-124,4273	0,3203	0,9809	-0,6605	-111,9047
1993	3,0996	0,4561	2,6435	191,6366	0,2563	0,9470	-0,6907	-130,7013	0,3650	1,0393	-0,6743	-104,6306
1994	3,9454	0,1817	3,7638	307,8170	0,2811	0,9638	-0,6827	-123,2278	0,3848	1,0063	-0,6216	-96,1417
1995	3,0953	0,3082	2,7871	230,7000	0,3201	0,9429	-0,6227	-108,0169	0,4158	1,0320	-0,6162	-90,9137
1996	2,7331	0,3434	2,3896	207,4149	0,3688	0,9663	-0,5975	-96,3217	0,4389	1,1126	-0,6737	-93,0103
1997	3,1733	0,7136	2,4597	149,2239	0,3879	0,9589	-0,5709	-90,4909	0,4299	1,0602	-0,6303	-90,2555
1998	3,3779	0,7998	2,5781	144,0615	0,4127	0,9716	-0,5589	-85,6131	0,4263	1,0501	-0,6238	-90,1517
1999	3,7075	0,9420	2,7655	137,0100	0,4182	1,0437	-0,6255	-91,4515	0,4069	1,0518	-0,6448	-94,9577
2000	6,3649	1,3628	5,0021	154,1258	0,4077	1,0762	-0,6685	-97,0648	0,4346	1,1338	-0,6992	-95,8992
2001	5,5337	2,7695	2,7641	69,2173	0,4119	1,1080	-0,6961	-98,9519	0,4636	1,2000	-0,7364	-95,1100
2002	2,4562	0,7773	1,6789	115,0518	0,4296	1,1258	-0,6962	-96,3310	0,4920	1,2479	-0,7559	-93,0782
2003	2,3012	1,6233	0,6779	34,8987	0,4297	1,1479	-0,7181	-98,2473	0,4827	1,2438	-0,7611	-94,6602
2004	2,3496	1,5882	0,7614	39,1626	0,4329	1,1393	-0,7064	-96,7688	0,5146	1,3048	-0,7901	-93,0334
2005	3,0578	1,3807	1,6771	79,5088	0,4514	1,0968	-0,6454	-88,7761	0,5261	1,2649	-0,7388	-87,7253
2006	2,1461	1,1041	1,0420	66,4587	0,4934	1,1155	-0,6221	-81,5689	0,5552	1,3257	-0,7705	-87,0316
2007	3,4041	1,3464	2,0576	92,7507	0,4768	1,0737	-0,5968	-81,1650	0,5311	1,3306	-0,7995	-91,8468
2008	3,1635	1,3997	1,7639	81,5446	0,4414	1,0715	-0,6301	-88,6909	0,5367	1,3964	-0,8597	-95,6198
2009	2,6362	0,7563	1,8799	124,8618	0,4234	1,1375	-0,7141	-98,8321	0,6114	1,4581	-0,8467	-86,9108
2010	1,7909	0,6385	1,1524	103,1340	0,4216	1,1731	-0,7516	-102,3411	0,5813	1,4323	-0,8510	-90,1791
2011	1,9650	0,3839	1,5811	163,2873	0,4417	1,1223	-0,6806	-93,2490	0,5802	1,3946	-0,8145	-87,7056

YILLAR	SITC 62				SITC 67				SITC 68			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,8567	1,5055	-0,6488	-56,3792	0,4890	0,6436	-0,1546	-27,4635	2,0731	0,6239	1,4492	120,0860
1991	0,9548	1,5212	-0,5664	-46,5755	0,5889	0,6103	-0,0214	-3,5773	2,2811	0,6102	1,6709	131,8584
1992	1,0680	1,5066	-0,4386	-34,4096	0,6308	0,5702	0,0606	10,0982	2,4249	0,6529	1,7720	131,2192
1993	1,1437	1,6124	-0,4687	-34,3466	0,6534	0,6111	0,0423	6,6959	2,3193	0,6748	1,6444	123,4520
1994	1,1109	1,6264	-0,5155	-38,1186	0,6017	0,7109	-0,1092	-16,6755	2,2917	0,6984	1,5933	118,8262
1995	1,0377	1,6157	-0,5780	-44,2776	0,5478	0,6836	-0,1358	-22,1383	2,2101	0,6855	1,5246	117,0667
1996	1,0649	1,5533	-0,4884	-37,7480	0,5629	0,6896	-0,1267	-20,2993	2,0910	0,7025	1,3886	109,0786
1997	1,1248	1,5985	-0,4737	-35,1431	0,5271	0,8215	-0,2944	-44,3692	2,0207	0,6810	1,3396	108,7584
1998	1,1175	1,5460	-0,4285	-32,4557	0,5431	0,8405	-0,2974	-43,6670	1,9154	0,6526	1,2628	107,6703
1999	1,0873	1,6381	-0,5508	-40,9858	0,5326	0,8494	-0,3168	-46,6759	1,7040	0,6638	1,0402	94,2802
2000	1,1701	1,7443	-0,5742	-39,9290	0,5184	0,9490	-0,4306	-60,4671	1,6353	0,6562	0,9791	91,3093
2001	1,2245	1,7247	-0,5002	-34,2510	0,4968	0,8281	-0,3313	-51,0991	1,6359	0,6437	0,9922	93,2721
2002	1,2374	1,7306	-0,4932	-33,5441	0,5974	0,8814	-0,2840	-38,8948	1,8330	0,6884	1,1447	97,9384
2003	1,1851	1,6002	-0,4150	-30,0247	0,5176	0,8047	-0,2870	-44,1163	1,8412	0,6847	1,1565	98,9132
2004	1,1403	1,6376	-0,4974	-36,1982	0,4934	0,9205	-0,4271	-62,3577	1,8810	0,7825	1,0985	87,7025
2005	1,1058	1,5999	-0,4941	-36,9365	0,5029	0,9732	-0,4703	-66,0201	1,8445	0,7599	1,0846	88,6810
2006	1,0701	1,5702	-0,5001	-38,3473	0,5146	1,0045	-0,4899	-66,8801	1,9301	0,6531	1,2769	108,3512
2007	0,9617	1,4774	-0,5157	-42,9302	0,4879	0,8049	-0,3170	-50,0542	2,1186	0,5856	1,5330	128,5882
2008	0,8824	1,5036	-0,6211	-53,2900	0,5543	0,8379	-0,2837	-41,3284	2,0272	0,6484	1,3789	113,9983
2009	1,0250	1,6836	-0,6586	-49,6221	0,5821	0,8815	-0,2994	-41,4958	1,9618	0,6105	1,3513	116,7329
2010	0,9584	1,4393	-0,4810	-40,6714	0,6414	1,0634	-0,4220	-50,5614	1,9753	0,6385	1,3368	112,9416
2011	0,8906	1,4952	-0,6046	-51,8114	0,5547	1,0366	-0,4819	-62,5281	1,9454	0,7214	1,2240	99,1991

SITC 78				
YILLAR	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	2,0232	2,0637	-0,0405	-1,9824
1991	2,0420	2,1242	-0,0822	-3,9467
1992	2,2250	2,0949	0,1300	6,0225
1993	2,5505	2,1668	0,3837	16,3044
1994	2,5521	2,1659	0,3862	16,4067
1995	2,4607	2,1032	0,3575	15,6981
1996	2,3306	2,0665	0,2641	12,0288
1997	2,3571	2,1101	0,2470	11,0677
1998	2,2684	1,9337	0,3348	15,9675
1999	2,5270	1,9674	0,5596	25,0299
2000	2,3881	1,9970	0,3910	17,8823
2001	2,2380	1,9162	0,3218	15,5216
2002	2,2564	2,0636	0,1928	8,9314
2003	2,1154	2,0597	0,0557	2,6670
2004	2,0922	2,0231	0,0691	3,3567
2005	2,0194	2,0364	-0,0170	-0,8392
2006	1,9774	2,0833	-0,1059	-5,2156
2007	1,7516	2,0062	-0,2546	-13,5704
2008	1,4092	1,9340	-0,5248	-31,6575
2009	1,5307	1,9962	-0,4656	-26,5549
2010	1,6191	2,0125	-0,3934	-21,7494
2011	1,5582	2,0834	-0,5252	-29,0480

Ek 8: Rusya'nın Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Analizi

YILLAR	SITC0				SITC 2 (26 Hariç)				SITC 3 (35 Hariç)			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990												
1991												
1992												
1993												
1994												
1995												
1996	0,1434	2,0660	-1,9226	-266,7531	1,4860	0,7679	0,7180	66,0101	5,9827	0,3205	5,6622	292,6797
1997	0,1631	2,2572	-2,0941	-262,7429	1,7093	0,7210	0,9883	86,3187	7,2742	0,3841	6,8902	294,1274
1998	0,1818	2,6595	-2,4777	-268,3017	2,3389	1,0473	1,2916	80,3468	7,1708	0,5167	6,6541	263,0315
1999	0,1397	3,0657	-2,9260	-308,8334	2,0054	1,4228	0,5826	34,3218	6,3047	0,3522	5,9525	288,4941
2000	0,1736	2,8875	-2,7139	-281,1260	1,5037	1,6734	-0,1697	-10,6928	5,1479	0,4004	4,7475	255,3906
2001	0,2155	2,7973	-2,5818	-256,3344	1,4163	1,3486	0,0677	4,8954	5,6001	0,2315	5,3686	318,6052
2002	0,3181	2,7999	-2,4818	-217,4953	1,5156	1,1558	0,3598	27,1000	5,9547	0,2221	5,7326	328,8914
2003	0,3059	2,6450	-2,3392	-215,7337	1,4992	1,0018	0,4974	40,3112	5,8684	0,2070	5,6614	334,4393
2004	0,2135	2,4411	-2,2276	-243,6596	1,5477	1,0141	0,5337	42,2817	5,4170	0,1500	5,2670	358,6825
2005	0,2539	2,4809	-2,2270	-227,9465	1,4034	0,9158	0,4876	42,6879	5,1065	0,1101	4,9964	383,6769
2006	0,2570	2,4341	-2,1771	-224,8370	1,1641	0,7596	0,4046	42,6996	3,6602	0,0828	3,5775	378,9444
2007	0,3872	2,0108	-1,6237	-164,7469	1,1682	0,6450	0,5232	59,3941	4,9765	0,0868	4,8897	404,8683
2008	0,2652	1,8405	-1,5753	-193,7288	1,0227	0,6613	0,3614	43,6035	4,1179	0,0866	4,0313	386,2103
2009	0,4064	2,1416	-1,7353	-166,2057	0,9022	0,7110	0,1913	23,8233	4,9569	0,0954	4,8616	395,0597
2010	0,2405	1,6399	-1,3994	-191,9768	0,6434	0,4226	0,2209	42,0502	4,0126	0,0735	3,9392	400,0191
2011	0,3376	2,0179	-1,6803	-178,8082	0,8473	0,4279	0,4194	68,3226	4,7492	0,0914	4,6578	394,9973

YILLAR	SITC 4				SITC 56				SITC 26			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990												
1991												
1992												
1993												
1994												
1995												
1996	0,0927	1,3475	-1,2548	-267,6334	6,6062	0,1588	6,4474	372,8014	0,1595	0,8371	-0,6776	-165,7789
1997	0,0826	1,7663	-1,6837	-306,3167	6,5774	0,0500	6,5274	487,8682	0,2172	1,1524	-0,9351	-166,8629
1998	0,0786	2,0205	-1,9419	-324,7065	7,0193	0,0714	6,9480	458,8748	0,1976	1,1599	-0,9623	-176,9697
1999	0,0726	4,1614	-4,0888	-404,8387	7,3345	0,0304	7,3041	548,6512	0,1078	3,3619	-3,2541	-343,9956
2000	0,2516	3,6837	-3,4321	-268,3926	7,8700	0,0283	7,8417	562,8072	0,1109	3,8634	-3,7525	-355,0403
2001	0,1761	3,6795	-3,5034	-303,9360	8,3671	0,0316	8,3354	557,7747	0,0857	2,8229	-2,7373	-349,4849
2002	0,1165	3,7364	-3,6200	-346,8340	7,9576	0,0519	7,9057	503,2507	0,1444	2,1433	-1,9990	-269,7690
2003	0,0974	2,6177	-2,5204	-329,1563	7,1148	0,0345	7,0803	532,8392	0,1628	1,8924	-1,7296	-245,3094
2004	0,1405	1,9822	-1,8418	-264,7015	7,3852	0,0430	7,3422	514,6174	0,1464	1,7532	-1,6068	-248,2690
2005	0,2238	2,1178	-1,8940	-224,7419	7,0018	0,0399	6,9619	516,6950	0,1018	1,5787	-1,4769	-274,1054
2006	0,3814	1,4917	-1,1103	-136,3897	6,6399	0,0459	6,5940	497,3865	0,0963	1,3053	-1,2090	-260,7088
2007	0,3204	1,3011	-0,9806	-140,1296	6,1327	0,0312	6,1015	528,1920	0,0954	0,9555	-0,8601	-230,4481
2008	0,3085	1,3964	-1,0879	-150,9926	5,5681	0,0247	5,5434	541,7215	0,0434	1,0032	-0,9597	-313,9845
2009	0,4953	1,4359	-0,9406	-106,4365	5,6913	0,0364	5,6549	505,1953	0,0445	1,3531	-1,3085	-341,3599
2010	0,2348	1,0964	-0,8615	-154,0938	4,9191	0,0439	4,8752	471,9283	0,0385	0,9107	-0,8722	-316,3773
2011	0,3127	1,1646	-0,8519	-131,4844	5,1446	0,0500	5,0946	463,3629	0,0266	0,8565	-0,8299	-347,3565

YILLAR	SITC 6 (62,67,68 Hariç)				SITC 8 (87,88 Hariç)				SITC 1			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990												
1991												
1992												
1993												
1994												
1995												
1996	0,2675	0,5640	-0,2964	-74,5695	0,1191	0,4715	-0,3524	-137,5623	0,2309	2,8479	-2,6169	-251,2280
1997	0,2618	0,5878	-0,3260	-80,8721	0,1290	0,4598	-0,3309	-127,1295	0,1510	3,8099	-3,6589	-322,7836
1998	0,5428	0,7286	-0,1858	-29,4307	0,1444	0,4855	-0,3410	-121,2472	0,0875	5,7257	-5,6382	-418,0908
1999	0,4423	0,7652	-0,3230	-54,8261	0,2163	0,3879	-0,1716	-58,3925	0,0852	4,7469	-4,6617	-401,9949
2000	0,4112	0,8599	-0,4487	-73,7779	0,1507	0,4700	-0,3193	-113,7553	0,1102	4,8136	-4,7034	-377,6817
2001	0,4614	0,9370	-0,4756	-70,8364	0,0996	0,5818	-0,4822	-176,5295	0,1560	4,1211	-3,9651	-327,4006
2002	0,3686	0,9563	-0,5878	-95,3482	0,1213	0,6176	-0,4964	-162,7833	0,2218	4,0424	-3,8206	-290,2596
2003	0,3348	1,0069	-0,6721	-110,1058	0,0994	0,6047	-0,5053	-180,5697	0,2516	3,9269	-3,6753	-274,7859
2004	0,3302	1,0210	-0,6908	-112,8897	0,0812	0,6051	-0,5239	-200,9026	0,2020	3,6474	-3,4454	-289,3659
2005	0,3178	0,9964	-0,6786	-114,2828	0,0553	0,5969	-0,5417	-237,9799	0,2455	3,5711	-3,3256	-267,7463
2006	0,3106	0,9748	-0,6642	-114,3833	0,0523	0,6861	-0,6338	-257,3219	0,2672	2,7721	-2,5050	-233,9481
2007	0,3045	0,9656	-0,6612	-115,4186	0,0557	0,7874	-0,7317	-264,8887	0,2869	2,5870	-2,3001	-219,9179
2008	0,2438	1,0368	-0,7930	-144,7390	0,0489	0,8797	-0,8308	-288,9480	0,2586	2,1499	-1,8913	-211,7757
2009	0,2888	1,0771	-0,7883	-131,6389	0,0511	0,9439	-0,8928	-291,5686	0,3158	2,2218	-1,9060	-195,1053
2010	0,1936	0,7093	-0,5157	-129,8555	0,0362	0,8501	-0,8139	-315,7029	0,2282	1,9863	-1,7581	-216,3855
2011	0,2761	1,1482	-0,8721	-142,5097	0,0299	1,1451	-1,1153	-364,7016	0,1987	1,8955	-1,6968	-225,5532

YILLAR	SITC 35				SITC 53				SITC 55			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990												
1991												
1992												
1993												
1994												
1995												
1996	3,0240	0,3319	2,6922	220,9576	0,1602	1,0281	-0,8679	-185,9080	0,0704	1,7240	-1,6536	-319,8148
1997	4,2827	0,4231	3,8596	231,4765	0,1253	1,1135	-0,9882	-218,4817	0,0962	1,7704	-1,6742	-291,2648
1998	3,6906	0,6866	3,0040	168,1816	0,1726	1,5212	-1,3486	-217,6121	0,0820	1,9909	-1,9089	-319,0021
1999	1,8305	0,4767	1,3538	134,5440	0,2933	1,7063	-1,4130	-176,0812	0,1279	1,4251	-1,2971	-241,0444
2000	0,8655	0,2352	0,6303	130,2882	0,2049	1,9269	-1,7221	-224,1357	0,2018	1,9614	-1,7596	-227,4097
2001	1,0313	0,3918	0,6396	96,7954	0,1777	1,8359	-1,6582	-233,5187	0,1731	2,1467	-1,9736	-251,7641
2002	1,2721	0,6423	0,6298	68,3342	0,1420	1,9026	-1,7605	-259,4817	0,1811	2,3912	-2,2101	-258,0458
2003	1,4734	0,7739	0,6995	64,3835	0,1761	1,9580	-1,7820	-240,8855	0,1970	2,4459	-2,2489	-251,9014
2004	1,1985	1,0371	0,1614	14,4660	0,1145	1,9914	-1,8769	-285,6088	0,2141	2,4845	-2,2704	-245,1240
2005	0,9777	0,5934	0,3843	49,9385	0,1108	2,0316	-1,9209	-290,9078	0,2175	2,3598	-2,1423	-238,4152
2006	0,8747	0,2327	0,6420	132,4016	0,1548	2,0329	-1,8781	-257,5061	0,2317	2,2230	-1,9912	-226,0993
2007	0,7635	0,3126	0,4508	89,2812	0,1043	1,9544	-1,8501	-293,0435	0,2452	2,1070	-1,8618	-215,0792
2008	0,8522	0,1007	0,7515	213,6076	0,0861	1,9285	-1,8425	-310,9303	0,2252	1,9743	-1,7491	-217,1097
2009	0,8700	0,1677	0,7023	164,6439	0,0989	2,0915	-1,9926	-305,1401	0,2417	2,2109	-1,9692	-221,3660
2010	0,9509	0,0662	0,8847	266,4474	0,0922	1,8936	-1,8014	-302,2175	0,1763	2,0125	-1,8362	-243,4981
2011	0,9969	0,0737	0,9232	260,5179	0,0769	2,0165	-1,9397	-326,6797	0,1414	2,0855	-1,9441	-269,1294

YILLAR	SITC 62				SITC 67				SITC 68			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990												
1991												
1992												
1993												
1994												
1995												
1996	0,5230	0,8724	-0,3494	-51,1674	3,0829	1,4150	1,6679	77,8760	4,4234	0,2959	4,1275	270,4689
1997	0,4682	0,6392	-0,1709	-31,1213	3,0794	1,0083	2,0711	111,6476	4,6430	0,2896	4,3533	277,4455
1998	0,4210	0,9000	-0,4790	-75,9818	2,8218	1,1623	1,6595	88,6989	6,7155	0,3681	6,3474	290,3763
1999	0,2973	0,9937	-0,6964	-120,6775	2,8503	1,5425	1,3078	61,4024	5,2831	0,5754	4,7077	221,7260
2000	0,3491	1,2227	-0,8736	-125,3464	2,6634	1,8142	0,8492	38,3934	4,3769	0,6998	3,6770	183,3260
2001	0,4009	1,0838	-0,6829	-99,4474	2,5976	1,5897	1,0079	49,1051	3,8130	0,4735	3,3396	208,6108
2002	0,3747	0,9186	-0,5439	-89,6669	2,6557	1,1038	1,5519	87,7940	3,8209	0,4256	3,3952	219,4670
2003	0,3610	0,8706	-0,5097	-88,0419	2,5211	1,2881	1,2330	67,1533	3,5023	0,4321	3,0702	209,2602
2004	0,3261	1,0858	-0,7597	-120,2880	2,7436	1,2128	1,5309	81,6381	3,1746	0,3732	2,8015	214,0956
2005	0,3022	1,1828	-0,8805	-136,4376	2,2773	1,2001	1,0772	64,0573	2,5996	0,3276	2,2720	207,1335
2006	0,3212	1,1630	-0,8417	-128,6541	1,8389	1,2688	0,5701	37,1113	2,7174	0,2485	2,4689	239,2003
2007	0,3327	1,1129	-0,7803	-120,7596	1,6890	1,2236	0,4655	32,2380	2,6970	0,2371	2,4599	243,1564
2008	0,2903	1,2169	-0,9267	-143,3300	1,6433	0,8738	0,7695	63,1564	1,8334	0,2693	1,5641	191,8224
2009	0,3098	1,0880	-0,7782	-125,6088	2,0997	1,0087	1,0910	73,3175	2,3715	0,2930	2,0785	209,1156
2010	0,2488	1,0366	-0,7878	-142,7143	1,6727	1,1290	0,5438	39,3168	2,0546	0,2143	1,8402	226,0276
2011	0,2400	1,4346	-1,1946	-178,7815	1,5123	1,2246	0,2877	21,1021	1,6196	0,2164	1,4032	201,2783

SITC 78				
YILLAR	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990				
1991				
1992				
1993				
1994				
1995				
1996	0,1492	0,2389	-0,0897	-47,0684
1997	0,1022	0,3968	-0,2946	-135,6542
1998	0,0952	0,4207	-0,3255	-148,5770
1999	0,0706	0,2692	-0,1986	-133,8306
2000	0,0896	0,3653	-0,2757	-140,5321
2001	0,0919	0,5108	-0,4190	-171,5534
2002	0,1082	0,5453	-0,4371	-161,7206
2003	0,0915	0,7556	-0,6641	-211,1613
2004	0,1011	1,1133	-1,0122	-239,9340
2005	0,0934	1,3516	-1,2582	-267,2477
2006	0,0946	1,6599	-1,5654	-286,5146
2007	0,1016	2,0043	-1,9026	-298,1904
2008	0,0876	2,4089	-2,3214	-331,4514
2009	0,0797	1,2487	-1,1690	-275,1807
2010	0,0443	1,2447	-1,2004	-333,4805
2011	0,0496	1,9819	-1,9324	-368,8701

Ek 9: Türkiye'nin Açıklanmış Karşılaştırmalı Üstünlükler Analizi

YILLAR	SITC0				SITC 2 (26 Hariç)				SITC 3 (35 Hariç)			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	2,4291	0,7113	1,7177	122,8146	0,8125	0,9709	-0,1583	-17,8021	0,3848	1,8564	-1,4716	-157,3735
1991	2,7027	0,2883	2,4144	223,8103	0,7412	1,2241	-0,4829	-50,1718	0,2932	1,7326	-1,4395	-177,6646
1992	2,4870	0,3396	2,1474	199,1009	0,6864	1,2908	-0,6044	-63,1580	0,2371	1,8093	-1,5722	-203,2104
1993	2,4780	0,3903	2,0876	184,8236	0,6371	1,4328	-0,7957	-81,0440	0,1769	1,5274	-1,3505	-215,5640
1994	2,5165	0,2735	2,2429	221,9191	0,6700	1,6494	-0,9794	-90,0899	0,2315	2,1323	-1,9007	-222,0306
1995	2,2338	0,5851	1,6487	133,9698	0,7215	1,5992	-0,8777	-79,5942	0,2491	1,7819	-1,5328	-196,7651
1996	2,1897	0,5694	1,6203	134,6904	0,6524	1,5436	-0,8912	-86,1189	0,1526	1,6214	-1,4688	-236,3485
1997	2,3194	0,4426	1,8768	165,6385	0,6579	1,3982	-0,7403	-75,3910	0,1094	1,4623	-1,3529	-259,3103
1998	2,1633	0,3839	1,7794	172,9015	0,6713	1,4196	-0,7483	-74,8903	0,1693	1,5204	-1,3511	-219,4877
1999	1,9805	0,4201	1,5604	155,0652	0,7257	1,2622	-0,5365	-55,3431	0,1799	1,8317	-1,6518	-232,0857
2000	1,9971	0,3947	1,6025	162,1379	0,5812	1,1511	-0,5699	-68,3347	0,1015	1,3465	-1,2451	-258,5633
2001	1,8690	0,3079	1,5612	180,3471	0,5174	1,1152	-0,5978	-76,8061	0,1468	1,4790	-1,3321	-230,9810
2002	1,5203	0,3497	1,1706	146,9629	0,5287	1,5636	-1,0349	-108,4324	0,2126	1,4883	-1,2757	-194,5832
2003	1,4908	0,4009	1,0899	131,3271	0,5033	1,6673	-1,1640	-119,7746	0,2200	1,2231	-1,0031	-171,5538
2004	1,5153	0,3470	1,1683	147,4149	0,4799	1,5379	-1,0580	-116,4599	0,2158	1,0321	-0,8163	-156,5112
2005	1,7277	0,2690	1,4587	185,9779	0,4857	1,4453	-0,9596	-109,0489	0,2865	1,0025	-0,7160	-125,2477
2006	1,5863	0,2523	1,3339	183,8361	0,5753	1,4274	-0,8521	-90,8745	0,3037	1,0174	-0,7137	-120,8877
2007	1,4333	0,3535	1,0798	139,9920	0,5900	1,4443	-0,8543	-89,5326	0,3768	1,0074	-0,6306	-98,3529
2008	1,3148	0,4730	0,8418	102,2353	0,5563	1,6733	-1,1170	-110,1212	0,3554	0,9337	-0,5783	-96,5964
2009	1,4533	0,4164	1,0369	124,9901	0,5884	1,4901	-0,9016	-92,9119	0,2907	0,9962	-0,7055	-123,1611
2010	1,3397	0,3704	0,9693	128,5575	0,5604	1,2908	-0,7305	-83,4457	0,2319	0,7874	-0,5556	-122,2537
2011	1,5703	0,5301	1,0401	108,5886	0,5976	1,4857	-0,8881	-91,0681	0,3747	0,4551	-0,0804	-19,4300

YILLAR	SITC 4				SITC 56				SITC 26			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	2,8648	3,9612	-1,0964	-32,4056	1,5792	3,2935	-1,7143	-73,5010	3,3328	3,3001	0,0327	0,9855
1991	3,7439	5,1492	-1,4053	-31,8707	1,1233	3,8854	-2,7621	-124,0959	3,5160	2,6867	0,8293	26,9003
1992	3,5870	4,4290	-0,8420	-21,0854	0,8583	2,7190	-1,8606	-115,3007	1,4701	3,4855	-2,0154	-86,3251
1993	2,9660	3,6704	-0,7045	-21,3115	0,4463	3,1605	-2,7142	-195,7488	2,7825	3,6642	-0,8817	-27,5261
1994	2,0055	4,4995	-2,4940	-80,8072	0,6381	2,1335	-1,4953	-120,6949	1,6154	3,5092	-1,8938	-77,5786
1995	2,7778	3,5734	-0,7955	-25,1838	0,3193	2,5826	-2,2633	-209,0379	1,4295	3,7632	-2,3338	-96,7981
1996	2,1456	2,5284	-0,3828	-16,4163	0,2529	2,0328	-1,7799	-208,4019	2,4469	3,0024	-0,5555	-20,4578
1997	2,1024	2,6071	-0,5048	-21,5189	0,1043	1,9131	-1,8088	-290,9034	1,7027	4,1811	-2,4784	-89,8338
1998	1,6983	2,2864	-0,5881	-29,7341	0,1782	2,3785	-2,2002	-259,1107	2,0598	4,8225	-2,7627	-85,0674
1999	2,2249	2,5388	-0,3139	-13,1967	0,1155	2,2087	-2,0931	-295,0636	2,6204	4,5688	-1,9484	-55,5932
2000	1,1940	2,2373	-1,0433	-62,7995	0,1123	2,5729	-2,4606	-313,1261	2,1540	5,6137	-3,4596	-95,7866
2001	1,8626	2,4668	-0,6043	-28,0976	0,2985	2,3215	-2,0230	-205,1285	1,3839	5,7705	-4,3866	-142,7829
2002	0,6944	2,1732	-1,4788	-114,0885	0,5034	1,9122	-1,4088	-133,4695	1,2686	5,9598	-4,6912	-154,7116
2003	1,2855	1,7742	-0,4888	-32,2244	0,2085	2,0106	-1,8021	-226,6151	1,5100	5,6010	-4,0910	-131,0836
2004	0,7975	1,3306	-0,5331	-51,1895	0,2930	2,1955	-1,9026	-201,4055	1,3083	4,9112	-3,6029	-132,2790
2005	1,4849	1,7113	-0,2264	-14,1877	0,2223	2,0762	-1,8539	-223,4185	1,1625	5,0054	-3,8429	-145,9923
2006	1,3871	1,8135	-0,4264	-26,8061	0,2150	2,0430	-1,8280	-225,1519	1,3557	5,0697	-3,7140	-131,8976
2007	0,6085	1,1644	-0,5559	-64,9005	0,2977	1,7824	-1,4848	-178,9736	1,2309	5,6962	-4,4653	-153,2049
2008	0,7712	1,6156	-0,8444	-73,9537	0,3618	1,3555	-0,9938	-132,0931	1,1514	4,7867	-3,6353	-142,4882
2009	0,8007	1,5658	-0,7651	-67,0675	0,2542	2,1095	-1,8553	-211,6068	0,9264	6,3030	-5,3765	-191,7434
2010	0,4561	0,9790	-0,5229	-76,3850	0,4770	1,5607	-1,0837	-118,5422	0,9754	6,0596	-5,0842	-182,6547
2011	0,9959	1,2199	-0,2241	-20,2931	0,3611	1,2601	-0,8990	-124,9883	1,1112	4,6903	-3,5791	-144,0079

YILLAR	SITC 6 (62,67,68 Hariç)				SITC 8 (87,88 Hariç)				SITC 1			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	1,4710	0,6546	0,8164	80,9625	2,9978	0,1761	2,8217	283,4548	3,3206	1,4656	1,8549	81,7841
1991	1,4851	0,7515	0,7336	68,1139	3,0453	0,2499	2,7954	250,0176	4,0054	1,6659	2,3394	87,7252
1992	1,5513	0,7690	0,7823	70,1796	2,8749	0,2316	2,6433	251,8624	2,1792	1,3312	0,8480	49,2890
1993	1,4374	0,8175	0,6199	56,4347	2,8795	0,2635	2,6161	239,1425	2,8635	1,1630	1,7006	90,1084
1994	1,6386	0,9474	0,6912	54,7874	2,7214	0,2474	2,4741	239,8029	2,5512	0,6897	1,8615	130,8042
1995	1,6125	1,0279	0,5846	45,0292	3,1872	0,2645	2,9227	248,9055	2,2270	0,5414	1,6857	141,4307
1996	1,7403	1,0105	0,7298	54,3622	3,0808	0,3400	2,7408	220,4099	3,4132	0,7698	2,6433	148,9234
1997	1,8835	0,9997	0,8838	63,3416	2,9530	0,3722	2,5808	207,1268	3,2600	0,9981	2,2618	118,3586
1998	1,9767	1,0374	0,9393	64,4682	3,0104	0,4212	2,5892	196,6778	2,9152	0,8850	2,0302	119,2134
1999	2,0177	1,0154	1,0023	68,6700	2,8812	0,4200	2,4612	192,5696	2,8795	0,9821	1,8974	107,5728
2000	2,2463	0,9600	1,2863	85,0117	3,0742	0,4141	2,6602	200,4778	2,7190	0,9714	1,7477	102,9336
2001	2,1617	1,0595	1,1022	71,3081	2,7129	0,4046	2,3083	190,2803	1,9523	0,9625	0,9899	70,7286
2002	2,0935	1,1454	0,9481	60,3057	2,8844	0,3759	2,5085	203,7673	1,5982	0,5742	1,0240	102,3666
2003	2,0795	1,0861	0,9934	64,9540	2,8516	0,3678	2,4838	204,8221	1,3923	0,4937	0,8986	103,6846
2004	2,0603	1,0405	1,0198	68,3162	2,6446	0,4025	2,2420	188,2487	1,3107	0,4041	0,9065	117,6530
2005	2,0990	1,0444	1,0547	69,8059	2,5252	0,4280	2,0972	177,4959	1,3780	0,3762	1,0018	129,8170
2006	2,1117	1,0725	1,0392	67,7489	2,3643	0,4708	1,8935	161,3758	1,4441	0,3363	1,1078	145,7188
2007	2,0559	1,0774	0,9785	64,6134	2,2246	0,4922	1,7324	150,8359	1,1052	0,3266	0,7786	121,9086
2008	2,0821	0,9973	1,0849	73,6139	2,0000	0,5227	1,4773	134,1826	0,9281	0,3408	0,5873	100,1740
2009	2,1929	1,0781	1,1148	71,0028	1,9404	0,5362	1,4042	128,6078	1,0880	0,4321	0,6559	92,3366
2010	1,5835	0,8035	0,7800	67,8413	1,6996	0,4622	1,2374	130,2187	1,0529	0,3482	0,7048	110,6644
2011	2,2452	1,0969	1,1483	71,6329	2,0054	0,5638	1,4416	126,8885	0,8733	0,3068	0,5665	104,6213

YILLAR	SITC 35				SITC 53				SITC 55			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990					0,2860	2,6619	-2,3759	-223,0903	1,3571	0,6928	0,6643	67,2379
1991					0,2885	2,5855	-2,2970	-219,3004	0,7844	0,8146	-0,0302	-3,7823
1992					0,2888	2,9230	-2,6342	-231,4641	0,9179	0,8521	0,0658	7,4423
1993					0,3129	2,4180	-2,1051	-204,4765	0,8144	0,7391	0,0753	9,6973
1994					0,3091	2,7420	-2,4329	-218,2801	0,8738	0,8573	0,0164	1,8985
1995					0,3938	2,5942	-2,2004	-188,5150	1,4112	0,9180	0,4932	43,0009
1996	0,4157	0,2258	0,1900	61,0470	0,5493	2,5020	-1,9526	-151,6094	1,8309	1,0527	0,7781	55,3394
1997	0,2913	1,5725	-1,2812	-168,6107	0,5844	2,3687	-1,7843	-139,9531	1,9630	1,2309	0,7321	46,6719
1998	0,3727	1,8264	-1,4537	-158,9385	0,6071	2,3552	-1,7481	-135,5725	1,6729	1,1962	0,4767	33,5436
1999	0,3668	1,7157	-1,3490	-154,2814	0,5364	2,4012	-1,8648	-149,8913	1,3863	1,2922	0,0941	7,0311
2000	0,4788	1,9021	-1,4233	-137,9459	0,5928	2,0509	-1,4582	-124,1228	1,5686	1,0963	0,4723	35,8265
2001	0,3466	2,0619	-1,7153	-178,3200	0,5353	2,1733	-1,6380	-140,1201	1,2644	1,1135	0,1509	12,7111
2002	0,2379	1,3736	-1,1357	-175,3375	0,5614	2,3843	-1,8229	-144,6246	1,1742	1,0145	0,1597	14,6148
2003	0,2013	0,3136	-0,1123	-44,3375	0,5178	2,2643	-1,7466	-147,5521	1,1136	0,9007	0,2129	21,2177
2004	0,4598	0,0840	0,3758	169,9928	0,5416	2,0888	-1,5471	-134,9789	1,0793	0,8678	0,2115	21,8083
2005	0,6044	0,0669	0,5375	220,0859	0,6492	2,0303	-1,3811	-114,0192	1,1127	0,8566	0,2561	26,1591
2006	0,5697	0,0521	0,5175	239,1180	0,7214	2,0421	-1,3207	-104,0578	1,1842	0,8772	0,3071	30,0164
2007	0,7788	0,0701	0,7087	240,8330	0,7298	2,0388	-1,3090	-102,7342	1,0105	0,8604	0,1501	16,0843
2008	0,2238	0,0350	0,1889	185,6550	0,8223	1,9218	-1,0995	-84,8890	1,0570	0,8667	0,1904	19,8573
2009	0,5430	0,0523	0,4906	233,9477	0,9348	2,0609	-1,1262	-79,0606	1,1218	0,9938	0,1280	12,1171
2010	0,5880	0,0428	0,5452	261,9463	1,0191	1,9982	-0,9791	-67,3370	1,1250	0,9755	0,1494	14,2517
2011	0,4757	0,1662	0,3095	105,1751	0,9950	1,9025	-0,9075	-64,8181	1,1598	0,9345	0,2253	21,6015

YILLAR	SITC 62				SITC 67				SITC 68			
	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,6558	0,9109	-0,2551	-32,8538	3,4768	1,8273	1,6494	64,3242	0,8636	0,9915	-0,1279	-13,8115
1991	1,4095	0,8837	0,5258	46,6895	3,1114	1,9014	1,2100	49,2497	0,6456	0,8590	-0,2134	-28,5657
1992	1,7063	0,8511	0,8553	69,5609	3,3639	2,0290	1,3349	50,5570	0,5677	0,7912	-0,2235	-33,1911
1993	1,6048	0,8282	0,7766	66,1508	4,2904	2,3143	1,9762	61,7296	0,5861	0,7741	-0,1880	-27,8171
1994	1,6100	0,6556	0,9543	89,8370	4,3395	1,9137	2,4258	81,8737	0,5523	0,8800	-0,3277	-46,5763
1995	1,6056	0,6243	0,9813	94,4682	3,0925	1,8702	1,2223	50,2935	0,6464	0,9416	-0,2953	-37,6231
1996	1,3732	0,7807	0,5925	56,4737	3,0095	1,5966	1,4129	63,3870	0,6921	0,9445	-0,2524	-31,0881
1997	1,3514	0,7627	0,5887	57,1998	3,1085	1,7595	1,3490	56,9111	0,6762	1,0064	-0,3301	-39,7575
1998	1,4675	0,8442	0,6233	55,2896	2,5223	1,7439	0,7784	36,9030	0,7400	1,0141	-0,2740	-31,5043
1999	1,6074	0,8864	0,7210	59,5204	2,8773	1,6585	1,2188	55,0937	0,6762	1,1044	-0,4282	-49,0614
2000	1,9616	0,9609	1,0007	71,3630	2,9941	1,9149	1,0792	44,6966	0,7491	1,0372	-0,2881	-32,5402
2001	2,0572	0,7688	1,2885	98,4346	3,6955	1,9399	1,7556	64,4462	0,6905	1,0582	-0,3677	-42,6899
2002	1,9708	0,8677	1,1031	82,0324	3,4585	1,8346	1,6238	63,3980	0,5986	1,2479	-0,6493	-73,4542
2003	1,9401	0,9552	0,9850	70,8627	2,9106	1,9068	1,0038	42,2927	0,6001	1,2238	-0,6238	-71,2707
2004	1,7778	0,9717	0,8061	60,4042	3,1872	1,8177	1,3695	56,1569	0,5741	1,2391	-0,6650	-76,9354
2005	1,8487	0,8684	0,9803	75,5631	2,5704	1,8616	0,7088	32,2604	0,6571	1,3524	-0,6953	-72,1811
2006	1,9069	0,9111	0,9958	73,8606	2,7177	1,8770	0,8408	37,0152	0,6734	1,4069	-0,7334	-73,6744
2007	1,9361	0,8718	1,0642	79,7837	2,5750	1,9366	0,6384	28,4924	0,6453	1,4533	-0,8080	-81,1896
2008	1,8716	0,8602	1,0114	77,7397	3,4521	2,0339	1,4183	52,9055	0,7305	1,4416	-0,7111	-67,9787
2009	1,8480	0,8802	0,9678	74,1701	3,4109	2,0893	1,3215	49,0112	0,7206	1,4732	-0,7526	-71,5104
2010	1,9610	0,8074	1,1536	88,7396	3,1480	2,0383	1,1097	43,4647	0,8731	1,5175	-0,6444	-55,2771
2011	2,1333	0,8208	1,3125	95,5124	3,1514	1,7505	1,4009	58,7949	0,8548	1,4650	-0,6102	-53,8731

SITC 78				
YILLAR	RXA DEĞERLERİ	RMA DEĞERLERİ	RTA DEĞERLERİ	RCA DEĞERLERİ
1990	0,1020	0,5338	-0,4317	-165,4612
1991	0,1076	0,4686	-0,3610	-147,1654
1992	0,1611	0,5967	-0,4356	-130,9142
1993	0,2037	0,7737	-0,5700	-133,4653
1994	0,2431	0,4230	-0,1799	-55,3736
1995	0,3756	0,4982	-0,1226	-28,2508
1996	0,4126	0,7229	-0,3103	-56,0757
1997	0,3092	0,9740	-0,6648	-114,7342
1998	0,3230	0,8704	-0,5474	-99,1218
1999	0,5641	0,7858	-0,2216	-33,1385
2000	0,6245	1,1701	-0,5456	-62,7927
2001	0,8116	0,4962	0,3153	49,1873
2002	0,9322	0,4844	0,4478	65,4599
2003	1,1060	0,8435	0,2625	27,0951
2004	1,4063	1,1770	0,2292	17,7953
2005	1,4548	1,0669	0,3879	31,0150
2006	1,6396	0,9926	0,6469	50,1834
2007	1,7032	0,8573	0,8459	68,6461
2008	1,7531	0,8320	0,9211	74,5269
2009	1,7191	0,9452	0,7738	59,8102
2010	1,5512	0,9790	0,5723	46,0310
2011	1,5501	1,0493	0,5008	39,0225